

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_172090

UNIVERSAL
LIBRARY

GAM KAḤANI

Tukmaliḥ :

S. C. MURMU

SANTAL EDUCATION COMMITTEE,
DUMKA HOTETE SODOR AKANA

BANERJEE PRESS

70, UPPER CIRCULAR ROAD, CALCUTTA

CHAPA AKANA

1944

ÖNÖR

Abo hoř hoponkoak calaoen dinkore gam kañni do aboak jion reak miŧten marañ hořmo hañiñ ge tahēkana. Unre do hařam buđhi hořko akoren koror jaekorař se ar ar gidraiko ayuř ajauri okte hoho jarwakiteko gam akokan tahēkana. Arhō, oka oka do jähāte qer hoř miŧ te senok re, se sendra re se niron din tana dare umul re đher hoř duřuř jarwalenreko gam joña. Nonkate gam kañni do abo talare sedae khon piřihi cetan piřihi heć aguakana ar aboren hapram ko do mořj mořj gam ko gařhao akawaŧ bona. Menkhan netař do okte ar jug reak boron pheraoente or sedae leka gam kañni reak at bañ íamok kante, bai bai te onako gam dobon hiřiñ idieŧ kana.

Ado, ona iate, ađi bhageñ metata noako gam kañniñ ol dohoe ar noa hudisteñ uskurentege noako gam ar kañni ko do murubikoak thuthi khon noa puthi reñ ol ucařkeda ar noa Gam Kañani puthiñ benaokeda. Ar iñ asok kana noako do puthi re ol siŧente jewet ge tahēna, ar aema hořko pařhao íama, ente abo talare olok pařhaoř pasnao idik kana.

Gam reak urni birre joto gam kañni ko sendra íam do bañ algawa ar onate hoř hoponkoak joto gam do noa puthi re ol ucař cabae do ađi mohiřor gea. Enhō ađi kurumuřu kate noa koñ íam akada, pasen sendra jokhen doñ otra boteć akaŧ gea.

Ohoñ mendarelea noa puthi re bhul banuka mente do. Ado noa puthi re jähān bhul cuk menak khan ape pařhaoř ko ma ona ge mondukkok tabonpe ar daya kate pařhaoř sojhe joñpe.

Noa puthi re ol akan kàhni ko mudre miť bar kàhni do eťak puthi kore ol bara akan kàhni ko tuluť jàhàkore nase nase juri níogokkana. Onate jàhàeye menkea je noa do puthi khon ge hatao akana, menkhan onka do bañ kana. Ente okoe tis hō olok pařhaoť se puthi reak meťàhà bako níel akať onkan, murubi hařam hořkoak moca khon ańjom akanak koge noa re ol akana.

Aema aema gun manao johar Manotan W. F. G. Archer, I.C.S. in emae kana, ente uniať uskur ar khoj leka tege noa Gam Kàhàni puthi do olakana. Uniať udgaũ ar gořo alo tahēn khan noa puthi do ohoge ollena.

S. C. MURMU

Kano,

P. O. Jagdishpur,
Santal Parganas.

MENAK'AK KO.

Gam Kahani				Sakam
1.	Kārā ar Guja	1
2.	Apon Ghorā	8
3.	Lamoṭ Koṛa	10
4.	Kul ar Dār Bahu	14
5.	Kul ar Toyo	15
6.	Toyo Laḍu	16
7.	Horo Oraḱ	17
8.	Roṭe Jāwāe		.	18
9.	Loa Hāri	..	.	19
10.	Serma Coṭen Reak	21
11.	Usaṭ Bahu		.	21
12.	Kulaḱ Bapla	...		22
13.	Bhiḍi Hopon ar Toyo	23
14.	Ghañja Ghañju Cērē		.	24
15.	Toyo Pusi ar Kōḱ	27
16.	Barea Pocra	29
17.	Siñ Cando ar Kulai	..		30
18.	Caole Gele	31
19.	Upel Baha	32
20.	Terel Bele	33
21.	Siē Kaṭup Lekan Gidra	35
22.	Pocra Haṛam	36
23.	Thum re Gosāe	46
24.	Seta ar Sīm Saṇḍi	48
25.	Dhinkia	49
26.	Cando ar Ipil	50
27.	Lamoṭ Udhuā	52
28.	Taruṭ ar Toyo	55
29.	Sato Bhaya	56
30.	Sei...to	59

Gam Kaḥani			Sakam
31.	Kharsala Toyo	60
32.	Peko Haṛam	61
33.	Ponea Gate Koṛa	62
34.	Ekṛe Koṛa	68
35.	Toyo Hākim	69
36.	Lalocia Kaḥu	70
37.	Kicrié Dare	71
38.	Raj ar Gāri	72
39.	Kaḍa Gupi Koṛa	73
40.	Kul ar Kakṛa .	..	74
41.	Pea Piṭṭa	75
42.	Roṭe Bhoj	78
43.	Toyo Māhājon	79
44.	Dundu Haṛam	82
45.	Maṭ ar Backom	84
46.	Okṛyonié geye Rajena	85
47.	Mamatekoren Merom	90
48.	Gegeterení Utu	91
49.	Rajar Kan Gadhar Moton	92
50.	Enḡattetgeye Dalkedea	95
51.	Jom Rajren Sipahi	97
52.	Giḍi Gidrāi Raṇiena	98
53.	Toyo Maṇḍariā .	..	99
54.	Husiār Kisār	101
55.	Merom ar Toyo	103
56.	Toyo Raj	104
57.	Ponea Gate .	..	105
58.	Kombro Tipsu	108
59.	Pe Paḍi	110
60.	Miṭ Boeha doe Domena	112
61.	Kul ar Bana	113
62.	Thamakur Dare	114
63.	Raj ar Dewan	115

Gam Kaḥaṇi				Sakam
64.	Pande ar Nau	120
65.	Raebar Buḍhi	121
66.	Rajak Naksa	122
67.	Lelha Haṛam	123
68.	Roṅgo Munḍheṭ	126
69.	Kuṛhiṇ Lopsa	128
70.	Raj ar Buḍhi	132
71.	Bana Kuṛi	133
72.	Dhon khon Bud ge Maraṇa	136
73.	Rakas Kuṛi	140
74.	Parkom Reak Dam	141
75.	Miru ar Kombro	.	.	142
76.	Saodagor	143
77.	Pea Eṛe Katha	146
78.	Barea Gate Koṛa	148
79.	Suṇjo Raṇi	150
80.	Sukri Raj	153
81.	Hāṇ Jāwāe	155
82.	Raebar Toyo	156
83.	Rō Sendra	158
84.	Ḍhinki Biṇ	159
85.	Akılan Raj	161
86.	Jom Sim Boda	162
87.	Taruṇ ar Toyo	164
88.	l í ge	165
89.	Bana Raṇi	166
90.	Hoṛ ar Umul	169
91.	Siṇ Boṅga ar Aṣur	170
92.	Gupi Koṛa ar Taruṇ	173
93.	Barea Ṭhak	175
94.	Gadha Hākım	179
95.	Ṭaka Ṭoraḍaṇ	180
96.	Bhaḷai Bodol Bhaḷai	181

Gam Kahani	Sakam
97. Boŋga Bəriat .	186
98. Sendra Jel ...	188
99. Bokot Kuři ge Bahu .	189
100. Banawak Mâyâ ..	191
101. Raj Korae Bulauenena ..	192
102. Kulai Pargana ..	194
103. Tuila Reak ...	196
104. Sodom ar Kul .	198
105. Coce ar Phoce .	199
106. Bin Jāwāe .	202
107. Bhiđi Akriñ ..	203
108. Raj ar Gupi Korā .	205
109. Raran Buđhi ...	207
110. Pea Ttak ...	209
111. Photo ge Goha ...	214
112. Gumda Mañjhi ..	216
113. Ponea Đan ...	218
114. Boeha Mâyâ ..	220
115. Sodom Bele ..	221
116. Sona Guli ..	223
117. Gupi Kuři ..	226
118. Badmas Rani ...	227
119. Karmu ar Dharma ...	229
120. Piṭha Dare ...	229
121. Hilit Gañjon ...	231
122. Dađ seđ hō Calakgea ..	234
123. Kandui Gođena ...	236
124. Hotot Banam ..	237
125. Ađ Mundam Namena ...	239
126. Boŋga Bahu ...	241
127. Mamot teko Badlae Halawatkoa ...	243
128. Həti ar Kulai ...	244
129. Chonđa Cor ...	245

130.	Guti Kora	250
131.	Hoř ar Biń	.	.	252
132.	Calaki do Ođokena	255
133.	Hari Hari do Bań Besa	..	.	257
134.	Sona Reak Tırio		..	258
135.	Raj Hathi Khone ĩurena	260
136.	Sat Didi Pakoř Cõřẽ	.	..	261
137.	Bitkil ar Kuři Gidrã		...	267
138.	Cekreć Toyo		.	268

GAM KAḤANI

1. KĀRĀ AR GUḶA

Miṭ ṭen atore bar boehakin tāhēkaṇa ; maraṇiē ak nūtum do Kārā ar huḍiṇiēak nūtum do GuḶa. Unkin do aḍi reṅgeē hoṛkin tāhēkante jaoge birte sen kate emanteakkin sendra nāma ar onako jomte dinkin khemaoeṭ kan tāhēkana. Miṭ din do banar boeha birte āt aser lakin calaoena. Ar la la tekin ayup keda. Ado Kārā do GuḶai metae kana : Maseya GuḶa ber nēleme baṅkhanlaṇ ayuboka. Ado GuḶa do miṭ ṭen darere deēkate bere koyokbaṛakedea, are nēlkeda, je miṭ ṭen doe ḥasurokkana ar miṭ ṭen doe rakabokkana, ente enhilok do cando kuṇamik din tāhē kante sariḡe sin cando doe ḥasurok kana ar ninda cando doe rakabokkana. Ado dare khon ārgo heēkate dadattete laiaḍea : E dada ekṭa uṭhe he ar ekṭa ḍube he. Ado arhō āt aser lala teḡekin tāhēyena, ar miṭ ḡaṛi tayomte do nūtena ente sin cando mae ḥasuren khan ge thokin andmandaoena, oka senkin calaka, hor hō bakin nām dareakkana. Ado Kārā do GuḶa geye ruheṭ baṛakedea : Am geya GuḶam ninda ocoketlaṇa ente ber nēnelin metaṭ mea. Ṭhik te bam laileda. GuḶa doe menkeda : Baṇ dada, in do ṭhik ḡeṇ laiatmea, ente ekṭa uṭhe he ar ekṭa ḍube he, onka ḡeṇ nēlkeṭkina.

Ado nūhum idik kante arḡe muskilrekin paṛao ente Kārā do arhō GuḶai metadea : Ma darere dejok te koyogme okare seṅgel jolok kana onte ḡelaṇ calaka. Ado sariḡe deē kateye koyok baṛakeṭ khan

miť jaegare seŋgel joloť kane neliŋamkeda, ar Kārāe laiadea. Ado ontege ađi muskiltekin calaoena, Ar onđekin calao seťeren khankin hohokeda, ado miť țin kule onđonena, ente ona do kul dander ge tãhẽkana, unige seŋgel jol kateye joroť akan tãhẽ kana. Uni nelte ađikin botorena, ado ceťkin cekaya, jãhãŋ upai baŋ tãhẽkante unige gitić jaega kin koe kedea. Kul do unkin hoť nelte ađiye raŋka ena, ente jomať do ać țin hećakawadea. Onate landa kateye metaťkina: Hẽ gitić jaega do menať getiŋa, ma hijukben. Adokin boloena, ar seŋgel pasaŋgi ținkin duŗupena, ar kul hõ onđege miť seć reye duŗupena. Ado joroť joroť te boge juda ko kupuli baraena.

Ar ađi lekan galmaraoko ehopkeda. Ado Kārā ar Guja do oka at aserkin lawakať tãhẽkan ona do ona pasaŋgi seŋgel re rapak̄kate jojomkin ehopena, ar kul hõ onđege menaete uni do at aser bodol te kuila ge tho iřić iřićeťkin emaekana. Akin do moŋj ge lotoe lotoekin jom joŋkana, becara kul do ona kuila ge khayur khayure jom joŋkana, ar ađi leka roť landae tege ko tahenkana. Kārā Guja hõ akin do at aserkin jom joŋkana ar uni kul do kuila gekin jom ocoede te ađikin landaeda, entekin eŗeдекana. Ona kul bae bujhaŋ daŗeak kana. Ar kul se mone mone teye menjoŋ kana: Hape se iŋda ocoakben, nãhãkiŋ koťoť goť kabena. Ar onka roť landae tegeko tahẽyena ar unkin oka at aserkin laleť ona hõkin rapak̄ jom cabakeda, ado sesre kule kuli keť kiŋa: Henda ho, aben do cekate baben sađe ocoeda? Iŋ do cekate khayur khayuriŋ sađe ocoeda? Ado landa katekin metadea, ente ho amať daťa do ađi laťu laťu getama, ona tegem sađe ocoeda.

Ar alināk do kaṭiç kaṭiç getaliñ te baliñ saḍe oco eda. Tāhā chāi re, ɛɛ lipuk akadeakin? Ado jotokin rapak jom cabakeṭ khan sesre miṭ goṭen do ātkin emadea, ar kul do onae jomkeṭ do moñjge lotoe lotoe ar sebel ge aikauen, ar khayur khayur hō bañ saḍelen, ado mone reye hudis keda, dhora ge nukin hoṭ do kin ɛɛ akadiña, akin do moñj moñjakkin jomkeda ariñ do baṛiç baṛiçak kin emakawaḍiña, jae hok jāhā naporoḱge, japiṭ lekhangge thoñ ṭhik kiṇa nāhāk. Ado kul miṭ ṭene kudumaṭ kiṇa je Kārā ke kal khabo ar Guṇa ke aj khabo. Unkin do ona reakkin jobab ruṇadea. Je Kārā kan dharto ar Guṇa pūch dharto. Ado enka bara kate ḍher nindaente kul do bhitri kandha sen boloenteye gitiçena, ar unkin do ona seṅgel pasaṅgi pheḍ regekin gitiçena.

Ar tala nindaen khan kul do unkin kin japiṭ keda se bañ ona atkarkin laḡiṭ canḍbol teye aikauet kiṇa. Ar unkin do botor jalate bakin japiṭ akaṭ tāhēkana. Ar Guṇa do onkae ṭhere ṭhepe akin kan edrete canḍbole sapkeda are or ṭūc goṭ kaṭtaea ar ona seṅgel reye khañjo kada. Miṭ ghaṛi tayom ona canḍbol do seṅgel re' paraoen te ona khon miṭ ṭhop itil do ṭhu pasirente Guṇawaḱ luṭire paraoena, ar Guṇa do onae meloṭ barakeṭ khan aḍi sebele aikau keda, ar Kārā laiadea, ar unkin do ona canḍbol rapak katekin jom legakeṭ do aḍi āṭ sebel kana. Khangekin menkeda dur re? Canḍbol teṭ ge nunak sebel, ar hō goṭa hoṛmo reak jel do tiṇak sebela? Matho jāhā lekatelañ gojea arlañ gok idiea. Ar onka menkate uni kul do kin dal admaṛuṇa kede, ar laṭ baber kote tol kede tekin gok kede, ente inaḱ te setakena. Kārā do laha seḱ re menaea ar Guṇa do

tayom seé re ; adoe metae kana mase ya Guja néle me goé enae se bañ. Gujae men ruar keda, ente dada ripit edae japitedae, ripitedae japitedae ; ente goé nahi kin chái akadea ? Eken kin dal orlo porlo akadea. Ado onkoe anjomket khan Kārā doe menkeda. Ma lañ doho lege ar dhiri nam katelañ tin goé lege, ado lañ idiea. Ar onka menkatekin doho kede te dhiri namkin calaoena. Unkin auri dhiri nam kate kin ruar tege uni kul ma beret kateye dar napor ket, heé katekin nelekan do banugic, adi kin pactaoena, ar uni sendra name kin goṭa keda, ar sendra sendra tekin thakaoena, lolo seton, dak tetan ar goṭa bir soḍok ropok jharruk parrak darā darā tekin laṅga ena enhō bakin name kana, ente adi sebel akat kin onate adi kurumutu tekin sendra edekana. Ar onka onka te ona bir bhitri re mit ten bandkin nam keda, ar onare dakko iñ bara kate pinḍha rekin durup jirauena, ente onde tale dareko tahēkana.

Mit gharī tayom khange adi gadel kul tarup bana eman akin mohonda te hijuk kan reak sabad se gulmal kin anjomkeda. Ente uni kul do Kārā Gujakin santao kedete adie rangaoena ar unkin ona reak badla hala akin lagit upaie nam keda, unkin ti khone paskaoente. Uni do joto bir ren kul tarup sendra nam ket kote jotoe laiatkoa ar unkin nam kin mente goṭa birko sendra baraeda, ar onko hō dak tetan ket kote ona band regeko hijuk kana. Ado Kārā ar Guja ona gulmal anjom te botoren te tale dare rekin decena inak tege onko phad kul tarup do onde seter kate dak koko nu barakeda ar jirau nogoḱa mente pinḍha reko durupena. Ona tale dare reak umul do dak re nelok kan tahēkana, ar unkin hor reak hō, ado beṅget barae beṅget barae mit ten kul do ona

dak re tale dare ar unkin horok umule nel nam got
 keda ar adi raska teye hohogotkeda : Hainkin hande
 ya, ar ona umul nelte joto ge unkin sapkin lagit
 ona dak reko don khanjoyena ar hante nateko
 tamdao barakeda, menkhan bako namlet kina ar odok
 ruar kate arho pinhare geko durupena. Arho dak
 do thirente arho unkinak umul dakre nelena. Ona
 nelte arho unkin sapkin lagitko don khanjoena,
 arko tamdao baraket rehō bako namletkina; ar
 adi dhaoko onka keda. Menkhan unkin do dare
 cot khon onkoak tamasakin nelet tahēkana, enhō
 botor jala tekin luyut luyudok kan tahēkana, inak
 tege mit ten kul do angop kette cot sene koyok
 rakap keda, ar Kārā ar Guja dare cot reye nel nam
 ket kina ar adi gar teye hohokeda : Hainkin hande ya
 dare cot re; abo do aurige dak rebo tamdao baraket
 kina. Ado joto geko nel namketkinteko raskaena,
 menkhan dare cotre menakkin te ceka kateko sap
 kina. Asbasaoenako ente dare rema bako de
 dareak. Ado uni Kārā ar Guja candbolkin tuc banda
 akade uniye gotaket takoa. je mabo ghōraka ar
 onka katebo tiok kina, ado jotogeko hēkket te
 ghōrākkō ehokkeda. Uni banda do latar utar
 reye tengoena uni cetanre etagice tengoena, ar
 uni cetanre etagice onka onkate adi cot hābiē ko
 ghōrā rakapena, ne nāhākkō tiaket kina, ona nel
 kate Kārā do Guja metadea : De se re Guja re khero
 kheco kapi, Banda ke hehe katebo. Banda do onae
 anjomlet namlet botor teye puyul gotena, ar onko
 lad lude giđi nurket kote jiwilae porane dar tap
 keda, becara onko etakko do jotoko nur gotena,
 adom koak do laē hō laē bogocentakoa. Ado Kārā
 ar Guja ona nel kate dare khonkin ārgoena ar onkoak
 jel idia mentekin gotakeda.

Khan Kārā do bes bes jele geť chadaoeda, are moťra eda, ar Guja do lać teť geye moťraeda, ona nēl kate Kārāe metae kana : Eya Guja lać teť do baġiam, eken bes bes jelge ghēťme. Menkhan Guja do bae ańjom leda, laćteť kogeye moťrakeda, ar onka bara kate jelkin nāmkeť reak raskā salak onđe khonkin mohondaena. Calak calak te horre miť ten rajren bariat hijukkankin nēlkeť koa, boge te đhol rahar-ante ađi rajan bajan ađi laskar hoť menakkōa, onko nēlte ađikin botorena, ar hor are reak miť ten dare rekin deć okoena. Jemonko parom calao lenkhan arhō ārġo katekin calaoidik. Menkhan parom nahi ko chaioķ kana, unkin oka dare rekin deć akan ona dare buťa regeko sen đeraena, jemon ko jirau nōgok, ar uni raj do aťeť kate onđe gitić ena ar đom kahať kodo boge te hante nate okoe ti okoe jańga okoe bohok okoe lać iskireko ehopena. Menkhan unkin do ġurumkin thir hape akana, Jemon aloko bađae nāmkin. Miť ġhari tayom khangē tho Guja do khae khoe kate Kārāe metae kana. E dada, hamaledinā. Kārā doe metae kana. Hape thirokme bađae lańako. Menkhan Guja do bae thiroķ kana : E dada hamaledin kana, memen tege menaea. Oka then otre raje gitić akan ona soġhe coť rege Guja do menaea. Đher hamale aikaukeťte ar ać dadat hō ona reak jāhānak bae upai đareat te ona lać moťra doe ġiđi napor kada, ar ona do ekalte rajawak lać rege lathrak mentē nūrena, ikiskir kodo ona oka khon hećena ona do bako bujhauleda menkhan ko bujhaũ keda je rajak laćge bogoćentaea ar ona nēl teko botorena. Rajar peťa bhoski gelo, rajar peťa bhoski gelo ; hoho hoho te birampaťko đar keda ar onka leka te joto bariatko sanamak ko nīr baġi-at teko đar tap keda, becara raj do ona kul tarup lać

ge ačak lač kana mente hoborkate onko tayom
tayom te hojo hojoe đarkeda.

Kārā ar Guja do onko bariatkoko đarket űelte
ađikin landa keda, ar akin hō onko tı khon jiwi
bañcaoentakın te ađikin kusiena, ar ona dare khon
kin ārgōyena. Ado onako đhol rahař űelte ađı sōk
kin bujhaū keda; ar ona idiya mentekin gođa keda,
Kārā do bes bes đhole bachaoana. Menkhan Guja
đo bhugađ đhol geye bachaoana. Kārā tinađe ruheř
bara kede re hō ona bhugađ đhol geye idikeda, ar
onkate onđe khonkin calaoena. Calak calak te miř
řen raj nañgraha pheđ reak band thenkin seřerena,
ar Guja do hor horte hijuk re űele, dumur, terom
susurbañ eman tinađe űam keřko onko do joto sap
sap te ona bhugađ đholreya sambao jarwakeř koa,
ado ona pukhri thenkin đurup akan jokhen ge uni
raj ren rani do umođe hečena, ar unkin barea añaři
hor űel keřkin te usara orađe ruarente Raj unkin
hor reake laiadea. Ar onkate gođa nañgraha dama-
đolena, Je barea cele hor coñkin heč akan dela
bon goč kina ar nañgraha sudha ren hor unkin
gočkin lađiř banduk, tarwarı, borlomanteko ođok
hečena. Ar nukin hō onko botor te miř řen dare
rekin dečena. Khange unkin gočkin lađiř boge te
bandukko řhu keda, menkhan jos getho bako jos
dareakın kan, ar onka onka teko lañga cabaena, enhō
bako goč dareat kina. Onkoko bhagao cabaen űel
te Guja doe metař koa : Elho, apeak doliñ űel keda ado
aľiñakliñ uđuđ apea, ar onka menkate ačak ona
bhugađ đhol đahūk đahūk rurui ehopena are hoho
keda : bahro miřa, bahro miřa; ona añjomte ona re
ko tahēkan onko susurbañ, űele, terom eman boge
teko ođokena hud hud, ar onko unkin gogočko heč

akan joto hoꝝ boge teko toꝛkeꝛkoa ceꝛ baꝛse
garjao oco keꝛkoako; arko laga idi keꝛ koa baꝛ
geko baꝛi ako kana. Ona n̄el te se onkako harkhet
ente uni raj do unkinge metaꝛ kiṇa : Nel keꝛ tabenale
aben geben sorosa ale khon do, ma noko do samṭao
kotaben, iṛen hoponeraṇ emabena ar iṇak adha
rajiṇ emabena. Ona aṇjam kate Guṇa do ar hō ona
bhugaḅ dhol ge ḅahūḅ ḅahūḅ ruruteye hoho keda :
ḅhuk mita, ḅhuk mita; ar onko joto totor̄ko deko
heꝛ ruṇena ar ona bhugaḅ dhol reko boloena. Ar
raj do Kārā Guṇa aḅi maṇ kate onḅ khone aṛgo idi
keꝛ kiṇa ar aḅren hopon erae emaṭkiṇa. Ar adha
raj hōe emaṭ kiṇa. Onate enhiloḅ khon unkin do
aḅi sukte dinkin kaṭao keda, aḅikin kiṣṇena. Ar
rajkin hoeyena.

2. APON GHORA

Miṭ ṭen aḅi lamoṭ hoꝛe tāhēkana. Miṭ din do
bajarteye calaoena ar miṭ ṭen laḅu miṭṭai dokan
ṭhene teṅgoena. Dokandar do bh̄itri senre laḅui
beknao kantāhēkana, ḅhena ḅhena gidṛa ge dokan
redoe duṛupakantāhēkana. Ado uni gidṛa do uni
hoꝛe kuli kedeā : Celeama n̄utum do; uni hoꝛe men
keda : Maḅhi, iṇakate uni hoꝛ do laḅu miṭṭai halaṇ
halaṇ te jojome ehopena, ona n̄el te uni gidṛa do
apate laiadea : Baba go, dekho Maḅhi miṭṭai khaeche.
Ona aṇjomte apat doe roꝛ ruṇkeda : Khak beṭa
maḅhi koto khabek. Ona aṇjom te uni hoꝛ do miṭ
ṭen ḅaliḅ reaḅ laḅui dipilkeda, are ḅaṛkeda. Uni
gidṛa do apate hohodea : Baba go, maḅhi miṭṭai
niye palalo; Apat do onḅon katēye n̄elkede do ḅaliḅ

sudha lađui atkiret ; Khudaun kedee, menkhan bajar ren dher hor iate bae nel got dareadea oka sene dar keda. Onde khon uni hor do mit ten pukhri teye calaoena. Onde bar engahon dhubi kicrickin sokbot kan tãhẽkana. Ado unkin sor rege senkate ona mithai jojome ehopena. Ona nel te uni dhubi gidra do rarake ehopena, engat tete metadea : Den in hõ lađun joma. Engat do uni hor then senkateye metadea : Den thora lađu nui gidra emaetinme ; Uni hor doe metadea : Nonde lađum koe baraeda calak ben bajar te, onde luṭ hoyok kana boge te horko idijonkana. Aben hõ senkate agujonben se ! Ona anjom kate uni dhubi era do uni hore metadea : Ma noa kicric nel hatar talinme ; bajar telin sen hijuk kana. Adokin calaoena. Inak te uni hor do onako joto kicric ghẽtkeda ar onde khone darkeda. Uni era do goṭa bajar sen kateye koyok bara keda, okare bhalae nama, siṭhal mithal pukhri tegekin ruar hecena, are nelet do mit ten hõ kicric ma banuk ar uni hor hõ okayen con, khang bogete rarake porton keda. Uni hor do onde khon calak calak te hor re mit ten dare buta reye durup jiraena, inak tege onte khon mit ten deko do sdom re deṭ kateye hijukkan tãhẽkana, ar uni hor nel te onḍeye argoena. Are kuli barakedea. Adoe kuli kedea : Celeama intum do ? Uni hor doe menkeda : Apon. Ado mit ghari tayom uni deko doe menkeda : ni nui sadam sap hatar kae tinme in do racasecin senlenge. Adoe sap kedea, uni deko onteye senen khan uni hor do aṭak joto ghẽtkoante uni sdom reye decena are khamsoa kedea ; uni deko do ona nel te boge te gohra guhri hokhoe ehopena. Apon ghora lege he, Apon ghora lege he. Boge te horko jaoraena ar

uni dekokò ruhet kirdhum kedea, metadeako : Thike to apon ghoṛa lege he, tor ki bhelo ? cekaeae bapurib deko aḍiye bhabnaena. Uni hoṛ mae daṛket. Ināḱ tege uni dokandar ar ḍhubi erakin nāpamena apan apin dukkin galmaraolette uni pakñjakin mohndaena. Hor re arhō uni sadom dekokin nām kedea, uni hō jotoe laiaḱkinte pene hoṛ ko calaoena uni thok nāme laḡit. Calak calak te miṭ ten atoko tiok keda. Ar ajuṇte onḍege gitiḱ laḡit jaega ko sendra nāmkedea uni thokak oṛakrege. Uni do jotoe nel thikketkoa. Adoe metaṭ koa : Hē gitiḱ jaega doṇ emapegea, menkhan judi aṭeṭ rege pe maḷa lekhan doṇ muskil utaṛ pea. Adoko men keda : Oho jaṇiḱle maḷaia. Adoko gitiḱena. Ar dāṛā dāṛāteko laṅga akan tahēkante aḍi āṭko jaṇiṭ keda. Uni hoṛ doe beretena. Ar kaṛe ar toroḱ sipi milau kate ḍeke koreye joṭaṭkoa, ar aḱ do arhōe gitiḱena. Onko mod khon miṭ hoṛ doe ebhenena ar ḍekekoe tuṇum baṛaena peseḱ in maḷa keṭ ? Ado tire laṭ paṭe aikaukeda, adoe botorena ar eṭak kine beretket kiṇa are lai aṭ kiṇa, durre in maṇ maḷa keṭ coṇ ? Ona aṇjom te unkin hōkin aikau baraket do akin hō onka gekin aikauket arkin menkeda : Durre aḷiṇ hō coṇ liṇ maḷa akaṭ, nui hoṛ do hola regeye cehao akaṭ bona. Nit doe muskil utaṛ bona, dela bon daṛa. Onka menkate unre ge joto bai bai te onḍe khonko daṛ keda, okare uni hoṛko sendra nāmea, botorte apan apin oṛak teko ruṛ naporena.

3. LAMOT KOṚA

Miṭ ten Toreā nūtuman koṛae tāhēkana, uni do miṭ ten kisār hoṛ ren merome gupikan tāhēkana,

Ato khon thora saṅginre miṭ goṭen maraṅ utaṛ bare dare tãhẽkana. Uni koṛa do jaoge merom aṭiṇ ko laḡiṭ onteye idikoa; Kisãṛ era do uni koṛa gupi calaḡ jokhen diṇam ge buṭ atae gocha goṭaea. Uni koṛa do ona dare ṭhen merom idikate aḡ do bare joro reye jhilaḡa ar ona buṭ ge suṭur suṭure joma, merom do uniyak moca khon ona saḡe aṇjom te uni geko koyok kaea, baṅko aṭiṇa, ar ako hõ mocako laṛao baraẽa, ona ñelte uni koṛa do aḡiye edreka are ruheṭ koḡ je ape merom do cedak pe besaoediṇa, ar okoeṭake onkae uniye koṭeḡ goḡ goṭkadege. -Oṛak reko kuli lekhane metakoa, toyo se hundare jomkedea. Onka menkateye eṛekoa. Onkage jaogeye goḡ gidi kakoa. Sanam merome khane kharapkeṭkoa.

Miṭ din do arhõ onḡege merom idi kateye jhilaḡ kan tãhẽkana. Ona jokhenge miṭ ṭen bana buḡhi do barea bana hoponante ona horteye calaḡ kan tãhẽkana. Uni koṛa onḡe jhilakkan ñelte sen sor-en teye kuli kedeā : Henda babu, Baḡaeam noa kore naṇ menak koa? Nukin gidṛawak uṇ aṛisege hara akan ṭakina hoyo giḡi oco katakinaṇ. Ona aṇjom tora uni lamoṭ koṛa doe mengoṭkeda, iṇ kan ge coṇ naṇ do, deniṇ hoyo kakintama. Ona aṇjom te bana buḡhi do aḡiye kusiṇa. Are metak dea : Ma tobe hoyo hataṛ kaḡin tiṇme hanteṇ calao lenge, ruṇṇ jokheniṇ iditorakina. Onka menkate unkin bana gidṛa doe baḡiaṭ kina ar aḡ doe calaoena. Bana buḡhi onḡe khone calaoen khan uni koṛa do miṭ ṭen ṭinre daḡ khube heḡeḡkeda, ar mimiṭ mimiṭ te bohoke caḡokeṭṭakina. Lolo daḡ te unkin bana hopon dokin lo goḡena, ado uni koṛa do unkinak uṇe .poṭorket ṭakina, ar bare dare reye ṭeṇḡarkat kina ar onḡe khone daṛ ṭaṭkeda. Bana

budhi do onte khon ruar kate nel tora doe kusi gof
 ena, menkedae : Nui nau do adi monje hoyo tandi akaf
 kin tina, menkhane sensoren khane nelketkin do
 kin gof kurcunakan, khangе thoe akbakaoena. Je
 nui thok do bae dhejan rehō cedake gocketkintina,
 ar rangaoen teye menkeda : Okoe toran sendra namea
 ar in sumar utarea. Onka menkate uni korā sendraye
 calaoena. Uni korā do onde khon dar kette mittēn
 budhi thene senena. Uni budhiren do eken mittēn
 hoponerate tãhẽkana. Uni budhi do uni korā guti
 menteye dohokedeae. Thorā din do bes geye kami
 barakeda. Onate budhi hō adiyе kusiyea ar gofa
 orak duar geye jimawadea. Mit din do uni budhi oka
 te coe calaoen. Ado uni kuri do uni guti korā dhiñki
 ye lebet ocoyedeae ar ac doe teleyeda, ado uni kuri
 do uni korae kuli kedeae. Henda dada amak bohok
 up do ceka te unak jhaltama, ente uni korawak
 up do adi jhal jhal tãhẽkantaeae. Adoe men ruar
 adea : Ia biñ inak bohok do gidra re dhiñki reko hurun
 let tina ona te inak up do jhalakantina. Ado uni
 kuriye menkeda : E dada ma inak bohok hō hurun
 tinme jemon inak up hō khub jhaloktin. Uni lamot
 do uni kuri dhiñki kandi re bohake dohoocokedeae,
 are hurun gejerkaftaeae, gof napor kedeae. Khangе
 usara daka utu isinkate ace jom biyena ar budhi
 lagit mit bakhrae dohokada, ar ac doe dar tap keda.
 Budhi doe ruar hecena are nele kan do hoponerat
 ma dhiñki reye hurun goçakan, uni korā reak ma
 cet pata ge banuk. Khangе tho hoge te rarak, ar
 jare jareke ehopena, menkedae uni korā geye gof
 akade tina ; ado rak mokoñ kate ye gofa keda. Okoe
 toran pañja namea ar in sumarutarea. Onka menkate
 uni korā pakñjae calaoena. Calak calak te uni bana
 budhi tuluce napamena, arkin kuli napamen khan

uni hōe laikedā je in ren hō bareā gidraē gočakat kintinā uni koṛa do, onate in sendra baraēdea. Nui buḍhi hōe menkeda : In renhō hoponerañ uni koṛa do ḍhinki reye huṛuñ goč akadea, onate unin sendra baraēdea. Ado banar gekin jumañ ṭhiken tekin gočakeda : Delañ tobe uni koṛa dolañ sendra nāmea ar lañ goč utaṛe gea. Bana hoṛ ge nokoe nonkae haron akat laña, ado sendraye laḡitkin calaoena. Men khañ uni koṛa do uni buḍhi oṛak khon ḍaṛ kate ar hō, miṭ ṭen kisar ṭhene gutiyena, ar onḍe hō merom bhiḍi gupi kāmī geye nāmkedā. Miṭ dīn do aḍi sañ-giñ birte merom bhiḍiye idi akatko tāhēkana. Ar ač do miṭ ṭen band pinḍha re ḍuṛup kate guṅgui beknaokan tāhēkana, inak tege bar hoṛ ač sen hijuk kane nēlkeṭ kinā, arkin heč sor nōken khañ doe nēl oromkeṭ kinā, je miṭ ṭen do one bareā gidraē hoyo goč leṭ kin ren eṅgat bana buḍhi kanae, ar miṭ do uni kuṛiye huṛuñ goč lede uni ren eṅgat kanae, ado unkin nēl te thoṛae botorena. Enhō uni do kurumuṭu te guṅgu geye rokedā. Inak tege unkin do uni ṭhenkin seṭerena, arkin nēl orom kedea uni koṛa kangeae. Menkhan ona guṅgu rok nēl tekin moṅgonena arkin kuli kedea : Noa do ceṭ em benaoeda, cekae laḡiṭ. Adoe metaṭ kinā. Tehen ayup do seṅgel daḱ hijuka, ona hijuk jokhen noa reñ bolo okokoka, ona khon bañcaok laḡiṭ noa doñ benaojoñkana. Ona seṅgel daḱ reak katha añjom kate unkin buḍhi dokin puyulena. Oka mente kin heč akan ona do ekal tekin hiṛiñkedā, arkin metae kana : Ma aḷiñ hō benoaḷiñme, adoe metaṭ kinā : Ohoñ benoaḍaṛelebena, ma benao joñben. Menkhan unkin do benao akina mente ahre jahre kin nehorena. Ado peae benaokedā, benao saṭen khane metaṭ kinā, nitok do seṅgel daḱ hijuk reak

okte sețerena, ma iń laha ge sambao kańben, unkin dokin menkeda : Bańa, ańiń lahage sambao kańiń me. Ado ona mimiť guńgu poťom reye bolo oco keť kińa ar cetan sen khon hō khub kajakte beť keťte bańer teye tol urić keda, ar pińđha khon daķ pheđ reye guđrau idikeť kina ar dake areć aķin kana, ar cetan khon dhiri teye tińeťkińa, are hohoeda : haere seńgel daķ teń loķ kana, haere seńgel daķ teń loķ kana, are tińeťkińa ar dake areć aķin kana. Onka onka te banare tiń goć napořkaťkińa ar ać do ořaķ teye calaoena. Ar enka guti nalha kate 'ge' dine khemaoketa.

4. KUL AR DAR BAHU

Miť řen ato re miť řen bańu erae tãhēkana. Uni do ořaķ re nasenaķ jhagra hoe lenkhange eńgat apat ořakteye- dařa ar jaoge onkae kańia. Miť dhao do aķinge hařam buđhikin jhograena. Ado uni bańu era do aćaķ hewa leka onđe khone dař keda, ar calaķ calaķ teye ańuřen khan miť řen atoe tiok keda ar hape hape te miť řen řiir ořaķ reye boloena. Ona ořaķ ren hoř do okate cońko dař keda. Ořaķ do ekalte khańige tãhēkana ar sařimko hō dhodro cabawakan tãhēkana, eken sener ar batage tahō kana. Ado uni era do onđe boloente dharen coť reye dećena, ar onđegeye gitićena, menkhan řapiť do bae řapiťleda, ente tinre reye tioga onage monđoķ monđoķ hukdis tegeye tãhēyena. řhik tala řińdařen khan miť řen kul do onđeye hećena, ar hoř reak soe aķaķukeťkhan sařim teye dećena. Ar

onđe durup kate ona bata phāk te candbol ader kate hante nhateye there thepe baraeda, ač mone do hore aikau baraset koa. Uni bahu era do ač cetan re sarimre kule nēl kede khan ađiye botorena, men kedae tehen doe jom kidiņa ; hohoe hō bae dil leda, khangeye menkeda jage ja daporok jomen rehōe jāhāniņ rehō, candboliņ orea ; ināk tege ač pheđ re miť bojha sara dohoakate nēl nāmkedā, khan do kulak ona candbole sap keda, ar ayak tireye bedbao acurkeda ar khub āt teye or kukuč kedea. Ar ona sara bojha agu sor ket teye rarakeda. Ar onate deke gujiye guji kedea se ekal teye guji goč utař kedea. Ināk tege setaken khan hoř ko beret baraena, ar onteko benget ket do kul sarim cotreko nēl nām kedea, arko heč sor nōken khan uni era doe hoho atkoa, adoko heč soren khan uni era do candbole arak gotkada, cet baņ se larbad marte uni goč kul doe nūr gotena. Adomko do botorte dař hōko dař keda, ado uni bahu erae metatkoa : Alope botoroka ente kul doņ goč akadegea, ar dharen khon ārgo heč kate cet lekate onđeje hečakan ar cet lekate kule goč kede ona reake laiat koa ; adiko haharaena. Men khan murubi hořko do uni bahu era tis hō onka aloe dařa mente bogete sikhnatko emadea ente dařlekhan nonkan bogete muhinre pakraoa, ar jāwāe orač tegeko idi seřer ořokadea. Ado enhilok khon tis hō bae dař leda, bađae kedae, onka kāmī lekhan muhin re pakraoa.

5. KUL AR TOYO

Miť ten birre miť ten kul ar miť ten toyokin tāhē kana. Unkin do ađikin gateka. Miť then gekin

tahēna, jāhāseć miť tegekin dārāna; katha hō ađi jurik tākina. Miť din do sendrakin riāu calaoena. Miť għari tayom te miť goťen sadomkin nām kedeā. Kul do uni sadome ger goćgoťkedeā, ar usarateye pe kuťra kedeā, ar toyoe metadeā: In do noa birren in raj kana ona te miť haťin do inak kana ar nui sadomin geń goć akade te dosarak haťin hō inak kangea. Ar ona tesarak haťin do juđi in khon darem aikauetkan khan ma idi jońme. Ona anjom kate toyo do siťhal miťhal onde khone calao dorokena, meakedae nui tuluć do okoe dareka, nui tuluć gate kate ađin bhulkeda; gatek do miť bara bari hoť tuluć ge řhika ar bańkhan nōkōe nonkan hal re pakraoa. Onate huđin hoť marań hoť tuluć gatek do bań řhika se kisar hoť tuluć reńgeć hoť gatek hō bań jutoka, eken miť lekan hoť ge gatek do jarura; neńka men kate onde khone calaoena.

6. TOYO LAĐU

Miť řen birre miť řen kulai ar miť řen toyokin tāhēnkan tāhēkana. Unkin do ađikin gateka, miť tegekin tahena, miť tegekin dārā baraea. Miť din do kin riāu keda: Je ma lań towa dakaea. Ado isinen khan toyo do kulai metadeā: Amdo ceť re dakam joma? Kulai doe menkeda: Jojo sakam re. Ar amdo ceť retoyo do ađi husiar geye tāhēkan teye men keda: Poraeni sakam re. Ado apan apin sakamante kin duřupena. Kulaiak jojo sakamre do miť caole ge sahopena, ar joto toyo geye loana, becara kulai doe caťok goť keda, ar toyoe metadeā: Den thořa

daka arhō emañime, toyo doe menkeda : amak bakhra do jotom nāmakeda. Ado ohon emlema. Onate kulai do miŧ ten atote senkate holoñ, gur ar sumume koe agukeda ar ona reak lađu benaokate dare coŧre dečkate jojome ehopena. Uni toyo do ona dare latār regeye gitićakan tãhēkana. Kulai do miŧ kuŧra lađui nūr goŧkeda, toyo do ona halañ kateye jom legakeda, ađi moñj sebel kana, onate kulai ona lađui koekedea. Menkhan kulai do bae emadea. Bickomŧ metadea : Do atote senokme ar bhagete ruheŧkote holoñ, gur ar sunum.koe kom, ado lađu benaome. Toyo do miŧ ten buđhi then senkate egerkedete holoñe koe kedea, uni buđhi doe edreyena. Ar holoñ emae bodolte bursi señgel teye capat kedea. Toyo do boge teye lo bara ena. Ar onđe khon daŧkeŧte miŧten dokan teye calaoena. Ar onđe hō ruheŧ katege guŧe koe keŧkoa. Dokandar do gur emae bodolte bhage teye piŧau barakedea. Toyo do onđekhon tili oraŧ teye daŧ idikeda. Ar tiliye metadea : Am ren dañgrae gujuk tamma, den thoŕa sunum imañime. Tili do ona anjomkate ađiye rañgaoena, ar sunum beđeč kate toyoe areč goŧadea. Toyo do loente jiwilae poranlaye daŧkeda. Onte birre kulai tuluče nāpamena ; kulai doe nēl kedea je toyo do goŧa hoŕmoe phulauakana. Adoe metadea : Cele gate, lađu reak sebel dom nāmakeda ? Onka menkate apan apinkin calaoena.

7. HORO ORAK'

Sedae jugre kathae, miŧten birre miŧ ten bitkile tãhēkan tãhēkana. Unige ona birren

Baje tãhẽkana. Uni do bae bapla akan tãhẽkana. Onate baplaķ reake goķa keda. Ar din tãhekan hoķ yena. Uni do ona birren joto janwarkoe neota-keķkoa. Nenda dinre joto neota akan janwarko hajir-ena. Menkhan horo do bae seķerakan tãhẽkana. Joto hoķ uni nĩelhor regeko tãhẽena, aķi bilomen khan sanam hoķko akbakaoena ķe cekate horo do bae hijukkana. Aķi għaķiķ tayomte horo do onķeye seķerena. Uni Raj do aķiye edreena, are metadea: Cedak nunaķ dom bilomkeda? Sanam hoķ tũik okte rege ko seķerakana, am do ceķem cekaef tãhẽkana? Horo doe roķ ruarķkeda: Je oraķ reak in bondobos oķokakkan tãhẽkana. Ona anķom te uni bitkil Raj do horoe metadea: Am do oraķ reakķe unakem dandokkana; Onate amak oraķ do teheń khon amak deya rege tãhẽntama. Enhilok khonge horoak oraķ do ako deya rege tahẽnkana.

8, ROķE JAWAĒ

Miķ tẽn horren miķ tẽn hopon erae tãhẽkantaeta. Uni kuķi do miķ din birta sahan aķui calaolena. Ado sahan namkateye tol bojħakeda. Menkhan tulge bae tul daķeakkan, onate uni kuķi do hoķhoe ehopena: Je niķ sor kore jãhãe menakpekhan ma hijuk te sahan dipilańpe, ona anķomte miķ tẽn roķe do coķok coķoke don heķena. Ar uni kuķiye metadea: Judi in sãotem baplaķ khan noa sahan in tulama. Uni kuķi do eķak jãhãn upai bae nel nam leķ teye hẽ keda. Uni roķe do ona anķom teye hoķ goķena, are tuladea. Ar hõe roķe ruarena ar uni kuķi tayom tayom teye calaoena.

Dosor hilok do uni hor then joto kathae laikeda. Ar engat apat do hoponeratkin kuli kede. Ado joto katha geye he keda. Ado uni hor bapla reak jotoe saprao thikena, arko nendakeda. Bapla din seteren khan uni rothe doe horena arko baplakat kina. Ado bapla tayomko bidakat kinte onde khon akinak oraktekin calaoena. Uni jawae hor do ar hoe rotheyena. Ar uni kuri tayom tayomte onkage corok coroke don idieda. Horre horko do uni kuri eskarge nelkateko kulikede: sindurakan, kajar akan, bhatra kahagel? Ona anjomte jawaetet doe mengotkeda: Te tere, tepe tere, dhelka latar manus nahi cinho he, ona anjomte kukli hor doko lajaoena. Ar uniren jawae menae getaea menteko badaekeda. Orak kin seteren khan uni rothe do ar hoe hor gotena, ar adi maran Raj orakte uni kuriye ayur aderkede. Ona nelte uni kuri do adiyе raskena. Ente Rani geye hoeyena. Ar tayomte engat apat adiyе gorot kina ar unkin ho adi kisar horkin hoeena. Ente uni rothe jawae do rothe do bae tahékana, Raj hopone tahékana.

9. LOA HARI

Mit then atore mit then adi rengel hore tahékana. Jom nu ho beste bae nama, adi muskil te dine khemaoet tahékana. Atoren do besge calak kulak kan tahékan takore ho mit din gan ho bako goroe kan tahékana, bickom uni tuluc do gate ho bako gateka, chiak geko metaekan tahékana.

Mit dhao do mit ten bir sendrako riakueda. Disom sudharen hoṛ calak laḡitko tilki bilkiena. Ente bogete sajko ūamoka. Ona ato ren hoṛ hōko calaoena. Emanteak jom jinisko idi torawana. Ente mit bar ūinda do sendra bir rege gitič t̃āhēn hoyoka menkhan uni bapurič hoṛ do sendra calak māe raskæenge menkhan jom laḡit cete idijona, ente ceṭ hō banuktaea, thoṛagan lowa laṭhe t̃āhēkantaea, ona cupuṭ katege atoren tayom tayomte sendrae calaoena. Birko boloena, bogete sajko gureṭ koa, ayupenkhan gitič jaega teko calao seṭerena. Ado joto ge dakae laḡit apan apin idiakat caoleko rara jarwakeda, uniko kuli kede khan do ona lowa laṭheye udukatkoa. Adoko metadea: Ma ona do amge jom tam ohole gate lema. Cekaeae bapurič ina koṭok kate dake ūukeda, are gitič hapeyena. Onko do bogete daka utu kateko jom ūukeda.

Dosar h̄ilok do arhō sendra birko boloyena, bolo torage mit ten saj uni hoṛ doe tuṅoṭkadea. Jāhā ato ren ge jāhāe saje tuṅ lekhan oka atoren kanae ona ato ūutum ūumkateko hariya. Ado disom hoṛko bujhaṇa saj do phalna atorenko gurkadea, menkhan bapurič uni hoṛ do ato ūutum baṇ ūumkate lowa haṛi, lowa haṛi ye hohokeda. Saj doe gurena. Ona atoren hoṛ do uni saj guren ūelte aḍiko kusi ena ar cure mare gogok ko chuṭauena. Menkhan uni hoṛ do bae gok ocoatkoa, bickom eṭak aḍe ṭola ren hoṛe gok ocoketkoa, ayupenkhan arhō gitič jaega teko calaoena. Ar aṇjomleṭ sanam hoṛge uniko kuli kede: Am do ato ūutum baṇ ūumkate cedak lowa haṛi dom hohokeda. Uni do ona reak sanam hale laiatkoa, ar ona katha do Dihri ar Pargana ko haḍič sodorente ona ato ren hoṛ onka be-ḇali ko kaṃi

kette bogeteko dāḍom kukuč ketkoa. Ar disom hoṛko metaṭkoa : Jāhāe gaṇigurib baṇukṭae rehō alo pe onkakoa, dareak bhoṛ daya ar goṛowakope.

10. SERMA COTEN REAK'

. Sedae do kathae serma do ot pheḍ rege tāhēkana. Hoṛ hōko ṭakijokkan tahēkana. Miṭ dhao do miṭ ṭen maejiu koḍo koḍo oṛak khone oḍokokkan tāhē kana racate saḥṛi daḥ giḍikaḥ laḡiṭ, ado ot pheḍre ge serma tahēkan teye ṭakičena, ado bae sen dareak kan edrete, duar pheḍ khon ge ona saḥṛi daḥ do raca sene areḡgotkada ar ona daḥ do serma hō paṣir adea, ado ona saḥṛi daḥ paṣir adete ot khon do thoṛae coṭ nōkena hoṛ aloko takijok inak. enhilok khon ado dāṛā baṛae re hoṛ do bako ṭakijoka. Miṭ din do uni maejiu ge arhō racare ceṭ coṇ ukhuṛ re tok teye huḥṛuṇkan tāhēkana, ado siṇ saṭup tok do serma re ṭakijok kan tae tāhēkana, beste bae huṛuṇ dareakkan teye edreena, ar miṭ dhao do ona tok tege aḍi āṭte sermae huṛuṇ gotkada. Serma do tokte āṭ teye bajaoente aḍi āṭ hasokedea, ar ah, uh kate coṭ teye rakap napoṛena jemon ado tis hō cele hō aloko tiok dareae. One unkhon ge serma do coṭte rakapena. Ar tis hō bae āṛgo ruṛlena.

11. USAT' BAHU

Miṭ ṭen oṛakre miṭ ṭen bēhu erae tāhēkana. Uni do aḍi kuṛṇniye tāhēkana, ceṭ hō bae kaṃia. Miṭ dhao do jāwāetete dal baṛakedea. Adoe usaṭente

kuḍam seḥre senkate tuṭuri oko kateye duṛupena, nindaen khan miṭ ṭen tarup doe heḥena. Ona oraḱ phedre, ar uniye n̄el kede te jomea mente onḍeye calao sorena. Ado tarup do jaṅgateye gaḍuḥ aḱaui edea, khangē uni baḥu era doe bujḥaukeda je jāwāe teṭ ge heḥ kateye gaḍuḥ iṅguledea. Adoe noṅka eda : Men, enaṅ dom dalkidiṅa, baṅi calaḱa. Menkhan tarup do onkae roṛ jokhene thirenge, miṭ gḥaṛi tayom arhō onka geye gaḍuḥ aḱauedea. Arhō uni baḥu era do onka geye roṛa. Onka onka miṭ dhao doe gohoṛ geṭ kadea. Uni baḥu era doe n̄elkede, jāwāetēṭ n̄ahiye chai kana, tarupe atkiredekan. Khangē tho botor-en te bogete gohra guhriye hohokeda, ene bopoko laga chaḍaokede. Ado enhilok̄ khon tis hō baē us-aṭlena.

12. KULAK' BAPLA

Miṭ din miṭ ṭen hoṛ do birteye calaḱ kan tāhē kana. Ado aḍi hoṛko metadea : Onte do alom calaḱa, ente uni kulren baḥu doe goḥ akantaea, onate uni do aḍiye aulauakana. Uni hoṛ do celeaḱ katha hō baē luturada are calaoen gea. Bire tiok̄ keṭ khan uni kule n̄āmgoṭkeda, are menkeda : Bhale takreṅi n̄apam goṭena, miṭ kathaṅi kuli lemge. Ona aṅjomte kul doe botorena. Ado uni hoṛe menkeda : Alom botoroka, aṅjom akadaṅi, amren baḥu doe goḥakana, onate aḍi muskilre menama. Onate am bapla ocome laḡitiṅi heḥakana. Miṭ ṭhen baḥuṅi ciawakadea, ma aḍo ceṭem meneda ? Ona aṅjomte kul do aḍiye raṣkaena, are menkeda : Ma aḍi

usara bapla kañime. Ado uni hoře menkeda: Baħu lağıt sapapko jaruŗa, den juŗau hodme. Uni kul do bogete hoŗ koe jom baraletkkoa. Ar onkoak eman teak gahna guriako miŗ ten sođokreye doho jarwa akaf tahokana. Onđe idi kede teye metadea: Ma noako idite oka jaruŗoka ona tearme. Uni hoŗ do onako jotoe ghēt idikeda. Ar atoren saname lai atkkoa je ińdo uni kul tuluć nońkań galmarao goŗa akada. Ado miŗ ten orakre atoren sanam hoŗko jarwaena, ar bogete eneć sereńko ehopkeda. Uni hoŗ do birte senkate uni kule agukedea, ar tala racareko duŗupkeda, ar hoŗok re baha reak mala ko horokadea. Uni kul do onako ńelte mone mone te ađıye kusikkana. Uni hoŗ do arhō kul ŧhen heć kateye metadea: Bapla hoyok lahare ar miŗ ŧań kańi pukŗau hoyoka, onado hapŗan koak leg carak an kana. Dela noa borare bololenme. Uni kuldo ona bora reyē boloena uni hoŗ do ona bora reak moca khub urić teye tolkeda. Are metaŗkkoa, den ya, ŧeńgoć agui pe, bapla kayabon, ona ańjomte barea pea hoŗ do ŧeńgoćanteko hećena ar cetan khon ona ŧeńgoć te andhe mudheko kuŗankedea, arko goć utaŗ kedea. Nońkate uni hoŗ do uni kulak baplae hœe ocokeda.

13. BHIĐI HOPON AR TOYO

Miŗ din miŗ ŧen bhiđi hopon do miŗ ŧen pukhri pinđhareye atıńkan tahokana. Ona jokhenge miŗ ŧen toyo do ona horteye parom calakkan tahokana. Ar uni bhiđi hopone ńel kede khan uni jomea mente uni sene calaoena. Bhiđi hopon do toyo aćsen hijuk

kane n̄el kedete botorte ona pukhrireye n̄ir bolo ena. Toyo hō uni sabe laḡiṭ onḡeye boloena. Menkhan atra rege losoṭ reye ṭhali ṭep ṭep̄eyena. Ado uni toyo do bhiḡi hopone metaekana : Cedaḡ nonḡe dom boloyena, ceka katem oḡokoka nahak. Uni doe men ruṛadea. In̄ren k̄is̄ṛ heḡ kate in̄ mae oḡokidiȳin̄ menkhan amdo okoe oḡokmea? Ar judi j̄āh̄eko oḡoklem rehō begor piṭantedo bako baḡiama. Saṛige aṃuṭ jokhen uni bhiḡi hoponren kis̄ṛ do uni sendra sendrate ona pukhri ṭhene seṭer ena. Ar bhiḡi hopon onḡeye n̄amkedete raṣkate bolokate losoṭ khone owar oḡokkedea, in̄ak tege toyo hō ṭhali akane n̄el n̄amkedea. Are bujhaṃ keda, nui toyo do nui bhiḡi hopon jome laḡiṭge nonḡeye bolok kan tāh̄ekana, menkhane ṭhaliṇte bae jom daṛe adea. Ar uni toyo ṭhen sensor kate bhageteye piṭaukedea, ar onḡe khon oroḡok kedeā, ar hurla kedete larbhād menteye capatḡoṭ kadea. Toyo ḡo n̄irberet̄ kate riṭṭ riṭṭe daṛ tap̄keda. Ar uni hoṛ do uni bhiḡi hoponak laṭkao akan losoṭ bes teye aṛuṭ saphakeda, ar oṛak teye idikedea.

14. GHAṆJA GHUṆJU CĒRĒ

Miṭ ṭen hoṛren pea erako tah̄ekantaca, n̄elokte do aḡi moṇjko tah̄ekana. Ona disomren Rajren miṭ ṭen n̄au dewane tah̄ekana. Uni do d̄āṛa baṛae d̄āṛa baṛaete onkoe n̄elket̄koa. Ar senkate Raje laṛiadea je uni hoṛren pea era menak̄koa, onko leka moṇj do amren miṭ ḡoṭen raṇi hō baṇuia, ma onko

do jãhã lekatelañ agukoa. Ar barea do am rani benaokinme ar miť ten do inĩn benaoea. Raje men keda : Uni hoř then khon do cekatelañ agukoa ? Dewane menkeda : Uni hoř do jãhã leka phikirten goć ocoea, khan ge tho ako tegeko hijuka. Raje menkeda : Ma acha amge budhime. Ona ańjom kate uni dewan do uni hoře hohoaguocokedeaa. Are metadea : Do miť ten ghańja ghuńju cẽřẽ ńam aguem, juđi bam agu lekhan am dom goćocoka, noa ge Rajak hukum do. Bapurić uni hoř do ona ańjom kate ađiye bhabna calaoena, okare bhala. onkan cẽřẽ doe ńamea, tis hõ onkan cẽřeyak ńutum hõ bae ańjom akawan tãhẽkana, ar oraķ re senkateye laiatkoa, menkhan uni dewanak calaki do uni hoře ańjom tiokkeda je cedake onkaadea mente. Adoe metatkoa : Inĩ do thora đin oraķ regen okokoka, jãhãe inĩ reakko kulilepekhan laiakope je uni do ghańja ghuńju cẽřẽ ńame senakana. Ar ona katha do sodorena. Ona ańjomkate uni dewan do nau thailak gokkette onko oraķ te hokyo nańgos kateye calaoena. Ado uni hoře metatkoa : Duar do alope jhićtea menkhan khiķi bhugaķ khon aćak ti ader katege hokyo metaepe. Ar hokyo jokhen tire bes te sap urić kate bhitrite oraderepe, adoko onka ketgea. Ar oraderkate gođa hořmo guřko ojokadea, ar emanten cẽřeak ilko laťkaodea. Ar moca do sui sutam teko rok esetkettæa. Ado uni hoře ođokena ar baberte tolkedete Raj thene tiaķ idĩ kedeaa. Ar Raje metadea : Nũkũi ghańja ghuńju cẽřẽ inĩ aguakadea, ente aķgum menleda. Raj do uni ńiel kateye metadea : Men nonde khon idiyem inĩ do bań jarurańkana. Dewan ge udukae me. Becara dewan moca ma rok esetakan taete bae rořdařeak kan, ekene hã hũ bařayeda. Uni hoř do onkage

dewanak orakteye tiak idikede, are hoho bara keda. Orak renko metadea, onte ge okasen con hokyoe senakana orak redo banuia. Uni hor do uni cêrê duar thene khuntau otokadea ar orak teye ruar calaoena. Dewan orakren do ko odoken khanko ielkede do duar then cele coe tolakan are hã hũ baraeda. Uni ielte botorte thengako agukeda, ar andhe mundheko pitaukede. Mit thenga do moca then paraonte ona sutam dal topakena. ado rorore ehopena: Alope daleña, alope gojeña, in kangian. Ado um arup saphaenae arko nele kan doe dewan kange, ado adipe lajoena.

Dosar hilok do Raj thene calaoen khan Raj doe kuli-kede: Cele dewan ghanja ghurju cêrê dom ielkede, am then gicon holañ kol gotkade. Adoe menkeda, hẽ iel kedeañ. Onate bae goe ocodareadete arhõ etak phikir dewan doe lagaokeda. Arhõ uni hore hoho aguocokede, are metadea: Raja saheb ren engã apa ar perako do noa dharti khon hana puri teko senakana. Do calakte hiri agukom cet leka menak koa, bam senlen khanem goçocoka. Uni hor do hudis hudis teye calaoena; Je cet in cekaea? Ado orak re saname laiafkoa. Are metafkoa: Arhõ thora din in do orak regen okokoka, jahãe in reak ko kulilepe khan laiakope je uni do Raj ren pera hikri Hanapuri teye senakana. Ar kukli hor onko do onka geko laiafkoa. Mit hapta tayom uni hor do goa hormo sunum jehejobeye ojokkeda. Ar jhol iolhat emanteak goxae jotana, ar Raj thene calaoena. Are metadea: Raja saheb joton hiri aguketkoa, boge bara geako menkhan bohok up ar katup reak rama bogete hara akantakoa, adoko metadinia: Do Raj laiaeme, jemon Nãu Dewane

kole, ente uni do hiri hōe hiriidilea, ar noako hōe geŧ giđi baŧa katalea. Dewan do onđegeye tahēkana. Raj doe menkeda : Ma nitok do amak khoj ge hoyok kana, do calak me. Khande thoe akbakaoena, je cekateni calaka. Ado uni dewan do uni hor geye kuli kedeā. Henda ho ceŧ leka tem senlena mase laiaime, am dom sen hečakana. Uni doe menkeda : Gel bhaŧi sahaniŧi jarwakeda ar onare aema utaŧ sunum in dulada. Ar ona reŧi deč thikena, ar seŋgel in lagaoada. Ado dhūaena, ar hoe lekae otaŧ idikidiŧa, nōkōe ŧel mese ceŧ leka dhūa teŧi jhol moŧka akana. Ar onđe khon ruat jokhen hō onkage. Ona aŧjomte uni lelha nau dewan do onkage aema sahane daŧ ocoketkoa ar sunume dul ocokeda. Ar ona reye dečena joto sapapante ar seŋgele lagao ada ar hud hud jolena. Ar okare Hanapuri teye calaka, onđe geye lo kuŧcuŧi daporena. Onkate uni hor do uni badmas dewan ti khone baŧcaoenā. Ceŧ nuiye gojea se do ačgeye goč marao naporena !

15. TOYO, PUSI AR KŌK'

Miŧ ten toyo, miŧ ten pusi ar miŧ ten kōk do ađi gateko tahēkana. Miŧ din do riāu kate gađate ko calaoena. Ar aema hakoko gočketkoa. Ar miŧ ten tumba reko doho jarwaketkoa. Ado seŋgel ađui lađiŧ pusikin kolkedeā. Uni do seŋgel ađuia mente culha thene calaoena, ar towa conda akate ŧel keŧ te ona jom lađiŧ onđegeye tāhēena. Uni ŧel hortekin mokoŧen khan, toyo do kōke metadea : Do seŋgel ađuitalanme. Ado kōk seŋgel ađui calaoena, ar jhaŧi koreye apbaraena. Kōk do okare bhala

señgele nāma se okoe emaea, ekenak geye ruar hečena. Ado toyoe menkeda, ma tumbā khon hako sok ođok kotalañme, ado lañ jomkoa. Ado kōk hako ođokko lağıť tontha tumbareye aderketkhan toyo do kōke capotgotkadea, ar uni jom kate hako hōe jomketkoa. Ar onđe khone calaoena, ado miť ten bheđae nām kedeā, adoe metae kana: Bunum danañ kōk khaelom, ek tumbā cuťia khaelom, am jom mete tinak bilom? Onka menkate uni bheđa hōe, jomgotkadea. Ar onđe khon hōe calaoena, arhō calak calak te miť then kađae nāmkedeā, adoe metaekana: Bunum danañ kōk khaelom, ek tumbā cuťia khaelom, hodgo hodgo bheřa khaelom, am jom mete tinak bilom? Onka menkate uni kađa hōe jom gotkedeā. Ar onđe khone calaoena, calak calakte miť ten janum dandhiye nām keda, are meneda: Bunum danañ kōk khaelom, ek tumbā cuťia khaelom, hodgo hodgo bheřa khaelom, rañkor jhañkar kađa khaelom, am don parom mete tinak bilom? Onka menkate ona janum dandhiye don parom gotkada. Ar onđekhon laha teye calaoena. Ado miť ten tandre ore engae nām kedeā, ar mone reye menkeda: Nui do jaha upate sap kateñ jomea. Ar hō ona sor rege miť ten cuťiae tahēnkan tātē kana, unkinak roř añjomte uni hō ačak bhugak khone ođok hečena, ado pene miť thenko jarwa ena, ado enečko ehopkeda. Ado toyo doe ruyeda: darañ cakop diriñ cakop, capot dudu kuť, ar ore engā doe sereñeda: Sumti nac sumte nac, ar cuťia doe sogoe eda: suřu suřuť, sor rege tiñ orať, sor rege tiñ duar, bolo kokañ, bolo kokañ; onka khub ko jamkao akada, onka onka toyo do ore engā capodeye menleť do, phur marteye uđau naporen ar cuťia hō bhugak teye nīr bolonaporen. Siťhal miťhal onđe khone calaoena,

ar calak calak te miť ten hurufe íamkeda. Adoe meneda : Bunum danań kōk khaelom, ek tumba cutia khaelom, hodgo hodgo bheđa khaelom, rańkar jhańkar kađa khaelom, ań huruf don parom mete do tinań bilom ? Onka menkateye don paromet tãhēkan do naporakať lać ge bhosa bogoćentae, enđe geye caba utarena.

16. BAREA POCRA

Miť ten atore bar hořkin tahēkana. Unkin do ađi gatekin tahēkana, menkhan banarge ađikin pocrawa. Miť dın do miť atote banargekin calak kan tahēkana. Ar ona ato calak hor do miť ten bir talate paromakan tahēkana. Onka tege unkin hō calak hoeyentakina, menkhan banarge ađikin pocrawa mente akin akin re do bakin bapađae kan tahēkana. Miť hoř do mone teye menjoń kana : Íi geń pocrawa, uni do bań ? Dosarić hōe menjoń kana : Íi geń pocrawa uni do bań ? Moner katha mone re ge doho katekin calakkana. Menkhan tinre tala birkin senena, unre miť ten banae ođokgotena ar hor reve teńgo esetkeť. Uni íel te miť ten pocra do biram paťe dařkeda, ar miť ten dare reye nır deć ena. Menkhan dosarić do dař reak at bae íamleťte onđege usařae gitić hoťena, enteye ańjom akať tahēkana je goć hoř do bana do bako jomkoa, onate saheť bond kateye gitić thirena. Khange bana do uni țhene hećsorena, mń mocare bas bařakedea, ar goć hoř kanae mente bujhaũ kateye bađiadea. Ar eťak sene calaoena. Khange uni dare reye dećlen uni

doe ārgo hečena ar dosariče kulikedeā, henda gate bana do lutur pheđre moca idikate khae khoe kate ceťe ļaiatmea. Uni doe roř ruarķeda, je uni doe metadińā je okoe muhinre•paraolen reko nīr baķgi ya, onkan hoř tuluč do tis hō alom gateka, onka bařa kate laha tekin calaoena.

17. SIŃCANDO AR KULAI

Miť ťen birre miť ťen kulaiye tahēkana, uniren do cele hō bako tahēkana, eken gořomteti buđhiye tahēkana. Uni kulai do din bhor ekene encēbařaea, cet hō bae kamia. Tinre reńgejea, unre ořakte sen kate gořomteti era dakaē koyeya, ar jom jokhen ađiye bađaia, menae noa do bań sebel kana. Onka onkate uni huđhi doe dikiyanena, are metadea. Bań sebeleti me khan amtege namaguite isin jońme. Ona anjom kate uni kulai do jomaķ sendrae calaoena, menkhan gořa sińe dāřa bařaketi rehō cet hō bae nam leda, ar ořakteye ruar hečena, are hundis keda: Miť ťen jħaliń benaoa ar onate emanten janwariń jħalıkoa. Onka hudis kate kulai do nında bħitar te miť ťen jħaliye benaokeda ar idikateye ođao ořo kada. Setak do ona hortege siń candoe calak kan tahēkana, ar ona jħalireye jħali napořena. Setak do uni kulai ona jħali ťhene calaoena. Are sor nōken khan ađi āt setone aikau keda, ado miť ťen por ođ re duřupkate jħali sene koyokakada. Are niele kan do miť ťen arak arak janware jħali ťhekom akan. Uni nīelte ađiye botorena are kikyaukeda, ente jāhān janwar doe bańkana, menkhan,

siñcando geye jhaliakadea. Cando do ađiyê akbakaoena, ar kulai onđeye ñel ñam kede teye metadea: Iní do cedakem jhali akadiña, rařa-hotkañme. Kulai do botor botorte onđeye calao sorena ar jhaliye rařagotkada. Cando do hoe leka coř teye rakap gotena. Menkhan uniak dāk te kulaiak up do kharaoentaea, enhilok khonge kulaiak up do onka kharaoakan leka ñeloktakoa. Kulai do onđe khon botorente kikyau kate orař teye dartařkeda. Ar enhilok khon jhali okđao hōe bađi utařkeda.

18. CAOLE GELE

Sedae jugre do kathae hořo do bañ tahēkana. Caole ge gelek kan tahēkana. Hoř do ona gele ge hoř ađukateko isin jomeř kan tahēkana. Miř dhao do miř řen Raje bhojkeda. Ar bogete hoře neotakeř koa. Ađo siñre sanamak isin thurena. Uni hoř khiyau piřauko lađiř ađ ren sipahi koe hukumař koa, ar onko do jāhāe ge jateye jom dařeak unařko emařkoa. Jojom hoř do ko jom bhagao utařena. Menkhan miř řen Babaji do bae bilena. Uni do arhō ko parsao idiadea. Ona hōe jom cabakeda, enhō bae bilena, emok hoř geko bhagaoena. Enhō uni do bako bi ocodařeadea. Uni Babaji do onđe khone calaoena. Calak calak te horre bogete khete ñam keda ar onare caole geleakan tahēkana. Uni do ona ñelte gele hoř hoř te takpake ehopena. Ona baihař ke baihaře ujař idikeda. Ona ñelte caole do cando řhene lařiskeda: Je ma jahanak in bañcao

in lagit upaiame, bankhan nui Bahaji doe jom caba utarina. Cando do hundis bara kate ona cas le re cokaktete latkoadada. Ar horeen khan uni Babaji do jojome bagiada. Onkate caole do Babajiak ti khone baicaoena. Ar enhilok khon ge caole gelek do bondena. Ar ona caole gele bodol te hore ge gelek ehopena.

19. UPEL BAHHA

Mit ten hor ren mit ten hoponerae tahakantaea. Ado unye hara buruen khan Perako lagaoena. Raebari do hante notenak kathae guland thik ket te bapla reak dinko nendakeda. Bahu jawae se ren do um dhum bogeteko sapraokkana, nenda din seteren khan jawae se ren do bogete dhol dhak singa peprēt ar emanteakan te rajan bajan bariat ko sajaoena, bahu se ren ho onkage, menkhan onko bariatko auriko seterok re uni kuri do mit ten bandte umoke dukana ar umok jokhen ona band regeye unum go naporena. Ar uni khon mit ten upel baha omonena. Inak tege onko bariat kodo ko seterena. Ar ona band pincha tegeko paromok kana, onko nel kate ona upel baha do bogete lewer kodorok ehopena. Bariatko do onde dakko nu jirau bara kate bahu kuriak atoteko sen seterena. Menkhan onde seterkateko anjomkeda je okoe lagit unak rajan bajan kate bariatko senakan uni doe unum goakana. Ona anjomkate adi bhabna kate arho ona hor tegeko ruarena. Ar ona bandko tiok ket khan arho dakko nu barae lagit ondeko

deraena. Onko íelte ona baha do onka lewer kodorok ehopena. Ona íelte bariátko do ona tioga mente dakteko boloena, menkhan ona baha do bhitri sen calaoidiena. Ar bańko tiok dařeada. Menkhan sesre jăwăe kořae menkeda : Íí do noa baha jăhă lekateń tioggea, bań tiok lekhan nonđe khon bań calaka. Onka menkate dak teye ārgoena. Uniye boloen săotege ona upel baha do tala band khon aře te sohorodokena. Uni kořa ona bahae hăthwa tiok keť săotege ona do miť ten kuři hoegotena. Are mên got keda : Alań kan gecolań ! Ado uni kořa do uni kuři dak khone ođokkedea ar ačak palkire dečkede te bogete ranjan bajan oraťteko ruărena, ar onđe geko sunum sasań baraketkina arko baplakatkina. Nonka te unkinak bapla do ađi kusi řaska te hoeyen takina ar sanam hoř ađiko kusi řaskaena.

20. TEREL BELE

Miť ten rajren miť ten hoponerae tahėkantaea, uni do ayup jokhen dolan cetanre deč kateye dăřă baraekan tăhėkan tăhėkana. Ado aema utar kařu mocare terel bele gerkate ona cetan teko uđau hijukkan tăhėkana. Miť ten kařuwak ona terel bele do dolan cetanre nŭr gotentaea, ado uni kuři ona halan kateye jomlegakeť khan ađi sebel kede. Ado onko kahui kulikeťkoa : Noa terel bele do oka khonpe ađueda ? Íí hă gapa setak ape săo teń calaka ariń jom ađuia, idi toraiń pe. Ado onko kařu ko menkeda : Acha gapa setak le idi toramea. Ado dosar hilok setakenkhan ona hor tege kăo kăo ko uđau heč ena ar uni kuři hăko iditorakede. Uni

do ot ot teye taram idieda ar onko kahu doko uđau calakkana. Ar ona terel birko tiokkeť khan hante note terel bele sendrako ehopena, arko jom biena. Uni kuři hō hana dare nhawa dare deť barakateye jom biena. Ar dať tetań kede te dať sendrae calaoena. Inať tege noko kahu do apan apin mimiť goťeť terel bele mocare gerketťe ako ořať teko ruřena. Uni kuři doko bađi oťo adea. Hiriń kedeako, bako disa ledea.

Onko tayom bogete banako hećena terel jom. Onko modre miť řen do ađi hařam julun jupun banae tãhēkana. Onko do khiriř khiriř darere dejok te terel beleko jomjońkana, menkhan uni hařam bana do bae deť dareať kante hani nue koe baraetťkoa, deń emań pe, menkhan onko do bako emaekana. Onko ko jomet cokaktet halań kateye hađap barajońkana. Onte uni kuři do dať nu kateye ruřena ar ayupente okasen hō bae calao dareada, onate miť řen dare đonđhor reye boloena ninda tahen lađiť. Uni hařam bana do uni kuřiye nel bolo ledegea. Ado onko banae metakokana : Acha ya bape emańkana, in hō miť řen jinisiń nelakada bań laiapea. Menkhan bako ańjomletťaea. Onte uni bana do onđe khone calaoena, ar ona dare đonđhor řhen seťer kate uni kuřiye jomgotťkadea. Ar onđe khon calať jokhen ona hor are reye ić oťo kada.

Thora din tayom ona ić khonge miť řen hotot nãpi janamena ar nãriente onare miť řen ge joena ađi mońj. Miť din miť řen jugi do ona hor teye calať kan tãhēkana ar ona jo nelkateye menkeda : Noa reak do tumbań benaoa se banam in benaoa ? Ado ona idi kate banamgeye benaokeda. Ar ađi mońj sađetaea, ona banam tege uni jugi doe řsul utařena.

21. SIC' KAṬUP' LEKAN GIDRA

Mit ṭen horren sič kaṭup in maraṇ koṛa gidrai tāhē kantaea. Uni hoṛ do mit din bir te sahan make calak kantāhēkana. Ado rinič tete metaekana : Okoe gaḍi doe idia ? Inak tege uni gidrae hečgoṭena are menkeda : Inī nāhākiṇ idia. Uni hoṛ doe calaoena sahan mak, Uni gidra do gaḍire eṅgattet daṅgrae joṛao ocokedea. Ar ač do daṅgra lutur reye boloena. Ar gaḍiye laga idiyet tāhēkana. Ona horte barea hoṛkin calak kan tāhēkana. Ar roṛ ma kin aṇjomet menkhan hoṛ ma bakin ūel ūame kan , ado botor te etak hor tekin calaoena, menkedakin : Noa gaḍi do dhora ge boṅgae laga idiyeda. Ado apattet okare sahane maket tāhēkan onde ge uni gidra do gaḍiye lagaidikeda ar unkin hoṛ hō ondekīn teṅgoyena. Apat do uni gidra daṅgra lutur khone oḍokkedea. Uni gidra ūelte unkin hoṛ do aḍikin ṭhakena ar uni hoṛkin metadea : Dinī nui gidra do emaliṇme. Adoe menkeda : Oho geṇ em lena. Uni gidra do apattete metadea . Ma akriṇiṇme, arhōṇ ruṇṇ hijukgea nāhāk. Ado uni gidra unkin ṭhen aema ṭakateye akriṇkedea, unkin hoṛ do aḍikin kusiena. Uni gidra doe metat kiṇa : Inī do abenak daḥṛi coṭ re dohoṇ ben jemon sanamak koṇ ūelidijoṇ. Ado saṛige daḥṛi coṭ rekin doho kedea. Calak calak tekin laṅgaente mit ṭen dare buṭa rekin durup jiraena. Ar daḥṛi do ot re boč katekin dohokeda. Uni gidra do onde khon darṭet te mit ṭen bhugaḷ reve boloena, calak jokhen unkin hoṛ do aḍikin sendra barakedea, ar bakin ūam dare adete aḍi bhabna katekin calaoena. Uni gidra do ona bhugaḷ khone oḍokena, ona jokhen barea komṛo kin calakkan tāhēkana, arkin roṛ idieda : Uni kiṣar hoṛ do jāhā leka te reṅgeč ocoye hoyoka. Inak

tege uni gidra doe mengot keda : Hě sari ge, dela in hōi goṛoabena, ar unkin thene daṛ idigotkeda. Ado uni kisāṛ hoṛ oṛak teko boloena. Uni gidra do khube hohokeda : Kombro ya, kombro ya ; ma beretpe ado hoṛko bereten khan uni do onḍe khon daṛkette busup ḍan reye bolo okoyena. Setak enkhan uni kisāṛ ren guti do ona busup miṭ ten kaḍae emadea. Uni gidra doe jaṇiṭakat tāhēkana. ona busup rege. Uni kaḍa do busup sāote uni gidrai jom seletkede ; hoṭok haḍiḍe utkede khan uni gidra doe ebhengotena, ar onḍe geye durupena. Ar hokhoe dhuraena : Ado baṇi joma, ma gojeṇpe, baṅkhan sanampe mule habad cabaka. Ona aṇjom kate onko do aḍiko botorena. Ar uni kaḍako goḍ kede. Ar bahre teko idigiḍikadea. Uni goḍ kaḍa jome laḡiṭ miṭ ten hundare heḍena ar jojome ehop ena. Uni gidra do uni hundarak mocareye nīr bolo ena. Ar hundare metadea : Dela hanḍe in sāote calak me, onḍe bogete sebel sebel jomak menaka. Ona aṇjomte uni hundar do uni gidraṇen apatak oṛak reye boloena. Ado uni gidra do āṭ teye hohokeda : E baba, ma beretme, nui hundar gojeme, in do nuiak laḍ bhitrire menaṇa, ona aṇjom te apat doe beretena ar uni hundare goḍ kede, ar uniak laḍ khon uni gidrai geṭ oḍokkede, ar hopontete nām ruar kede te aḍiye raṣkaena.

22. POCRA HAṬAM

Miṭ ten aḍi reṅgeḍ hoṛe tāhēkana, ar uniren gidra eman hō bako tāhēkana, eken bar haṭam buḍhi moto

gekin tãhëkana. Miť din do kin riãuena je lañ piťhaia. Onka menkate uni buđhi do holoñe huruñ kette piťhai lađite ehopena. Ar uni hařam hoř do kuđam sećre senkate ceťko coñ .ťhak ťhok lalake ehopena. Tinre uni buđhi do piťhai dula unre choñ goro goro sađe godoka. Tinať dhao onka sađeja unak dhao ge uni hařam do mimitť ten dhiriye doho jarwaya. Onka onka uni buđhi do piťhai isin caba keda adoe thirena. Unre uni hařam do onae doho leť guťi dhiriye lekha keda, miť isi pea hoeyena. Ado hařame bađaekeda ninať piťhai isinakada mente. Ado lak bara mokoñ kate orať sene boloena ar uni buđhi do hařamteť jom lađitť thorage piťhai emadea, adoe metae kana, ar piťha do okor, ninaťgea? Buđhi ye men ruatťkeda, he ninať gecon. Unre hařame men keda: Haňak naňak com piťha akatť, oka kedom? Ado sařige uni buđhi do joto piťhai lekha guť keť khan saři ge hařamak lekha unak ge piťha menaka, ado ađiye haharaena. Menkedae dur re nui do bahre reye tãhëkana, bae nel isin lediña, ceka teye bađae keda? Dhora ge nui do ceť guni coe bađaea. Ado arhõ bara bari te haťiñ katekin jomkeda. Menkhan uni buđhi do ona katha monere bae oko dohodareada, dať lo ghať kore eťak maejiuko tuluće rapamenre hařamak ona gun reake laiatťkoa, ar onkate uni hařam ceť guni coe bađaea; ona katha ge goťa pasnaoena.

Miť dhao do ona disomre kule rakapena, ar hoř ko mihu meromko boge teye jomeťkoa. Goťa disom sudharen hořko akbakaoena je ceka te uni kul ti khon bañcaoko nama, ar onko do joto riãu jarwa kate ona disomren raj řhenko calaoena ar ona muhin khon bañcaokoa menteko nehõradea. Raj

hō aḍiye as basaoena. Enhō uni do uni kul goč ocoye laḡiṭ onkan dilan ar daṛean hoṛ nānāme hukum keda. Uni buḍhiyak katha te uni haṛamak katha do goṭa pasnaoakan tāhēkana ar joto hoṛ uni ge ko diṣa nāmkedea, je noa kāmī do uni hotetege hoe daṛeaka. Uniyak nūtum ge joto hoṛ Raja saheb then ko laikedea. Ona aṇjom kate raj do uni hoṛ ač then aḡu ocoye laḡiṭ ačren sipāhiye kolketkoa. Onko sipāhi do senkate uni haṛam hoṛko metadea : Delaṇ Raja saheb then bulahāt hoe akantama. Ona aṇjom kate uni hoṛ doe luyut cupuṭena botorte. Ar aḍi leka ḍhoṇe lagao lega keṭ rehō sipāhiko do baṅko baḡiadea. Buḍhitet hōe metaṭkoa : Hē nui do gune baḍae gea ma idiepe. Oka kāmī laḡiṭ raje hohoe kan ona kāmī doe kāmī daṛeakgea. Onate idi kede geako baṅko bataoleda. Bapuric haṛam calak jokhen ačak ak sar ar sendra teṅgoč soṅge tora keṭ te gaṛpač gurpuč onko sipāhi sāo teye calaoena. Hor hor te aḍiye guni bhābi calakkana ; Je ceṭ kāmī coṇ raje metaṇ, iṇ do bhala ceṭ hō baṇ baḍaea, ceṭ iṇ cekaya ? Cekate uni ti khoniṇ paskaoka ? Noakoge goṭa hore hudis idijonkana. Onka onkate Raj dorbar reko seṭerena. Raj doe hukum keda jemon uni hoṛ baskeak ko jom ṭhandha ocoye. Ina kate oko laḡite hoho ocoakan onako lai aea. Menkhan uni hoṛ do oka laḡite hoho ocoakan ona do oṛak khon geye baḍaegea. Enhō sipāhiko iate Raj darbar haḍice calao seṭerakana. Ado onka baṛae tege ayupen khan Raj doe menkeda : Gapa setak uni hoṛ tuluč do bo galmaraoa, do nitok do jom nū ar gitič jaega bondobosaepe. Ar sipāhi ko do ko onkakeda, ar ninda enkhan jotoko japiṭ baṛakeda. Menkhan uni hoṛ do bae japiṭ daṛeak kana, aḍi lekanak koe hundis jon kana je gapa setak cete cekaea ? Bhala cekate kul

doe gojea ? Ses reye goṭa keda je nīnda ge oṛak teye dāṛa. Ar ona geye kāmikeda. Uni do ačak aksar ar teṅgoč saṭ kate onḍe khon bai bai teye ghaskao ena ; ačak oṛak sene mohonḍaena, hor do bir gea kul reak hōe botorokkana, enhō laha tegeye calao idikkana. Khub do bañ nūta marsalgea, bir reak dare naṛi soḍok do purṭha ge nēlokkana. Calao idik kanae, ač laha re miṭ ṭen soḍok do hor bhiṛaṇ habiē menaka. Onḍe khon ge miṭ ṭen marak do ač laha re hor noa sa khon hana sae parom goṭena. Uni nēl kate 'uni hoṛ doe roṛ keda : Am marak dom parom goṭena, bañkhan nī saj goṭkema honaṇ. Noa katha do ona hor aṛe reak soḍok re menae kule aṇjom tiok goṭkeda, are nīr oḍonente uni hoṛe metae kana : Henda ho ceṭem roṛkeda. Uni kul nēl te uni hoṛak jiwi ma oṭaṇ-entae are kekleset hapevena, ente okoe botor teye dāṛeda nīnda nūta uni tuluc geye nāpamena. Khande uni kul do aṛhōe kul doḥṛa keda : Henda ho ceṭem men leda ? Ado uni hoṛ aḍi botor botor tegeye menkeda : Nonḍe nī lahare miṭ ṭen marake parom goṭena, adonī metae kana : Am marak dom parom goṭena bañ khañ nī saj goṭkema honaṇ. Kule mengoṭkeda : Hai hai ona kathage, ceṭ lekam sajkea ? Mase nī hō sejeñme. Nit do uni haṛamak botor do thoṛa cabañok akantaea. Ado kule metadea : Ma noa dare ṭhen duruṭ hataṛokme, nī do sañ nī aḡulege, sarige kul doe duruṭena. Uni hoṛ ačak teṅgoč te ona soḍok reak laṛe makagukeda, are metadea : Judim chaṭ paṭaok khañ ohonī sajlema, teṅgo ṭakokme adonī sajmea. Becara kul do saj ocoka mente dare pheḍre ṭak lekae teṅgo thirena. Uni hoṛ do oneye mak aḡu akaṭ laṛte khub kajakte ponon jaṅga, hoṭok aṛ goṭa hoṛmoe tolkeda, ar ona dare reye khunṭau ṭhik keda. Baḍae keda, nitok do jāhā tinak geye kuṛ-

par enhō bae paskao dareaka. Unre ona tēngoc tāhēkantaē onate kuṭame kuṭam kedeā se ekal teye goč utar kedeā. Adoe hudis keda je nui gojea mentege Raj do hoho akawadea, ar botor te ač doe darjonkan tāhēkana, menkhan uni mae sumar utarakade. Ado ceŧ reaŋ botor? Ar hō uni doe ruar calaoena, ar okare gitič jaegako emade tāhēkan, ondege hape hape te senkateye gitičena. Ar setagok hō bae baḍaekana. Ente goṭa ninda ona rojgar regeye tāhēkana.

Ado setaken khan sanam horko beret baraena, uni hoŧ hōko beretkedeā. Raj do sipahi koe hukumatkoa jemon uni hoŧ baskeaḱko jom dareocoye ar Raj dorbar teko idi hajire. Ar sipahi kodo onka geko kamikeda. Tinre Raj dorbar re sanamko jarwaena, uni hoŧ hōko hajirkedeā. Ado Raj uni hoŧ metaye ehopena: Je ūelme noa disomre miŧ ten kule rakapākana, ar uni do hoŧko, mihu meromko saname mule habadetkoa uni khon baŋcaok reak ceŧ upai hō banuka, ente uni jāhā lekate goje laŋiŧ okoe hō bako dil dareaḱkana. Añjom akadaŋ am do aḍi dilan hoŧ kanam ar oka hoŧ bako kami dareaḱ enkan kami hōm kami dareaka. ar onkan gun hō menaḱtama. Ona iate amiŋ hoho aguoco akaŧmea jemon uni kulem gojete noa disom em rukhiāe; judi unim goč lekhan aḍi utar baksisem ūama. Ado uni hoŧ do khās khūs ethem bara kate roŧore portonkeda: Hō, hō, ona ge aḍi maraŋ kami, ceŧ lekan hoŧ kanape bejāe bape dhej dareaekan. Uni botor te unakpe puyul puyuloḱkana. Uni ma miŧ ripiŧ regeŋ sumar utarakade, delabon se ūelepe? Uniaḱ ona katha añjom te sanam dorbar ren hoŧko cakrao goŧena, dur re, nui hoŧ do cete meneda?

Adoko metadea : Dela se udugem, ukurič okarem goč akadea. Uni hoř do guyuñ marteye laha goțena ar oka reye goč akade onđe sanam hoře ayur idikeť koteye udukaťkoa. Nel kedeako, uni kul do goč kate diřidañe ulťauakan. Ona nel te sanam hoř adi ko haharaena, arko raškaena. Khan uni kul Raj dorbar teko goť idikedea. Ar uni hoř adiko man kede a ar Raj do baķsis em kateye bidagoť kadea.

Arhō thořa din tayom uni raj ren řaniyak sona mundam atentaeta. Goťa řam řam teko thakaoena baņgeko řam dareada, adiko asbasao arko bhabna ena. Ente okoe ge ona mundam reak řahānak bako lai dareaķkana. Khande tho Raj doe disagoť keda : Je uni kule goč lede hoř noa reak doe lai dareaķa, ente uni do hoř oka baņko ķami dareaķ onkanake ķamiakada, ķhaťige uni hotete noa mundam hō řamoka. Ado ačren sipahi uni hoř aguye lagite kolkeťkoa. Sipahi do hukum řam sāote uni řhen ko calaoena, arko metadea. Raja Saheb řhen bulahāť menaķ tama, delañ. Khande tho uni hoř doe luyuť goțena. Ar bae calaķ reak adi goțene aņđuñ keda. Menkhan sipahiko do baņko bataoleda, iditehōko idikedegea ar Raj řhenko seťerkede a. Ado Raja uni hoře metadea : In ren řaniak sona reak mundam ataķana okoe coñ ko kombro keť, tinaķ le kurumutũ keda bañle řam dareaķkana. Bađaeañ, am do hoř oka bako ķami dareaķ onkan ķami dareaķa. Ado ma laime ona mundam do okare menaķa, okoye kombro akada ? Noam řam lekhan baķsisem řama. Ona aņjom kate uni hoř doe puyulena, bhala ceka akan coñ, oka re bhalae řama ? Cetat re cetat dhej hō bañ tae. Ado monereye goťa keda, noa do ohoi řam darelea, okoe cefiñ metaya, ona khon bogea řahāñ upai te nonđe khon dař joņge. Adoe metať koa :

Iní do unak sangin khonin hecakana, langawakanan, ar reugec idina, pahil do jom ar in jirau lenge, ado noa reak in nela. Ado raj sipahi koe hukumat koa, je ma nui hor do jomak emaepe, adoko emade khan uni doe menkeda : Je nonde do ban joma ona gadare senkatein joma, adon hijuka ente onde do jom nui lagit adi sapha ar dak ho dher menaka um barae lagit ho subidaktina, ona doe gotawana jemon ona lasarhete onte tora ge orak teye dar. Ar onka bara kate bas-keak ghet kate gada teye mohondaena. Nonka ro ro te lari ki pari, kheveli ; lari ki pari kheveli. Bole dareak rehoni ban rehoni jom lege thon. Ona katha do Raniren barea kamri kurikin anjomkeda. Ente unkin kamrikinak nutum do Lari ar Pari ge tahon kan takina, ar unkin ge ona sona mundam do kin okoakat tahckana. Nui horak nonkan ro anjom tekin botorena : Je nitok do kombro doe sapket lana, noa do adi maran lajao relan paraoka ar pase raj doe gococolana. Ona iate ma nui hor ge thora thuri baksis em katelan metaea jemon raj then do kombro mente aloe sodorlan. Ado onka menkate dak lo lasarhete uni hor gada tekin panja idi kede, ar jorhat katekin metadea : E baba am oka lagit Raje hoboakawatme ona do lu baagea. Ar am do ona Rajem laiaagea. Menkhanlin rehoran kana alinak nutum do raj then alom laia, ban khane goc gidi kalina, ente ona mundam do alin ge lin kombroakada. E baba alom sodorlina biekom baksislin emama. Adoe meta kin : Tobe okare ben doho akada laanben. Ado unkin do botor jalate thik thik kin laia : Je ona guri mandere hana kond relin topa okoakada. Adoe menkeda : Oka lagit darin menjon kan ona man namket ado cet iate in dara ? Adoe meta kin, acha do khafir te senjonben

bañ sodor bena. Ado ona gaḍare um aṛup̃ bara kate baskeake jomkeda ar raj dorbar teye ruar calaoena. Ado uni ruar heḇen ūel te raj dorbarre sanam hoṛ tamasa ūela menteko jarwayena. Ado tiureko hukum adea je ona mundam reak ma laime, okoeye kombro akada se cekayena ? Adoe metaṭ koa : Ape do mundampe ūam kana se kombro. Adoko menkeda, mundamge. Adoe metaṭkoa . Ona mundam do ona guriḇ mandere noa kōṇḍre menaka ma laepe ūama pe. Ado uni hoṛe laiket̃ jaega reko lakeṭ do sari ge'ona mundam ūamena. Sanam hoṛ ona ūel kate ko ṭhakena, ar uni do aḍiko man keda ar Raj hō aḍi aema baksis em kateye bḍakadea. Uni hoṛ do baksis ūam kate aḍi raskayate oraḱ teye ruar calaoena.

Ar hō aḍi din tayom ona diṣomre daḱ do bañ hoe lena. Sanam hoṛko daḱ begor te aḍi muskil reko paṛao ena. Cas bas reak ar jom ūui laḡiṭ hō ko muskilena. Onate diṣom bhorren hoṛ Raj dorbarreko jarwa ena ar Rajko nehōradea je tis daḱ hijuka se bañ ? Ona reak jahan upaṛi abonme baṅkhan daḱ begorte sanam bon mulehabaḍ cabaka. Ado onkan hoṛ toklase metaṭkoa jemonko lai daṛeak je tis daḱ hijuka se bañ ? Arhō sanam hoṛ uni hoṛgeko diṣa keda, je uni geye lai daṛeaka ar baṅkhan uni chaḍa do baṇuḱkoa, ente ona diṣomren sanam hoṛ ge uni hoṛaḱ bar dhaote kamiko ūel akaṭṭaea je uni do ṭhik ṭhike lai daṛeakawada : onate sanam hoṛ te Raj ko metadea jemon uni hoṛ geye aguocoye. Onate Raj do arhō uni hoṛ agu ocoye laḡiṭ sipahiye kolkeṭ koa. Sipahi do uni hoṛ ṭhen senkateko metadea : Delaṅ, Raja saheb ṭhen buḷahāṭ hoe akantama. Ona aṇjomte uni hoṛ do arhōe luyuṭ maraoena ar bae calaḱ geye ḍhēs barakeda, menkhan sipahi do jobor

jastiko sapidikedegesa, ar Raj thenko hajirkedea.
 Khange Raj do uni hore metadea je noa disomre adi
 din khon bae dakeda, onate adile muskil caba
 akana, okoe ho banko lai dareak kana tise daga
 mente, onate amini hohoagu ocoakatmea. Ente
 am chada ale bujre okoe ho banukkoa je noako lai
 dareak ; ado ma ninda bhor jirauanme ar gapa setak
 Raj dorbar re laialeme. Thik thikem lai lekhan adi
 utar baksisem nama. Ar sipahikoe metakkoa jemon
 uni hor lagit jom nu ar gitic jaegako bondobosae.
 Sipahi do Rajak hukum leka uni hor lagit ko bondo-
 bos keda. Ar ayupen khan sanamko gitic baraena.
 Menkhan uni hor do adi muskile aikueda, je gapa
 setak do cet in laiakoa, bhala ceka ten badae dareaka je
 tise daga ? Onako hudis tege lutuk lutuk menaea, bae
 japit dareakkana, sesre jahannak bae gota dareatte
 onde khon dadare ehokkeda. Ar nutge tahēkante
 hor bae nelorom dareada, mit ten kuni reye nur khañjo-
 yena. Menkhan hohoe teho lajaogeye aikueda.
 adiyē guni bhābikkana, cete cekaea mente, ceka te
 ona kuni khone rakapa, ona geye hudis jonkana.
 Enhō adiyē khar akana, ente ona kuni do rohorgea,
 bankhane unum goc daporokoka. Onako hukdis
 tege menaea inak tege ona kuni ren rote galmarakane
 anjomkefkoa, nonkaedako : Tere tere, tere tere gapa
 tarasin khangē dagac, tere tere, tere tere gapa
 tarasin khangē dagae. Ona do uni hore anjom thik
 keda ado mone reye menkeda : Noa ban lai dareak
 botor tege thon daretā menkhan nitok man badae
 ket, adoe gotakeda jen hohoea arin metakoa je eskar
 ge nut repe doho kadina raca senin odonokkan tahē
 kana, ado noa kuni ren nurena. Ente anari hor kharan
 ban badaea okare cet menaka mente. Onka gota
 kate karur barur hokhoe ehopena : Dela ho, dela ho

kūi reñ íurena. Ona karur barur ańjomte hor ko ebhenena, ar ona kūi thenko dar idikeda arko odok kedeá. Adoko metae kana : Cedak nonde dom hec lena. Ado monere okae goṭaakat tãhẽkan ona geye laiatkoa : Je racasec in odokokkan tãhẽkana, anari hor kante ban baḍaeleda nonde kūi menaka mente. Ariñ íur khańjoena. Onka menkate sanam hore patiau ocoketkoa, menkhan moner kotha do mone regeye oko dohokada. Ado arhoko gitiẽ baiaena.

Ar setaken khan sanamko Raj dorbar te calakko sapraokkana, uni hor hõ baskeak emanko jom íu baraocokedeá. Raj dorbarre disom sudhar ren horko jarwa akana, tise daga ona uni hore laia, ona ańjom lagitko cutcutakkana. Dorbarre durup reak niṭ okte seterena ; Raj hõe calaoena, disom hor hõko jarwa thurena ar uni hor hõ adi man dan kateko idikedeá. Ado Raje menkeda : Ma ho nitok do laime tise daga ente adile haronok kana dak begorte. Khande tho uni hor do ethem bara kate adi maran hor leka baḍai salake teńgoena. Are menkeda . Ape do noa ge bape baḍae dareak kana, cele hor kana pe, ańjom pe ? Man laiape kana ; Teheñ tarasiñ khan geve daga. Noa katha ańjom tora sanam hor ko dhak maraoena. Arko menkeda nunak din bae dak akada kaṭhin teheñ geye dak god ! Ado Raj hõ thorae abiswas íokenteye metadea : Achale íela je sarigem meneda se erege ; sarigem menet khan ma baksisem íam ar judim ereetlekhan dole muskil mea, auri dak hujuk habic am hõ nonde ge tãhẽnme ar ale hõ nonde gele tahẽna. Nelabo sarigem ror eda se ere. Ona katha ańjomte uni hor do thorae botor íokena ente pasen sarige bae dak lekhan doko muskil utarea. Ado sanamkoge tarasiñ habiẽko

thir tãhēena onđege. Ayoge, uni hořak katha do sari naporen; Tarasiń hoe enkhan bogete uchāl pachal hařak te arećeť leka daķ hećena. Sanam hoř uniak kathareko paťiau utařena ar ađiko mań đan kedeā, ar sanam khon marań ar aķilan hoř kanae menteko bujhaū utař kedeā. Ar ma dhao do Raj hō pařil khon pe doboř baťti baķsis em kateye biđa kadeā. Nońkate uni reńgeć pocra hařam do marań lakhpaťi kisāř hoře hoe naporena.

23. THUM RE GOSĀE

Miť řen atore bar hařam buđhıķın tãhēkana. Ar unķin ren eae goťen hoponko tãhēķan takina. Unķin do ađi reńgeć hořķin tãhēkana. Unak hořak jomak hō bakin kulau dařeaķķan tãhēkana. Dın bhor jãhã senķin calaokoka, ar jãhãnaķķin nãam aġua, ar onko gidra botor te onkoko jaťiťkaķ jokhen oko oko te nındakın isin aroea, arķin joma. Miť dın do onko joto gidraķo bađae nãmķeda: Je go baba do abo botor te nındakın isin okoeda arķin jomeda. Abo do reńgeć tegeķin dohoetřona. Ona te dosar hilok do miť hoř do kańđā, miť hoř do thari, miť hoř do tok, miť hoř do ukhuř, miť hoř do jonok, miť hoř do řukuć, miť hoř do baťiko okokeda. Ayuř do ķin hećena. Ar onko gidraķın jaťiť ocoatřkoa. Ar seńgelķin jol keda dakaē laġiť, menķhan onko gidra do bako jaťiť akada, ekenko gitić hape akana. Ado onako jiniskın nãm bařaeda. Arķin kupuli kana: Je okor kańđā do? Inak tege kańđae okolet gidra

doe mengotkeda. E gogo in íelakada, kanða do hape nit geí agueda onka menkate palha latar khone oðok agugotkeda. Inakate ar hõe menkeda : Okor tukué do ? Inak tege tukué okolef gidra hõ onka geye mengotkeda are agukeda. Inakate ar hõ uni buðhi doe menkeda : Okor ukhur do ? Inak tege ukhure okolef gidra hõ onka geye mengotkeda are agugotkeda. Onkage uni buðhi do okako jinis bae íam dareak kana ona geye meneda : Okor ? Ar onko oko akat gidra do eke ekete jotoko idikeda. Ado ðaka utu kate jotokoge haíin kateko jomkeda, menkhan enhilok do bakin bilena. Ado enka bara kateko giticena. Dosar hilok do onko joto korakin metaf koa : Ia beða alin do tumba relin bolokok kana. Onka menkate barea tale uru agu kate ona tumba rekin sambao kaí kinã. Ar akin do hape hapete okate con kin ðar keda. Ado onko koða do sin marsal bar te sendrako calaça ar eman teakko íam aguia ar isin aro kateko joma. Ar ona tumba then sen kateko ruku aikau goda. Ado unkin urukin bhanbhanao godoka. Adoko mena : Ho go baba do menak kingea. Mif din do onkage sendrako senlana, arko ruar hecen khan ona tumbako ruku legakeda. Enhilok do ðhak ðhok saðeena. Ente unkin tale uru dokin goçena. Adoko menkeda : Tehen do go baba dokin goçena. Onate onko do mif ten gari enec deko then ko calaoena. Ente uni do adi kisare tãhëkana. Menkhan enhilok do uni hõ oraðre do bae tãhëkana, oka sen con gari eknece calao akan tãhëkana. Onko koða do orað ko jhié keda ar jomað sendra íam kate ko jom biena. Ar uni hoðak parkomre daheko curuó bara acurada ar bhitrire bolo kateko okoena. Inak tege uni gari enec deko doe ruar heçena ar ona ko íel kateye menkeda : Cele inak oraðre doko

bolo akana. Onka men kate uni hor do aóren gatet tet toyo thene calaoena are metadea : Iá gatení, inák orák re do cele cońko đera akan dose íel agukom. Toyo doe calaoena ar bolo kate hante noteye oyoń bara eda. Unrege onko końa do candbolko sapkedeá arko metae kana : Thum re gosăe, thum re găsăe. Ado ađi għarić tayom teko arák goť kedeá. Toyo do biram paťe đar keda. Ar uni gārī enec dekoe metadea : Sari ge amak orák re do cele cońko đera akana, onkoak ti khon ađi maskil teń chadao heć akana, bankhanko sumar utarkińa. Ona anjomte uni deko hō ona orák te do bae sen ruarlena, eták sene đarkeda. Ar gārī enec bara kate ge acáć din rojgare calao keda.

24. SETA AR SIM SAŃĐI

Mit din mit goťen sim sańđi ar mit řen setakin napamena, arkin gateyena. Siń íında mit tegekin tahēna, jāhāsen đārāń hō mit tegekin calaka, mit řhengekin tāhēna. Mit din do đārādārā te ađi sańgińkin calaoena, ar horre ayupať kińa. Adokin menkeda : Nitok do okatelań calaka, ma nondege lań gitića. Ado onka menkate mit řen dare řhen kin calaoena. Ar sim sańđi do dare đar re dec kateye gitićena, ar seta do dare phedre. Ado setaken khan sim sańđi doe kukru goť keda. Ona sor rege mit goťen toyoe tahēkana ; uni do sim sańđiyak kukru anjomte ona dare phed sene hećena are íel kede do

sim sandi dare reye durup akan, uni nelte toyowak uli dak do joroentaea are menkeda : Jāhān upaite nui in jom lekhan adi bes koka ar upai hukdise ehop ena. Ado sim sandiye metadea : Cet onde dom cekaeda ? Dela argo hijuk me, bam badaea, hola mahander khon joto janwarkoak kulhi durup hoyok kana ? Ar ona kulhi durup re goṭa akana : Je tehen khon do cele hō babon jopoma miṭ gate tebon tahēna, tehen hō kulhi durup hoyok kana, dela bam calaka ? Sim sandi do toyowak ona calaki doe bujḥau keda. Are metadea : Acha in hon calaka, dela dare buṭa then hijukte taṅguime ; neken argo calak kana. Ona aijomte toyo do adiyē kusi gofena, ar ona dare phed thene calaoena. Naporakat ona dare phedre ma setae tāhēkan, uni do toyoe nel kede khan lakgae dhurau ena are laga sap kede teye chaka chun utar kede. Ar hec ruar kate bana hor arhōkin nāpamena. Ar orak tekin ruar calaoena. Etak hor barije lagit hudis lekhan onkage ona reak kurai do namoka. Onate sanamko gate tahēnge bogea, onate muhin okte re goṭo namoka ar jiwī hō bancaoka.

25. DHINKIA

Miṭ ten atore miṭ ten hore tāhēkana. Uni do adi ye dhinkia. Jao hilok ac ren bahuak pagrare aparī ye tuī taba are mena : In lekan dhinkia herel do disom re banuk koa. Miṭ din do bahuttete hudiskeda : Jao hilok nui herel do inak lutur reak pagrare aparī ye tuī tapeda, miṭ din do jāhā lekae gusaṇ oco lekhan ekal teye tuī goṭ goṭ kaṇa, ar ona reak atoren joto hore laiatkoa. Onko doko solha adea, je onkae tuī

tab jokhen metae me je am dom meneda : Disom re in lekan herel do banukkoa. Do, disom dārā kate nel acurkom, menakkoa se ban? Ar bankhan sari ge mit din doe tuni goe megea. Ado senkate onka geve metadea. Uni hor do ona anjom kate disom dārāne odokena. Ado calak calakte mit jaega reye seteren khane neleda je mit ten bilan tandire mit hor do aema hor kode rokhoeye acu akat koa ar ae do mit ten bare dare tire sepeni kate onkoe umul akat koa. Ona nel kate adiye haharaena. Onde khon arho laha teye calao idiena. Ar mit ten tandi re mit goten hor aksar sap kate coe sen koyok akate nel kede a sen sor kataye kuli kede a : Henda ho, onka do cefem koyok akada? Uni hor doe roe ruaradea : Je in do mit goten sar hola reni tuniakada. Ar teheni habie tehō ona sar do ban nūr ruarok kan tui, ona geri koyok akada. Uni dhinkia doe bujhau keda, dur re nui hor do in khon hoe sorosgea. in ma eken in bahuwak pagra moto re ge sarni tuni tapet. Menkhan nuiak do hola re tuiak sar teheni ho ban nurok kan taea. Ohok in khon ho soros herel do disomie menak koea? Ona menkate ar lahate do bac calaolena, onde khon orak tegeve ruarena. Ar enhilok khon ae bahuwak pagra bhugak re sar tuni pakrom doe bagu utar keda. Onkate unu bahuttet do ona muhim khone bancaena.

26. CANDO AR IPIL

Sedae hapramkoko roakata, banma sin cando doe herel kana ar ninda cando do uniren bahu kanae.

Nukinren aema gidra^{ko} tãhëkantakina. Korã gidra^{do} siñ cando sãotegeko tahëna ar ku^{ri} gidra^{do} ninda^{cando} sãote. Siñcando ar korã gidra^{do} siñ marsal reko dãã barãea ar ninda^{cando} ar ku^{ri} gidra^{do} ninda^{ko} dãã barãea. Menkhan onko ipil gidra^{do} a^{di} ko bandheja, dhartiren manwako a^{di}ko santaokoa. Korã gidra^{do} setonte ho^rko akbakao ocokoa, ar ku^{ri} gidra^{do} rabañ rearte ho^rko jale thale ocokoa. Ona te mi^t dhao do dhartiren sanam ho^r jarwakate siñ cando ar ninda^{cando} thenko calaoena arko lãlis keda : Je men gidra^{do} ðantaokotaben, ente siñ sa^tu^p aleko santaoetlea, mi^t gha^{ri} hõ sukte bale tãhë dareak kana, jomak hõ bako pacao ocoatale kana. Ona añjomte unkin do banarge akinren gidrakokin edreatkoa. Ar ninda^{cando} doe men keda : Noko gidra^{do} balañ dohokoa. Ente dhartiren manwako a^{di}ko santaoetkoa? Ma am hõ korã gidra^{jomkom}, in hõ ku^{ri} gidraⁿⁱ jomkoa. Ado sa^{ri} ge siñcando do joto korã gidra^e jomketkoa. Menkhan ninda^{cando} do bae jomletkoa, a^c jãwãetet pa^tiau ocoea mente joto ku^{ri} gidra^{di}rmiteye ha^ru^p okoka^tkoa, are e^re kedea, meta deae : Jotoñ jom cabaketkoa. Bar pe din tayom ninda^{cando} do onko ku^{ri} gidra^{ha}ru^p khone o^dokketkoa. Siñcando doe nelketko je a^cren do jotoge menakkotae, bae jomakatko ; onate a^{di}ye rañgaoena. Humagea mente thengae sapkedã. Dale botorte barea gidra^e emadea. Ona te jiwi do ra^çe ñokentaea, ar bañkhane humak sa^rkea hutke^c. Unkin ren gidra^e manwa do ipilko metakokana. Ar bañkhan cando hopon kanako. Ar unre onkakim jhogra barãente unkhon tis hõ samna samni do bakin tahëna. Ar siñcando onae disã lekhan jaoge thengawante dale lagite lagaea. Ona

nahak hăbić candore miť đin do dale botorteye okoka
ar cele hō bako íel íam đareackana.

27. LAMOT UDHUA

Miť țin adi reńgeć horę tăhĕkana menkhan uniren
dadatteko do adi kisărko tăhĕkana. Onko țin
jomak kokoeýe calăka menkhan bogeteko egerea ar
ceť hō bako emaea. Ado adi maskil reýe paıaoente
miť đin íında do eńgattete gokıdıkedea miť țin
pukhrıte ar onđeye unum oťokadea. Ar ać do orať
teýe íuaı hećena. Unı buđhı do đak khon jăhăleka
teýe ođokena ar rabańte hŭhŭ hŭhŭń geran agueda.
Ona jokhen ge kombro do oka khon con adi utar řaka agu
kate ona hor reak miť țin dare buřare duıup kateko
hakřın kan tăhĕkana. Unı buđhiak hŭhŭ hŭhŭń
ańjomte adıko botorena ar ona řaka poesa íır bağı
kateko đakreda. Unı buđhı do ona řakawante orať
teýe calaoena ar hopontete emadea Are metadea :
E beřa cedak řemeć íok đakre dom unum oťokadńıa,
onatege thora gange řakanń íamkeda, gahirńokrem
unum oťokanń khan honan đherńok řakanń agukea,
ar đare hōtin ban tinăk íı agu đareaka. Ona ańjom
kate uni hor do adiye haharaena. Ar mone mone
teýe gořakeda : Alińge bana horlin calăka ina do đher
ńok řakalin ağua. Ar dosar hilok íında do akinge
bana horkın calaoena. Ar bahuttet đher gahir đak
reye řhelao đubuć oťokadea. Ar ać do oraťteýe ruar
calaoena. Dosar hilok hăbić íel hor teýe mokońena
je okor ban řakae ağuet? Ar pukhri řhene calaoen

khane n̄el kede do uni mae goć akan. Ado bhabna kateye ruar calaoena ar eŋgat buđhiawak calaki doe bujhaŋ n̄amkeda. Ado thoŋa do ɔna ʔaka tahē kante besge dine khemaokeda. Ona tayom do arhō pahil leka geye reŋgećena. Arhō dadat tekoe koe baraketkoa, menkhan bako emadea. Onate uni do miť teće budketa jemon onko hōko reŋgejok. Ona hudis kate aćak t̄ahēn oŋakre seŋgele lagaoada. Ado ona lo toroćen khan ona toroć do borareye sambao jaŋwakeda ar gađire lade kate ona aķriŋa mente bajarteye mohonđaena. Calak calakte horre n̄indaente miť ʔen dare buʔareye đeraena; eťak bepari kohō onđege akoak gađianteko đeraena, ar eman teak galmarao baŋa kate n̄indaenteko gitićena. Uni hoŋ do onkoko jaŋpitket khane beretena. Ar onkoak gađi khon bora ocok kate aćak gađireye ladekeda. Ar ona toroć bora do onkoak gađirege lade kada, ar aćak gađi joŋaokette bajarteye calaoena ar onđe onako hako pakoe aķriŋkeda. Ar ʔakawante oŋak teye ruarena. Ar dadatteko ʔhen khon paŋak paŋilai aguocokeda ʔaka soŋa mente ar soŋ barakate ona paŋila paŋakre miť bar ʔakae sogeada, are kol goťkattakoa. Onko do ona n̄elte ađiko haharaena ar ako hō toroć aķriŋa menteko goťakeda. Ar akoak tinak oŋak t̄ahēkantakoa. Onare seŋgelko lagao ada ar ona joto toroćenkhan borare bojaokate gađi te bajarteko idikeda; toroć do bhala cele hataoa? Cele hō bako puchaulettakoa. Onko do ađi bhabna kate haeta hoeto oŋakteko ruarena. Ar uni uparte ađiko raŋgaena. Ona aŋjomkate uni hoŋ do ađiye botorena ar onđe khone đarkeda eťak disomte. Horre calak calakte miť ʔhen bogete gai kađae n̄amketkoa. Ar onko doe lagaidiketkoa. Ar miť ʔen raj ʔhen senkate jaegae kirin̄keda, ar onđe oŋak duar

benaokate tahēne ehōpena. Ar Raj tuluć ađiye helmelena, siń sařup raj oraķ regeye tāhēna. Miř din do Raniye metae kana : Henda Rani aben do ceka te nunak suluk doben tāhēnkana, ente tis hō jhograk bań ańjomakatbena. Rani doe menkeda : Hē sarige alıń do ađi suluk tege menaklińa, tis hō baliń jhogra barawakana, ar oholiń jhogralena. Uni hoř do ona ańjom kate unkin jhogra ocokin reak bude lagaokeda. Rani doe metadea : E Rani Raj do ame bağime lağıř, ar miř řen dhubı kuriye baplaye lağı-dokkana, Onate dinamge onte dāřa baraye calak kana, judi ińak kathate bam patiauk kan khan nında Raje japiř kaķ re jańga talka jal aikautaeme, judi rahamge atkarok khan ińak katha do sari gea ar raham bam aikau lekhan ińak katha do auriak gea. Ona ańjom kate Rani doe menkeda : Acha nı ūela sariń roreda se ere. Enka bara kate uni hoř do Raj řhene calaoena ar ađi lekanak galmarao bara kateye metadea : Raja saheb, amak dısom blıtrıre sanam lekate ađi bhagea menkhan miř řen ađi bhabnage aikauk kana je amren Rani doe dangea. Ona ańjom te Raj doe obak gořena. Are menkeda : Ōhōķ, noa do oholiń patiaulena, ente alıńre ceř leka suluk menak onka do okoe rehō banuka, am do auri kathage noa dom roředa. Uni hoře menkeda : Bań Raja saheb noa do auri katha do bań kana. Judi bam patiauk kan khan nında gitić jokhen ūeleme, unı do amak jańga talkae jaltama. Raja doe menkeda : Achań ūela, sari kana se ere. Ado ayupenkhan uni hoř do aćak oraķ teye calaoena ar Raj hō kedok jom bara kateye gitić ena. Ar bae japiř leda menkedae : Bhalań ūela uni hoř do sari se naseye roředa. Tala nındaenkhan Rani do beretente Rajak jańga talkae jal aikaueda, sarige

rahama se bai ? ' Raj doe nír beretgotena ar Rani ye sapkadea ar khub jhograkin ehop keda. Ente uni hor okae menlet ona do purauena, onate Raj doe patiauna je Rani do sarigeye dan gea mente, ar audhe nindheye pitaukede. Ar bogete gohra guhriente horko nír jarwaena. Ar ona gulmal aijomte uni hor hoe dar idikeda. Ar jhograk reak karonko kulibaraketkina. Khan Raja Rani do ona ghotna reak apan apin karonkin laiatkoa. Ona aijom te uni hor do khak khake landakeda. Ar uni hotetege noa ghotna hoe akana mente sanam hore laiatkoa. Onate akijom hor do uniak bud akil nelte adiko thakena. Ar sanam horge uni do enhilok khon adiko botoradea. Raj ho baksisen kateye bida kadea. Ona disom blutrire jähäege jähän muskilreko parao lenkhan uni thengeko daridia, ar uni okalekae meta ko onkageko kamia ar onka lekate ona disomre mit ten maran hore hoeyena. Oka kami darette bai hoyoka ona do budhite hoyokgea.

28. TARUP' AR TOYO

Mit ten birre mit ten tarup ar mit ten toyo adi gate kin tãhëkana. Mit din do toyo tarupe metadea : Je hor do adiko husiara, onko khon jitauk do adi maskil gea. Ona aijomtete tarup do badaite perecenteye menkeda : Judi in mit dhao gan hor tulucin napam lenkhan sanam husiartet gei odokketakoa, ente tarup do monereye menet tãhëkana ; In khon akilan do cele ho dhartire banukkoa ? Ado toyoe metadea :

Dela se uđukańme ? Ado onđekhon banarge hoř sendrakin calaoena. Calak calakte tarup do miř ten gidrai řiel řamkedeade are menkede : Hoř doe nui kana ? Toyoe menkede : Bańa nui do hoř doe bań kana, thořa din tayomte hoř doe hoyoka nāhāk. Onka menkate onđekhon lahatekin calaoidiena. Ar miř ten hařam hořkin řamkedeade. Tarup do uni cetanre jhape emkede. Ona řielte toyo doe mengořkede : Hā hā ceřem cekaeda ? Nui hō hoř doe bań kana, thořa 'din lahareye tāhēkana. Ado onka barakaře ar hō lahatekin calaoidiena. Ar toyo do miř ten hoř banduk ar tarwareante dāřā barae kane řiel řamkedeade. Ar tarupe metadeade : Hańi řeleme, uni kangeae hoř do. Tarup do uni řielte unireye don ladeena. Uni hoř do bandukte tarupe řhukedeade, ar ać reye ladaente dohřate řhuye at bae řam leřte ona tarware boćkateye bhosakedeade. Tarup do haso jolate garjao kateye dařkede ar toyoe lařiae kana. Je hoř do nunakko husiřa mente bańi bařaekan tāhēkana. Ente iń auri sorokrege, ceř coń tarenreye gok akat tāhēkana, ona iń sene aćurgořkede ar ona khon ceř coń pharpharaoate ođońte ińak metahāre pařaoena. Ar hō ađi usara řańa khon jhalkaok kan řheńga lekanak ođoń kateye bhosagoř kedińa, onate jiwi ođokok leka haso kedińa, bogeńi dař keř, bańkhaře goć utař kińa honań. Ona ańjomte toyo do khak khake landakeda. Ar onđe khon eřaksenkin dař keda.

29. SATO BHAYA

Miř ten hořren eae gořen hoponko tāhēkana, ar hoponera do miř gořenge. Ado onko eae boeha do

sendra aḍiko jhūka. Dinamge sendrako calaka ar uni miserattako do jotoge aḍiko dulārea. Ona űelte hilitko do aḍiko edreka, ar uni kuṛi aḍiko santaoea. Miṭ dhao do onko eae boeha aḍi saṅgiṇte sendrako calaoena. Uni kuṛiren hilitko do boge dao ko űamkeda. Miṭ dhao doko metadea : Do birte calakte sahan aḡuime, menkhan baber do alom idia, begor toltege aḡuime. Saṛige uni kuṛi doe calaoena. Sahan ma aemae halan jarwaket, menkhan begor tolte do cekateye aḡuia. Ado onḡege rarake porṭon keda. Uniaḱ rak aṇjomte miṭ goṭen biṇe heḱena, are kuli kedeā : Henda mai, cedakem rak eda. Adoe menkeda : In hilitekoko menakawadiṇa begor toltege aḡuime, bhala cekate begor tolte doṇ idia, onateṇ rakjoṇ kana. Uni biṇ do aḍi daya heḱ aḡete aḱ sahanre baberte tol lekae bedhao aḱurena are metadea ma idime. Adoe idikeda.

Arhō miṭ din do bhugaḱ kaṇḡate daḱ idiko metadea : Calaoenae ḡaḡite ar daḱe lo pereḱket khan daḱ do ṭoyo ṭoyo jorok kana, ceka kateye idia ; ado onḡege rarake ehopena. Uniaḱ rak aṇjomte miṭ ṭen roṭe do daḱ khone oḡok heḱena, are kulikedeā : Henda mai cedakem rakeda. Adoe metadea : In hili teko bhugaḱ kaṇḡate daḱ idiko menakawadiṇa, bhala ceka kateṇ idia ? Onateṇ rakjoṇ kana. Ona aṇjomte roṭe do aḍi daya heḱ adeā, ar ona bhugaḱ kaṇḡa reye don boloena, ar ona bhugaḱ doe cepcepe eseṭ keda are metadea : Ma daḱ loete idime. Adoe lo idikeda. űelkedako ona rehō bako daṛe adeā. Arhō eṭaḱ lekate santaoeko menkeda. Miṭ ṭen hilit doe hudis űamkeda : Je nui do kul towa aḡu bon metaea, ina do kul ṭhene senlen khange thoe ger goḱ goṭkaea, bhalabo űelkoa celeko dulārea, abo do bako dulareṭbona, uni geko dulaṛ edea ? Ado jotoko hē keda.

Ado miť din hohoadeteko metadea : Do birte calak me ar kul towa aġualeme. Ado baġurić calaoenae, bañ rema bogete geger seta leka jhão jhãoko egerede. Ado bire tiok keť khane hudiseda, cekate kul towa donĩ aġuiã, oka reĩ rĩama ? Ona menkate bogete rarake ehopena. Uniak rak aĩjomte miť ten kul eĩga do hećkate uni kuĩye kuli kedea : Henda mai, cedakem rakeda. Adoe metadea. Inĩ hili teko kul towa idiko menakawadiĩa, ado bhala okareĩ rĩamteĩ idia. Ona aĩjomte uni kul eĩga do ađi daya heć adea are metadea : Okor ceť tem idia ? Ado miť ten cukake emadea. Uni kul do aćak towa ona cukak re duhaũ pereć keť teye emadea are metadea : Do idime. Ado uni kuĩ do ona towa oraķte idikate hilitkoe emať koa. Onko do uni rĩel kate ađiko haharaena. Onko doko bujhaũleda je ghuri kaete te oraķ do bae hijuka, onterege kule jomea nahak.

Inak tege dadatko do sendra khonko ruarẽna. Arko rĩel kede do đhẽrẽť đhẽpete rohorakan, up hõ tae dam dam, ente hilitko bogeteko santaoakadea : jomak hõ beste bako emaea, sunum sindhať hõ bañ, onate onkae rĩelok kana. Adoko kuli kedea : Henda biťi cekate nonka dom rĩelok kana ? Uni kuĩ do ako sendra senkate tinak lekako ġaĩjon akade ona joto ore oraķate laiaťkoa. Ado ađiko raĩgaoena arko metadea . Acha biťi thiroķ me hape, noa reak badla dole halawakoa. Ado miť ten kuĩ ġeklećko ehop keda arko purau keť khanko gođa keda je ona do bo cumaũraea, ar uni miseratko metadea : Tinre hilim teko kuĩ berhaete teĩgo kateko cumaũraea, unre am do lad lud țhelao rĩur goť kokome. Ado sarige ona nenda din seťerenkhan hilitko do kuĩ cumaũrae laġiť ko calaoena, ar berhaete teĩgo aćur kate cumaũraeko ehopena, unre uni kuĩ do ackage senkate ona kũ re

lad lud hilit tekoe țhelao nŭr goț kaț koa, ar dadat teko do ona re hasako nŭr keț teko topa eseț kațkoa, uni kuři unakko santaolede reak kuři doko nam keda.

30. SEI TO

Miț dŭn nŭnda miț țen boŭga do mițțen țandireye joloķ kan tãhẽkana. Mițțen hoř do ona hoř tegeye calak kan tãhẽkana.' Rabaŭ dŭn tãhẽkante uni hoř do rabaŭte ekalteye kațhuau caba akantãhẽkana. Ona țandire uni boŭga joloķe nŭlkedete ondegeye calaoena, ente ać do boŭga geve joloķkana mente do bae bujhauleda, ać doe bujhauleda je okoe coŭ seŭgelko jolakada. Onate joroka mente ondeye calaoena are joroķ goțena. Khange uni boŭga doe mengoțkeda: Henda ho am dom okoe kana? Inak tegeye nŭl oromgoțkede, je nui doe boŭga kana mente ar jãhã tinaķ geve botoren rehõe mengoțkeda: Inŭ doŭ tapoikana. Arhõ uni boŭga do uni hoře kulikede: Inŭ țhen do cedakem hećakana? Uni hoř doe menkeda. Am baba bar sae țakae hatao-akațtŭnã deu ona emkațtŭme. Ona sŭķdi geŭ hećakana. Ona aŭjomkate uni boŭga doe menkeda: Őhõķ noa katha do baŭ pațauķ kana je nŭ baba amak bar sae țakae hala akațtama meŭte. Acha inŭ baba judi amak țakae hatao akațtam khan mase uniak nŭtum laime. Khange tho uni hoř doe asbasao goțena je ceț nŭtumŭn laiaea. Adoe menkeda: Sei...to. Ona aŭjomkate uni boŭga doe menkeda. ă... . Uni hoř do arhõ onka geve menkeda: Sei. . to.

Ona ańjomkate uni bońga doe paťiaúena, ente ać babawać nńtum do seito ge tńhėkana. Cekaeae, uni hoř aema utar ńakae emadea. Uni hoř do ona bar sae ńakae nńmkeť khan ađi kusi rańkate oraťteye ruar calaoena.

31. KHARSALA TOYO

Mńť ten Raje tńhėkana. Uni do barea merom kńasiye ańulletķina. Ar unķin do dinamge aseć taseć khicři dakako emakina, ar bakın jom caba dařeaka, adokın giđikatge. Cekakote coń mńťten toyo do ona dakae nėl-keda are jom keda. Ado dinamgeye hįjuka ar ona khicři daka ać hōe jom jońa ; onate ađiye kusiena. Jńhńleka eńak toyoko nńpńmlen khan uni doe metakoa : Nėlpe, in do tinak kusi rańkate diniń khemaoeda ? Apema hae haete dinpe khemaoetķan. Becara onko do ceť hō bako rořa hape hapeteko calaoenge.

Note unķin kńasi do khicři jom jomte khubķin moťaena. Ona nėlte Raj do unķin banar kńasiye goć keť ķina arko jomkeťķina. Enhiloķ do toyo senkateye nėlbara keda je khicři daka do banuka. Khange thoe asbasao ona je ceťe joma. Khange as chuťaukateye ruar dorokena. Ar bhabnate ekalteye mulin cabaena. Inakťege onko eńak toyo do onđeko hećena arko kulikede a : Nin dara do ađi kharsalam nėlok kan tńhėkana, menķhan teheń do cedak unak mulin dom nėlokkana ? Ona ańjom kateye metaťkoa : Raj ren barea merom kńasikin tńhėkana, dinamge unķin do

khicri dakako emakin kan tãhêkana, ado unkin bakin jom caba dareak kan tãhêkantekin gidikaakkan tãhêkana, ona ge dinam in jometkan tãhêkante kharsalan íelokkan tãhêkana, menkhan tehen doko goçketkina ado okare khicrin íamten joma? Onate mulin don íelokkana. Ona anjom kate onko do adiko landawadea arko darakeda.

32. PEKO HARAM

Mif ten hore tãhêkana. Uniren miften kun gidrai hoeventaea, ado ona disomren raj thene calaoena. Are kuh kede a je mif ten gidrai hoeakantina, ado cele íutumea? Raj doe metadea: Peko Ona anjomkate uni hor do orak teye ruar calaoena ar aloe hirina mente gofa hor peko pekoe rof agueda. Ona hor atere gidrako do gaiko gupikan tãhêkana, ar uni hor onkoe rof aguef doko anjom ledegea. Calak calakte uni hor do dak tetan kede a ar mif ten aharre senkate dake nukeda; naporakat dak íunugeye pakakef, ona peko doe hirin naporkef. Ado dak íukateye rakapen khan ona íutum do bae disa dareak kana. Aç doe bujhaukeda ona dak íunúu thenge ona do atakana, onate arhõ dakrege bolokate hante noteye tamdao baraeda. Inaktege onko gupi kor a do dak íuako lagif akoren gai ona aharteko agukefkoa. Ar uni haram hante nate dakre tamdao baraef kanko íelkede a. Ado ako akogeko rof jonkana: Cekak kanae ya nui peko haram do? Ona anjom tora uni haram doe disagofkeda, ar adi garteye mengof keda: Hai hai

bābu, peko, peko. Ar dak khon oḍokkate onka peko peko roṛ roṛtege oṛakteye calaoena, ar uni gidṛa do Peko geye nūtum kedeā.

33. POÑEA GATE KOṚA

Miṭ ṭen naṅgrahare miṭ ṭen Raj koṛa, miṭ ṭen sodagarren koṛa, miṭ ṭen sonhar koṛa ar miṭ ṭen baḍhi koṛa aḍi gateko tāhēkana. Onko do miṭ dhaoko riāuena je dela bon disom dāṛānbo calaka, ar onka menkateko mohonḍaena. Calak calakte uni Raj koṛa doe kuliketkoa. Abo do disom tebon oḍokena, hor re judi jāhān muhinrebo paṛaolenkhan cetbo cekaea. Okoe cetpe baḍae tabona, mase laipe? Ona aṅjomkate sodagar koṛa doe menkeda je in do jāhāre jāhān jomakbo nāmlekhan onaṅ nēl ṭhik dareaka je noa do besakkana se noare jāhān baṛicak menaka. Ona aṅjomkate sonhar koṛa doe menkeda, je in do inak tite oka jinisiṇi benaoa ona do ekalten nēl ṭhik goda. Onakate Baḍhi koṛa doe menkeda : Oka jinis inak titen benaoa, ona doṇ uḍau oco dareaka. Onakate Raj koṛako kulikedea je am do cetem ceka dareaka, mase laime. Ado Raj koṛae menkeda je in do abo cetanre jāhāe baṇi ar janwar goḥ se jombon lagiko hiṇuk khan onko do gelbar kos saṅgiṇi reko tāhōn regen baḍae dareaka ar in goḥ dareakoa. Onka galmarao gālmaraote aḍi saṅgiṇi disomteko calaoena. Ado calak calakte ayupen khan miṭ ṭen jaegareko giticena, arko menkeda : Miṭ dhaote joto hoṛ do babon japida, miṭ hoṛ do beṅget gebo

tāhēna. Onka menkate uni sonhar koṛa geko metadea je ma amge nit do beṅged tabonme, ale dole jāpitlege. Ado onko pea koṛa doko jāpit keda. Khange uni sonhar koṛa do miṭ ṭen mundaṁ ṭhak ṭhok beknaoe ehōpēna. Ado miṭ ghāri tayomte uni Raj koṛa do kukmūte oṛak reak emanteak kathae roṛeda. Sonhar koṛa do ona aṁjom kateye thirena ar ceṭ hō bae roṛ baṛa leda ; inaṅ tege uni Raj koṛageye ebhenena ar uni sonhar koṛa doe gitičena. Khange uni Raj koṛa doe űelekana je miṭ ṭen rakas do onko jomko laḡite hijuk kana. Ona űelte uni do bandukteye ṭhu kedeā. Menkhan ona guli do uni rakase bhindaṛ loṭom keṭ taete baṁ ruṛ hečlena. Onate uni Raj koṛa do ona guli ṅk-gu calaoena. Khange uni rakhasē tunum baṛa kedeā ar aḍi rear geye aikan kedete uni rakas cetanrege uni Raj koṛa doe gitičena. Are gitič setak napoṛkeda. Ado onko gatetteko ṭhene calaoena. Menkhan setakenkhan onko pea koṛa doko űelkedeā je Raj koṛa do baṁua. Inaṅ tege uni sonhar koṛa doe diṣa gotkedeā je uni koṛa do kukmūte oṛak reak kathae roṛetkan tāhōkana onatege pasen oṛakteye ruṛena. Ado ona aṁjomkate onko pene koṛa do lahateko calao idīena. Note uni raj koṛa do oneko gitič len ṭhene heč ruṛena, ar bae űamleṭkoa, ado aḍiye bhabnaena ar hante nhate onkoe sendra baṛaetkoa. Ar sesre bae űam dareat kote miṭ ṭen atoteye calaoena ar onḍe do miṭ ṭen aḍi moṁj kuriye űelkedeā. Uniaṅ up do gelbar moka jhal tāhēkantaea. Uni kuṛiren do eken eṅgat teṭ ar miṭ ṭen bokot koṛa moto gekin tāhēkantaea. Khange uni raj koṛa do uni kuṛigeye baplakedeā ar onḍege tahene ehōpēna. Ado uni koṛa do diṇamge sendrae calaka, ar emanten janware goč aḡukoa arko jomkoa.

Onka onka miť din do uni kuři gađate umoke calaoena ar umok jokhen miť țin up do toťentaea, ado ađi dayae ńelkette uni kuři do sakam reak toťoťbake benaokeda ar onare ona up sambakokeda, ar ona dak reye atugotkada. Ona latar gađare miť țin raj kođa doe umokkan tãhẽkana; ar ona toťoťbak atu calak kan ńelkate onae owarkeda, ar rarakateye ńelket do onare gelbar moka jhal up menaka ar mone-reye hudis keda je nui kuři doń baplaea. Onka menkate oraťteye ruar calaoena ar miť țin parkom re senkateye gitić hape ena. Ar jom ńui bađikeda ar ruak kanae menteye laiatkoa. Apatteť do ona ńelte bogete rarankoe lagaoketkoa menkhan bae beslena. Adoko kulikede: Je ceť leka tem besoka? Uni kođa doe metaťkoa je oka disomren co miť țin kuřiak gelbar moka jhal up menaktaea, do uni ńam agukate baplawape endekhaniń besoka, ar ona up ndukatkoa. Ona ńelkate uni kođa doko metadea: Noa lađit ge ađi maskil, cedak bam- laeda? Ado raj do miť țin buđhi miť đalić sonae emadea are metadea: Do amdo goťa disom đarãte onkan kuři ńameme, ar metakom je noa đalić sona ne hataope ar gelbar moka jhal upan kuři emape. Ona hukum ńamkate uni buđhi do uni kuři sendrae calaoena.

Onte onko pea kođa do đarãntege menakkoa, ar jahan haskeak jom lađit phurukko benao joń khan ona do ponea phuruk hoe got enge ar đatauni hõ peako peťej khan ponea gotenge.

Adoko mena: Ohõk uni raj kođa do orať tedo bae calaoakana, pasen abo geye sendra baraet bona, enka roř barakate onko do arhõ calak tegiko tãhẽna. Note uni buđhi do đarã đarãte uni kuři menae atoteye calaoena ar onkageye hoho baraeda, je ne noa đalić

sona hataope ar gelbar hāt jhāl upān kuṛi emokpe, ona katha uni kuṛiren eṅgattēf doe aṅjomkeda are metadea : Den emāṇime, ar amāk thekan laiaṇime, oka disomren kanam, ado tayomte khoboriṇ kolama. Ona aṅjomkate uni buḍhi do joto thekane laiaḍea, ar oraḱ teye ruṛ calaoena, ar raje laiaḍea je uni kuṛi doṇ thekan oṭo akadea.

Khange nui buḍhi do hoponerate metadea : E biṭi nui jāwāe do diṇange sendrae calaḱ kana ar okare coṇe goḱ adok oho laṇ baḍaelea, ma nui do kuli ṭhikeme je okare jiwi menaktaea, ar' laṇ baḍae ṇam lekhan laṇ goḱ giḍikaca. Ona aṅjomte uni kuṛi doe bhabnaena, menkhan enhō eṅgatak kathate uni koṛae kuli kedeja je amāk jiwi do okare menaka ? Ona aṅjomkate uni koṛa do auriakgeye lai adea je iṇaḱ jiwi do uni buḍhi-ak kanthare menaka. Ona aṅjomkate uni buḍhi do ona kanthae jerēf giḍi kada menkhan uni koṛa do bae goḱlena. Onate arhō hoponerate metadea : Eṛe keḱ laṇae, ma arhō kuliyeṁ. Are kuli kede khan uni koṛa do arhō auriakgeye laiaḍea : Je iṇaḱ jiwi do aparī sar re menaka. Ona aṅjomkate uni koṛa sendrae calao akanre onakin jerēf giḍikada, menkhan uni koṛa do bae goḱ lena, arhōe ruṛ heḱena. Inaḱ tege uni sonae aguleḱ buḍhi do arhōe heḱena, are kulikedeja je okor khobor dom kolleda. Ona aṅjomte uni kuṛiren eṅgattēf doe menkeda : Hape nāhāḱ iṇ kola, am do bareja juri badha benaokate kolaṇime. Onka menkate uni buḍhi doe ruṛ calaoena. Ar raje laiaḍea je amdo bar juri badha benaokate kolaṇime ente onako khojakada. Ona aṅjomkate raj do uni buḍhi ona bar juri badhae emadeja ar ona badha doe kol goḱ kada. Ar ona do uni kuṛi ren eṅgattēf ṇamkeda. Aḍo arhō uni hoponerate metadea : Je nui jāwāe doe eṛekeḱ laṇa,

ma arhō beste kuliym. Ona añjomkate uni kuṛi do uni koṛae kuli kedeā : Je amak̄ jiwī do okare menaka, ṭhik ṭhik laime. Ona añjom kate uni koṛa do ṭhik ṭhike lai adea je ināk̄ jiwī do ona tale darere menaka. Adoe arhōe metadea je in in goḍlen khan noa oṛak̄ rege sin̄ poṭom kañme, ente uni koṛa doe baḍae keda je nukin do in gojeñ laḡitḡe nunaḡ dokin kuli ediña, ar one sonhar koṛae benaolet̄ mundam do uni koṛa tirege tāhēkana. Ona boḥ kateye metadea : Noa do am ṭhenge dohoeme, tis hō alom boja. Onka menkate aḥ do sendrae calaoena. Khange uni budhi do ona tale dareye mak̄ keda. Ona maken khan uni koṛa do oṛak̄ teye daṛ agu keda, ar oṛak̄ tiog sāotegeye goḥena. Khange uni kuṛi do duar̄ khub kajak̄ teye sin̄ kada jemon jāhāe aloko idiye, ar bhabnate bogete rarak̄e ehopena. Ona n̄elte eṅgatt̄et̄ do uni kuṛiye metadea : Dela biṭi lan̄ um hijuka. Onka menkate ona miṭ̄ juri badha do aḥ horok̄ keda ar miṭ̄ juri do hoponerate horok̄ oco kedeā, khange ona badha do uḍau goṭena, ar ekalte ona Raj oṛakre senkatekin āḡgoena.

Uni kuṛi n̄elkate Raj koṛa do aḍiye kusiena ar apatt̄et̄ do bapla reake bandobos goṭ̄ keda. Khan uni koṛa do sunum sasaṅko ojoḡ edea. Unjokhen uni kuṛi do kulhi seḥre oḍoñ kate bogeteye rarak̄ kana, uni jāwāet̄et̄e goḥen disate. Ona jokhenge onko sodagor koṛa, sonhar koṛa ar baḍhi koṛa do koe koete onḍeko calaoena. 'Ar sonhar koṛa do aḥ tite benaoak̄ mundam uni kuṛi tireye n̄elkeda, ar unkin̄e laiat̄ kin̄a je noa mundam do aboren gate Raj koṛawaḡ tire tāhēkana. Ona laiat̄ kinte uni kuṛiye kuli kedeā je noa mudam do okarem n̄amkeda ? Uni kuṛi do ehop̄ khon joto katha onkoe laiat̄koa. Ona añjomte onko

doko metadea je alom raga, ma am do baplaḱ me baṛe, menkhan baplaḱ jokhen metakom je ale disomren babṛē nonḁeko heḱ akana, judi onko maṇḁwa latarre bape duṛuṇ leko khan baṇ baplaḱa. Inaḱ tege onte bapla reaḱ sanamakko ṭhikkeda ar uni kuṛiko hoho ader kedea. Ado uni kuṛiye metaṭkoa : Ale disomren pea babṛēko heḱ akana, judi onko noa maṇḁwa latarre bape duṛupleko khan in do baṇ baplaḱa ona aṇjomkate Raj doe hukumkeda : Okare onko babṛē menaḱkoa, do agukate nonḁe maṇḁwa latarre duṛuṇ kope. Ado sipahiko do onko babṛēko hoho agukeṭkoa, arko duṛuṇ keṭkoa. Ado baplaḱko ehōṇ keda. Babṛē do ceṭko coṇ bokor bokorḱo bakhēṛ baṛaeda. Noko pea koṛa do ghaneko duṛuṇ kana, ghaneko teṅgon kana, onka onka bahu jāwāe do miṭ ṭen paṭa reko duṛuṇ keṭ kiṇa. Noko koṛa hō senkate onareko duṛuṇena ar ako hō ceṭ coṇko bakhēṛ baṛaeda, onka onka uni baḁhi koṛa do ona paṭae uḁau oco goṭ keda. Ar onare tiṇaḱ onḁeren hoṛko duṛuṇ akan taḁēkan onko doko ṭhelao nūr oṭokaṭkoa, ar uni kuṛi doko idi tora kedea ar oka ṭhen okoren gate koṛae goḱ akan tāḁēkan onḁeko āṛgoena. Ado meral chiṭkiṛiḱ ko nāmkedea ar uni goḱ Raj koṛako dal goṭ kedea, khange uni do ās ūse beretena, adoe meneda : Dur re, aḁiṇ japiṭ keda. Ona aṇjom kateko metadea : Japiṭeṭ kanae, goḱlen tāḁēkanem. Ado ehōṇ khon joto kathako lai aṇjomadea. Ado arhō ona paṭa rege ponon gate koṛa ar uni Raj koṛaren bahuko deḱena ar ona paṭa doko uḁau ocokeda ar ona do ako oṛaḱre calaokate āṛgoena. Ene ado apan apin oṛaḱ teko calao baṛaena.

34 EK'RE KORĀ.

Mit̃ten gupi korāe t̃āhēkana, uni do merom bhīḍi birt̃eye idikoa are aṭiṇ barakoa, menkhan eṛe aḍiye rora. Mit̃ dīn do merom bhīḍi mit̃ ṭen bir sene idiket̃koa ar auriḡe hokhoe ehopena : Delaya, delaya, hujuk pe hundare hečakana. Uni korawak hobo aṇjomte ona sor koreko t̃āhēkan joto hoṛko nīr calaoena, arko n̄elekan hundar do banugic̃, uni korā ma onko hoṛko ḍar idiket̃te khak̃ khake lakndakan. Adoko bujhaukeda, nui doe eṛe lipuk ket̃bona, ar hara gareako ruar calaoena. Thora dīn tayom arhō uni korā do merom bhīḍi onte geye idiket̃ koa. Ar pahil leka arhō auriḡe hokhoe ehopena . Delaya, delaya, hundare hečakana. Uniak hobo aṇjomte arhō ina sorkoreko t̃āhēkan joto horko ḍar idi keda. Arko kuhkeda. Ukuric̃ ya okare hundar do ? Uni korā do onkoe eṛe lipuk ket̃ kote khak̃ khake landakeda. Adoko bujhaukeda, nui do ya auriḡe aboe ḍar haron oco bon lagit̃ auriḡe geye hohoeḍa, ḍelabon, ṭhok kanae, teheṇ khon uniak katha tis hō alope paṭiau ataea. Onka menkate apan apinko ruar calaoena. Mit̃ dīn do sarige hundare hec̃ ena, merom bhīḍiye ger chir chaṭureṭ̃koa. Uni korā do pahil leka hokhoe ehopena : Delaya, delaya hujuk pe hundare heč̃ akana. Ona aṇjom kate ona sorkoreko t̃āhēkan joto hoṛko menkeda : Nui korā do jao hilok̃ aboe eṛe yet̃ bona, auriak̃geye hohoea, alope calaka, ar onka menkate enhilok̃ do okoe hō bako senlena. Hundar do phāke n̄āmket̃te joto merom bhīḍiye ger gočket̃koa, ar sesre uni gupi korā hōe ger goč̃ napor̃ keda. Eṛe ror̃ reak̃ kuṛai doe n̄ām keda. Onate eṛe roror̃ do baṇ besa, ente okoe hō baṅko paṭiauka, ar onate aḍi loksān hoyoka.

35 TOYO HAKIM.

Mit' dın mit' ten hoř do aćren sadomre dećkate pera hořoke calakkan tãhẽkana. Calak calakteye ayupẽn-khan mit' ten atoteye senena, ar onde gitic lagit' jaegae sendia bara keda. Ado mit' ten tili ořakre gitic jaegae namkeda. Ona ořakre sunum lenen kulhu tãhẽkana uni hoř do aćren sadom ona kulhu regeye tolkede are giticena. Setaken khan uni hoř do calake sapraena ar ona kulhu khon sadome rãraede tãhẽkana. Inak khangẽ ona ořakren kĩař doe menkeda : Ohok sadom do cedakem rãra edetina, inren kan coe. Khangẽ uni hoř do adiye maskilena, aćren sadom kanae mente adi lekae rořkeda. Menkhan uni ořak kĩař do bae angoc leda. Ado uni sadom kĩaře menkeda : Delalan bicar ocoea. Ado banarge bikcar hoř namamkin calaoena. Ar mit' ten toyokin namkede. Ado kulhiko durupena. Bicar anjom lagit' etak hoř hoko jarwaena, ado ko kuliyet kina, cet lekakan takina mente. Ado banar gekin laikeda. Menkhan toyo doe dudrum kana. Adoko metae kana : Amdo bikcarem heć akana se japid lagitem hećakana ? Adoe metako kana : Eho tehen ninda mit' ten jolare seńgel lagaolena ar sanam hakoko lo goćena, onkoge gořa nindań jojomkan tãhẽkana, ninda ban japitleda, onate dudrumedena. Ado ona anjomteko metadea : Boka kãhaker, jola re seńgel lagaoke nelakada ? Ona anjom tora toyo doe mĩngot keda : Boka kãhaker, kař khon sadom busagokko nelakadea ? Dini em kaetaepe sadom. Ona lekate toyo do sadom kĩařrengẽ sadome đigri kadetaea. Uni hoř do sadom nam ruar kedete raskateye calao naporena.

36 LALOCIA KAHU.

Mit̄ten kisār horren aema utar parwako t̄āhēkan-taea. Uni do dinamge jom laḡit̄ horoe emakokan t̄āhēkana. Ona n̄elte miť ten bhonda kahu do aḡiye harhaoena. Ar onko tuluć gatek laḡite upai keda, jemon ać hō ona jomaķe jom dareak. Ado miť ten pukhri teye calaoena ar daķ re lohofente toroćre khube gholťao ena ; il do lohoť ge t̄āhēkan taete t̄oroć do laťkao n̄oķena ar ponđ machae n̄elena ar senkate onko parwa tuluće gateyena. Menkhan onko parwa do uni n̄elkateko digdh̄aena, je ceť lekan parwa kan bañe ? Tonťha ma kahuwaķ leka n̄elok kantae, tařam hō abo leka do bae tařameda eken cořoķe cořoķe don calaķkana, enhōko menkeda pasen aboren kisār ge oka khon coñ noñkan parwae aguakade, ado ako s̄aote geko t̄āhē ocoadea. Uni kahu do onko tuluć dinam ge jome n̄amkeťte aḡiye kusiena. Tinre onko do bhak-bhakurko raḡa unre uni 'doe kaķ kaga, enhō j̄āh̄a tinakge digdh̄a ko aīkau keť akoren kisār iate ceť hō bako menleda, menkhan joto parwage uni parwa re pe lekateko digdh̄aena, miť do onkoak tonťha khon uniak tonťha do judagea, dosar uniak cořoķ cořoķ donte, ar tesar do uniak kaķ kaķ rakte menkeda ko : Nui do kahu kange 'coñe ceťco. Miť din do ona sor rege mit̄ten goć sadowko giđi akade t̄āhēkana. Onko parwa hō ona kore geko aćur bařae kant̄āhēkana, inaktege uni kahu do uni goć sadome n̄el n̄am goť kedeā ar cořoķ cořoķ onđeye don idi goť keda, ar ona goć jel conthao kate jojome ehopena. Ona n̄elte onko parwa doko menkeda : Ţhikge nui do parwa doe bañ kana, bickome kahu kangea, eken abo jomaķ ere bon laḡit̄ noñka doe đhoñ akada. Are heć ruaren

khan bogeteko tobak nírkedea, ako then sor hō bako sor oco adea. Uni do onđe khon đarkate kạhuko thene calaoena, ar uniaḵ pond up níelte onđe khon hōko lagakedea, sesre oka rege bae tãhẽ nám dareada. Aḵaḵ kạmı reak kuḗai doe námkeda. Onate jãhãn kạmı begor buj suj te kạmı do bañ besa. Aḍi muskilre níuńura.

37 KICRIC' DARE.

Sedae do hoḗko kicriḥ do bako benaoefkan tãhẽkana. Kaskom darerege kicriḥge jokkan tãhẽkana. Sanam horge barea pea kate ona dareko rohoe joña ar onakhon kicriḥ goḥ kateko oyo đengakkan tãhẽkana. Setak ayup nãwã nãwã kicriḥjokkan tãhẽkana. Okoe hō miḥḥen kicriḥ bar đin do bako horokeḥ kan tãhẽkana. Okatak setakko goḥ aḡua ona do ayup hãbiḥ đenga kateko giḍikatḡe ar ayup reak do setakko giḍi katḡe.

Miḥḥen hoḗren barea erakin tãhẽkantaea. Unkin do đinam gekin jhogḗaka. Miḥḍin do khubkin jhograena, ar miḥḥen do etak oraḵ sen usaḥe đarkeda. Dosariḥ do ona kicriḥ dare reye đeḥena ar ona bahateḥ saname goḥ níur giḍikada, menkedae : Bhala lañ níelmea dhinañ ceḥem bandea. Ayupen khan uni hoḗ do oraḵteye ruḗḗ heḥena. Ar unkin banar erae somoj barakatkina ar ayupen khan uni đarḥet era do ona dare then kicriḥ gogote calaoena, menkhãn kicriḥ jo do bae námleda, are níelkeḍa je joto baha do otre níurakana. Ado aḍiko haharaena ar kuli bara kateko baḍae námkeda, je uni dosariḥ erage edrete ona do saname goḥ níur giḍiakada. Enhiloḵ khonge kicriḥ jok do bonḍena, eken baha kate ge tãhẽyena ar okoe hō kicriḥ

bako namlēda. Ona mare giḍiak kieriĉ ge arup sapha saphate oyo ḍengakko ehop̄ keda. Ona darege kaskom dareko nūtum keda ar bahatēf do tulām. Ado hoṛko ona tulām reakge sutām benao kate kieriĉko teṇkeda ar onage oyo ḍengakko ehop̄keda.

38 RAJ AR GĀRĪ.

Miṭṭen Raj do miṭṭen gārīye asulledea ar aĉ jāhā-regeye tāhēn onḍege gārī hōe dohōea. Tinre Raj do kacahariteye calaka, unre uni gārī hō Raj sāotegeye calaka. Ar Raj onḍeye duṛup̄ lenkhan kacahariren hoṛ do Raj ko joharaea, uni gārī hō Raje joharaea, menkhan Raj do aĉak bēt theṅgate gārīye dal godea. Becara gārī do miṭ seĉre senkateye duṛup̄ hapeyenge. Ar Raj do kacahariye lagaoa ar joto kāmī caba baṛakate tinreko chuṭika unre uni Raj do oṛakteye calaka, ar gārī hō uni sāote geye calaoenge. Ar nonkage dīṇam hilok̄ raj do uni gārīye dalea joharae jokhen enkhaĉte kacahari reak̄ kāmīye ehoba. Dīṇam hilok̄ Rajak̄ uni gārī cetanre onkan kumāyā kami nēlte kacahari ren hoṛ do aḍiko mondukena ar Raj ko metadea : Nui gārī do ale ceṭ leka amle joharam kana onkageye joharamkana, menkhan am do uni cedak̄ dīṇam hilok̄em dalekana ? Raje menkeda : Cedak̄ mī nonkaeda ona reak̄ bhed̄ do baṛe baḍaea judi nēnel sanaeṭ pe khan mī uduk̄apea. Ona aṇjomkate joto hoṛko menkeda : Hē ma uduk̄ aleme, ceṭ iṭtem nonkaede. Adoe metaṭkoa : Achaṇ uduk̄ apeā, enka baṛakateko chuṭienkhan apan ap̄in oṛakko calaoena.

Dosar hilok̄ do ar hōko jarwaena. Kacaharire gārī hōe heĉena ar paḥil leka raje joharadea.

Ado enhilok do Raj bae dal ledea. Gārī hō pahilleka miť sećre senkateye duřuř hepeyena ar onđenak kāmı cabakateko calaoena. Raj do uni gārī barpe din onkage bae dalledea. Onate gārīak botar do cabaentaea. Ona tayom arhō bae dalea, onate miť din do uni gārī oka then Raje duřuřa ona sorre senkateye duřuřena enhō Raj do bae cekaledea. Onakate miť din do Rajak duřuřakreya duřuřena, enhō bac cekaledea, onakate miť din do uni gārī Rajak tarenreya ghōraena. Raj do enhō ceť hō bae cekaledeya. Ina tayom din do uni gārī Rajak bohokreya dećena, ar ađo adeae ar onde khone dařkeda. Kacahariren hoř Raje metaťkoa : Nelkedape, nui gārī ceťe ceka keda ². Unak din do theŋgate bosreń dohoede tãhōkana, menkhan onan bařiketťe nitok do inak bosre bae tãhēlena bickom bohokreya ađo oťoadıńa, ona nelte sanam hoř ađiko haharaena. Ar Rajak onkan bud akil iate ađiko sarhao kedeo ente akore onkan bud akil do ban tãhēkantakoa.

39 KAĐA GUPI KOŘA.

Miťten kořae tãhēkana, uniak up do ađi jhaľ jhaľ tãhēkantaeta. Uni do kađae gupia ar tirio do ađiye orona. Miť din do ađi saŋgiń birte kađae ıdıketťkoa. Ar onde miťten gađareya um baraena ar umok jokhen miťten up do toťentaea, ar ona do daķreya atugotťkada. Latar gađare miťten Raj hoponerae umok kan tãhēkana, umok jokhen daķre ona up atu calak kane nelkeda ar owarkateye nelborakeda, ađi jhala ar sona reak upleka mońjge nelokkona. Ado um barakate ona up do oraķ teye idikeda, ar apat eŋgate metaťkoa :

noŋkan jhāl upān koṛa okare menaea, do sendra nāmepe ente unī doe in jāwāekana. Raj ar Rāni do ona aṇjom kate aḍi muskil rekin paṛaoena ente unī kuṛi do jom iū hōe baḡi utaṛkeda. Raj do hante note hoṛe kolkeṭkoa jemon unī koṛako nāme. Rajren miṭṭen aṣul mirui tāhēkana, unī hōko kolkeḍea. Miru do goṭae uḍau calaoena ar miṭṭ then miṭṭen kaḍa gupī koṛa tirio okroṇ kane nāmkeḍea. Unī koṛa do miṭṭen edel dare buṭareye duṛup akan tāhēkana. Uniaḱ upḡe onka jhāl doe nēlkeda. Ar nēl baṛakateye ruṛ calaoena ar Raje laiaḍea, je onḍe edel buṭare miṭṭaṇ kaḍa gupī koṛa menaea. Uniaḱ upḡe noṅka jhāl do nēlok kantaea. Do se ape ṭhikte nēlepe. Ona aṇjomkate Raj do miṭṭen kaḡu kolkeḍea. Unī kaḡu do ona edel darere sen kateye duṛupena, ar kaḱ kaḱ bogeteye aṛiskeda. Ona aṇjomte unī koṛa doe aṛisena ar ona tirio tegeye capatkeḍea. Kaḡu do ona tirioe halo goṭkeda. Ona nēlte unī koṛa do ona darereye deḍena ar unī kaḡu tirioe reḱkeḍea.

Unī kaḡu do onḍe khone uḍau calaoena, ar Raje laiaḍea : Oka up amren hoponerae aguakaṭ ona do saṛige unī kaḍa gupī koṛawaḱ up kangea. Ona aṇjomkate Raj do sipāhikoe kolkeṭ koa unī koṛa aḡuye laḡiṭ. Ar sipāhiko do unī koṛako idikeḍea. Ar Raj hoponera sāoteko bapla kadea. Onkate unī kaḍa gupī koṛa do miṭṭen Raj geye hoena.

40 KUL AR KAKṚA.

Miṭṭen birre miṭṭen kule tāhēkana ar ona birrege miṭṭen kaḱṛa hōe taḡēnkan tāhēkana. Miṭḍin do

ceſ iate coñ roꝝ roꝝ te tapamkin ſirjaukeda ar laꝛdhe guꝛdhe aꝛđi aťkin tapamena. Ona jokhenge miťten gupi gidra do onakore gaiye gupi baꝛaetko kan tãhẽkana, ar unkinak tapame ñeñelkan tãhẽkana. Tapam tapamte kul doe bhagao ocoena, kakꝛageye daꝛena. Kul do aꝛđiye lajaoena, onate unı gupi gidrai metadea : Okoe then' hõ alom laia, je kul do kakꝛa tuluć tapamre bae daꝛelena, arem lai lekhanıñ jommea. Uni gidra doe menkeda : Acha bañ laia, onka menkate oꝛakteye ẽalaoena. Oꝛakre unı gidra do matkom atako emadea. Ona gochakate kulhiteye oꝛokena ar eťak gidrakoe hohoatkoa are lai napoꝛatkoa je kul ar kakꝛakin tapamena menkhan kul do bae daꝛelena. Uni kul do oko okote senkateye tãꝛãkakan tãhẽkana. Ar onako joto kathae ańjom tiokkeda ar sen sorente unı gidrai atkir kede a ar ayak danderteye aderkede a ar ona reak duꝛ do palhateye eſetkeda, ar ać do senkate kul, taꝛuꝛ, bana ar birren sanam janware riãu agukeť koa unı gidra jomea mente. Ado toyo do ona duꝛ then senkateye teńgoena, bhıtrı re unı gidra do ona matkom atae jojomkan tãhẽkana. Ona sađegeye ańjom keda. Ado unı kule metadea : Cele coe rogobogoet kana. Ona ańjomkate kul doe mengoť keda : Pase enañıć kakꝛageye rogo bogoyet. Ona menkate onde khonko daꝛ keda. Ado gidra do oꝛak teye ruaꝛ calaoena.

41 PEA PIȚHA.

Miťten atore aꝛđi reńgeć buꝛđi ar haꝛamkin tãhẽkana. Haꝛam do dinam hilok honte note koejoñe calaka, ar emanteake koe aꝛgui takina, ona jom baꝛa kategekin tãhẽna. Ona ato sor rege miťten aꝛđi marañ

kisār hoꝛe tāhēkana, uni hoꝛ do unkin haꝛam buḍhiak duk ŋelte aḍi dayae aḱaḱukeda, ar uni haꝛame meta-dea : Am do diṇam hiloḱ ge iṇ then hijukme, ar jomaḱ idi joṇben. Ona chaḍa diṇ bhor re arhō eṭaḱ ko sen hō koe baꝛaeme, jomon jāhā lekate boge hoyoktaben. Ona aṇjomkate uni haꝛam do aḍiye kusiena ar buḍhi hōe lai adea je uni hoꝛ do noṇkae menakwadina. Ado diṇam ge uni haꝛam do kokoye calaka ar ruar jokhen do onka tegeye ruara, ado eman teak jom jinisko emadege. Ona ŋamkate oraḱteye calaka ar bana hoꝛ kin haṭiṇ jomkeṭ ge.

Onka onka miṭ diṇ do uni buḍhi haꝛame metadea : Do teheṇ do khub moṇj caole koe aḱui talaṇme, arlaṇ piṭhaea ente piṭha jojom aḍi sanaedina. Ona aṇjomkate uni haꝛam do goṭae koe aḱurkeda, menkhan okaro hō onkan moṇj caole do bae ŋamleda, onate uni kisār hoꝛ thene heḱena, onko do diṇam hiloḱko emae leka jomaḱko emadea, ona ŋelte uni haꝛam do ona do bae hataoleda. Ado miṭ cupuṭ moṇj caoleko emadea, ona ŋamkate oraḱ teye ruarena ar buḍhiye emadea. Uni buḍhi do ona ŋelte aḍiye kusiena, ar usara onacaoley lohoṭ keṭte holone huṛuṇ keda, ar pea piṭhai isinkeda. Ado buḍhi doe meneda : Inḱe barea doṇ joma, ente iṇ ge thoṇ isinakada ? Am do miṭṭen ge jomme. Ona aṇjomkate haꝛam doe menkeda : Inḱ ge barea doṇ joma, am do miṭṭen ge jomme, ente iṇ getho caole doṇ koe aḱuakada ? Onka onka jhograkkin ehopeṇa. Khange sesre haꝛame menkeda je teheṇ do noa piṭha balaṇ joma, dohokaḱalaṇ, gapa jāhāeḱe tayom telaṇ bereṭ uni ge barea piṭha dolaṇ joma. Onka menkatekin gitiḱena. Ado setaken khan okoe getho baṅkin bereṭ kan ? Buḍhi doe mena : Haꝛame bereṭ lahalen khan iṇ ge ona barea do nāhākiṇ joma ; ar haꝛam hōe mena :

Budhiye beret lahalen khan in geñ tayomoka ar ona barea piṭṭha do in ge nāhāḅ in joma. Onka monere hudis hudistegekin tāhēyena, okoetāk ge bañkin beretkana. Onka onka pe din ḥabīc miṭ gitić gekin tāhēyena,

Note uni kisār hoṭ do pe din uni ḥaram bae ūel lede te aḍiye bhabna ena, mone regeye hudis keda, je nuṭ ḥaram do cedak bae hijuk kana, cekaenae ? Ona hudis kate aćren sipāhiye metat kiṇa : Dose, unkin liṭam budhi ūel aḡukin ben cekaenakin ? Ona aṭjomkate unkin sipāhi do unkinak oṛak tekin calaoena, arkin ūelet kiṇa, je unkin do oyo poṭomkate otrekin ulṭau akana. Adokin hudiskeda je nukin dokin goćena. Ar senkate uni hoṛkin laiadea je unkin budhi ḥaram dokin goćena. Ona aṭjomkate uni hoṛ doe metat kiṇa : Do enḍe khan senkate jeretkinben. Unkin sipāhi do senkate unkin ḥaram budhi gaḍa tekin goḅ idiket kiṇa, ar sara benaokate onarekin gitić ketkiṇa ar seṅgelkin lagaoada. Khange unkin budhi ḥaram do seṅgelte loḅ kin ehopen khan ona sara khon kin don oḍokena, arkin hohoeda . In ge banarin joma, in ge banarin joma. Ona aṭjomkate unkin sipāhi dokin botorena ar onḍe khon bīram-paṭkin daṛ keda. Ar uni kisār hoṛkin laiadea je unkin dokin meneda je banar in geñ joma, banar in geñ joma, onka menkate sara khon kin don aṛgoena ar oṛak sen kin daṛ idikeda, aḷin do botorte onḍe khonlin daṛkeda. Ona aṭjom kate uni hoṛ do unkinak oṛak teye calaoena. Ar unkin do joto khisakin laiadea. Ona aṭjom kate uni hoṛ do bogeteye landakeda, ar banar ge ać oṛak teye idi miṭ ket kiṇa ar gujuk ḥabīc aḍi suk teye dohoket kiṇa.

42 ROTE BHOJ.

Sedaere miſſen gupı korae tãhẽkana. Miſ dhao do gai kađae at keſkoa. Onate oraķ re bogeteko ruheſ kedeã. Uni korã doe usaſena ar oraķ khone đarkeda. Ar miſſen band pinđhã reak ul darereye deĉ okoena. Ado nĩndaen khan ona bandre bogete rote hante nhate khonko heĉ jarwaena ar bhoj daķka ko ehopena, adomko doko kamikana, adomko eneĉ sereu jom kana, daķa utu isinen khan jotoko jojomko durupena. Uni korã do ona daka utu nĩlte jojom sanakedea, ar dare khon aŗgokate onko ðhene calao sorena. Adoko metae kana : Cele ho aleaķ bhojem joma ? Menkhan aleaķ bhojem jom lekhan goķa bochor bañ reņgeĉ mea, ente ale do bochorre miſ dhaoge nonka bhojle joma ar goķa bochor ina jomtegele tãhẽkana. Ado reņgeĉede tãhẽ kanteye menkeda : Deniũ joma. Ado bhogeteko jom bi oco-kedeã. Arko metadeã : Tis hõ okoe ðhen hõ alom lai baraea.

Ado setaken khan onde khon oraķteye ruar calaoena. Ado oraķre jom nũko emae kan khan jomge bae joma. Onka onka ađi din hoe ena enhõ bae jom. Adoko kuli kedeã : Cedaķ bam jomeda ? Adoe metaſ koa : Bañ reņgeĉ idiũa, ado ađi ko haharaena je cekate nunaķ dinre hõ bañ reņgeĉ edea, ado arhõko kuli kedeã : Cekate bañ reņgeĉmea ? Ado ona rote bhoj reak jotoe laiaſkoa, ona jomtege bañ reņgeĉ idiũa. Onkoko metade tãhẽkana je tis hõ alom laia, menkhan uni doe lai keda. Onate enhiloķ khon do rote ado bako emoka. Ar uni korã hõ enhiloķ khonge ar hõ daka jome ehopkeda.

43 TOYO MĀHĀJON.

Miŧŧen birre barea kulkin tĀhĕkana. Ar unkinren barea, hoponkin tĀhĕkana. Eŋga ar aŋdĭa do dĭnānge sendrakin calaka, ar emanten janwarkin goĉ agukoa ar aŋuŋ do joto eŋga hoponko joma, ar thoŋa jel dokĭn dohokaka hopon laĝiŧ ente akĭn ma setakrege hopon jalate jomak sendrakin calaka ar ona sareĉ jel do calak jokhen hoponkin em oŋo akĭna jom laĝiŧ jemon reŋgeĉ lekĭn rekin jom. Unkin kul hopon do dĭnām ge aseĉ taseĉ jelkin jomte bogetekĭn moŋayena. Ona birrege miŧŧen toyo hōe tĀhĕn kan tĀhĕkana. Miŧ dĭn do dĀŋā dĀŋāte unkin kul hopon ŧhene calaoena are ūelkeŧkin do bogete jel jom laĝiŧ menaktakĭna. Ar aĉma jom laĝiŧ ceŧ hō baŋ bheŋaoaekan. Ona jel ūelte ulĭdak joraentaea, mone moneteye menkeda : Miŧ dholma gankĭn emaŋ khan aĝi beskoĝa, jomgoŧkeŋā. Ar eman-teak galmaro baŋakate onĉe khone calaoena.

Dosar hilok do lumān reak panahiye benaokeda ar miŧŧen mēŋhĕŧ ŧheŋgae ūamkeda ar ona panahi horok kate unkin kul hopon ŧhene calaoena. Panahi do ŧhoyoŧ ŧhopoŧ saĉe calak kantaea ar sen teŋgokate unkin hopone metaŧ kiŋa : Sedae re am baba ar am go karjakin jamakattĭŋā, den em kaŧiŋben unkin do botorte ona jel gekĭn emadea. Toyo do khub jome jom keda ar onĉe khone daŋkeda. Ado dĭnānge ona panahi horok kate ar ona ŧheŋga goŧkate ŧhoyoŧ ŧhopote hijuka ar onkageye metakiŋā. Kul hopon do akĭnak jomak ge akĭn baŋ jomkate unĭ toyogekĭn emaea, ar akĭn do dĭnānge upastekin tĀhĕna. Bai baite dĥĕŋŧ dĥepetĭkin rohoŋena. Miŧ dĭn do apattete kulikeŧkiŋa : Henda beŋa netar do cekateben rohoŋok kana, jom laĝiŧ ma aema jelliŋ doho oŋo abenkan ?

Unkin dokin roꝛ ruꝛkeda : Aben gecon̄ tis sedaere miſſtañ toyowaꝓ karja ben jomakaꝓ, unige dinam hilok heꝓ kateye koyeſliñ, aliñ do miſſ din hō beſte baliñ jom daꝛeaꝓ kana ; ona karja ge con̄liñ haꝓla kan ! Ona añjomkate unkin kul do aꝓi aꝓkin rañgaoena. Ar uni goje laꝓitkin taꝛākena. Saꝛige tho miſſ ghaꝛi tayom khangē toyo do paꝓil lekae heꝓena ar unkin hopone dhama dhurayeꝓkina. Ona ñelkate unkin kul dokin ñiꝛ oꝓokena ar lagakin laga kedeā se toyo do jiwiſae paranlaye daꝛkeda ar miſſten bhugaꝓ reye ñiꝛ boloena. Uni aꝓia kul do uni ſabe laꝓiꝓ aꝓ hōe boloena menkhan ona bhugaꝓ ſakraꝓe tāhēkante uni kul aꝓia doe riꝓeꝓ goꝓena. Uni goꝓene ñelkede khan toyo do eꝓaꝓ ſenteye ñiꝛ oꝓokena ar uni kule thaꝓa thaꝓa goꝓ kedeā. Ado unkin kul hopone metakiñā . Am baba ma beꝓaꝓi thaꝓa goꝓkede, teheñ khon do miꝓe babawaꝓben, ar uni kul eñga hō onkageye metadeā : Am hō iñ ꝓhenge tāhenme. Ado ſaꝛige toyogeko pañja-kedeā ar uni ꝓhengeko tāhēyena.

Ado birte sendrako calaka. Toyo doe taꝛākkoka ar onko doe metakoa : Do ape do jhoꝛa aꝓukope. Ado eman ten janwarko jhoꝛa aꝓuaea. Bhala toyo doe goꝓ daꝛeakoa ? Botorte bunum coꝓreye deꝓkoka, janwar doko daꝛkeꝓge. Adoe ruheꝓ koa : Ape do jhokra hō bape dhejana, iñ ſeꝓ do bape jhoꝛa aꝓukoa ? Eꝓaꝓ ſen geko jhoꝛa iꝓiyetkoka. Ma apege taꝛāꝓpe, iñ geñ jhoꝛa aꝓukoa. Ado toyo doe jhoꝛa aꝓukoa ar uni kul eñga do begor botoroe khaꝓpaꝓ marteye ſaꝓ goꝓkoa ar goꝓkate toyo doe metakoa : Hape alope joma, boñga laba legen̄. Ado bae ger bhugaꝓ daꝛeako, khan unkin hopone metakiñā : Maſe beꝓa, maſe beꝓa ger bhugaꝓaꝓ ben, baꝓi ſeꝓeꝓ daꝛeaꝓ kana. Adokin ger bhugaꝓkadege, im boro jotoe jom cabakeꝓge. Adoe metakoa :

Ma nitok do jompe. Onko do siṭṭhal miṭṭhal jel ar laē teṭko jom baṛa keṭge. Uni toyo do diṇamge onkae jom eṛekoa. Onate onko do aḍiko edreyena menkhan ceṭke cekaea ? Thir hape kokako.

Miṭṭdin do miṭ ṭen gaḍa hanasako calak kan tāhēkana. Gaḍare do aema daḱ tāhēkana. Onko kul do royol royolko don parom goṭena. Uni toyo mae donkeṭ khan tala gaḍaregeye níurena are atuk kan. Ona níelte uni kul eṅga do hopone metaṭkina : Do beṭa, hani babae atukkana, owareben. Adokin owar kede khan bogeteye roheṭ keṭ koa : Atuk kanaí, níelen kana ko, paerak kan khaní ? Ado ona katha moneregeko dohokada. Arhō miṭ din do gaḍa pakrom hoyen takoa. Onare hō daḱ do ḍherge tāhēkana. Ado onko do pahil lekako don parom goṭena, toyo ma tala gaḍa re geye don kharíjoen, ar atuke ehopena. Ado unkin hopone metaṭkina : Dela beṭa, dela beṭa oworkañben, atuk kanaí. Onko do edre teko men ruṛadea : Bam atuk kana, paerakkan com ' onka menkate bako owarledea. Onḍe khonko calaoena. Toyo doe atu calaoena aḍi saṅgiñte. Miṭṭen hoṛ ona gaḍa aṛereye siok kan ' tāhēkana. Ado uni toyo do uni hoṛe hohowadea . Ma ho owarkañme. Uni hoṛ doe owarkedea. Ado toyo uni hoṛe metadea : E ho ' aḍi rabañediña, ma ona nāhel paṛak kate seṅgel jolte jorok ṭhankao oconime, ado nāhel nāhāk in benaoama. Uni hoṛ do aḍi dayae bujḥau keṭte ona nāhel paṛak keṭte seṅgele jolkeda ar toyoe jorok ṭhankao ocokedea. Ado toyoe menkeda : Do nitok do kaṭ aguañ me nāhelin banaowama. Uni hoṛ do miṭṭen kaṭe maḱ agukeda. Toyo do ona níel kateye metadea : Sojheak do cedakem agukeda, noa doṛ ceka konḍeaya, konḍeawak do bam aguia ? Uni hoṛ do konḍea kaṭe maḱ agukeda. Ona níelte toyo doe

menkeda : Sojheaĥ do bam aġuia, noa doŋ ceka sojhea ? Uni hoŋ doe edreyena, ar ona ʔeŋgoċ teye kuʔam napoŋkeda, are sumar utaŋ keda.

44 DUNDU HAŖAM.

Miʔten atore bar haŖam buđhikin tãhêkana, unkin ren do miʔten hõ gidra do bako tãhêkantakına. Ado miʔten sim eŋgakin asul keda. Uni sim do thoŋa din tayom aemae belekeda ar hoponko busaĥ ođokena. Ado thoŋa ko hara ŋoĥen khange uni haŖam doe menkeda : Malaŋ jomkoa, menkhan buđhi doe menkeda : Balaŋ jomkoa. Ona aŋjomkate uni haŖam do onko sim hopon jomko lagiʔ upaiye huđis ŋamkeda. Ado uni buđhiye metadea, je ma alaŋ do miʔten dundulaŋ aŋsulca. Ona aŋjomkate uni buđhi doe menkeda : Okarelaŋ ŋamea. Uni haŖam doe menkeda : Hane hande menaĥ dare khol re menaea. Adoe kulikeda : Ceŋlaŋ emaea. Uni haŖam doe menkeda je diŋam hilok miʔten sim hopon isin kate idi oŋoae me menkhan ona khol bhitrire do alom oyoŋa. Onka menkate ayuŋ do kin gitiċ baraena. Khange setaken khan uni haŖam doe menkeda : In do siok in calaĥ kana, ma amdo hakopako isinkate idi oŋoame. Onka menkate uni haŖam do ona dare khol re senkateye boloena, are duŋuŋ akana, note uni buđhi do miʔten sim hopon goċ kate khub besteye isinkeda. Ar ona dare then idikedete ona kholreye doho oŋokadea. Uni haŖam do ona sim jel jomkate onđe khon oko oko teye daŋkeda ar thoŋa si bara kate oŋaĥ teye ruar calaoena. Onka onka diŋam ge uni buđhi do mimiʔ ten sim isinkate

ona dare khol reye doho kaea, ar uni hařam doe jom moja joņa. Onka onka sim hopon do saname jom cabaketkoa. Ses hilok do uni buđhi onka ge sime isin idikedea ar ona dare khol reye doho kadea, adoe mende-
da : Ma am dundu do jomkok me, sim ma teheń reń agu cabawat me, ado ceń in aguama, onka menkate ona khole oyoń gotkeda, khange dundu nahiye chaikana aoren hařam tetge durup akane nel nam gotkeda. Khange tho uni buđhi do edreteye pereń gotena, enteye hudis keda, nui hařam ge erekate sim do saname jom cabaketkoa, nui geye dunduk kana, ar bhage teye ruheń bařa kede, ar oraķteye ruřena, are menkeda je nui hařam then do bań tãhena, ona menkate aćak sanam sapape samtao keřtaya, ar miřten hařka reye bojao keda are tul bařa keřkhan bae tul dareada, ado ona iate miřten hoř hokhoe calaoena, jemon ona hařkae dipilae. Inakće note uni hařam do oraķteye hećena, are neleřa je hařka doho akan, ona jhić kateye nelkeda, onare uni buđhi do aćak joto sapape sambaoakada, are hudis keda je nui do sarige apat oraķteye dareada. Ado hahopako ona hařka reak jinise odok keda are oko kada, ar ać ge ona hařkareye boloena are sin esetena. Inak tege uni buđhi do miřten hořan teye ruar hećena, ar ona hařka uni hoře tul gořo oco kede, are dipilkeda. Ar engat apat oraķ teye mohondaena. Are calao tiokkeř khan ona hařka onđeye jhić keda are nelekan do hařamtetge ona hařka reye durup akan. Khange uni nelte edre do joto caba gotentaea, ar bogeteye landa keda are metadea • Am tuluć do ohon dare lena, delań alań oraķ tege arhõ lań ruar calaka, ar onka menkate dosar hilok setak re aķinak oraķ tekin ruar calaoena, ar ađi suluk tege kin tãhena.

45 MAT' AR BACKOM.

Mit' ten atore eae boehako tãhẽkana, onkoren mit' ten miserae tãhẽkantakoa. Uni do oraķ reak sanamake kamia, menkhan onko boeha do dinamge sendrako calaka. Mit' din do onko joto sendrako senakan tãhẽkana, misera tako do utu dakae iksin kan tãhẽkana, enhilok do munga arake tekeleda. Ona araķ geget jokhen ti kaṭuṭe getena ar ona oraķre mãyãm bar pe ṭhop joroaṭ tãhẽkana. Ado joto satenkhan onko dadatteko hõ sendra khonko ruar heçena. Ado daka utui em barawatkoa. Ado jom jokhen ona araķ teke do aḍi sebel keṭkoa. Adoko kulikedeaa. Henda bitu 'teheñ do araķ teke cekate noñka moñj do sebel kana? Ceṭ em lagao akawada? Uni doe metatkoa: Ceṭ hõ con bañ, eken araķ geget jokhen ti kaṭupin getena ar bar pe ṭhop mãyãm ona araķre jorolena, ma chaḍa do ceṭ hõ bañ lagao akada. Dadattekokoko menkeda: Durre! ona bar pe ṭhop mãyãm reakge nunaķ sebel, ar hõ goṭa hořmo do tinaķ sebeltaea? Debon jomea ar jotogeko hẽ keda. Eken hudiñ utariç boehatako do bac hẽklaka. Uni doe menkeda: Babon gojea, menkhan onko dadatteko do bako bataoleda, goç kedegeako. Ar utu dakakate jomeko ehopena menkhan hudiñiç do bac jomledea. Uni do gaḍate senkate hako ar katkome goç aḡuketkoa. Onko jelko jom khan nui do hakoe jomkoa, ar onko jañko jomkhan nui do kaṭkome jomkoa; arko cabã barakeṭ khan uni koṛa do ona jañgeye topa idikada. Ar ona khonge maṭ janam ena, ar bohok reak up hõ onkage hante nateye chityau barakada ar ona khonge backom janam ena. En hilok khonge maṭ ar backom do hoyena, ar bañ khan ona do bañ tãhẽkana sedae do. Uni disaye laḡit ona maṭ reak

tirio benaokateko orona ar unkhon nit hābiē tirio oron do heē agukkana.

46 OK'YONIC' GEYE RAJENA.

Mit ten atore bar haṛam buḍhikin tāhēkana, ar unkinren do barea koṛa gidrakin tāhēkana. Onko do aḍi reṅgeē geko tāhēkante unī buḍhi do koe baṛae laḡite calakā, ar emanteake koe aḡuea, onage ayuḍ do ko joma. Onka onka mit dīn do unī buḍhia ṭhok tuluē nāpamena, ar onko ṭhok do saṃudar paramte unī buḍhiko idikēda, ar mit ten naṅgrahare mit ten Sodagor ṭhenko ākriṇ kēda. Note oṛakre unkin gidra ar unī haṛam doko nēl horakāda, menkhan bae ruṛ heē lena, ar reṅgeēte aḍiko akbakaoena. Onate unī haṛam do mit dīn unkin gidrai metaṭkina : Delabon am go bon paṇja aḡuea, onka menkate pakṇjako calaoena.

Calak calakte hor reko baḍae kēda je unī buḍhi do saṃudar paromteko idiakāda. Ona aṇjomte unī haṛam do unkin gidra ona saṃudar ṭhene idikeṭkina, ar mit ten gidra do noa sa regeye baḡiāda, ar mit ten doe parom laha kēda ar onḍe khon nui ṭak gidra parome laḡite hijuk kan tāhēkana. Ona jokhen mit ten hako do unī haṛame uṭ goṭ kēda, ona nēlte unkin gidra do boḡete raraḱkin ehopena. Ṭhik ona jokhenge unī buḍhiko ākriṇ lede ṭhok do onḍeko heēna ar unkin gidra nēlkateko kuli keṭ kina, je cedak ben rakēda ? Unkin gidra dokin roṛ ruṛ kēda je ale do pon eṅga hoponle tāhēkana ar aḍile reṅgeēgea, onate iṇ

go do dinamge kokoye calaka, ar emanteak koe idikate uni geye asuletle kan tãhẽkana, menkhan uni hõ okate coe calaoen bae ruar heẽlena. Onate iĩ baba doe menkeda : Delabon paĩjaea, onate uni pakĩjale hijuk kan tãhẽkana ar noa samudarre miť hoř doe paroni lahakeť liĩa, ar miť hoř pakrome ruar calakkan tãhẽkana, ona jokhen tala samundarre cele coe utgoť kadea, ona nĩeltegeliĩ rak joĩ kana. Ona aũjomkate onko țhok doko bujhaũ keda je uni buđhiren hopon kangeakin. Ar unkin hõ uni sodogor țhenge idikateko akriĩketkina.

Note uni harame uť lede hako do miť țen kẽoťae jhaĩ kede a are tul baraede khan do bogete hamale aikau kede a. Ona jokhenge miť țen nãũ do onđeye calaogotena. Uni nĩelte uni kẽoťa do uni nãũe metadea : Nui hakore do ceť coĩ menaka, onate ađiye hamal kana, mase geť pařagem, hakoteť do am geĩ emama, ar nui bhitrire ceť menaka ona do iĩĩĩ hataoa. Ona aũjomkate uni nãũ do uni hako khakhale elopena. Khale jokhen uni lać re menae haram doe rořgoť keda : Bai bařtege khaleme. Ado khal kedete uni haram uni hakoak lać khone ođok gotena. Ado hakoteť do uni nãũ geye idikede a ar uni haram do uni kẽoťage ona naĩgrahate idikate miť țen tili țhene akriĩ kede a.

Thora din tayom uni sodagor do baĩij bepar lağıť calake sapraoena. Ar unkin kořa gidraĩ metatĩkina : Aben do mĩak orať duar beste nĩel hatařben, judi jãhãnakben bařic oco lekhan iĩ mařkil utařbena. Onka menkate uni doe calaoena. Bhař lekate joto eĩga hopon ona naĩgraha rege menakkoa, enhõ ako do bako bađae dařeak kana. Uni eĩgatteť hõ uni sodagor reať orať rege menaea. Menkhan bhitrire menaete unkin kořa do 'bakin nĩel daře akawadea.' Khande

unkin boeha dokin galmarakeda : Alañ do guti koṛa kanalañ, ar calak jokhenre men oṭo akawatlaña je beste ñel hatarben, judi jãhãnaklañ bañic oco lekhanẽ maşkil laña, onate ma goṭa ñindañ beñgetkaka, ar jãhãnak kolañ khisa kahni baraea. Onka menkate ado sarige goṭa ñinda bakin japida, ar akoak ge duk reak katha-kin galmaraoa. Bhitri oraḱ senkhon unkinren engat sanam kathae añjom takina, are bujhaṭ utar keda je nukin dokin ñren hopon kangea, menkhan bahrete odṭok reak hukumge banuktaea, cekateye ñelkina ? Ado oraḱ bhitri rege onako katha añjomkate bogeteye raga, ar onka onkate ekalteye rohor cabaena.

Inak tege ona nañgraharen Raj doe goçena. Ona disom reak an tãhẽkan takoa, je haṭi jãhãetakge sona reak malae horokae uni ge raje hoyoka, ar uni haṭi ge raj bochao kate raj gadi reye duṛubea. Ar Raje goçente etak raj bachaoe reak dinko thekanakeda. Inakte uni sodagor doe ruar heçena ar jotoal thik geye heç ñam keda, menkhan uni kamri doe ñelkede a je ekalteye rohor cabawakana. Ado Sodagor uniye kuli bara keda, je cekatem rohorena ? Menkhan uni do ceṭ hõ bae laleda. Onate sodagor do unkin koṛa thene calaoena are kuli keṭkina je nui ñren kãmĩ do cekateye rohorakana ? Unkin koṛa dokin roṛ ruakeda : Alĩ do ona reak ceṭ hõ baliñ baḍaea, cekateye rohorakana ar ñel hõ baliñ ñelakadea ?

Inak tege raj bachaoe reak thekan din seterena. Enhilok do ona nañgraharen hoṛ khub sajaokate kulhireko odoñena, ar sanamge mone moneteko men-joñ kana je haṭi do in geye bochaoliñ khan boge koka. Uni kēoṭae akriñ ledẽ haṛam do onko tili jug hõ bako oḍoñ ocoae kana, uni do sunum lenenko açu akadea

ar rajok lalocte ako ma joto kulhiteko oðon cabawakan. Becara uni hařam do bhitri raca khonge jhañti bhugak khone oyoñ akada, je okoetařak hoř raje bachaok kana. Khange uni hařti do sona reak mala-wante kulhiteye oðokena ar hante note koyok koyokte uni jhañti khone okyoñ kan hařam ge ona malae horok goř adea, ar suñd teye tul rakař goř kede a, ar rajga-dire idi katye duřuř kede a. Khange sanam hoř unige Rajko manaokede a.

Onako hoe bařaen khan uni sodagor do ořakteye ruarena, ar unkin kořae metař kiņa : Acha baben lai eda, ceka akade a ben ? Okoe tora Raj řhen sen kateñ laliseda, ar onka menkate raj řhen sen katye lalis-keda. Raj do ona aņjomkate unkin kořa ar uni buđhige hoboatřkoa are metař koa : Ma lai pe ceř kana ? Khange sodagor do lalaře ehopena : Inđ do beparte calak jokhen nukin kořañ men ořoař kina je beste ořak nēl hatarřtiñben, judi jāhānak ben bařic oco lekhan in maskil utařbena. Ado ruarřkate joto boge geñ heć řam keda menkhan nui inren kamři cekateye rohořakana, ona reak in kulietřkin khankin meneda : Alinđ do baluñ bařade a. Ona aņjomkate raj do unkin kořae kul ketřkiņa : Aben ma lai taben ceř katha kana ? Ona aņjomkate unkin do lalařikin ehopena : Ale do pon eņa hoponte tāhēkana, in go do koe koe teye asuleřle kan tāhēkana, menkhan miř din do okate coe calaoen bae ruarřlena. Khange ale do reņgećtele akbakao cabaena, onate in babae menkeda : Dela bon paņjaea, ar calak calakte hoř re miřřen řamudarle řamkeda, ađo in baba do miř hoře parom laha ořo kařliņa, ar miř hoř parom liņa mente arhōe ruarř calakkan tāhēkana, ona jokhenge ona řamudarrege cele coe utgoř kade a. Ona řelte alinđ boeha doliñ rak jořkan tāhēkana. Unre aema

horiko hečena, ar banar miť thenko jarwaket lińa ar rarak reak karonko kuliket lińa, adoliń lai barawat koa. Khange onko do aguket lińte nui sodagor thenko akrińketlińa. Ado thora din tayom nui do bepar calake sapraoena, adoe men oťoatlińa je ma beste orať nel hatartıńben. Judi jãhãnakben baric ocoletiń khaniń maškił utarbena. Ona ańjomkate alıń do boehaliń riąuena je nońkae men oťoakada, onate ma bestelań neltaea jemon jãhãnak alo barıjok, onate nıńda do balań japida, malań khisa kahni baraea. Ado enhilok khon alıń do goťa nıńda baliń japida, aleak noako duk reak katha geliń galmarao baraea, menkhan nui do nel hõ baliń nelakadea ar bađae hõ baliń bađaea, cekateye rohorakana mente. Ona ańjomkate uni raj do uni buđhiye metadea : Ma nıtok do amak duk lai tam cekatem rohořena ? Ona ańjomkate uni buđhi doe menkeda : Hẽ sarige nukin do iń hõ bakin nelakadıńa ar ceť hõ bakin rořakawadıńa, menkhan nukin do one goťa nıńda akinak duk reak kathakin galmarao, ona ge iń do bhitri sen khoniń ańjomkeda ar hudis kateń nelada je nukin dokin nıren hopon kangea, ar nokõe nońka duk re menakle te rak rak teń rohor caba akana. Ona ańjomkate Raj doe hudis bara keda je noako rořket joto katha do aleak kangea, ente ale eńga hopon rege țhik nońka do hoe akana. Noko joto ar iń dole ale eńga hopon kangea, eťak hor dole bań kana. Onate uni sodagore metadea . Aledo joto eńga hopon kanale ar jotole napam ruřena. Do amdo ruar calakme, ona ańjomkate uni sodagor doe ruar calaoena. Ar onko joto eńga hopon do onđe geko tãhẽ ena. Onkate onko reńgećte hale đale baraeķan tãhẽķan ko do Raj gharonjrenko hoeyena ar onkate ađı sukte tãhẽķate dinko khemao keda.

47 MAMA TEKÓ REN MEROM.

Miŧ ʈen atore bar hařam buđhikin tãhẽkana. Unkin ren pea gidraķo tãhẽkan ʈakina. Menkhan onko do ađi reũgeẽķo tãhẽkana. Siń ʈhor do jãhãreķo nalhaea, onate ja uđiẽ hořo caoleķo nãma onage daķ mańđi bařa kateķo jom nũia. Ar nũnda do atoren hořķoak eman-teakķo kombro ađuia. Onka onkate đher dinko bitau keda. Jãhãtinak ge jãhãeak jãhãnakķo kombroķet rehõ unak đin do bako saplena.

Onko gidraren mamotķo do atoreģeķo tãhẽkana. Ar onko do ađiko kisãřa. Dhon durib mĩhũ merom hõ boģeteko tãhẽkantakoa. Miŧ đin do onkoren miŧʈen merom eũga onko oraķteye calaoena. Ađupenkhan onko do unĩ meromķo kuřam goẽ kedeā, ar nũnda bhitarteko jom cabakedeā. Onko mamotteķo do hante note dhãora dhãuri unĩ merom eũģako sendra bařa kedeā menkhan okare hõ bako nãam dařeadeā. Uni eũģattet do gidrae metařķoa, je mama tekoren merombon jom kedeā. Ape do nãhãķ mama teķo samaĩre lařiẽ bařaepe " Motlobtet do je mama tekoren merombo jomkedeā, alope lai bařaea. Menkhan onko gidra do ona bhenta katha reaķ mane do bako bujhaũ ʈhĩkleā. Ako doko bujhaũkeda je go do mamateķo samaĩre sařige lařiẽ bařaeje metařbona. Ado jom barakateķo ģitiẽena.

Dosar hilok setařen khan onko gidra do mamotteķo oraķteķo dař idi keda ar mamotteķo samaĩreķo lařiẽ bařae kana. Mamotteķo do onko gidra lařiẽ bařaekan řielteķo kulikeřķoa : Henda bhãgna, cedakpe lařiẽ bařaekana ? Onko gidra doko menkeda : Mamo aģeren merom eũga hola ađuple kuřam jomkedeā. Ado

iní goe metatlea je ape do nãhãk mamateko then latie baraepe. Ona anjomkate onko do pahil khak khakko landa keda, ona kateko menkeda, je nokoya kombro do, nokoge merom engã doko jomakadea. Ar atoren sanam horko jarwakekoa ar kombroko sapketkoa. Atoren hor do onko gidraren engat apatko sajaiketkina. Ar tis hõ jãhãeak jãhãn cij aloko kombroea menteko ðantaokatkoa. Enhilok khon onko do onkan bariç kamiko bagi utar keda.

48 GEGETEREN UTU.

Mit ten horren pea hoponko tãhëkantaea. Onko auriko hara buruk rege apattet doe goçena, engattet ge onko koça doe asul haraketkoa. Menkhan onko do ceç hõ bako kamia, engat buðhiage kami kamiteko alao caba ocokedeã. Mit din do uni buðhiãe hudis keda je noko do inge kami kamiteko alao caba ocokedina, onate iní do jãhãnak iní ðhês lekhan akotege sanamakko kamia. Ona hudiskate mit din do mête japitkeda are metatkoa : Iní do beñan kãriena baní ñeñel kana, ma apege kami barae tabonpe. Ona anjomte onko koça do sonamak kakmiko ehopena. Mit din do aema utar gegetereiniko ñam aguketkoa, ar utu daka kateko emadeã. Adoe jomeko khane kulietkoa : Henda beña ceçpe utuakada ? Adoko metadeã : Ahar khon içak hakole goç aguakatkoa onkoge utu akatkoa. Dosar hilok do arhõ gegeterein ge utukateko emadeã, adoe menkeda : Nit do baní jomkoa, gapa nãhãk iní jomkoa. Onka menkateye dohokatkoa. Ar onko koça oraçre

bako tãhëkan jokhene beŋgeť keda are řieletko do ičak hako nãhiko čařkana, gegetereń utukateko emakawadea. Ona řielte ađiye edreyena, ar ořak khoně laga řirketkoa. Onko kořa do eťak disomteko dařkeda.

Note uni buđhiã do arhõe baplaena ar pea kuři gidrako hoeyentaea. Thořa řin tayom onko kořa do bařu sendrako ođokena ar miť řen birre uni buđhi ar pea hoponerat ařak sisitkanko řamketkoa. Uni buđhi hõ onko hopontet do bae řiel řhikletkoa, ar onko kořa hõ bako řiel řhikledea. Ado onđe khonge onko pene kuřiko bapla idiketkoa. Thořa řin tayom uni buđhi do onko řhen peřa hořoke calaoena. Onko kořa do aema utař bařuđanko goč aguketkoa, ar uni buđhiko jel dakawadea. Ona jomte uni buđhi do ađi kusikateye ruř calaoena. Calak jokhen arhõe men oťoatkoa, je arhõ nãhãk ři hijuka, unre do řnoa đangra jelge tekeãpe. Ado ona řhekan řin heč seťeren khan onko do gađate roťe gočko calaoena, napoř akat onte khonge uni buđhi doe hečena, are řielketkoa je roťeko goč akatkoa. Onate ayp do metaťkoa : ři do jel daka do bař joma, ar unre onko hõ uniko řiel oromkedea, ar ač hõe řiel oromketkoa. Onate uni buđhi do ađiye lajaoena, enteye eřeletkoa je ři do ři kãřena. Onko kořa hõko lajaoena, onate uni buđhi doko goč giđikadea, ar sukteko tãhěyena.

49 RAJAR KAN GADHAR MOTON.

Miť řen Raje tãhëkana. Uniak lutur do gadha reak lutur leka tãhëkantaea. Menkhan ona do okoe hõ bako bađaekan tãhëkana, ar jemon okoe hõ aloko bađae

dareak onate sin ninda bohok doe dahrikok kan tãhẽkana. Bohok up haralentae khan mit ten nãue hoho agu ocoea ar orak bhitriregeye kapci se hoyoka ar hoyo barakate uni nãu do ondegeye mak goe got kadege ; uni judi jiwete tãhen khan mae lai barae je rajok do hana se noan nelakada. Ona disomre tinak nãuko tãhẽkana joto ge pari pari teko calaka, ar hoyo barakate orakte do ghurikaete bako ruar nama. Mit din do mit ten randi maejiuren hoponakge pari hecentaea. Unren do eken mit ten ge hopone tãhẽkana. Asule lagit uni hopon chada etak upai do ban tãhẽkantaea. Menkhan ona mae badaege je jahãege raj hokyoko calaka onko do ondegeko goe ocoka. Nit do aeren hoponak hõ ma halge hovoka, onate uni do rak rakte raj thene calaoena, are nẽhorena jemon hoyo barakate uni do aloe goje, bankhan okoe asulea. Uni budhiyak rak anjomte Raj do monere daya hecãdea, menkhan bae gojetema acak hal sodorok ; onate khub gharice hudis keda. Sesre uni budhiye metãdea : Amren hopon hokyo jokhen jãhãnakgeye nel ona judi gujuk habie okoe then hõ bae lai, endekhan ban gojea. Uni budhiye menkeda : Hõ, ar hopontet onakoe laiadete hokyoe kolkãdea. Uni do hokyoe jokhene nel keda . Rajak lutur ma gadhawak lutur leka menaktae, ar ona do monerege dohokate hoyo barã kedete orakteye calaoena, menkhan okae nelket ona do monere khadbadaok kantaea lai lagit, menkhan cete cekaea, cet hõ bae laia menteye ekrar akada. Menkhan jiwi do chatpataok kantaea, ona bae laiette akul bakule aikaueda, jiwire suk do bae bujhãueda.

Ar onka onkate rua namkẽdea. Khange uni budhi do ojha thene calaoena ar raranẽ metãdea. Ojha do hec kateye nelkede, rua do cet hõ banuktaea. Adoe

hudis nāmakeda je okare con nui hor do cet cone
 nelakada ar onage jiwire khadbadaḱ kantaea lai laḡiṭ,
 menkhan bae laietṭe nui do ruḡa nāmakadea. Adoe
 metadea : Judi hor then lalai baṅ ganok kantam khan
 dare then senkate laime, adom besoka. Sarige uni nāu
 do birte calaokate miṭ then dare thene roṛkeda, ona
 okae nellet. Ayoge, ona moca khon oḡokentae khan
 ruḡa do chuṭaudentae ar jiwire aḡi suluke aikaukeda.

Thora din tayom uni raj do ayak jonom din seter-
 entaea, ar disom disomren rajkoe nēotakeṭkoa, ar miṭ
 then porob lekae hoe ocokeda. Onare aḡi lekan nae
 tamasaē hoe ocokeda. Sanam jaṭ hoḡe nēotakeṭkoa,
 ar heḱ kateko hajirena. Jugi phakir hō akoaḱ banam-
 ante onḡeko seterena, aḡi lekan nae tamasa ehopena.
 Thik ona jokhenge miṭ then jugiaḱ banam do rapuṭ
 naporentaea, uni do aḡi maṣkilreye paṛaoente usara
 teṅḡoḱante birteye calaoena ar bhag leka oka darere
 uni nāu koṛae roṛ oṭolet ona daregeye maḱkeda ar
 hako pako baname benao goṭkeda ar ona tamasaṛeye
 seletena. Onḡe do mimiṭ lekan tamasa ukḡukkoak
 paṛi tāhēkana. Thora ghaṛiḱ tayomte banamwalako
 hohoatḱkoa, jemon sereṇ banamkate hoṛko kusi ocoko.
 Ado onko onkoge talareko duṛupena ar baḱnamko
 ehopena. Banam do nana rokom moṛiḡge kēkō kēkō
 saḡe kantakoa, menkhan uni jugiaḱ banam one turāt-
 geye banaowakaṭ ona tho judage saḡekan ? Kē-kō,
 kē-kō, rajar kan gadhar motan kē kō kēkō rajar kan
 gadhar moton. Khange tho hor do ona aṇjomkateko
 thakena, ar tinaḱ usara usaraē retaeda unaḱge āṭ te
 onkage saḡekan ; unaḱ hor samaṇre rajaḱ katha do
 sodorena. Ado joto hor rajaḱ dahṛi ocok ocokateko
 nelkeda, je sarige banam saḡekan lekage rajaḱ lutur do
 gadhawak lutur lekan getaea. Uni raj do ona hor

aloko baɖaea mente tin̄ake upaikeda, menkhan sodoren-
gea, bae oko doho daɖeada.

50 ENĠATTET' GEYE DAL KEDEA.

Mit ɽen hoɽ ren mit koɽa ar mit kuɽi hoponkin t̄ahē-
kantaɖa. Adokin hara juanen khan koɽa hōe baɖuadea.
Uni koɽa do dinek dinte aɖiye kis̄aɽ idiena ar bokot
kuɽi do aɖiye reŋgeɖena. Mit d̄in do un̄i kuɽi dadat
oɽake calaoena, ona oktere dadattet̄ do bae t̄ahēkana.
Uni kuɽi do hilitteɖe metadea: Den h̄il̄i thoɽa dak
maŋɖi emaŋime; ona aŋjomkate uni doe menkeda:
Ohoŋ emlema, ente am dadage soŋkate daɖe conda
akada, ar heɖkate nah̄aɖe soŋa: ona aŋjomkate un̄i kuɽi
do arhōe menkeda: Den tobe barea gan maɽic
emaŋime, unre hō un̄i hilitteɖ doe menkeda je am
dadae lekha oɖoakada, ohoŋ emlema. Un̄i kuɽi do ona
aŋjomkateye ruɽ dorokena. Uni hilitteɖ do un̄i
erweltet̄ kuɽi aɖiye edrae kant̄ahēkana, onate aŋiakge
hana nh̄aw̄a ɖhēs kate bae emadea.

Thoɽa ghaɽic̄ tayomte un̄i koɽa doe ruɽ heɖena,
adoe metadea je bokom kuɽiye heɖlena ar hana nh̄aw̄ae
koe baɽa kedina, ado baŋ emadea. Ona aŋjomte uni
koɽa do monere aɖi bhabnae aɽkaukeda ente bokot kuɽi
onkan reŋgeɖ halre menaete aɖi ɖaya heɖadea.

Ado thoɽa d̄in tayom uni doe menkeda: Den eman-
teak̄ jomak̄ ar ɖaka paesa thoɽa emaŋime, am go baba
aɖikin reŋgeɖ akana, idi oɖo aɽinaŋ. Onae aŋjomket̄
khan uni baɖu era do emanteak̄ jinis gaɖi reye bojao

got keda, ar miť ten karahire dahe, ar ona rege aema paesae cađo kada ar beť kate jăwăetete emadea are metadea : Ma noako idihoť akome. Uni kořa do onako jinisante um bokot kuři řhene calaoena, ar jotoe emadea. Uni kuři do ona dahe reak paesă řielkate dadattete metadea . Noa dahere do aema paesă menaka. Ona ańjomkate dadattet doe menkeda : Ona do amak kopatre oka tăhėkana ona kangea. Ado uni kuři do dadattet ađıye man marjăt barakedeă, are biđă kadeă. Um kořa do heť kateve laiadeă je okako jinisiń idiet tăhėkana ona do horre bokoń kuřiye reť kedıńă. Ona ańjomkate umi bahu era do ađıye edreyena, are menkeda : Acha ma dhaoe hećen khan khubiń daleă. Ona ańjomkate umi kora do naiharteye calaoena, ar hanhartete metadeă : Iă go hoponerabene khojakatbena. Ona ańjomkate hanhartet doe menkeda : Tobe alń hō aben săotegeliń calao toraka. Onka menkate umi hōe agu dara kedeă ar ořak tioken khan ać do ořakteye calao lahaena ar bahuttete laiadeă je bokoń kuřiye hijuk kana. Ona ańjomkate umi era do erweltet daleă mente řhenġa sapkate silpıń kocareye teńgoena. Jaise ge umi buđhi do ořake bolok kan tăhėkana, taise ge umi era do dadale ehopena ar erweltet kuři menkate eńgattetge bhageteye dal kedeă. Um buđhi doe menkeda : Cedak biřim daleń kana, ıń kan coń ? Ona ańjomkate umi era do ađıye lajaoena, are menkeda . Bhul teń dalketmeă, am kanam mente bań bađacleđă, ar uni kořa do onako tamasa řielkate ořak bhitrırege khak khaķe landa ķeđă, ar bahuttete metadeă : Iıren misera dom edreă kana ar amreu dom dulăřet koă ona tege thoń onka ocoketmeă. Ona ańjomte umi era do ado tis hō onka do bae kamileđă, sanam sećreńge miť lekae manaoketkoă.

51 JOM RAJREN SIPAHI.

Mit ðen atore mit ðen ađi reñgeć hoře tãhêkana. Uni do aýuþlen khangé jãhãkote kombroé lağıte calaka ar emanteake kombro aġuea ar onatege din roġgare calaoeť kan tãhêkana. Mit din do onkage mit ðen atote kombroé lağıte calakkan tãhêkana. Horre thořa hoř tuluće řapamena. Onko doko kuli kedea : Okatem calakkana ? Uni doe metatřkoa : Iń do ađi reñgeć hoř kařań, ceť hõ řanuktińa, onate kombroé lağıť iń calak kana. Ape do oka tepe calak kana ? Ona ańjomkate onko doko roř ruřadea, ale do Jom rajren sipahi kanale, hana atotele calak kana. Onđe khon mit ðen hořak jiwile idia mente Jom raje hukum akawatřlea. Ona ańjomte uni hoř doe menkeda : Iń ge uni bodol tepe idiliń khan ađi bogekoka, ente nõkõe nońka řinda řuta ađi haron ar duk sahao kateń kombro řařadea, ariń řsulokkana. Ona ańjomkate onko doko metadea : Am do ohole idı dãřlema, ente amak moron do gađa dakre menaka, onka menkateko baġi ořoadea. Ado calak calakte uni hoř doe hudis idikeda, je ikdiń metako kan rehõ bako idiedina, acha gaďate tis hõ řań calaka, bhalań řela cekateń gujuķa. Onka menkate enhiloķ do kombro řařakate ořakteye ruřarena, ar enhiloķ khon gaďate calak doe baġi utãrkeda.

Dher din tayom arhõ onkage řinda mit ðen atote kombroé calakkan tãhêkana, ar horre mit ðen hoř tuluće řapamena. Uni hoř doe metadea : Dela ona gađa hanasa ato telań calaka. Ona ańjomte uni hoř doe menkeda : Iń do gađa ohon paromlena ente gaďarege ińak moron do menaka. Uni hoř doe men ruřadea : Alom botoroka, judi gaďarem atuk khan ińiń owarmeas. Ona ańjomkate gađa hanasa calakkin ehopeņa. Thik

tala gađa rekin tãhêkana unjokhen ge uni hoř do nui kombro hoře țhelao unumgoť kadea. Onkate ona gađa regeye goćena. Onkate Jom raj ren sipahi onako menleť ona do purãueha.

52 GIDĪ GIDRAĪ RAÑIENA.

Miť țen Rajren miť țen Rañiye tãhêkana. Uniren do jawate barea gidraķin hoe entaea, miť do kuři ar miť do kořa gidra. Rañi doe hudiskeda : Nukin barea gidra miť dhaote cekateń asulķina, onate kora gidra doe doho kedeā ar kuři gidra do birteye idi giđi ocoketķoa. Ona birre miť țen Sađhui tãhêkan tãhêkana. Uni gidrawak rak anjomte uni Sađhu do onđeye calaoena ar uni nelte ađi dayae bujhaũkeda, onate ac țhene idikedeā ar ađi jotonteye asul hara kedeā. Onka onkate uni gidra doe hara ļuanena. Sađhu do din bhor jãhãte kokoeye calaka, ar uni kuři do oraķ regeye tãhêna are isin aro barae takina.

Miť dhao do miť țen Raj ona birte sendrae calaoena, ar emanten janwar laga lagate daķ tetań kedeā, onate ac̣ren sipahiko daķ sendrae kol ketķoa. Onko do goťa bir sođokkoreko dãřãkeda, enhõ okarehõ daķ bako namleda, ar ekenak geko ruar hijukkan tãhêkana. Uni Sađhuak do miť țen bagwan tãhêkantaea. Uni kuři do ona bagwan regeye dãřã barækan tãhêkana. Ona jokhenge onko sipahi do onđeko calaoena ar daķko koe kedeā. Uni kuři do onko joto hoř dake nu ocoketķoa. Ado arhõ daķko koe kedeā, je den arhõ daķ emokme, ontere aleren raj menaea uni hõe tetańakana.

Ona anjomte uni kuṛi doe metaṭkoa : Do unige kol-
 kaepe, nonḁe khongeye nuidia. Ona anjomte onko
 sipahi do raj ṭhenko calaoena arko metadea : Do am
 ge calakme ona bagwan ṭhen ar daḁ nū aguime. Ona
 anjomkate raj do onḁeye calaoena. Ar senkate miṭ
 ṭen moṇjokoḁ kuṛiye nielkedeā, ar daḁ koe kateye nū
 jiraṇena. Ado uni kuṛi emanteake kuli baṛa kedeā
 ar uni kuṛi aḁren ṛaṇi benaoeye menkeda. Menkhan
 uni kuṛi doe men ruṛadeā je do ona oṛakre senkate
 uni Sādhu metaeme, ente uni bae menlekhan amren
 ṛaṇi do ohoṇ hoe daṛelena. Ona anjomkate raj do
 Sādhu ṭhene calaoena ar ona reaḁe kuli kedeā. Sādhu
 doe hē keda ar bapla reaḁ dinkin ṭhikan keda. Nenḁa
 din seṭeren khan raj do baṛiate calaoena ar uni kuṛi
 onḁe khone bapla agu kedeā. Ar unige Rajren maraṇ
 ṛaṇige hoeyena. Nonkate uni giḁi gidṛa do ṛaṇiye
 hoe ena ar aḁi sukte dine khemaokeda.

53 TOYO MAṆḌAṚIA.

Miṭ ṭen toyoe tāhēkana. Uni do miṭ din jaṇum bele
 jome senena ar jojom jokhen jaṇum jaṇ do mūre
 boloena. Ado miṭ ṭen nāu ṭhene calaoena are metadea :
 Ma inaḁ mū geṭ kate jaṇum jaṇ oḁok kaṭiṇme. Nāu
 doe menkeda : Mū maṇ gedtamge, menkhanem koeliṇ
 khan okareṇ ṛamte mū doṇ emkatama ? Toyo doe
 menkeda : Ma am do ged me tho, baṇi koe mea nāhāk.
 Ado uni nāu do nāhārnite toyowaḁ mūe geṭkeṭtaea ar
 jaṇum jaṇ do oḁokena. Khange toyo do uni nāue
 metadea : Den mū em kaṭiṇme ar baṇi khan nāhārni
 emaṇme. Nāu do ona nāhārnige toyoe emadea. Toyo

do onđe khone calaoena, ar calak calakte miť ten kuńkal hasa lala kane íamkedeadea. Adoe metadea : Ne noa năhărnite hasa laeme. Kuńkal doe menkede : Onate la mań laege menkhan in rapuť letam khan okareń íamama ? Toyoe menkede : Jahă napořok ge am do la lem re ? Ado uni kuńkal do ona năhărnite hasa lalae ehopena menkhan lalate ona năhărni doe rapuť keda. Ona íelkate toyo doe mengoť keda : Den năhărni emkaťiníme ar bańkhan miť ten cukak emăńime. Uni kuńkal do miť ten cukake em napořadea. Toyo do onđe khon ona cukakan teye calaoena, ar calak calakte miť ten mahrae íamkedeadea, uni do panahire gae duhauedeadea, ar miť ten kańđare towae doho jarwaeda. Ona íelte toyo do uni mahrae metadea : Ne noa cukakre towa duhaume. Mahrae doe menkede : Duhau jokhen paseť cukak rapuť lenkhan okare cukak íam kateń emkatama ? Toyoe menkede : Am do ma tho duhau me cukak rapuťlen khan bań koe mea. Ona ańjomte mahra do ona cukakre towa dukhaue ehopena. Dukhau jokhen gai doe phanda goťkeda ar ona cukak do rapuť napořena. Ado toyo do uni mahrae metadea : Den cukakem kaťeńime ar bańkhan miť ten arak đańgra emăńime.

Mahra do miť ten arak đańgra toyoe emadea. Uni do uni đańgrawante miť ten tili țhene calaoena. Tili do ať bahu ge kulhureye jořaoakadea ar sunume lelenkana. Toyo do uni tiliye metadea : Ma nui inren đańgra ge jořaoem. Tili do uni đańgrage kulhureye jořaokedeadea, menkhan uni đańgra doe goť napořena, khangge toyo do tiliye metadea : Dini đańgra emkaťiníme, ar bańkhan am bahuđe emăńime. Tili do mańkilreye pařaoente ať bahuđe toyoe em napořadea. Toyo do onđe khon uni bahuante laha teye calao

idiena. Calak calakte miť ten camar oraťteye calaoena, are nele kana je miť ten pusi do piťha isin isinte uni camare emae kana ar camar doe jom caba goťeda. Adoe metadea : Ma uni in bahuģe isin ocoem. Ado uni camar do uni toyo bahuģeye isin ocoedea. Piťha iksin jokhen ona basan sunum do uni bahuak banar meťre chilkaũ pasiradea are kaĩ utarena. Ona nelte toyo do uni camare metadea : Dini tin bahu emkae-tiĩmea, ar bankhan tumdak emaiĩme, camar do ona anjomte adi maĩkilreye paraoena ar miť ten tumdake emadea.

Toyo do ona tumdakante birteye dařkeda. Ar goťa bire ru baraeda. Ona ru anjomte uni then boģete etať toyoko heť jarwaena, arko metadea : Den ale hũ tumdak emalem. Uni toyo do miť ten kũi thene idi keťkoa, ar onđe ať do khube rueda are doneda. Uniať umul do kũi daťre nelokkana. Adoe metaťkoa : Hane hanđe tumdak do hataope. Onko toyo do tumdak hatao laģiť am in ona kũireko don cađoena, ar onđege jotoko unum goćena. Ar uni toyo do onđe khone dařkeda.

54 HUSIAŘ KISAŘ.

Miť ten atore adi kisar hoře tãhokana. Boģete řaka poesa tãhekantaea. Kombro botorte řinda do bae řapida. Miť din do orať bhitire miť ten kũi leka gađhlake la keda ar onare ģuře pereť kada. Ona do ať chađa okoe hũ bae bađae ocoaťkoa. Thořa din toyom miť řinda do řari ģe aema kombroko hećena ar kuđam

seć re durup kateko galmarao kana : Oka thenbo la bhugaga ? Menkhan uni hoř doe bađaekeda. Je teheń do kombroko heć akana. Ado aćren bařuttete beretkede ar aurięe nońkae galmaraoe kana : Netar do boęete kombroko dařan kana, onate in do ona bhitar kańdhare gađhlaķ la kate joto řaka poesa ońdeęeń dohowakada, řahāe then alom lai bařaea. Ona galmarao do kuđam seć khon onko kombro do jotoko ańjom řhikkeda ar ona bhitar mohonđareęe bhitko bhugaķ keda. Ar miř řen kombro doe boloente hante note ona gađhlaķe řamđao řamkeda. Ar řaka ođońa nienteye bolo gořena, napořakař ońdeęe ona guř reye unum goć napořena. řher řhāiř hoyen khan eřakko doko menkeda : řher utař řakageye řamkeda ar bae aęu dařeaķ kanteye bilomeda, onate arhō miř hoře boloena. Uni hō bolok sāote onareęeye unum goćena. Arhō bilomente ar miř hoře boloena, uni hōe unum goćena. Onka onka joto kombroęe boloenteko unum goćena.

Uni ořaķ kiřāř doe bađaekeda je nitok do jotoko goć cabaena. Ado unre beretkate miř řen đom řene calaoena. Are metadea : Ināķ đuař řhen cele hoř coń heć kateye goćakana, dela giđikaeme ; miř řakań emama. Ona ańjomte uni đom doe calaoena. Ar uni hoř gok kedete giķđiye calaoena. Uni ořaķ kiřāř do uni đom goć hoř giķđiye calaoen khan arhō miř hoř ona đuař řhen ođok kateye dohokadea. Đom doe ruař hećen khan arhō miř hoř ońdeye řelkede menaeęe. Are hudiskeda je unin giđi kade uni hoře arhō nondeye heć akana. Ona menkate arhōe gok idi kede, giđikae laęiř. Uni auriye ruaręe uni hoř do arhō miř hoř ođokkate đuař řene dohokadea. Đom do heć kateye řelekan do arhō menaeęe. Cekae, arhōe gok idi kede, Uni đom do kiřāře calakiet ona

do bae bujḥau leda. Ać doe meneda : Okoein giḍi oṭokae kan unige aṛhōe heć ruṛoḱ kana. Ar kisāṛ ṭaka hō bae koe daṛeae kana, enteye menakawadea : Uni hoṛ giḍi oṭokaeme, ar ṭaka iditam. Menkhan giḍi kate ṭaka kokoye hijukkan khangē hoṛ mae ūelekan menaege. Ceṭ lekate ṭakae koyeya, onate arhō uni goḱ kate gikḍiye calaoenge, onka onkate uni kisāṛ do calakikate jotoe giḍi ocokedea, ses dhao do uni ḍome menkeda : Nui hoṛ doñ giḍi oṭokae kana arhō nonḍegeye hijuḱ kana, thakao caba kidinae. Acha thoñ ūelea okalekate uni hoṛ do arhōe sen ruṛoḱ kana ? Onka menkateye tāṛākena, ṭhik sim rak okte hoe akan tāhēkana, ona jokhen miṭ ṭen hoṛ do daḱ sene senlena, ar ona soḍoḱ sen khongeye ruṛ hijuḱ kan tāhēkana. Ḍom do uni ūel kedeteye menkeda : Hoh re, arhō onḍem calaḱ kana ? Goṭa ūinda goḱ goktem thakao oco akadina. Onka menkate uni hoṛ ṭhene dandanao calaoena ar kane kapare piṭau kedeā. Becarae sumṛ utṛ kedeā, ar heć kate ona miṭ ṭakae hataokette oṛakteye calaoena. Menkhan uni kīsāṛak calaki do bae baḍae daṛeada.

55 MEROM AR TOYO.

Miṭ ṭen merom bodae, tāhēkana. • Uni do miṭ din peṛa hoṛoke calaḱ kan tāhēkana mamotteko ṭhen. Calak calakte horre miṭ ṭen toyo tuluce ūapamena. Toyo doe mengoṭkeda : Hape bhagna, hape bhagna okatem calakkana, teheñ doñ jommea. Merom boda doe mengoṭ keda : E mamo nitok do alom jomeña ente moṭa

hō bañ moṭawakana. Peṛa hoṛokiñ calakkana, onḁ sen kateñ jom moṭalenge, onḁ khoniñ ruṛ jokenem jomeña. Adoe ika kadea. Uni merom boda do mamotteko then senkate thoṛa dine tāhēyena ar peṛa baṛa mokoñkate miṭ then ḁhole benaokeda ar ona bhitrireye boloena. Ar guḁṛau guḁṛaute oṛakteye ruṛkana. Hor re miṭ then huruṭ tāhēkana, onare ona ḁhol do taḁiḁ bhugaḁ goṭena ar uni merom boda doe oḁokena. Uni toyo doe tāṛāk hataṛakan tāhēkana. Are nēlketeteye ḁṛ idikeda are metadea : Nit doñ jom megea, am, do oko okotem ḁṛeṭ tāhēkana. Onka menkate aema utaṛ toyoe hoho jarwaketḁkoa. Ado merom bodae menkeda : Aḁhir pe jomeñgea, ma gaḁa laepe, adoko lakeda. Arhōe metatḁkoa : Acha ma iñ do noa gaḁlak reñ bolok kana ape do ḁekere gitil curuḁañ pe, adoñ goḁenge arpe jomeña. Ado uni merom boda do saṛige ona gaḁlakre bohoke aderketṭaea ar ḁeke do coṭ sene tulkeda. Ado onko toyo do gitil aḁu aḁute ḁekereko curuḁadea. Khande merom boda do khub āt teye gaṣiḁ goṭ kada, onate ona gitil do phurḁau paṣirena. Ar ona gitilte onko toyo doko cubakena ar meṭko itkiṭ baṛae kana. Uni merom boda do daoe nāmḁkeda ar onḁ khone ḁṛḁkeda, bako jom ḁṛeadea, bañcaoengeae.

°56 TOYO RAJ.

Mit din miṭ then toyo do miṭ then atote sim sendrae senlena ar miṭ then seta tuluḁe nāpamena. Uni seta do uni toyo nēlketete lakgae ehopena ar laga lagate aḁi jhale laga idikede. Miṭ then gaḁhlaḁ re lilko

ghoraowakat tãhêkana, ona reye níir boloena. Seta do bae níel bolo ledete etak sene daj idikeda. Ado toyo do ona gadhlak khone odokena ar gota hormo hariar-geye níelena, ar birteye calaoena, uni níelte etak bir janwar do adiko botorena. Ado uni toyoe metak koa : Iní níelte do alope botoroka ente iní do aperen raj kanai, cot serma khonin argo hec akana. Ona anjomte birren joto janwarko hec jarwaena. Uni then ar akoren raj menteko manao kedea. Uni do jahásengeye calak unre do hati reye dejoka, ar kul do aeren dewane benao kedea, tarup ar bana do sipahiye benao ke kina, ar onkate kami caklaoe ehopena. Menkhan etak toyo doko níel thik kedea je nui hoe toyo kangea, onate onko doe edreatkoa, onko hoko metadea : Acha, hape amak calaki dole odoktama. Onka menkate uni then khonko calaoena. Mit din do uni toyo raj phedre senkate hua hukako rak got keda. Ona anjomte toyo raj hoe huahuka got keda. Joto bir janwar do uniko badae got kedea je nui doe toyo kangea, eken abogeye ereetbona je iní do serma khon iní argo hec akana. Jotoge uni uparte adiko rangaoena. Ar ondegeko ger chaka chunkedea. Onkoe ereletko reak kurai doe namkeda, jiwi ho jiwi calao utarentaea.

57 PONEA GATE.

Mit ten setae tãhêkana. Uni doe haramente adiyé rogaena, ona níelte kisar doe lagakedea. Bapuriç seta onde khone dajeda. Calak calakte mit ten sim sandiye namkeda. Adoe kuli kedea : Henda ho, okatem calak kana ? Sim sandi doe menkeda : Hola ale orak re

barea perakin heč akana ar dhinañ do iñge gočkate mārjať kinko goťawakada, onate botorteni darjoñkana. Am do okatem calak kana ? Seta hoe menkeda : Tinre darenı tãhẽkana unre in ren kisãrak bogeteni kami keda, orať hoñ horhoa, sendra senkate kulai hoñ goč aguaea. Unre do ađiye dulãrediñ kan tãhẽkana, menkhan nitok doñ haramena, dare hõ banuktiña, sedae leka bañ kami dareak kana, onate kisãriñ do bogeteye ruhediniña, jom hõ bae emaña, onate jãhãseniñ sen joñ kana. Ado sim sandiye menkeda : Delań tobe miť tegelań calaka, ado tis hõ balañ ruřa. Adokin calao idiyena.

Calak calakte miť řen pusikin nãmkedea, arkin kulikedeaa . Okatem calak kana ? Uni doe roř ruar-keda : Tinre dare tãhẽkantiña unre kisãrak bogeteni kamiyeť tãhẽkana, menkhan nitok do bañ kami dareak kante bogeteye ruhediniña, ona dikte onde khoniñ darjoñ kana. Aben do oka teben calak kana ? Unkin hõ apan apin dukkin laiadea. Adoko menkeda : Delabon tobe mittege jãhã senbo calaka, arko calao idiyena. Calak calakte miť řen gadhako nam kedea. Adoko kulikedeaa . Henda ho okatem calak kana ? Uni hoe laiaťkoa : Tinre darenı tãhẽkana unre inren kisãrak bogeteni kamiakada. Menkhan nitok do cet hõ bañ kami dareak kante dinãnge bogeteye ruhediniña are daleña, ona dikteni dar joñ kana. Ape do okatepe calak kana ? Onko hõ apan apin dukko laiket takoa. Khangeko menkeda : Tobe joto horak duk ge miť getabona, delabon mittege jãhãsenko calaka ar onteregebo tãhena.

Ado lahateko calao idiyena, calak calakte ayup enkhan miť řen dare řhenko calaoena. Sim sandi ar pusi do ona dare rekin dečena ar onde gekin gitičena. Ar gadha ar seta do ona dare pheđre otrekin gitičena. Ado setaken khan ar hõ lahategeko calao idiyena.

Calak calakte miť ten bir bhitrire miť ten rapuť rapuť dolanko nāmkedā. Onare do aema utař đakuko tāhēnkan tāhēkana.

Onko do hořak dhon durib luť agukate onđeko dohō đanakať tāhēkana. Bogete emanteak jom jiniskote ořak do pereć ge tāhēkana. Onko janwar do ona dolan reak khiřki řhenko calaoena ar oyoň kateko řelkeť do bogete emanteak jom jinisko menak ar aema utař đaku menakko. Ado řiut řoken khan onko do onka oyoň katege seta doe gōndrao goťkeda, pusi hōe mǎo mǎo goťkeda, sim hōe koťkoťeť goťkeda, ar gadha hō onkage. Ona ańjomte đaku doko botor goťena. Ar hađbađ řir ođońente pharakteko đarkeda, menkedako : Cele cońko hećen ! Ado sanam đaku onđe khonko đarkeť khan onko ponon janwar do bhitriteko boloyena ar jāhāe ge jāhānak jojom sanakede onage lać bioķko jomkeda. Arko goťakeda : Je nonđe gebon tāhēna, ente nonđe do bogete jomak menaka. Ar apan apin gitić jaega bachaoanteke gitićena. Pusi do culha đuarre, seta do đuar phedre, gadha do tola racare, ar sim sańđi do sařim coťre. Khange onko đaku do đher ghařić tayomteko menkeda : Dela bon se ořak bon řel aguī tabona, celeko heć akana ? Menkhan okoege bako dil đareak kana bhitrite bolok do, ente ađi āťko botorakana. Ađi ghařić tayomte miť hoře menkeda : Acha okoe tora řińiń calak kana. Ado ona ořak bhitriteye boloen khan řiut ge řelokkan. Ado culha řhene calaoena, jemon seńgel jol kateye marsal onka menkate uni pusiak mēť ge seńgel kana mente kađeć teye hoťor goťkeda, khange pusi do edreyente uniak teye rabor goťketťaea. Ona botorte uni đaku do đuar řhene řir ođokoķkan tāhēkana, onđe ma setage jańgareye gergoť kede, onđe khon racae řir ođoken khan uni

gadha do ačak jaŋgate lathrak marte deyareye phanda-
 goŋkedeā, ar sim saŋdi hōe koŋkoŋao goŋkeda. Uni
 ɖaku do jiwilae poranlae ampa ompo onɖe khone
 ɖarkeda. Ar onko sāoten ɖakui metatkoa : Delabon
 ɖnɖe do ar ohobo tāhē ɖarelena, ente bogete duŋman
 kote oraŋ do perečakana. Ente calao tora seŋgel jol
 marsala mente culha ŋheniŋ senena, ar onɖege miŋ
 hoŋ do laser churi teye geŋ goŋ kidiŋa. Ona
 botorte ɖuɖaŋ ŋheniŋ nīr oɖokoŋkan tāhēkana. Ar onɖe
 hō miŋ hoŋ do ačak ŋeŋgočte jaŋgae māŋ goŋ kidiŋa.
 Ar onɖe khon racaŋ oɖoken khan miŋ hoŋ do maraŋ
 mutak ŋheŋgate deyare ɖiŋim menteye dalkediŋa, ar
 onɖe khon arhoŋ ɖareŋ khan miŋ hoŋ doe hohogoŋ keda,
 maya sabe pe, maya sabe pe ; ceŋ baŋ se bogeni ɖarkeŋ
 baŋkhanko sumar utaŋkiŋa. Ma nōkōe cinha nīlpe
 bape patiaukkan khan. Ado saŋige cinhaŋko nīl
 baŋakeŋtaete onɖe khon biŋampaŋko ɖaŋ tap keda,
 ghuri kaete onɖe do tis hō bako ruɖaŋ calaolena, onko
 ponon janwar do onɖege tāhēkate aɖi sukte dinko
 khemao keda.

58 KOMBRÓ TIPSU.

Miŋ ŋen atore Tīpsu nūtuman hoŋe tāhēkana, uni
 do aɖiye kombroea. Jāhāeak jāhānake nīl lekhan ona
 do begor kombrote bae baŋiaka. Miŋ ŋen atore aɖi
 kisāŋ hoŋe tāhēkana, ar aɖi utaŋ gai ɖaŋgrako tāhēkan-
 taea. Uni. Tīpsu do miŋ ɖin nīnda miŋ ŋen ɖaŋgra
 kombroye laŋgite calaolena. Ado goŋare bolo katēye
 tunum baŋaeŋkoa je okoetaŋe moŋawa, čai akat, onɖe
 Tīpsui bolok lahare tinre coŋ miŋ ŋen taŋuŋ do bolokate

gai ðaŋgra sãoteye burumakan tãhẽkana. Țipsu do tunum tunum, unigeye ȃikaukede bes moȃae ȃikauk kana. Adoe menkeda : Nui geŋ idiea ar luturre saȃkate goȃa khone or oȃok kede. Khan ge tho ȃaruȃ doe botorena, ente luturre saȃkateye oȃok kede. Bahre oȃok kede khan ȃaruȃ do ȃar laȓiȃ ȃȃiye chaȃpaȃaoena. Onkate paskaoe lekae ȃikaukeȃ khane ghõȃã naporena. Khange tho ȃaruȃ do botorte bogeteye ȃarȃkeda ar Țipsu do ȃaruȃk hoȃokrege saȃ uriȃ kateye tãhẽyena ente ȃaŋgrakan taya cedake aȃagea ? Goȃa rĩnda onkagekin bitau keda. Setagokkan jokhen Țipsu doe rĩelkede, ȃaŋgra naȓiye ȃȃi kana, ȃaruȃ kane. Khange thoe botorena. Ado miȃ ȃen dare buȃȃa sente uni ȃaruȃe ȃar idieȃ tãhẽkanre Țipsu do dare ȃareye aka tãhẽyena, ar bogeteye thar tharak kana. Onte uni ȃaruȃ do jan lekateye ȃar keda. Lahare miȃ ȃen banae rĩam kede. Ado bana do ȃaruȃe kulikede : Henda mammo cedakem ȃareȃa ? Țaruȃe menkeda : Ceȃ rĩ metama bhãȓa uni kombro Țipsu goȃa rĩndaȃi haron kidĩã. Banae menkeda : Dela se uduȃȃĩme, okare menaea ? Țaruȃe menkeda : Rĩ do ohoĩ sor lena, acha, pharak khon delaĩ uduȃkama. Adokin calaoena. Țaruȃ do pharakre teŋgo katege banae uduȃkadea : Haȃi haȃe menaea. Bana do ona dare buȃȃareye senena. Bana rĩelte Țipsu doe thar tharaoena, ar dare khone paskao rĩurena banawaȃ deya rege, khange tho bana do jan lekateye ȃarȃkeda, ar ontere ȃaruȃ tulucẽ rĩapa-menteye metae kana : Am do mamom meneda : Huȃĩ huȃĩ Țipsu, ȃȃi re, upȃar ȃȃp kanae, ente deyaȃe rĩuradete ten kede lekae buȓhaȃukeda. Onȃe khon bana do arhõ lahateye ȃar idikeda. Ontere miȃ ȃen toyoe rĩamkede. Toyo do banae metaekana : Henda mammo cedakem ȃareȃa ? Banae menkeda : E bhãȓa, ontere upȃar ȃȃp menaea, uni botorteaȃ ȃareȃa.

Toyoe menkeda : Ukurič udukañ me tho, uniañ calaki geñ ođok godtaea. Ado bana do uni toyoe idikede. Tipsu do onđekhōn senkate miť ten khet pinđhareye gitič akan tãhẽkana. Adoe udukađea : Hani hanđe. Toyo doe sen sorena, are ñelkede doe japiť akat. Khan ačak canđbol kote mũkoe luřgan barađea. Tipsu doe edreyena ar toyowañ canđbole sapkeda ar hurlai hurla kede are capat goť kadea. Toyo do birampat bana țhene dař idikeda. Are metae kana : Am do mamom meneda upar cãp kanae, nehal re, ghura pãk kanae, ar onka bara kate unkin do bir senkin dařkeda ar Tipsu do oraťteye ruar calaoena.

59 PE PAI.

Miť ten atore bar harãm budhiķin tãhẽkana. Menkhan uni budhittet do ađi kuřhui geye tãhẽkana, cet hõ bae kãmia menkhan jom sen do ađiye johola. Miť dhao do ruak kanae menteye naňgoskeda, ar parkomreye gitič thirente jãwãetet paťiau ocøyea mente aurięe hũhũ gekrañe ehopena. Adoe kuli bara kede : Cetko hasoyetmea ? Ado gerañ gerañ tegeye laiaie kana : Bogete goťa hořmo hasoediña, hũhũ, hũhu, gujuk lekañ aikaűeda, hũhũ hũhũ. Cekaee jãwãetetge daķ sak-kame ehopena, seňgelkoe jolkeda, daķkoe conda keda, caolekoe soķkeda. Ado daķ bašanen khane kuliede : Tinaķiñ khañjoea ? Adoe noñkaeda : Hũhũ hũhũ hũ, hũhũ hũ, pe...pai...ho...pe...pai. Ado sařige jãwãetet do pe pai caoleye khañjo keda. Daka utu isin țhikena. Ado arhõe kuliede : Tinaķ țheniñ loea ? Ar hõe

nonkaeda : Hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū, ce-dak bañ
 glane ghanem arisedin, hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū,
 pe...then ho pe.. then. Am laḡit do ḡherge loeme,
 hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū. Ado sariḡe uni hoḡ do
 pe thene lo keda, ar aḡ mente do ḡhergeye loana, are
 metadea : Ne an̄ hō jomme, onka menkate uni hoḡ do
 oka sen coñ miḡ ḡhaḡiye oḡonen. Inaḡtege uni kuḡhni
 doe beretena ar ona ḡheraḡ bakhra ge jojome ehopena.
 Ado uni hoḡ bolo ruaḡenteye n̄el kede do aḡ mente okae
 loleḡ ona geye jojomkan. Ado monereye menkeda :
 Res ge ḡherake jomeda, ruḡaḡ hoḡ kanae, daḡe hodokaē.
 Onka menkate aḡ hōe jomkeda, ar uni hō jom kateye
 ḡitiḡena ar pahil lekage ḡekraḡe ehopena.

Ona ato phedḡege eḡaḡ ato menaḡ. Ado ayupen khan
 onḡe doñ eneḡko ehop̄ keda, enteko baplaḡ kan tāhēkana
 ar aḡi raḡkage huḡuk huḡuk saḡe an̄jomok̄ kana.
 Khange tho uni kuḡhni do jāwāetef̄ metaye ehopena,
 onka gerañ gerañ tege : Delaḡ se—doñ n̄el do idiḡme,
 hūhū hūhū hū, hūhū hūhū hū, n̄elan reḡeḡ, delaḡ se.
 idiḡ ..me, hūhū hūhū hū ; hūhū hūhū hū. Cekaēae
 baḡuḡiḡ hoḡ, diḡyau cabakede khane menkeda : Ruḡaḡ
 kanayem ar calaḡ gem menef̄ khan delaḡ tobe. Ado
 arhō gerañ geraḡteye meneda : Hē...baḡkhan do...gu...
 juḡ coñ baḡcaḡ co, n̄e lan reḡeḡ, hūhū hūhū hū, hūhū
 hūhū hū. Ado parkom khone or beret̄ kedeā, ar sopore
 sap̄kate aḡi husiḡarte boleye idiedea, ruḡaḡ hoḡ kanae,
 jemon aloe ḡhur jāhānaḡ. Ona parte uni kuḡhni do
 arḡe hante nhateye koḡḡa maḡḡe n̄oḡok̄ kana, jemon
 jāwāetef̄e bujhaḡ, daḡe do ekal n̄ur cabaentaēa. Ado
 onka onkakin calao tioḡ n̄oḡkeḡ khane metaḡkana :
 Gujuḡ coñ...baḡcaḡ co eneḡ torawangeḡ, delaḡ, daḡe
 daḡe kuḡiko thenge sap̄ kaḡme, ar note do onkage hūhū
 hūhūi gerañ idiedea, calao seḡerenakin. Uni hoḡ do

sarige horreye metade lekage khub dare dare kuriko
 thene sap kadea enec lagit. Uni kurhni do saplede
 namlede mit gotene sereñ got keda : Niñ don mena
 niñ hereliñ ge doho, nayogo sanam disom doho.
 Budhittetak ona sereñ anjom tora tumdake gok got
 keda ar noñkae ru keda : Dañda mendañ, mendañ dañ
 dhinañ kuduñyut. Ado nui hō khube ru mokoñena
 ar uni kurhni hōe enec mokoñena, ado orahtekin ruar
 kana. Uni hō onka geye gerañ aguyeda, ar nui hōe
 sap aguedea. Orahtekin tiokket khan herel do mit ten
 bes moña macha pāerae nam keda ar de pitāue are meta-
 dea : Noñkan nañgoseda oraht redo kami botor teye
 ruak kana, enec ar jom ghariñ doe besok kana ? Pitau
 pitau teye pitau bes napor kede, ru hō oka sen coe
 darhet, kurhnik hōe hiriñ utar keda. Enhilok khon do
 ado hoge teye kamiya, pitau akil utar kedeae.

60 MIT' BOEHA DOE DOMENA.

Añi sedae jugre mit ten atore mit ten hore tãhō-
 kana ar uniren do aema utar hoponko tãhēkantaea,
 ar onkoge sanam lekan kamiko kamiet tãhēkana. Ado
 kathae mit dhao do cet conko bongak kan tãhēkana ar
 onko boehako mod khonge mit boeha do dhole rurukan
 tãhēkana. Ado cet then con cekaen, dhol do bariñen-
 takoa, ado añi kurumuñu kate ona rakrako ehopena,
 menkhan jug hō bañ rarakkan ; ona iate mit boeha do
 ona datate gerkate rakrae ehopena. Khange etak koko
 hirkhaena, ona harta datateye gerkette. Arko meta
 dea : Dur ya, am dom bariñena, teheñ khon do ale
 sãote ohole mit lema, ente am do hartam gerkeda

daŕate. Onate amdo begarrege tãhẽnme ar niã ðhol ruge amak kãmi do tãhẽyentama, enhõ alom bujhaua je amdo ekalte bale sor ocoama mente, tin re jãruŕ paraoalea unre am do ale talaregele dohomea. Enhilok khonge dom eneç jokhen se ar emanteak jãruŕ oktere ðom do hoŕ talare bolokate ðhol ðhakko ruya. Hoŕ do ðom beŕhaeteko tãhẽnte ðomko eneça, rurukoge talare doko dohokoa. Ar teheñ hæbiç onkage hoe hijuk kana.

61 KUL AR BANA.

Miŕ ðen birre miŕ ðen kul ar miŕ ðen banakin tãhẽkana ar ađi gatekin tãhẽkana. Miŕ din do riãukate sendrakin calaoena. Ar miŕ goŕen meromkin ñel ñamgoŕ kedeã. Ado kule menkeda : Inĩ geñ ñel ñam laha akadeã ar noã birren hõñ raj kana, onate nui merom do inĩgeñ jomeã. Bana doe menkeda : Am khon lahare inĩ geñ ñel ñamakadeã, onate inĩgeñ jomeã, ar onka ropoŕ ropoŕte khubkin tapamena. Banarge bogetekin raboŕ ghao baŕaena ar sirã soro mãyãm joroen taķina. Inaķ tege miŕ ðen hundãr do heç kate unu merome aťkir goŕ kadeã. Unkin do tapam tegekin tãhẽyena, tapam mokoñen khankin ñel kede merom do hañugiç. Ado ađikin bhabnaena, arkin menkeda : Alolañ tapamlen khan honañ moca reak*jel do oholañ eŕe ocokoka.

Ar onka menkate ar hõ miŕ tegekin calaoena ar tis hõ bakin tapam baŕalena. Judi alokin laloc lekhan moca reak jel do ohokin paskaolea. Laloe keŕte moea

reak jelkin ere ocoena. Laloe do adi baricak kana, onate ban laloc ge bogea.

62 THAMAKUR DARE.

Mit ten rajren ponea korā ar pea kurī hoponko tāhēkantaea. Onko modie hudin utariē korā do leqha-geye tāhēkana. Ado onkoko hara juanen khan onko korā lagit uni raj do bahu nānāne ehopena, menkhan nām nānteye thakaoena. Okarege bae nām dawatkoa. Ona iate raj doe metatkoa. Do apetege nām agu jonpe. Ona anjomkate onko korā do birteko calaoena. Onkoko calaoen tayom onkoren pene miserat hō birte orak sitko calaoena ar sit mokoŋ kate mit ten bare dare thenko calaoena ar onde ona joiore jhilokko ehopena. Onte onko korā hō goŋa bir sendra mokoŋkate ona bare dare sen geko calaoena ar onko kuri nelkate ondeko calaoena. Ar ako hō jhilokko ehopena Onka onkate onko kurī ar korā doko kusi rajiente ondegeko baplaena menkhan uni leqhaiē doe phutena, uniren bahu do bae nāmlena. Ado onde khon orakteko ruanaena, arko tāhēyena.

Uni leqha korā hō onko then geye tāhēyena. Thorā din tayom uni doe gočena. Ado uniko idikedeā arko jeret kedeā. Oka thenko jeret ledeā onde do thamakur dare omonena. Ado onako nelket khan onko boeha do onako agu keda ar jemon siŋ-satup uniko disaye ona lagit dandareko rebetkeda. One unkhonge hor do thamakurko rebetkak kana.

63 RAJ AR DEWAN.

Mit ðen Raje tãhëkana ar uniren mit ðen Dewane tãhëkana. Mit din uni raj do dakae jojomkan tãhëkana ar hako utu. Tinre rajdo daka laped lağıt ti moca-reye rakapet tãhëkana, unre onko utu hako doko landa keda. Ona ñelte raj do ađiye haharaena ar bae jom-leda ar ađi hudisreye paraena; je noko hako do goć kateko utu isin akana enhõ cekateko landaeda, noa reak jãhãnak bae hudis goća dareafte aćren dewane hohodea are metadea: In jom jokhen utu hakoko landakeda. cedak ? Noa reak bhed laiañime mit cando bhitrire. Ar bam lai lekhanem goć ocoka, arem lai lekhan baksisem ñama. Dewan do noa katha ańjom-kate ađi bhabna bhabnate oraťteye ruar calaoena, ar dak dakae bağı utarkeda menkedae cefin laiaa raj do ? Bickom dak daka bağıkate in goćlen khangе bogea, ente thikan dinre unak hoř samañreye goć ocok do ađi lajae bujhaukeda, ente rajren dewan kanae. Raj bhorre sanam khon marań hoř arhõ hoř samañreye goć ocoka bhed bae lai lekhan ? Onate sari ge dak daka doe bağı utarkeda, ar eskar geye gitić thirkoka.

Uni dewanren mit ðen hopone tãhëkana, ar uni lağıt dewan do ađi sańgin khon bahuı aguade tãhëkana. Noa oktere uni kımintet do onde bae tãhëkana. Uni kořa do apatak nonka dosa ñelkate ađiye bhabnaena are bujhaukeda je sarige apattet doe gujuka, onate uni bahu ađui calaoena, jemon oraćren joto hořko ñepel. Horre uni kořa do calak tuluć jãhã dare buřareye duruplen khan onde do catomteye umulkoća ar calak tuluć horre do bae umuloća. Arhõ jãhãre gađae ñama

onđe do panahi horokkate gađae paromoka are paromlenkhan panahi do boć kateye teweń idia. Hořko do uni nėlkate ađiko řhakena. Je uni do ceř lekan hoř, okare umulok řaruřa onđe do bae umuloka menkhan dare buřa ona umul jaega onđe doe umuloka. Ar hō hořko do řandire panahiko horoga ar dakre doko boja arko teweńa menkhan uni do řandire doe teweńa ar dakre doe horoga, ceř lekan hoř kanae? Ado hořko bako bujřau dareatfe ona reak bhedko kulikedeja je cedake onkaeda mente. Ado dare buřareye umulok kan reak bhed doe ļaiatf koa. Je darere do emanten cērēkoko tāhēna ar emanteakko nūrakte onđe doń catomkoka. Jemon inak hořmore alo paraok menkhan řandi rema jotoń nėl nam ar phākgete ceř hō bań nurań. Onkage řandire do jotoak nėl kateń tarameda, jāhānak tāhēn khan ona khon pharak teń calak kana menkhan dak bhitrire do řanum coń dhiri coń menak bań nėl dareaka, onate onako khon jańga bańcaotina mente onđege panahi horog do řaruń metak kana. Noa ańjomkate onko hoř doko pařiaueña je řhikge nui hoř doe kańi kana mente.

Ado uni kořa hořhar hanhartet ořake tiokket khan ako ořak reak joto hale ļaiatfkoa. Menkhan uni kořa ren bańu onae ańjomket khan cefe bhabnaka sedo bań bickome landa keda, are menkeda: Noa do ceř mařkil hō bań kana. Ino noa reak bhed do rajań ļaiaea, alope bhabnaka, ar thořa din onđege jirau nógoka menteye nehoradea. Ado ona bhed raj ļaiae reak řhekan din sor nōken khan onđekhon bidakin hataokeda. Uni bańu era ren do miř řen ařul mirui tāhēkantaea, uni hō ać sāoteye idi tora kedēa. Ar onđekin seřeren khan ađi bhabna rekin namketfkoa ente din do ađi sor 'ge tāhēkana. Kħange uni bańu era doe

metatkoa : Cedaĥ ape do noa laġit unaĥpe bhabnaĥ kana, ceĥ bhabnaĥ reaĥ jaaruĥ do banuĥa, kusi raĥkate tahēnpe, noa reaĥ bhed do aġi algagea, inġe noa reaĥ do raj in laiaea. Ado jotoko thoĥa raĥkaĥo aĥkaunōĥ keda ar uni dewan hō daĥ dakaē jom ruaĥkeda. Ado ona thekan din tiōken khan uni baĥu era do hoťhar-tete metadea je Raj do metae pe jemon barea tambui benao, miĥ do in laġit ar miĥ do aĥ laġit, onġe khonge noko utu hakoko landa akaĥ reaĥ bhed doť laiaea. Am dewan do noa katha raje laiooadete saġige barea tambui benao ocokeda ar raj bhor ren sanam hoĥ ona aťjom laġitko heĥ jaoraena, ar niĥ okte seĥeren khan raj hō tambu teye boloena ar uni dewanren kimintēĥ hō dewan sāote ona dosar tambureye boloena ar onġe khonge ona reaĥ bhed laĥaie porton keda : Onko utu hako do noa laġit ko landaleda je am do raja saheb tis hō bes daka utu do bam jomeda, jao hilōġe itaĥ daka utum jomeda ente tinre am laġit jomaĥ amren gutiko aġueda unre ona amaĥ tāhēn kandhare menaĥ mēĥhēĥ saťduk khon miĥ ten hoĥe odoť heĥ godōka ar ona reaĥ thoĥae jom lahaea, enkhante am then ona jomaĥ do seĥerōĥ kana, adom jomeda. Am do nun marať raj hoe kate miĥ ten hoĥaĥ itaĥ jao hilōkem jomette onko utu hako doko landaleda. Do sen kate ťelme, noa do saġi kana se nase. Ado ona aťjomkate raj do aġiye bhaĥoena ar senkate ona mēĥhēĥ saťduke jhiĥ ocokeda ar saġige miĥ ten hoĥ onareye ťamena. Ado raje paĥiaťuente uni dewane hohoadea ar aġi utaĥ taĥa baĥsise emadea.

Menkhan raj doē ťelkeda je dewan do aĥ khone husiargea onate aġiye lajaena. Uni jāhālekate aĥaĥ raj khon marao giġikaea mente phikir arhōe lagaokeda. Ar miĥ din do raj kacaĥaĥireye metadea : Am do inaĥ

raj re adi marañ hor kanam ona iate oka hor baiko dareak onkanak kami kate udug hoyok tama, do an do toroc reak barahi unikate aguanime. Arhō mit cando okteñ emam kana judim agulekhan, endekhan ma baksiseni nam ar bam agu lekhanem goç ocoka. Noa katha anjomkate enhilok do arhō adi bhabna ar mulin kate orakteye ruar calaoena ar pahil lekage jom nu bagiye ehopena. Ado jotoko kuli kedere ona bhabnak reak karone laiaf koa je raj do toroc reak baber unikate ikdiye menakawadina, judni idilekhan ma besge bankhaniñ goç ocoka. Menkhan ni hotete nonkan kami do oho hoe darelana, onate goç ocok chada etak upai do banuk tina, onate nonkan bhabna reni parao akana. Noa anjomkate jotokoge adiko bhabnaena, menkhan uni kimintet do bac bhabna lena biekome metatkoa : Alope bhabnaka, noa do cef muskilanak ho ban kana, thekan dinre ni laapea. Onate joto hor uniak katha regeko thir tahēyena. Tinre thekan din tiokena, unre uni do horihartete metadea, je mit ten jāhān takta cetanre barahi dohoete onare sunum dulkate jeretakme, ar ona do toroc lenkhan ona takta sudhage raj idi kate udukaeme. Ado sarige thekan dinre uni dewan do kimintete lailet leka kedae. Sarige toroc reak barahi leka nelena ar raj thene idi keda. Ona nel lagit raj bhorren horko, jaora lena ar nelkateko bhara utarena. Raj hoe thakena, ar adi utar taka baksisem kateye bida kedae.

Menkhan raj dō ačak mouere oka dewan bhagaoe lagite monean tākēkan ona do ban puraulentaea, onate arhō uni bhagaoe lagit upaiye hudis totkeda je ni do nui dewan serma ar ot talare dolan beknao ni metaea se ona benao lagit mistri in agu ocoea. Noare do khat gen bhagaoea, ente onkan mistri do bac nam dareakoa.

ente okoe onde doe tarhaokte dolane benaoa ? Ar noa monere hudis goṭa kate miṭ diṇ raj kacaharire dewane metadea . In do ot ar serma talare dolan in benaoa ona lagit ita cun surki hoñ teara menkhan am do miṭ ten mistri nam aguem, judin agu lekhan ma bogege ar bañkhanem goṭ ocoka . Miṭ cando reak okteye emadea ar noa do raj bhorren horko badae keda je raja cet hukume emakada mente . Enhilok ho dewan do pahil leka adi bhabnakateye calaoena, okare bhala onkan hor doe namea, ar orak re senkate rajak hukume latakoa . Sanamge adi muskil ar bhabnako bujhaokeda, menkhan uni kimintet do bae bhabna lena, bickom pahil leakageye metaṭkoa ; alope bhabnaka cet maskil ho bañ kana, min namea, ape do raj metaepe jemon dolan benao reak joto lekan sarojane jogar dohokak .

Khange nenda diṇ seterena . Raj bhorren joto hor nela menteko hajirakana . Dolan benao reak joto lekan sarajam miṭ ten maraṇ phaelan tandi re jaora akana . Tinre dewan do onde mistri hajire reak okte seterentaca unre uni kimintet do uni ac saoteye agulede miruwak cupue baskeak ghēt adete ona tandi sene uḍau goṭ kadea . Uni miru do ona tandi cotre mandraoke chopena ar noñka hokhoe chop keda . Ita lao, surki lao ; ita lao, surki lao ; okoe bhala ona cotre do ita surkiye idia ? Sanam hor añjomkateko hahajana raje bhagaoena, ente dewan ma eken mistri name reak bhar ge tãhēkantae, ar bakiaḱ do rajak turege aḥēkana . Ona lekate raj geye bhagaoena, are menkeda je uni dewan do samam khon busiar hor kanae ar uni nure lagit okae upailot ar bae dareade, ac geye bhagao ocoente uni dewan do acak adha raje emadea .

Onkate uni dewan đo husiær kimintef hotete raje hoyena.

64 PANĐE AR NĀU.

Miř ten atore miř ten Panđe ar miř ten Nāukin tãhẽkana. Unkin do miř din riakate peŗa hořokkin calakkan tãhẽkana, calak calakte ayupařkina. Ađo miř ten baře dare řhenkin calaoena arkin gořakeda je ma noa dareregelaň dejoka, ar ona đarkorelaň gitićkoka, ente onđe do cele hõ bako řam darealaňa. Menkhan nāu doe menkeda : Hẽ ma, hẽge, menkhan laň japiř lekhan, onđe khonlaň řur gujuka, bickom otrege laň gitićlen khon bogekoka. Ona aňjomte Panđe doe menkeda : Unak do janić oholaň japiŗa. Ađo onka roř barakate ona darerekin dećena, ar đarregekin đurup baraena.

Tala řindaen khan ona birren sanam lekan kařaha ar begor kařaha joto janwarge ona baře butareko heć jarwaena. Ona disomren raj do miř ten tarupe asul ledea, ar uniak hořokre do għaňři tãhẽkana, uni hõe hećena. Adoko galmarao kana je sanam khon abo modre okoye đareana. Ona aňjomte kul doe mengoř keda : Iř geň đareana. Ar onka menkate ađi aře haňđrau goř keda. Ceř baňse ona haňđraute gořa disom thartharao gořena. Ona aňjomte uni nāu do dare coř khon hađbađe řurena, uni řurok jokhen Panđe doe hoho keda : Uni għaňři tolić ge sabeme, ona aňjomte sanam janwar birampařko đarkeda. Uni nāu do miř ten hon cetan regeye řurena are sapkedeŗa ; ona řelte uni hon doe menkeda : Iř do sona cetan reň

tāhēnkana, ma arak kante adon udukama. Ona anjomkate uni hon doe arak kadea. Ar uni hon do uni nāue idikedea, ar aema utar sonae uduk adea. Ona nelte uni nāu do idi dareak unake ghēt keda ar orakteye ruar calaoena.

65 RAEBAR BUÐHI.

Mit ten buḍhiye tāhēkana. Uni do mit ten atote raebare calaka. Horre mit ten bir tāhēkana ar ona bir redo mit ten tarupe tāhēkana. Adoe kulikedea : Henda buḍhi dinamge okatem calaka ? Uni doe meta-dea : Hana atote raebarin calak kana. Adoe calaoena. Khange uni tarup do goṭa birren tarupe hoho jarwa-keṭkoa, ar uni buḍhi ruar jokhen jomea menteko tarākena. Mit ten uric cērē do uni buḍhi senkateye laia-dea je am jomme laḡit aema tarup onḍeko jarwa akana, onkate do alom ruara. Ado uni buḍhi ruar laḡit otre bhugaḡko la keda. Ona ato khon uni buḍhiak orak haḡic. Enhilok khon uni buḍhi do ot latar latar tegeye hijuk calaka.

Mit din do arhō onkaye calak kan tāhēkana ar ona bir then ot do thora paraknok akan tāhēkana. Ar onko tarup hō uni jome laḡit enka tarāk geko tāhēkana. Calak jokhen onḍeko oyon nam kede, ar onḍe khonko or oḍok kede. Ado jomeko menet tāhēkana. Unreye metaṭkoa : Hape bare, hoponin tiki menakina, unkin tuluē nepel ocaṇ pe adope jomeṇa ; Onka menkate uni buḍhi do hokhoe ehopena : Cāora, bhāora leh, leh, leh, ona anjomte uni buḍhiren bare aṣul setakin nīr hecena ente unkinak

nūtumge onka doe doho akaŧ takin tãhẽkana. Ar onko tarupkin ger chaka chunketkoa, hante noteko darkedã. Budhi do unkin setawante oraŧteye ruarena.

66 RAJAK' NAKSA.

Mit ten raje tãhẽkana ar unren mit ten ranige tãhẽkantaea. Unkin do snisatup mit thengekin tãhẽna. Judi raj acren rani mit gharĩ bae nĩel lekhan ekalteye akbakao godoka. Onkage rani hõ raj bae nĩel lekhan bae tãhẽ dareaka.

Mit dhao do uni raj saũgĩ disomte calak hoyentaea, ona anjomte rani do adivẽ bhabnaena, ar raje metadea je am dom calak kana, uĩ do okoe nĩelteni tãhẽna ? Ona iate raj do bhĩtre acak naksae benaokeda, are metadea. Ma noa nĩeltege tãhẽnme. Inakate sipahĩkoko metadea. Je ale do dinam hĩlok beret tora amle dobokam kan tãhẽkana, am mam calakkan ado okoele dobokaea. Ona anjomte raj do acak dahĩge bockeda are dohokada, are metatkoa. Dinam hĩlok noage dobokakpe. Onka menkate ac doe calaoena.

Onko sipahi do dinam hĩlok ona dahĩgeko dobokaka ar uni rani do oka bhĩtre rajak naksa tãhẽkana oudeye sũ nĩndae durupkoka ar onageye koyokkaka. Onka onka thora din tayom rajak oraŧre seĩgel lagaoena, sanam hor bahreteko odokena menkhan rani do bae odokokkana. Ona nĩelte sipahĩko do rani thenko calao ena arko metadea. Cet nonde dom cekaleda, ham nĩleda oraŧ lok kan do, dela bahrete odokok

me. Uni doe metaſkoa : Raj nondege menaea uni hœe loſk khan in hoſi lo gujuka. Uni baſi kate in eſkar do ohon senlena. Ona anjomkate sipahi do bahre teko oðokena ar uni rani do ona rajak naksu koyok koyok tegeye tãhëyena ar onde geye lo goçena.

Thora din tayom raj doe ruar heçena. Ar sipahiye kulikeſkoa Rani do ukuriç ? Onko do joto halko laadea. Ona anjomte raj doe menkeda : In do dini rani em kae tinpe. Onkoko metadea : Uni mae lo goçen, etak rani bapla aguem. Ona anjomte raj doe menkeda In do etakko ban hataokoa, in do unige dine emkaetinpe. Ona anjomte onko dewan sipahi do, adi hudis reko paraœena ar sesre uniye lo goçlen rani reak jañtet koko halan jarwa keda, ar adi maſkilte anrit dakko nam agukeda ar ona jañreko chiſkauada, ado uni rani arhoe jiwet ruarena ar raj then idikateko juna adea Uni rani nam ruar kedete raj do adiyee kuſiena, ar pahil leka gekin tãhëvena.

67 LELHA HARAM.

Mit ten atore bar haram buðhikin tãhëkana. Hopon do bako tãhëkan takina, eken mit goçen hoponerae tãhëkan takina. Uni kur doe haraen khankin bapla kadea. Thora din tayom ceç ceç te coko jhograen khan onde khon uni haram do hopon erate oðok agu kedeu, ar mit ten bakjunureye jãwãekedeu. Mit din uni jãwãe gomket doe riakut takoa je delabon at aser bon la aguia ar ona ninda ge sabolko khontako ar phatiak-koante birteko calaœena. Ninda lenkhan bakjuna ma

juluť juluťko jolokge. Ado uni jăwăe gomket do hana por nhawa pore juluť juluť barae kana ar onko do ona mąrsal re ăt aserko la idieda uni tayom tayomte. Ado phątiakko la perećkeť khan ořakteko ruąrena ar teke kateko jomkeť do ąđi mońj lotoe lotoe heřem ge sebelkan. Ado setaken khan hoponera jăwăe gomke doe bidakaf kina, ar ąkinať ořaktekin ruąř calaoena.

Thořa din tayom uni hařam do buđhiye metadea : Jăwăe then ăt aser lań ceť akada, delań alań hōlań la ąguia, ceť leka uni jăwăe do hona por nhwa pore bolo barae kantăhėkana, ar abo do uniať đeke tayom tayomte khonta ar saboltebo sobok idieť tăhėkana. Onka ge in do hana por noa porin taber calaka ar am do iniať deke tayom tayomte khontate sobok idime, ado phątiak pereć lań la lekhan ořakte ągukate lań teke joma, ado sarıge phątiak ar khonta ante ona nindage bir tekin calaoena ăt aser la. Birkin tiokkeť khan uni hařam do jăwăe gomkettete nel lede leka hana por noa pore taber calak kana, ar buđhittet do phątiak hermet kate hařamak đeke tayom tayomte khontateye sobok idieda. Onka onka hařamak đeke do sobok sobok teye talga tawak kettaea, sesre haso kede khane teńgoena are neleť do miť gořen hō bakin niam akat. Onate uni hařam do ąđiye edreyena are menkeda : Nui jăwăe do bae besa, eken in goć ocoin lađit ge noa doe upai akata, ar senkate onđe khon hoponerate ođon ągukedea. Ar uni hoponerat do kikirreya jăwăe kadea.

Ado miť din do hopon erat ar jăwăe gońketkin heć ena peřa hořok se hikri. Ado uni kikir do hońhar-teť hako goće riąu kede. Adokin calaoena. Darhakin tiok keť khan uni kikir jăwăe do miť ten darereye

durupena ar onđe khonge hakoe íel barætkoa, íel íamleko khan, sur marteye ārgo godoka are sapketkoge, ar onka onkate aema hakoe sapketkoa. Ado oraķ tekin ruar calaoena. Ar utukateko jomketkoa. Ado miť din harām do buđhiye riāukedea, jāwāe then hako goć in ceť akata, delalañ goć āgukoa, arkin calaoena. Ar darhakin tioķket khon uni harām do miť ten dare-reye dećena, ar onđe khon hante nhateye koyok baraeda, ente onkage jāwāe gomkate íel ledea, ado miť ten hakoe íel íam goť kede sāotege uni do dare coť khone doñ goť kada, donket khan ceť hakoe sabea, boge te dhiri koteye huruř baraena ar darha dakre uđuć đubuć neye umun goć daporoķ. Ado ađi maķilte onđe khone ođokena, ar haso jalate ađi maķile āikaukeda, khangē ađiye edreyena, menkedae : Nui jāwāe do bae besa, in goć ocoń lađiť ge nońka doe upai akada. Onate senkate onđe khon uni hoponerate ođoñ āgukedea. Ar miť ten ghardidi se jiam cērē reye jāwāe kadea.

Ado miť dhao hoponera ar jāwāe gomket do peřa hořoķ kin hećena. Ona jokhen hořo do beleķ kan tāhēkana. Ado uni harām do jāwāe gomkete riāu kedeā : Dela jāwāe hořo kolañ íel āguia, ado baihar sećkin calaoena. Ado uni jiam cērē do hanđe nhande hořo darereye aboķ kana ar miť bar hořokoe jom baraeda, ar onka onkate goťa baiharin dārā idikeda, uni cērē do onkage goťa baihar reak hořo miť bar goťene jom barakeda. Ado oraķ tekin ruar calaoena. Ado uni cērēye menkeda : Ma culhāre sunum dhipau pe piťhaiabon. Ado sariģe uni buđhi do sunum basañ keťte jhańjri kārchuante culhā thene durupena. Ado uni jiam cērē do goťa oraķ phadak phuduke uđau barae kana ar oka do ona dharen reye durup kana. Ar onđe khonge ona sunum karahi reye ić íur goť kaķ kana

ar choñ gor gor sađe kana, ado piṭha benaoenge, menkhan uni haṛam do culḥa pheḍre duṛupkate jāwāe gomketak lilaī űeñel kana. Ado onka onka aḍi utaṛ piṭḥako isin keda on jom űu baṛakateko jiraṇena, ar dosar hilok do hopon erat ar jāwāe gomket dokin ruṛ calaoena ako oṛakte.

Ado miṭ ḍin do uni haṛam buḍhiye metae kana : Jāwāe ṭhen piṭḥa iksiniñ ceṭ akada, delañ alañ holañ piṭḥaia, ente enhilok aḍi sebel kediña . Onka menkate baiḥaṛteye riṇu idi kedea ar hana khet noa khet reak hoṛo hoṭ hoṭte bhaḡeteye tapaḡ jom keda ar oṛaktekin ruṛ calaoena, ar buḍhi do seṅgel jolkate sunume basañ ocokedea ar jḥaṇjri kārchuante piṭha chaḡkaae batlao adea, ar aḷ do ona dharen coṭre deḷ kate eṛseñ toṛseñe taber baṛae kana. Onka baṛae onka baṛae miṭ dhao do onḍe khon sunum karahire ladbade iḷ űur goṭ keda ar lolo sunum do boḡete chilkaṇ pasirena buḍhi do goṭa hoṛmoe lo poṭakena are menkeda : Menja haṛam, menja haṛam, goḷ kiḍiñam, goḷ kiḍiñam, menkhan oka reye thiroka, boḡete hoṛo hōe jomakaṭ tāhēkana, ar aḍi khone eṛseñ toṛseñ baṛae kante miṭ karahiye iḷ pereḷ keda. Buḍhi do haso jalate bis bakhan haṛame roṭ ruheṭ kedea, noa ge jāwāe gomket ṭhen piṭḥa iksine ceṭ akada, in lo gojeñ laḡiṭ. Ado buḍhiye lo oco kedete haṛam do aḍiye bhabnaena, ar enhilok khon onkan lelha kaṃi doe baḡi utaṛ keda.

68. RONGO MUNḍHET'.

Sadaere miṭ ṭen hoṛe tāhēkana. Uni oṛakre do boḡete dhon durib tāhēkantaea, ente uni do miṭ ṭen

kombrø bongae asulledea. Uni do jâhâeakge jâhânake
 nêl ona geye atkir aguitakoa. Miț țen hor do uni
 bongawak onkan kamî nêlte ađıye raŋgaoena, ar uni
 sabe lağıte târâkena. Uni bongâ do enhîlok ona hortege
 kombroc calakkan tâhêkana. Uni hor do ackageye
 harup koteam goț kedeâ. are metadea : Teheñ doñ
 nâmakațmea, amge roj roj emanteakem atkirettalea,
 ar amren kisârak orakem pereçeda Ale dom reŋgeç
 caba utarketlea teheñ doñ sumar utarmeâ Ona
 ađıjonte uni bongâ do puyul puyule botorena ar uni
 hore nehôradea jemon jiwi doe ikakatae, are gokadea
 ma jâhânak gem khoj onañ emama Uni hor doe
 menkeda Jemon sîñ nîndañ nêl nâm dareape, noa
 asirbadem emañ khanî arakkama, ente ape do ađı pe
 thoaka, miț ghațtege pe chan gođoka Ado uni bongae
 menkeda, judi jâhâe țhen ham lai barae khan ona asir-
 bad doñ emama. Adoe menkeda. Hê, acha Ado
 uni bongâ do ona asirbade emadea ar onçê khone
 calaoenâ. Enhîlok khon do uni hor do sanam bongage
 mețteye nêl nâmkoa.

Miț dhao do ona ato ren ceț coŋko bongakkan
 tâhêkana. Ado aema utaț bongâ onçê heç akane nêl
 nâmkețkoa, ar jemonge naeke do sim bongâ katete
 capaț goț kako kana temonge onko bongâ do uni sim
 bodolte roŋgo muđhețko capaț oțo goț kakkana ar sim
 do ciři cunthîko atkir idıjoñ kana. Uni hor doe nêl-
 keda : Sim ma sanam bongageko idi cabaetko. Ako
 jomko lağıț ma eken roŋga munđhaț ge sareç tâhên
 kan, ona nêlte uni do onko bongâ khukđae ehopena,
 ar pãerate bogeteye pițau akbakaoketkoa, ar bogeteye
 roț ruhețkeț koa, je ape do noŋka pe ere lipukețlea je
 ape do sim idi idi tepe jomkoa ar ale do roŋgo mun-
 đheț pe jom ocoyetlea ? Teheñ doñ saț utațpea. Onko

boŋga doko menkeda : Okoe nui do abo íel íambon reak asirbad pe emakawadea, ona usara reč hodepe, bankhan nui hoř do nonkageye haronbona. Onate uni kombro boŋga do uni hoř ona asirbade reč kedea. Unkhon ge ado ghuri kaete bae íel íam dareatkoa ar unkhonge okoe hō boŋga do bako íel íam dare akokana.

69 KURĤIĀ LOPSA.

Miř ten atore Lopsa íutuman ađi kurĥiā hoře tãhēkana. Din bhor ceř hō bae kāmia, jãhã regeye duřuř onđege ayuř hãbič duřuř geye tãhēna jãhãreye .gitič khan gořa siń gitičgeye tãhēna. Kāmi kaj reak do mone getae bań, jãhã sãjh tãhã bihan. Onkatēge dine khemaoeř kan tãhēkana. Miř din do miř ten dare butãreye duřuřakan tãhēkana, ado ona jaegare rō do heč kateko đhērē đhērē bařae kan tãhēkana. Ado monere ceř coe hudiskeř onko rō do mimiř mimiře gogoče ehopena, ar onđeko ačur bařae kan tãhēkan joto rōe goč cabakeřkoa. Ado goč caba kateye lekha-keřko khan miř isi sulo gořenko hoeyena. Onđe duřuř kateye unāk rōe gočkeř kote monere miř ten hudis heč adea : durre, nunāk đher jiwiankon gočkeřkoa ? Tobe tho iń do ađi darean hoř kãñ iń unāk do okoe hō miř dinre nunāk đher jile ohoko goč darelea ? Onka hudis kate uni do onko joto goč rōante ona disomren raj țhene calaoena, ar raje metadea : E Raja Saheb, den jãhãń kāmí emañme. Raj do uni kurĥiā hoř íelteye metadea : Am do ceř kāmíń emama, ceř em kāmí

dareaka ? Uni hor doe menkeda : In do oka kami etak hor bako dareak onkanak in kami dareaka. Ar onka menkate onko chatis goten goe roe udukadea, are menkeda : Nelme, okoe ho mit dinre nunak jib ohoko loksan darelea, menkhan nelme in do onan kami akata. Ona anjomte raj doe lipukena, are metadea : Acha, do calakme, tinre nonkan kami reak jaruroka unren hohoama. Onka menbara koteye bida kadea.

Thora din tayom ona disomre mit ten kule rakapena. Uni do horoko, gai daigrako adaye durathanetko kan tahékana. Disom sudha uni kul doe damadol utar keda. Sanam hor raj then senkate uni kul goe ocaye lagitko ardaskeda. Raj do aeren sipahi paltonkoe hukumatkoa uni gojea mente. Menkhan okoege banko dil dareada. Sesre raj do uni kurha Lopsawak kathae disa keda ente uni doe menakada je oka kami hor banko kami dareak ona in kami dareaka. Oate uni aguye lagit raj do sipahiye kol ketkoa. Sipahiko do uni Lopsa raj thenko idi hajir kede, raj do uniye metadea . Am do kamiem nam kan tahékana, am lek mit ten kami menaktina. Noa disomre mit ten kule rakap akana, disom sudha aulan utarakada, uni goje okoe ho banko dil dareakkana. Ado ma noa kami purame, ado baksisem nama. Ona anjomkate botor-teye puyul puyulena ; enho mocate doe menkeda : Acha gojean ; tobe mit ten khub dar dareak sadom emampe. Adoko emadea arko metadea : Tehen do ayubok kana, nondege jiraukme, gapa uni kul dom gojea. Adoe he keda. Ninda do ondegeye giticena, menkhan nindaen khon uni sadomre dec kate orakteye dar keda. Calak calakte dudrum kede khan uni sadom do darereye tol kadea ar ac doe giticena. Thik tala nindaen khan uni kul do ona horteye hujuk kan tahékana, onde seterkate hor ar sadom reak soe aikau kette ona dare sene

mohndaena. Sadom do uni kulak sabad atkar kette baber topak kate oka seè coe dar tap ket. inaktege uni hor doe ebhen gotena. Thik ona takre uni kul do ae sorreye teigo akan tãhëkana, ackae beretente uni hor do setaken lekae bujhaukeda, ar beret kate uni kul ge aèren sadom kanae mente jhin ladeadeteye deèena. ar uni kul do aège botorente hante note dar lagit adiyè kurumutu keda, menkhane jhin akadete bac dareada, oka sen uni hore mone ontegeye idi kedeà. Khange ne setagok lagidok kan jokhene nel thik kedeà je aèren sadom re do bac deè akana menkhan okoe goje bac dareak botorteye daret uni kul regem deèakan. Khango adiyè asbisaena, jhin bagikateye dar rema jom ocok reak botore bujhauet. onka onkate uni kul do ekal orakteye idi seter kedeà ar mit ten orak reye aderkedeà, ar adi buddhi kate mit ten khuntau kajakteye khuntau kedeà ar onde khon usarae dar idikeda one ayup okareye gitièlen ondege ar sin kateye gitic hapevena, enteye badae keda, mit do baksis nam lek geu kamakada, bañ goè akade rehõ orakre agukate thon khuntau akadea. Setaken khañ sipahiko do uni then senkateko beret kedeà jemon Raje menakawade leka kule goje. Beretente uni kurhia Lopsa getho bogeteye bhakhayet ape do oka kamren hor kanape, nelpe okoe botorteye puyul puyulok kana, goje lagit dil hõ bape dileda in ma uni sapkate orakren aguakade, calak pe ; hande nelepe.

Sarige sanam hor senkateko nele kan do sarige ona orakre kule khuntauakan. Ona katha goða damdahe gotena, raj hõ senkateye nel kede do sarigeye khuntau akade. Khange uni kul tuñ gojeya menteye hukum keda, sipahi do uni kulko tuñ goè kedeà. Ar uni kurhia lopsa adiko man kedeà, ar raj do aema baksis em kateye bidà kadeà.

Thora din tayom miť ten eťak disomren raj do uni raj tuluć larhai laġite calaoena, ar miť ten marań ńandireye ńerayena ađi uťar palťonante. Ona ńeńte sanam hoť botorteko thartharaoena. Raj hōe asbasaoena ente aćren ma unak đher palťon bako tahēkantae. Palťonko hō onko tuluć larhai se onko lagako laġiť bako dil dareada onate raj do ađi mańkil reye paraoena. Ceka teye bańcaoka. Botorte jāhā disomte dar jone goťakeda. Inak tege sanam hoť uni kuńhiā Lopsako dińa goť kedea enteye menakada je oka kami hoť bako dareaka ona do ińiń dareaka. Khange raj do uni aguye laġiť sipahiye kolketkoa, sipahi do Lopsa sap agu kedete raj ńhenko hajirkedea, ado Raje menkeda Nitok do amak kamige menaka, ente noa disomme larhai laġiť miť ten eťak raj do palťonanteye ńera akana, onko lagako laġiť okoe hō bako dil dareak kana ma nitok do onko lagako te noa disom bańcao katalem, ado baksisle emama. Ona ańjomket khange tho botorteye puyul maraoena, hudis kedae, In do bhala cekateń lagakoa, okoe onko ńhen do soroka? Enhō onko ńhen do aloe lajao ocoka menteye menkeda: Acha tho ńelań, are metaťkoa: Khub darean, ar hōete oťanoť leka dať dareak sadom emāńpe. Ado onkan sadomko aguadea arko deć kedea, ar oka mohondare onko palťonko ńera akan ona mohonda seć uni sadomko arať goť kedea. Sadom do araťlede ńamlede hoete oťanoťkan lekae daťkeda. Kuńhiā Lopsa do botorte ceť bań se sadom cetanregeye ciđirkeda. Uni sadom do miť goťen band pinđha cetanteye dať idikeda. Ona pinđhare do hoť reak dene banar sa bogete tale dare tāhēkana. Lopsa doe moneana je tale dare reń haťuboka iń do onđegeń tāhēyenge, ar sadom motoge jemon onko phađ palťon sene calak. Ona menkate ona tale dareye haťup tiok goť keda, chai akat, jaisee

ge tale dareye haruplet taisege ona tale dare do rehet sudha tof naporen ar sadom ar ac'saotege dun dun calak kana. Onko phad paltonko do onako nelket khan botorte picam podrocko dardkeda ar adi sangin habic uni sadom do onko tayomteye dar idikeda. Nonkate sanam palton onde khonko dar tap keda. Ado uni sadom oka khone mohondalen onde ar hoe ruar hecena, ar Lopsa hoe ruarena, ar adiko mandau kede, arko bujhan utar kede, je sarige nui lekan kami dareak hor do banukkoa. Ar adi utar baksiseni kateko bida kede. Ona namkate uni kurhia Lopsa do bogeteye kisar latichen. Raj bara bariye hoyena.

70. RAJ AR BUDHI.

Mit ten disomre mit ten raje tahkana. Uni do sendra adipe jhuka. Onate dinamge acen sipahante sendrae calaka. Mit dhao do adi sanginte sendrae calaoena. Ar kul tarup bana eman bogeteye namketkoa, ar onko khudau khudante adipe langaena, ar setonte adi dak tetan kede. Ado hante nhate dak sendrae ehopena. Inak tege mit ten hopon hopon orake nel nam keda ar ondeye calaoena. Ona orakre do eskarge mit ten budhiye tahenkan tahkana. Uni nel kedete raj do dak nui lagite koe kede. Ar uni budhi do raj dake emadeare nu tandha ocokede. Menkhan uni budhi do bae badae leda je nui doe raj kana mente. Uni raj do thorae jirau baraenkhan uni budhiye kuli kede : Amren do okoe menakkoa se ban ? Uni doe menkeda : Iuren do cele ho banukkoa. Noa bir bhitrire eskar geni tahen kana. Ar emanteak jo baha ar da ko

jomkate diniñ khemaoet kana. Inren miť ten kořae tãhẽkana, uni hõ okate coe nĩr bađiadiñ. In ʔsuliñ lađiť cele hõ banuķkotina, ađi maķkil ten tahẽnkana. Anjomani uni kořa do raj then geye guti akana.

Ona anjomkate raj do onde khon oraķteye calaoena ar uni buđhiren hopone tolas namkedea. Ar dosar hilok setakre uni buđhi ađuye lađiť sipahiye kolketkoa. Sipahi do uni buđhiko idi kedea. Menkhan uni do ona rajgarťe botorte bolok bae rebenlena. Inaķ tege onte khon raje odok hećena. Uni buđhi do uni raje nel thik goť kedea je nuige hola do dakiñ emade tãhẽkana, are botorena. Menkhan raj do uni buđhiye metadea : Alom botoroka, amaķ duk ocog lađiť in do uni amren hoponiñ namakadea. Unige am do nonka muskil okte-reye ʔsulmea, onate uni do đheriñ tolop akawadea. Onka menkate uni buđhiye jom nu oco bara kedea, are bidakadea. Enhilok khon uni buđhi do ađi kusi raķate gujuk hađić dine khemaokeda.

71 BANA KURI.

Miť ten birre miť ten bana buđhiye tãhẽkana ar uniren miť goťen hoponerae tãhẽkantaeta. Unkin do ona birre emanteaķko cas barakate onakin jom baraea. Miť dhao do aema utař hoř ona birte at aser ar emanteaķ sendrako calaoena. Ayupen khan oraķte ruar jokhen miť goťen huđiñ kuři gidra doko at oťo kadea, bako disaledea. Nindaenkan uni gidra doe rak bara-eda. Bana buđhi do uniaķ rak anjomte onteye calaoena, are nel kede monj okoć kuři gidrageye rak baraeda.

Bana buđhi doe bujhaukeda : Okoe coñ níi gidra doko ať oťo akadea ar ađi dayae bujhañ keťte ać oraťteye idi kedeā are aśul hara kedeā. Bana buđhi do hante nhateye dāřa bařaea, oraťre do aćren kuři gidra ar nui kuři gidragekin tahēna, orať reak sanamaťkin kamia eneć ghuri dokin eneć bařaea.

Miť dhao do uni buđhi iři erbae cas keda. Ar belek jokhen mārōme benaokette unkin banar kuřige horhoe kol kakina. Unkin kuni do mārōmre duřupkate nonķa kin sereńa : Bir sirhoć bir sirhoć alo repe jom, hoř kuři reak do caole masoli, bana kuři reak do reťeć masoli." Din bhor onkagekin sereńa, onate cele hō iři erba bako jom takina.

Miť dhao do miť řen atoren hoř sendrako senlena, ar onteko senenkhān onka sereńiko añjom nām̄keda, adoko meneda, nunať bir blutire do celeyako sereńeda, dela se bo řelkoa ? Ado onđeko sen soren khanko řel keť kina, miť řen do mońj okoć hoř kuři kane, ar miť řen do bana kuři, unkinge mařomre deć kate iři erba kin horhoedā ar onkakın sereńeda. Ado sen sorkateko kuli bařa keťkina ar monereko menkeda : Nui hoř kuři dobo bapla idia. Ar oraťteko ruaren khān uni bana buđhi řhen miť řen raebar hořko kolkedeā. Bana buđhi hōe hōķ keda. Ado bana bapla reak dinko nenda keda. Nenda din puřauenkhān onko hoř do bogete đhol đhak ar palkante rajān bajān bařiatko sajaō calaoena. Ar bapla hoekate onđe khonko bidaena. Calak lahare uni bana kuři do hoř kuřiye metadea : Dense amať kicrić emańime am lekań řeloka se bań ? Adoe emadea, ar hōe metadea : Den se amať sakomko emańime horogań ar am lekań řeloka se bań ? Adoe emadea, ar hōe metae kana, one moloń reak sindur joťań mese, am lekań řeloka se bań ? Adoe joťadea,

ar onka onkate uni kuṛiak joto sapap̃ doe sibor caba-
kedeā ar aḡge bahu kuṛi lekae sajente palkireye deḡena.
Onko do unige bahu kanae menteko bujhau kette uni
geko tul idi kedeā. Aḡi raskage rajan bajanko calak
kana. Menkhan uni hoṛ kuṛi do onko tayom tayom
teye rak idieda. Ado gogokkoko meneda : Celeye rak
agueda ? Uni bana kuṛi mae baḡaege, adoe metako
kana . Delabon usara taḡam taḡampe, noa disomren
cēṛē do noṅkageko raga. Ado calao idik kangeako, uni
kuṛi hō onko tayom tayomteye rak idiyetgea. Ado
aḡi setoṅenkhān onko bariatko do miṭ ṭen gaḡa ṭhenko
ḡeraena. Jemon dakkoko ūṭu arko jiraṭ ūgok̄. Uni
kuṛi do ondegeve sen tiok ketkoa ar uniak moloṅre
sindur ūelṭeko menkeda . Nui kangeae ya bahu do,
abo do celeko aguede kana ona menkate palkiko oyoṅ-
ket do bana kurige bahuleka saḡao katem duṛup̃ akan
ar mak tege uni kuṛi joto hal doe laiṭṭkoa. Ado ona
phedre miṭ ṭen janum dandhi tāhēkana. Ona janum
jhawa rege uni bana kuṛi doko up̃ giḡi kadea ar uni
hoṛ kuṛi palkire deḡ kadete rajan bajan ako oraḡteko
ruaḡ calaoena.

Uni bana kuṛi do ona jhawa khon sira soro māyām
jorok̄ tuluḡe oḡokena ar oraḡteye ruaḡ calaoena. Ado
oraḡe tiok ket̄ khān kuḡam seḡeṛeṛe duṛup̃ akana,
bhitrre bana buḡhi do jondrae dakka kana. Ona daka
do noṅka saḡe kana . leke pheke, leke pheke, bana hopon
kuḡam seḡ re, ūuru ūuru, ūuru ūuru ; Uni buḡhi doe
meneda Cekaḡ kan baṅ noa daka do, are ghanṭa
baḡaketge, arhō onkage saḡea. Ado miṭ dhao do
kuḡam sene oḡokena, ūel kede doe aḡren hopon erae
duṛup̃ akan. Adoe kul̄ kedeā ceḡaḡem ruaḡ heḡena.
Ado rak rakteye laiadea. Onko hoṛ do miṭ ṭen janum
dandhireko up̃ giḡi oḡo kaḡiṇa ar uni hoṛ kuṛi do boge-
te' rajan bajanko tul idikedeā. Ona aṅjomte bana

budhi do ađiye edreyena are metadea : E biți ma thirokme alom raga, jãhãrege hořin namko pahil do miť geń hořor tod takoa. Ado enhiloķ khonge bana do hořko nam leko khan meť geko hořor toť lahaea, sedae do hoř tulućko gateķ kan tahėkangea.

72 DHON KHON BUD GE MARAÑA.

Sedaere miť țin atore bar boehakin tãhėkana, Marańić țin do bogete dhon durib tãhėkana. Ona iate uni do Dhonmantriko metaea. Ar huđinić țin do dhon durib do ceť hõ bań tãhėkantaea. Ađi reńgeć geye tãhėkana, menkhan bud aķil do tãhėkantaea. Onate uni do Budmantriko metaekan tãhėkana. Miť dhao do banar boeha ađikin aptha apthiena, marańić doe mena : Sanam khon dhon ge marańa, bud do huđińgea. Ar huđinić doe mena : Sanamak khon budge marańa, dhon do bań. Hańi doe mena : Inģeń marańa ar nui doe mena : Inģeń marańa.

Ona oktere miť țin rajren hopon erae tãhėkana, uni doe đamđahi oco akať tãhėkana je in do tis hõ bań baplaķa. Jãhãe herel hopon inak nońjoreko paraoka onko doko goć ocka. Ado ađi hořko metatķina, ma jãhãege uniben bapla agu dařeae, unigeben marańa. Ona ańjomte dhonmantri do buđajte phulauenteye mengoť kedeo : In țin dhon cetan dhon menaka, jãhã tinak ge khorock ceť bhabna hõ bań kana, neleńpe unin bapla aguedea se bań.? Ona menkate uni do aćren gutikoe hohoat koa ar pe gagra řakawante uni raj țin raebar laģite kolketķoa. Onko do uni raj țin

senkate dhonmantri oka lagite kol akatko onako laideea. Uni raj do ona anjomkate adiyee edreyena, metať koae : Cedak noa katha dopee rořkeda ? Inren hoponerawať katha do goťa disom con damdahe akan ; Bape badaea nonkan katha galmarao lagit nondepe heť akana ? Ape do kad oraķre tahen hoyok tapea, ar onka menkate kad oraķ reye bhorao katkoa. Adi din hoyena ; Dhonmantri do onkoe nel horetkoa, menkhan ban geko ruar lena. Ona iate arho eae gagra takawante acetť geye calaoena. Ar uni raj then onako kathae roř baraketťe ac ho kad oraķ reye bhorao ocoena, onate adiyee lajoena.

Sesre horķo do budmantriķo metadea : Mase nitok do amakle nela, dhonmantriak do nelentaea, bae dareada. Ado uni doe metaťkoa : Do uni etak raj then khon gelturui sae palton agukope, unakge palķi ho aguitaepe, ar gurğuri hukā aguipe ar jatege dhol dhakpe nam ona ho aguipe. Ado uniye hukumkeť lekage jotoakko agukeda. Ado ac do ona palķireye decena, ar joto hore bar hatinķetķoa, adom do lahare ar adom do tayom reye dohoketķoa. Ar laha rene metaťkoa : Ape do pe kos habic dar idipe ar ho dar ruar pe ar hoho idipe : Kheber dar phalnaren raje hijuk kana, uni do maejiuak metahā do bae nela, ar jahae judiye nel tiok ocolen khan ekalteķo goť ocoķa. Ar tayomren ho onkageye metaťkoa. Ado onde khonko mohndaena, ar paltonko do onkageķo dar lahak kana, arhoķo dar ruarķana. Dhol dhak ruruko ho onka ge. Ar calak calakte uni rajak disomķo tiokkeť khan uni rajren hoponera do uni budmantriak kathae anjomkeda, are hudiskeda : Dur re, in cet lekan menet onkage nui hoe menet do ? Uni hor do jahaleķate nonde rokao kateń kuliea, cet iate onka doe meneda. Inak tege ona

disomko tiok keŧ khan uni kuŕi do apate metadea : Ma noko hoŕ do jãhã lekate nonde rokaokom, in do uni hoŕ tuluẽ thoŕa galmarao sanaednã. Ar judi nunak maraŋ raj hũyãte uni ham rokao daŕeae khan in doŋ paſi gujuka. Kchange uni raj do aẽren sipãhi onko thene kol keŧkoa onko rokaoko laŕiŧ, ar senkate onako kathako lai keŧte onkoko metaŧkoa . Kheberdar, nonkaŋ katha do alope roŕa baŋ khanpe goẽ otoka. Sipãhi do ruar kate rajko laiadea, menkhan uni do hoponeratak kathate aẽteŧge uni hoŕ thene calaoena, ar ađi nehõr sehoi kateye rokao kedegea. Ar uni kuŕiak hukunte miŧ ten tambuko benaokeda ar talare do pardako dohokeda. Miŧ sare do uni kuŕiye duŕup ena ar dosar sare do budmantri. Ado galmarao kin ehop keda. Uni kuŕiye menkeda Aũjom akadaŋ je am do macjiuak meŧãhã baŋ nẽnel sanaeŧ mea, ceŧ iate, ona reak kaŕon do ceŧ kana ? Ona aũjonikate budmantri doe men ruar keda Amge laha do lanne je am do cedak herelaŧ meŧãhã baŋ nẽnel sanaeŧmea ” Ado uni kuŕiye menkeda je ma jonon khon labare in do kulai jononni hataoleda, nĩren herel hõẽ tãhẽkana, ado bana hoŕge atnĩnĩ senlena, in do bharti hoŕmon tãhẽkana. Ona jaega re sendra hoŕ do jhali odao otokate alnĩ sendiako calaoena arko namkeŧnĩte ona jhali senko laga agukeŧnĩã, herelnĩ do ona jhali nĩel kate rovol menteye don paromkeda, menkhan in do baŋ don parom daŕeada, ona jhali regen jhaliena. Uni do in nĩr baŕi kate okate coe darket umak ceŧ pata ge baŋ namkedã. Unren menkeda : Nõkõẽ nonka herelaŧ biswas do banuka, mubĩren paŕaoena enhõ bae chaďaolednĩ nĩr baŕi oto adiãae. Ona iate ar hõ eŧak jononre herel são do baŋ nataka. Ado saŕige nõkõẽ nia jononre do manwa jononinĩ namakada. Ar hana jonon reak katha disaŧe herelaŧ meŧãhã nẽnel

doñ bañakada. Ado ma am laime cef karonte maeju meñāhā neñelem bañakada? Ado budmantri ðora gharic budis bara kate rorore ehokkeda. In do gelbar bochor lahare disonte nukrin odoklena. Era hopon do oraķ reko tahēvena, ðora dñ tayom nren era doe gočena. Ona aņjomte oraķ teñ ruar hečena. Ar uni khatirte gelbar bochor sin nindañ taposa keda, gelbar bochor tayom uni doe jiwet ruarena. Ado mit ten dare butare taposa khon ruar jokhenlin durup jirauena ar unak bochor bañ japitlet te adi at dudruin kedina adoe metadina : Ma inak hoborre bohok dohoe- te gitic japidme, adoñ japitkeda. Menkhan tinren ebhenena unre uni do bañ nel nam ledea, okate coe darkef, inak bohok do otreye doho oto kada. Ado adin bhabnaena at unregen menkeda je maeju reak biswas do banuka, ente nuu lagit gelbar bochorin taposa keda ar ni jiwet ruar oco keda, menkhan ona reak gun do bae doholeda. Onate in do maejuak meñāhā nel doñ bañ utarakada. Ona aņjomkate uni kuñ do ona tala reak parda or ocok kate uni budmantri ðhene harupena, are metadea. Ende khan alinak do mit lekan karon kan gea, ma amge baplanime, am chada etak redo bañ baplaķa. Ar apattet bapla reak sanamak jaruokak jukraue metadea. Khange uni raj do jotoake tearkeda. Unre budmantri do dadattet kađ oraķre menaeye disakedea, are menkeda : Alinak bapla hoyok lahare joto kaidiko doko rara ocokma. Ado sarige joto kaidiko rarakeťkoa ar adi dhumdhante unkinak bapla hoeyena. Ar onde khonko bidā ruarena onka dhumdhamge. Sanam hor budmantrigeķo sarhao keda arko metadea je sarige amgem maraņa. Dhou khon bud ge maraņa, nonka lekate dhon khon budge sorosena.

73 RAKHAS KURI

Mit din bar hařam buđhi birte sahan řugukin calaoena. Birre seřerkate uni hařam do sahan e řam bařae-da. Uni buđhi do daķ tetań kedete mit řen sođokteye calaoena daķ řui lađiř. Calak calakte mit řen mońj okoć kuřiye řel řāmkedea. Uni buđhi do uni kuři řhene calaoena kuliye lađiř je noa kore okare daķ menaka. Menkhan uni řhene seřeren khan uni buđhi doe jom goř kadea. Inakte uni hařam do sahan koe maķ đankeda ar buđhi bae heć ruarok kante uni pakńjae calaoena. Uni rakas kuři do uni hařame řel-kede khan uni hō jome lađiř khukđane ehopena. Uni hařam doe řel řhik kadea je nui doe rakas kana onate botorte ađi řte đar keda ar mit řen pukhri řhene calaoena. Ona pukhri talare mit řen khunřiko bĩtaķař tāhēkana ar onare calaokateye dećena. Ona řelte uni rakas kuři do hoř kuři leka bande ena pinđhare đurup-kate raraķe ehopena. Ona jokhenge mit řen raj do ona horte sendrae calak kan tāhēkana. Uni rakas kuři uni raj řhen senkateye menkeda : E raja saheb, řele-me, in ren řāwāe do in e řir bađiań kana. In iate uni daķ re bolokate onđeye deć oko akana, ma bicar kařin-me, cedake nońka idińa. Raj do uni hoře hoho řugukede are metadea : Judi nui bam dohoe khan in emańme, řańi in benaoea, am do baķsisin emama. Uni hoř doe hē keda ar raj řhen khon baķsis hatao kate oraķ teye ruar calaoena.

Raj do uni kuři idikedeteye bapla kadea, ar kedokko jomkeř te jotoko gitić bařaena. Uni rakas řańi do ģai ģorate senkate joto mihū meron ģai kađae jom caba-keřkoa, setaķen khan sanam hořko bađae keda je nui doe rakas kana. Onate sanamko botorena je nui do

din dinte saname jom maraokoa. Onate rajko meta-
 dea : Je nui do jãhã lekate goč giđikaeme, hoř doe
 bañ kana, rakas kanae. Ado raj miť ten kũñe la
 ocokeda ar ona íela mente uni nãwã raniye idi kede-
 a. Ar oyoñ kate uni rani do ona kũñe íelet kan tãhẽkan
 jokhenko țhelao íur goť kadea ar onãre hasako íur
 pereč keda. Onkate uni rakas ti khonko bañcaoena.

74 PARKOM REAK' DAM.

Miť ten atore miť ten hoře tãhẽkana. Miť din uni
 do miť ten parkome benao keda ar teñ jut bařa kate
 rimẽtete metadea : Do, bajarte idikate akırnĩme ar
 jomak kırıñ aguime, ona ańjomkate uni buđhi do ona
 parkom bajarteye idi keda, ado hořko kuli bařa kede-
 a, noa parkom reak' dam do tinakem hataoa. Uni doe
 metaťkoa. Noa reak' dam do kuťhe pareari ge kulipe.
 Ado enka bařakate bako hataoleda. Miť għari tayomte
 rajren sipahiko hečena, adoko kuli kede- : Hã ge mañ-
 jhuu ı kħaťia ke kate dam lebẽ ? Uni doe metaťkoa :
 I kħaťia ke kimat mar pawa puťhia ke puchhĩ. Ona
 ańjom kate onko sipahi do raj țhenko calaoena arko lai
 adea, je onde miť ten mońj okoč parkom menaka ona
 kırıñme. Ona ańjom kate raj do onko sipahiye metať-
 koa, do kırıñ aguipe. Ado onko sipahi do senkate ona
 parkomko kırıñ agu keda.

Ado ayupen khan raj do ona nãwã parkom regeye
 gitičena. Tala nĩnda jokhen aema kombroko hečena
 ar raj oraķre bhugaķ kateko boloena. Ar hante note

emanteak jinisko sendra baraeda. Ona nêlte ona parkom kuþhe do aêtege boçena. Ar onko kombro piktaue ehopena. ar pitau pitante jotoe laga nîrketkoa, ar heê ruarkate aêtege arhō parkom re gutuena. Setaken khan raj doe beretena are nêlet kana je oraê do kombroko bhugak akada. Menkhan ceê jinis hō bako idi akada onate aêiye kusiena ar hukdise ehopena. Hudis hudis teye baðae keda je noa parkom reak guntege onko kombro do bako idi daçeakawada. Ar onhilok khon ona parkom do aêiye joton keda. Raj jâhân lekan muhin regeye parao lenkhan ona parkom hote tegeye bañcaoka. Onkate ona parkom reak kimat do aêi jastigea mente te sanam hoêko baðae keda ar nêlet hoê aêiko bhabnaena. Je cedak abo ge noa do babo kiriñleda ente noa khon aêi porhobon namkea honañ.

75 MIRU AR KOMBRO.

Mit' ten disomre aêi marañ kisâr hoê tâhêkana. Uni do barea mirui asulletkina. Unkin miru do hoê leka roroêkin ceê keda. Jâhâe uni hoêak oraê teko calaolen khan duруп teñgonkin metakoa, ar boge juda hō kin kulîkoa. Ar aêi leka onko sâotekin roê galmaraoa. Oraê reak cij jâhâeko bañic lekhan kisârkin laiaea. Onate kisâr do unkin aêiye dularkina. Mit' din do aêi utaê kombroko heçena, ar oraêren sanam hoêko goçketkoa, ar dhon durib jotoko oðok idikeda. Sesre unkin miru hōko idi toraketkina, ona nêlte mit' ten miru do kombroe metaêkoa : Hape thirokpe, ape ceê pe ceka akada ona do jotoñlaia. Ona añjomte

onko kombro do uni miruko peṭer goč kedeā, menkhan dosarič do ceṭ hō bač'rorleda. Joto katha mone regeye doho kada.

Onko kombro do onako cijante miṭ ṭen naṅgrahateko calaoena. Horre ona'naṅgraharen raj tulučko ṇapamena. Menkhan raj do bae baḍae daṛeada, je noko doko kombro kana mente; onate uni miru do uni ranī hohoadeteve metadea: E raja saheb, daya kate ma nokoak te khon amak tite idiyime, adonī laīma. Ona aṇjomte raj do uni miru onkoak ti khon ačak ti teye idī kedeā. Khange uni miru do lalaive choṇena: E raja saheb, noko doko kombro kana. In ren kisārko goč akatkoā ar joto dhon ḍurib nokōeko agueda ar dosarič miru reak hal hōe laīadea, je ceṭ leka teko goč akadea mente. Ona aṇjomte raj do onko kombroe tolketkoā, ar uni miru laīade leka ona jaegate senkate jotoc īel todarot keda ar sarige mirui lai ket lekae nāmkedā. Khange onko kombro do ḥakim ṭhene jimaketkoā. Ḥakim do bicar re duṣiye nāmket kote onko joto kombro pari pariteye gočketkoā. Aī uni miru do ač ṭhene dohokedea nonkate uni miru do ačren kisārko goč kede reak badlae halakeda.

76 SAODAGOR.

Miṭ ṭen Saodagore tāhēkana. Uni do ačren baḥu aḍiye dalea, onate baḥuttet doe menkeda: Cedakem daleṇ kana, ente amak arjon do bacon jomeṭ, tis amak arjonin joma unre daleṇme. Ona aṇjomte uni saodagor doe lajaoena, ar enhiloč khon dadale baḡikeda.

Ado ačren sadomre emanteak sajaokette bepare ođonena. Calak calakte ađi saŋgin disome calaoena. Calak jokhen hōrre miť ten gađae namkeda. Onare dať do bań atuk kana, rohorgea, menkhan onare lauka calak kana, ona nelte ađiye haharaena. Ado calak calakte miť ten raj naŋgrahae tiok keda ar onđeye đeraena. Ayupen khan raj do sipahikoe kol keťkoa : Do calakte nelkope, jãhãe upria hoř saraireko đera akana se bań ar menakko khan agukope. Sipahi do senkateko nel baraetkoa ar uni saodagarko namkede ar raj thenko sap agukede. Raj do uni tuluć đher kathae galmarao bara keda ar ses reye kulikede je am do disomem daran kana, mase laime jãhãre jãhãn haharawak jinisem nel akada. Saodagor doe menkeda : Raja saheb, jãhãre jãhãn haharak jinis do bań nelakada, menkhan tinre amak disomten boloena unre miť ten gađan namkeda, onare dať do bań atuk kana, ente rohorgea, menkhan onare lauka calak kaniń nelkeda, ar ađi haharan aikaueda. Ona anjomkate raj doe menkeda : Ōhōk, noa do auriak gem roředa, bhala rohō gađare lauka do cekate calaka. Saodagor doe menkeda : Bań raja saheb, ere do bań roředa, inak meťten nelakada. Raje menkeda : Acha, judi noam uduk đarean khan adha rajin emama, ar judi bam uduk đareak khan am then tinať dhon đurib menaka ona do inak hoyoka ar am dom kađ ocoka. Saodagor menkeda : Hē, delabon in uduk apea. Onka menkate ona gađa thenko calaoena. Onare dať ma bogete atuk kan, ar lauka hē calak kangea. Ona nelte Saodagor doe lajao are maskilena. Ar onđe khonko ruar calaoena ar uni saodagorak dhon đurib do raje jobod keda ar hortet doe kađ kede.

Ađi din hoeyena, saodagor do oraťte bae ruar kan nelte bahuttet doe hudiskeda je nui hoř do horre

jāhān maškil hoeadea ar bañkhan jāhāeko reč akadea. Onate bae ruar̄kana. Okoe torań pańja aġuea. Onka menkate herel lekae dhuti dah̄riena ar sadomre dečen-
te jāwāetef pakıjae ođokena. Calak calakte ona disome tiok keť khan ona gađa geye nāmķeda. Onare dak do bań aťuk kana, rohoř gea menkhan lauka do bogete calak kana, ado paromok jokhene menķeda : Khaberdar, in auriń ruarok hābič nońkage tāhē hatarokme, onka menkate ona raj nańgraha re senkate sarāireye đeraena. Ayupen khan raj do arhō sipahiye kolkeťkoa je do nēlkope sarāire jāhāe upriā hořko đera akana se bań, ar menakko khan in then aġukope. Sipahi do senkate uniko nām ķedea ar raj thenko aġukedea. Raj do pahil leka boge judā kuli barakateye metadea : Am do disom disomem dārān kana, jāhāre jāhān haharāk jınsem nēlakat̄ khan ma laı aleme. Saodagorren rinēťef doe menķeda : Jāhāre jāhān haharāk jinis do bań nēlakada, menkhan tinre amak disom teń boloena unre miť ten gađan nāmķeda. Onare dak do bań aťuk kana, rohořgea, menkhan bogeto lauka calak kana. Ona nēlte ađi haharāń aķaķukeda. Ona ańjomte raj doe menķeda : Noa do eřenakgem roředa, bhala, rohoř gađare lauka do cekate calaka. Saodagor ren rinēťef doe menķeda : Bań ekřekana, delań udukapea, raje menķeda : Judi bam uduk ale khan amak joto dhon durib do ināk hoyoka ar am dom kađ ocoķa, arem uduk đareale khan adha rajin emama. Ona ańjomte uni do joto hoř ona gađateye ayur idikeťkoa. Arko nēl ķeda, sarige gađare dak do bań aťuk kana, rohořgea. Menkhan bogete lauka do hante nate calak kana. Ona nēlkate raj doe bhagaoena ar jāwāetefak okako jinis raje jobodleda, onako jotoe chađaokeda ar jāwāetef hō kađ oraķ khone chađao aġukedea ar adha rajkin nāmķeda. Ar aķinak oraķtekin ruarena. Saodagor

do bahuttetāk bud ākil nēlkate āḍiye bhaṛoena. Ar enhilōk khon do āḍi suluk ar raṣkāte dinkin khemao-keda.

77 PEA ERE KATHA.

Miṭ ṭen raje tāhēkana. Uni do āḍi lelha hoṛe tāhēkana. Disom ceṭ lekateye calaoa, aḥren rayotkoak boge hoyōk reak do bae hudisa, eken jom nūkate boroḍane gitiḥ joṇa, ar auriak hudis bicarte dine khemaoa. Miṭ dhao do aḥren joto rayot ar aḥren kāmīakoe hoho jarwaket koa are metaṭkoa : Ape talare jāhāege ekalte pea ere kathae roṛa, uni do āḍi utaṛ bāksis ar adha disomiṇ emaea. Ona aṇjomte ākilan hoṛ do rajak noṇkan lelha kāmī nēlte mone monete āḍiko landa keda menkhan botorte ceṭ hō bako roṛleda.

Ado dosar hilōk sanam hoṛge apan apin mimiṭ goṭen ere katha sajaokate raj dorbarreko hājirena. Ar raje duṛupen khan apan apin ere katha lālāiko ehopena, menkhan okoeak katha hō sarige ekalte katha kana mente baṇ pormanlen takoa. Ona sor rege miṭ ṭen hoṛ do gaie gupi baṛaetko kan tāhēkana. Uni do sen sor kateye menkeda : In do noa disom reak do oka dhejge baṇ bujhau dareak kana, ente noa disom ren hoṛ do 'miṭ bar kaṇḍa daḥ lo kateko umoka ar umkate miṭ kaṭiḥ sunumko ojoga. Menkhan ale disomre do bale onkaea. Ale do goṭa atoren hoṛ riāu-kate miṭ ṭen kūile laea, ar onare tuṛile up pereja. Ado ona khon miṭ ṭen maraṇ utaṛ tuṛi dareaka, ar maraṇ maraṇ jōka, ado onḍe senkate tuṛi jo pheḍ senrele

ťiŕe goťkatge, ado ona khon had had sunum joroka, ado ona sunum tegele umoka, dakte do baň. Ona aňjomkate sanam hořko mengoťkeda, je nonka do tis hō oho hoe dařelena, noa do ekalte ere katha kana. Enka men bara kate apan apin oraķ teko calao baraena.

Dosar hilok do ar hōko jarwaena, ar onkage ađi leka ere kathako roř barakeda. Menkhan okoeak hō ekalte era katha kana mente do baň pormanlen takoa. Inaķ tege uni gupi hoř hōe hečena. Are metať koa : Noa disomren hoř do ađi pe lelhagea ente ape do jaoge japuť dinre adwa caole daka pe joma, teke caole reak do baň. Ale disomre do ona jheť baśaķ jokhen reak setoň řukuč rele sambao baekaka, ar japuť din tioklenre teke hořo baň rohořok talere ona setoň gele jhič goťkaka, ado hořo rohořege, ene huřuň caolekate tekeak caole daka gele joma. Ona aňjomkate raj ar sanam hořko menkeda : Je nonka do oho hoe dařelena, je jāhāe řukučre setoňko bae ? Noa do ekalte ereak katha kana, ar enka barakate apan apin oraķko calao baraena. Menkhan raj doe asbasaoena, je nui hoř do sari sari-ge barea ere kathae rořkeda, pasen gapa hōe rořgea, are roř lekhan adha raj ar baksis emae tege hoyok tiňa. Onate ačren dewan sipahikoe metaťkoa : Nelpe nui hoř gapa judi sari sari-ge ere kathae rořle rehō alope hēaka baňkhan adha raj emok hoyok tiňa. Ona katha do uni hoř hōe aňjom tiok keda. Ar oraķte senkate barea laťu laťu khačlake benao oco keda. Setaken khan sanam hoř raj kacaharireko jarwaena. Uni hoř hō onakin khačlakante kacahari reye hařirena. Ar raje metadea : Ia Raja saheb, Am baba noakin khačlake bar khačlak pereč pereč řakańem akawadea, ona den em kaťińme. Sanam aķuňjomko doko thirakana ente raje men akawaťkoa, jāhātiňaķ ge ere kathae rořle

rehō alope hēkaka. Noa anjomkate raj doe asbasao-
ena, judi ere katha kana menteye men lekhan ma adha
raj emok hoyok kantae; Ar ere kathae banet kan
khan ma sari kathage darajoktaete bar khaclak taka
emok hoyok kantae. Adi ghariċ hudis bara kate raje
menkeda: Noa do ekalte ere katha kangea. Ar sanam
horgeko hēk keda. Cekaeae, raje bhagaoena, aċak
lelha kami reak kuraye namkeda. Uni hor adha raje
emadea ar sesre mit ten hoponera baksis menkateye
emadea. Uni hor do pea ere kathae rorkette rajak
adha disom hoe namana ar raj hoponera hoe bapla
kede. Aċ ge mit ten raje hoeyena.

78 BAREA GATE KORA.

Mit ten rajren hopon ar mit ten dewanren hopon-
kin tãhēkana. Unkin do gidra khonge adi gatekin
tãhēkana. Mit tege olok parhaoċ hōkin cet keda ar
mit then gekin tãhēkan tãhēkana. Arkin hara buruen
khan mit dhaotege unkinak bapla do hoeyentakina.
Menkhan raj koraren bahu do dhej hō bae nelok kan
tãhēkana ar dewan hoponren bahu do nelok te adi
moije tãhēkana. Onate uni raj hopon do mone mone-
teye hudis keda: In don raj hopon kana enhō moij
bahu ban namledea? Menkhan nui doe dewanren
hopon kana, ar cet hō banuk taea enhō noikan moij
bahui namakadea. Jãhã upaite uni do inin hataoea.
Noika monere menkate uni do dewan hopone metadea:
Delañ alañ do sangin disom telañ calaka, ar onte rege
lañ nukriya. Onka riakatekin calaoena.

Thora din tayom banarren ge mimit goten kora gidrakin hoeyentakina. Ontere uni raj hopon do uni dewan hopone goç ocokedea. Ar uniren bahui meta-dea : Nitok amren jawae do banugica, ma kusik me in gei baplamea. Ona anjom kate uni bahu era doe menkeda : Noa katha do ohoge hoelena, am saote do jiwi calak tin re ho ohon bapalena. Raj hopon do noa katha anjom kate adye rangaoena ar acen sipahikoe metaatkoa : Do nu maejiu do urni birte idiepe ar ontore goç oto kaepe. Ona anjom kate sipahi do uni urni birteko idi kedea. Uni bahu era doe metaatkoa : Je akhir pe gojengea, in goç kate inak ti janga do mimit kond re dohoe pe ar hormotet do tala re ar bohoktet do mit arere beste doho oto kakpe. Sipahiko do uni goç kedete menlet leka geko doho bara kada. Ado ona khon ge onde mit ten monj okoç dolan hoeyena ar berhaete nana hunar jo ar bahawanak bagwan ar hor ho hoyena ar emanteak dhon duribte ona orak do pereçena ar onakin met khon mit ten miru ar mit ten kisinikin hoyena.

Thora din tayom uniren kora gidra doe hara juanena ar engat apatak joto hal doe badae keda. Mit dhao do ona bir tege sendrae calaoena ar ona dolanko nelkate ondeye bolo baraena. Inak tege uni miru ar kisin galmarao kane anjomket kin ente unkin do uni raj hopon ar dewan hopon reak ge ehop khon mucat hapiç cet leka cekaena, onakin galmarao kan tahkana. Uni kora do ona joto galmaraoe anjom caba keda. Adoe metaat kin : In go don nam ruare se ban ? Unkin dokin metadea, ban. Tobe nondenak suk bhog jojom sanaet mekhan ma nonde ge tahenme, ona anjomkate uni kora do onde geye tahayena ar ac ge tayomte mit ten raje hoyena.

79 SÍŃJO RANI.

Mit ten rajren hopone tãhẽkana. Uni do sendra daran adıye kusika. Onate jaoge aema hořko sipahiko ante sendrae daran. Mit dhao do adı saıguı birtoko calaoena. Ar daran darante adıgeye laıgaena, ar dak tetan kede. Ado onko sipahiko hante nhateye kol keřkoa dak nam lagıt, menkhan okare hõ bako nam-leda, eken mit jaegare mit ten reıge budhiak kumbako namkeda. Hećkate raj hoponko laıadea, je dak do okarehõ banuka; hane hande mit ten budhiak kumba menaka. Raj kořa doe metařkoa: Do ondege senkate dak koyepe ar aguaıpe; ona aıjomte sipahi do uni budhi thenko calaoena, ar dakko koe kede. Uni budhi doe menkeda: Judi raj hopon do iıren hoponerae baplaye khan dak in emaea, ar bankhan do ban emoka. Sipahi do hećkate raj kořako laıadea. Uni doe metařkoa: Heı baplaea, do laıaepe ar dak aguhotaıpe ente tetante jıwi calak lekan bujhaıueda. Sipahi do senkate uni budhiko metaıdea: Hẽye baplaegea, den dak emokme. Uni budhi doe menkeda: Ać ge nonde hećkateye menma, tobe dak in emaea. Sipahi do senkate uni kořako laıadea. Ona aıjomkate uni kořa do ondeye calaoena, ar bapla reak dine thekan utar keda. Ado uni budhi dake emadea, ar jotogeko in jıraıena. Ado onde khon ořakteko ruarena.

Ořakre senkate uni kořa do engattete laıadea je in do in tege mit ten bahuı namakadea, ar bapla reak din hõ gořa ořo akada. Engat doe kuli kede: Tis oktem thekan akada? Menkhan bae laıařkoa. Ado nenda din seřeren khan bariatko calaoena. Ar uni

budhiren hoponerate bapla kedeā. Ado onde khonko bidaena, joto bariatko do lahateko dārkeda, eken bahu jāwāe motokin tāhēyena. Bahu kuṛi do hijuk hijukteye laūgaena ado uni koṛae metadea : Do palki nām agnime, tarante do ohoñ sen dārelena, onka menkate miṭ ṭen kūi ṭhenkin duṛup jiraūena. Raj koṛa do ato te palki nāme calaoena. Uni bahu kuṛi do kūi ṭhen duṛup geye baḡi oṛoadea. Ināk tege miṭ ṭen ḍom era do ona kūi ṭhen daḡ lae heḇena. Uni nēlkate uni ḍom era doe menkeda : Dese amāk kicriḇko emāñime, am lekañ nēloka se bañ ? Uni bahu kuṛi do aḇāk joto sapap uni erac emadea, ado arhō uni ḍom era doe menkeda : Mase noa kaṇḇa lo pereḇ katiñime. Ado uni bahu kuṛi do daḡ loloe ehopena. Uni era do ackage uni kuṛi kūireye ṭhelao nūr goṭ kadea, ar aḇge unige duṛup akan kan ṭhene duṛupena. Inakte uni raj koṛa do palkianteye heḇena. Adoe metae kana : Enaṇ do moñj ge eselem nēloḡ kan tāhēkana, nitok do cekate hende gem nēloḡ kana ? Uni era doe mengoṭ keda . Nonde mīñ jāpiṭ akat tāhēkana, unre kahu heḇ kateye sogak kedirā, onateñ hendeyena. Onka barakate ona palki rekin deḇena, ar oṛakteko calaoena. Ar onde aḇi kusi raṣkaḡateko daram aderketkina. Menkhan uni hende era nēlkate jotoko edreyena, menkhan raj botorte okoe hō ceṭ hō bako menleda.

Thora dīn tayom uni raj koṛa do arhō aḇren sipahi-ante sendrac calaoena. Miṭ ṭen sipahi do ona kūi ṭhene calaoena uni bahu kuṛiye unum ocolen. Uni khon miṭ ṭen aḇi moñj baha hoe akan tāhēkana. Uni sipahi do ona siṭ kate uni raj koṛa ṭhene idikeda. Ona nēlte uni doe menkeda : Ināk unāk unāk bagwanre baha menaka, noa leka ḍo miṭ ṭen hō banuka. Onka

menkate ona baha do oṛakteye idi tora keda. Menkhan ona mosoten re ona do miṭ ṭen guriç mande reye giḍi-kada. Ona khon miṭ ṭen aḍi moñj aṛak dareyena. Ona íelte uni koṛa do engattete metadea : E go ona aṛak agukate utuañme. Ado engattet ona aṛake agu-keda ar tinreye utui laḡidok kan tãhêkana unre ona aṛak doe roṛ goṭ keda : Ego alom utuiña, bañkhan doñ goç godoka. Ona añjomte engattet doe baḡlada ar uni koṛae laḡadea. Uni koṛa do ona añjomkate ona aṛake giḍi keda. Ona aṛak khon miṭ ṭen siñjo dare omonena ar thoṛa din tege marañ utaṛ dareyente laṭu laṭu joena.

Miṭ din do uni raj koṛa sendra khone laḡa heçente ona dare buṭa rege parkom idi kateye gitiç jiraena. Uni baḡuttet hõ onḍe geye calaoena. Ar moñj rear umule ñamkette uni koṛa doe japit keda. Khange ona siñjo jañum do uni nãwã rañi bogeteye paṭi baṛa-kede. Onate uni do uni jãwãetete beret kede are metadea : Ma noa dare do maḡ giḍi kam ente noa reak jañum do bogeteye paṭi keduiña. Ona añjomkate raj koṛa doe hukumkeda : Ma ona siñjo dare do maḡ giḍipe ar atoren joto hoṛ hoho akope jemon ona reak jotet idi kateko jom, sipahiko do hukumatko lekako kami keda. Ona takre miṭ ṭen oṛakren rañdi maejiu do okate coe sen akan tãhêkana. Are ruṛ heçenkhan gidṛako laḡadea je raj do ona siñjo dareye maḡ oco keda ar jotet do goṭer atorene ematkoa. Ado uni maejiu do aç reñ gidṛakoe ruhet baṛaketkoa je cedak ape do bape senlena. Onka menkate aç ge raj ṭhene calaoena, are metadea : E Raja saheb, goṭa atoren hoṛ siñjom ematkoa, in do oṛakre bañ tãhêkana, in do bam emaña ? Raj doe metadea : Do senkate íelme menak khan idi joñme. Ona añjomkate uni maejiu

do ona siŋjo dare ʔhene calaoena, ar miʔ ʔen maraŋ utar joe nāmkedā ar oraʔ teye idikedā. Ado ona nēlte gidra doko metadea : Den go posak hodme, jomale. Ado poksake ehopena. Inaʔ tege ona siŋjo jo doe roʔ goʔ keda : E go bai baite posagme, baŋkhan in gujuka, ona roʔ aŋjomte uni ora doe botorena are capat giði kada. Menkhan onko gidra doko menkedā : Ma se go posagme, nēlabon noa bhitri re cele menaea. Ado agu ruar kate bai baiteye posak keʔ khan ona khon moŋj okoʔ kuʔiye odokena ar joto hale lai keda, ar onko ʔhen geye tāhēyena.

Thora din tayom atoren sanam hoʔ ge uni kuʔiko nēlkedea, ar uni raj koʔako laiaidea, Je uni ranḍi maejiu oraʔkre miʔ ʔen kuʔi oka khon coe heʔ akan, uni samaŋre nui rani do kise lage ? Ona aŋjomte uni raj koʔa do sadomre deʔkate onḍeye calaoena, aue nēl kedete aʔak oraʔ teye sap agukedea. Uni kuʔi do bapla hilok khon reak uni koʔae laiaidea. Ona aŋjomte uni raj koʔa do aḍiye edreyena ar miʔ ʔen kūŋe la ocokeda ar onare uni ranitae doe khaŋjo ocoketkoa. Ar cetan khon hasateko nūr topa kedeā ar nui kuʔige asol raniye benao kedeā. Siŋjo jo khone posak odok oco lente Siŋjo rani geko nūtum kedeā. Ar enhilok khon uni raj koʔa do aḍi suk ar kusi raʔkate dme khemaokeda.

—————•

80 SUKRI RAJ.

Miʔ ʔen atore ponea gate kuʔiko tāhēkana. Onko do miʔ din urni birte sahan aguko calaoena. Ar onḍe

birre dak tetañketkoa. Ado hante nate dakko sendra baraeda. Miñ then dakko nám keda. Onare do bir sukriye jobe akan tãhëkana, onate barea kuñi dokin menkeda : Noa do babon núia, ente noa do sukri leđ dak kana. Ona menkate laba senkin calaoena. Ar bes dak sendra námkatekin níukeda. Menkhan barea kuñi dokin menkeda : Nitok dak tetañ te jiwi calak kan tãliñ, boge se jãhãñ dak kange noa geliñ núia. Ona menkate ona dak gekin níukeda. Ado sahan halañ mokoñ kate orať teko ruar calaoena. Thora din tayem onkoren gidraťo hovenã, okoe bes dakkin níu leda unkinren do hoť gidra ge, ar okoe leđ dakkin níuleda unkinren do sukri gidra gekin hoyena. Onko ponon gidra do adiko gateka, nukin hoť gidra nahelkin si khan unkin sukri gidra hõ uťã kate otkin laea, arkin casa. Je lekage hoť gidraťin kãmia onkage unkin hõkin kãmia. Ar onkate adikin kisãrena.

Miñ dhao do ona disomren raj hoponerat baplaye lađite thik thak keda. Bapla dinko nenda keda. Uni raj do ajať disomren sanam hoťe neotaketkoa, ar adi lekan khel tamasaẽ agu ocokeda. Baťat hõko hecena adi rajan bajan kate. Onko ponon gate korako riãuena : Je dela bon abo hõ khel tamasa bon níel aguia. Adoko calaoena. Calak calakte unkin sukri koťã dokin hudis keda je nukin makin hoť kante onko thenkin calak, menkhan alañ dolañ sukri kana. Onđe do ohoko sor ocolelaña, laga níur lañako. Onate hor re miñ then maraň uťã dhiri çatãnikin níel námkeda, ar onđe senkate onãregekin decena. Ar onđe khon gekin koyok akatkoa. Menkhan unkin hoť koťã do onđekin sen seterena. Tinre bapla okte hoeyena unre uni raj hoponera doe menkeda : In ren jãwãẽ do nui doe bañ kana, in jãwãẽ do hanđe dhiri çatãni reye duñup akana. Ona menkate unkin sukri thene

calaoena, ar miť ten sukri kořa malae horok adea
ado uni raj kuřiak bapla do uni sukri tuluće ađi jak
jomokte hoyentaea. Raj do hopon erat ar jãwãe
gomket ać ořak teye idikeťkina. Ona řelte hoř do
ađiko haharaena, ar adha raje ematķina. Uni sukri
ge raje hoeyena. Onkate ađikin kisarena ar aķinaķ
raj ađi moņij tekin calaokeda. Porja hõ ađi suk tekin
dohoketķoa, onate sanam hoř ge uni sukri raj do
ađiko manao kedeas.

81 HĂŘŮ JĂWĂE.

Miť ten hořen miť ten kuři ar miť ten kořa hopon-
kin tãhěkantaea. Miť din do um kuři birte sahan
agui dukana. Ontere miť ten hãřũ řamkedeas. Uni
hãřũ do um kuřiye metadeas. Hm baplameas, kuřik
kanam se baň? Uni kuři do hãřũ botoradeteye men-
keda: Hẽ, kuřik geaň. Ona aňjomte hãřũ do uni
kuři urni birteye idikedea, ar onde aćak ořakreye
dohokedeas. Uni hãřũ do ađi kisãre tãhěkana. Aseć
taseć cij basuttae, ar emanteak jinis do eken sona reak
ge tãhěkantaea. Uni kuři do ađi řukte din calak kan-
tae tãhěkana. Onte uni kuři do ořakte bae ruarľente
eňgat apat do ađikin andmandaoena. Ar uni kuři ren
bokot kořakin metadeas: Do, řieleme oka sene
senakana? Uni kořa dó goťae sendra bara kedeas, men-
khan okare hõ bac řam dare adea, ać eskarge ořakteye
ruar hećenas.

Unkin eňgat apat do řatu sambarkin tearkeť te
miť ten kařukin meťadeas: Do calakte hoponeras

tālín sirí aḡuem, okare menaea, ar satu sambarkin moṭra goṭadea. Uni kaḡu do onḡe khon kaḡ kaḡ kateye uḡauna. Ar sendra sendrate uni kuṛi do urni bir bhitrireye níām kedeā, ar onḡe senkate uni kuṛi joto boge judae kuli kedeā, ar notenaḡ hōe laiaideā, ado aḡikin peṛa baṛa kedeā. Ar onkage satu sambar moṭra goṭ aḡetekin biḡa goṭ kadeā. Kaḡu do heḡ ruṛ kate joto hale laiatkōa. Ona aṇjomte apat do uni hāṛũ goje laḡiṭ miṭ ṭen tarwaṛiye benaokeda, ar kaḡu sāote urni birteye calaoena. Onḡekin seṭeren khan hoponerat do sona gaṇḡo sona maḡi duṛuṭ laḡiṭe emaṭkina are ḡobok baṛawaṭkina. Onakate uni hāṛũ hō jokhare heḡena are johareṭ tāhēkan jokhenge uni hoṛ do hāṛũ maḡ goṭ kedeā. Ar onḡe khon hoponerate idi kedeā ar ḡareak bhor emanteakko idi tora keda.

82 RAEBAR TOYO

Miṭ ṭen atore miṭ ṭen hoṛe tāhēkana. Uni do aḡiye reṇḡeḡa. Ona sorre miṭ ṭen toyoe tāhēn kan tāhēkana, uni toyo do uni hoṛaḡ dosa níelte aḡiye māyāyena are metadea : Jāhā lekate am doṇi goṛoama ar raj hoponera tuluc amaḡ bapla doṇi hoe ocoea. Onka menkate ona disomren raj oṛaḡ sene calaoena. Ar rajaḡ miṭ ṭen pan bagan reye boloena, ar pan jojome ehopena. Ona bagan re miṭ ṭen pukhri tāhēkana. Raj hoponera do ona pukhrite aḡren gate kuṛiko sāote umoḡe heḡena ar toyo pan jojom kane níel kedeā. Adoc meneda : Nui toyo do aḡi kisāṛ disomren kangeae, onateḡe pane jomeda, abo disomren hoṛ do aḡiko reṇḡeḡ gea, onate pan hō bako jom baṛaea, ona aṇjomte toyoe mengoṭ

keda · Hē, ale disomren hoṛ do aḍiko kisāṛa. Ar raj hō aḍiye kisāṛa. Am babawaḱ oṛaḱ khon uniaḱ oṛaḱ do aḍi maraṇa. Uni samaṇre nui do adha hō bae hoyoḱa. Ona aṇjomte uni kuṛi do oṛaḱ teye calaoena ar eṅgat apate metaḱkina : In do uni raj tuluē geṇi baplaḱa. Ona aṇjomte raj ar raṇi do uni toyokin hohoadea, arḱin kuli kedea, je uni raj do aḷiṇren hoponerac baplakea se oho ? Uni toyo doe menkeda : Uni Raj do baḷhui sendra baṛaetḱoa. Achaṇ kulilege aḍoṇi laiapca. Onka menkate uni hoṛ ṭhene ruṛaṛ calaoena. Are metadea : In oka lekaṇi metama. am do onka ge kaṁime. Ar enka baṛa ṭkate aē doe ruṛaṛ calaoena. Ar raj-raṇiye metaḱkina : Hē ye baplaye geya. Ado uni toyokin metadea : Raj do laiaeme, bariat do mac hijuḱ ma, menkhan mīaḱ oṛakte do ḍher do aloe agukoma, ente jaega hō unāḱ do banuḱa. Onka menkate uni toyo do uni hoṛ ṭhene ruṛaṛ calaoena. Uni toyo do dhubi ṭhen khon kicriē idikeṭte bariate sajaoketḱoa, ar bogete kaḷhu ar toyoe idi toraketḱoa. Ar naṅgraha bahre regeye deṛaketḱoa. Onko kahu ar toyo do bogeteko andoṛ keda, ado jāwāe beṭa motoe idi kedea arko baplaena. Uni nāwā jāwāe do .rajaḱ goṭa oṛaḱ racae dāiā baṛa keda ar miṭ ṭhen kaṭ doho akate ielkeda. Adoc meneda : Noa reak do haṇaḱ se nḷanaḱ nahel hoekoḱa ; ona do uni baḷhu kuṛi hōe aṇjom tiok keda. Ar toyoe metaekana : Je nui doe ceṭ lekan hoṛ kana, nahel benao reak kathae roṛ baṛaet kan do ? Ona aṇjomte toyo doe mengoṭ keda, je nui do aḍi bhage raj kanae aēren porjako laḡiṭ siṇi saṭuṇ dandok tegeye tāhēna, jemon onko do nahelko nāṁte cas bas reakko kaṁi ; ona aṇjom kate uni kuṛi doe thirena.

Dosar hilok do onḍe khonko biḍa calaoena. Ar miṭ ṭen ḍhena ḍhena kuṛiā oṛaḱ reko boloena. Ona ielte

uni kuṛi do toyoe kuli kedeā : Je rajak oraḱ do okor ?
 Toyo doe menkeda : Nōkōe coṇ. Ona űelte uni kuṛi
 do bogeteye rak keda, menkhan tayomte doe menkeda :
 Rak kate doṇ cekaea ja hoe enaḱ do hoeyena. Uni kuṛi
 do ṭaka beknaoe baḍae kan tāhēkana. Ado aseḱ taseḱ
 ṭakae benao keda ar maraṇ maraṇ oraḱe benao ocokeda,
 ar dhon durib mihū merom ṭaka eman kote aḍiye
 kisārena. Ar apattete neota idi kedeā ar onako jotoe
 uduk adea, ente aḱaḱ khon do sanamaḱ ge doḅṛa tāhē-
 kana. Ona űelte apat do aḍiye kusiena, are ruar
 calaoena. Hoponerat jāwāe gomket do aḍi sukte dīn-
 kin khemao keda.

83 RŌ SENDRA.

Miṭ ṭen atore miṭ ṭen aḍi lamot koṛae tāhēkana.
 Miṭ dīn uni do jaṅgare dhiriteye tohot ghaoena. Ado
 daka jojome duṛupen khan miṭ ṭen rō do ona ghaore
 heḱ kateye duṛupena, ar siḍiḱ marteye gergotkedeā,
 ona űelte uni koṛa do uni rōe lagakedea, uni rō do ghao
 khone uḍaṛuen khan onakore ḍhērē ḍhērēye uḍaṛu baṛa
 gotena, ar uniaḱ dakareye duṛup gotena. Ona űelte
 uni hoṛ doe hudiskeda, je nui rō do ghaoreye duṛup
 lena ar onḍe khon heḱkate arhō dakareye duṛupena.
 nui do aḍi achok ṭat kanae, ar monere hirkha
 janamadete ona ḍakae baḡiada, ar senkate atoren joto
 koṛae riāu jarwaketkoa ar ona hal jotoe laiatkoa are
 menkeda : Ma aḱ sarko ṭhik tape, ḍela bon rōbo
 sendrakoa arbo goḱ maraokoa, ente noko do aḍi achok
 ṭat kanako. Ona kathate joto hoṛko paṭiaṛu ena, ar
 sanam ge rō sendrako sapraoena. Calak jokhen joto

hore metatkoa jãhãe ge rō pe námleko khan alope hohoea bañkhanko uđau godoka, eken gol tegebo bapađaea.

Ado miť ten akut birtoko boloena. Ađi jhalko sendra idikeda, okōe hō miť goťan gan hō rō bako námleťkoa. Onđe khon calaķ calakte miť ten rō do okasen khon coñ uđau heć kate miť ten kořawak leńga soporeye ađ goťena. Uni nėlte uni kořa do suyur suyur gogole ehopena. Ona ańjomte uni sor reye tãhėkan hoř doe koyoķ goť keda. Are kuli goť kedeā, ukurić ya oka re ? Uni kořa do jojom ti reak uķduk kaťup te ona leńga sopo sene uduk keda. Uni hoř doe heć sor nōken khane nėl nám kedeā. Ar aķ sar uni rō sen tũiañu kateye tuń goť kedeā, rō ma oka sen coe uđau-en, menkhan uni kořawak sopo geye tuń tap goť keda ; Uni kořa do haso jalate bogeteye garjao keda, ceť bañ rōko sendrako uni kořa ge goķ kedete oraķteko ruar naporena.

84 DHINKI BIN

Miť ten horren sattı kořa ar miť ten kuřiko tãhėkantaēa. Onko auriķo hara buruķ rege eńgat apat dokin goćena. Ado onko baehako hara buruen khan sikariako hoeyena. Jaoge birtē sendrako calaka ar eman ten janwarko goć agukoa. Ar uni miserataķo doe isin aroe takoa, se oraķ reak sanamak uni geye kamia. Miť din do onko boeha ađi sańgiń urni birtē sendrako calaoena. Ar ruar jokhen miť ten maļi bahako agu dara keda. Ona nėlte uni kuři do ađiye kusiena. Ar dadat tekoe metatkoa, Okare noa maļi

baha menaka, iní do ondegé jǎwǎekǎn pe onko doko metadea : Je onde do bogete kul bana tarup, ar dhinki biní menakkoa, onde do bale jǎwǎemea, bańkhan-ko jommea. Uni kuři do ađiye jidkeda ar sesre onko dadatteko do ondegeko jǎwǎe kadea, ar ako orań khon sutamko tić idikeda onde hańić. Arko metadea : Jǎhǎn bipod rem paraolenkhan noa sutamge or godme, adole bađaea je jǎhǎn bipod rem paraoakana, ente onare ghanńiko tolkada, onage sađe godoka. Ona ańjomtele dař calaka, arle bańcaomea. Onka bara kateko bida kadea.

Mit din do uni kuri then mit ten kule hećena ar dań koe kedeteye nıu bara keda. are calaoena. Ina tayom mit ten banao hećena. Uni hō dań nıubara kateye calaoena. Ina tayom mit ten tarupe hećena uni hō dań nıu barakateye calaoena. Ina tayom mit ten dluńki bińe hećena, ar dańe koekedea. Ar dańe emae kan joklene sap goń kede. Ona nıelte uni kuři do ona sutame oı goń keda ar ghanńi do sađe gońena. Ona ańjomte dadatteko do kańi tarwań ań saranteko nıur calaoena, inakte onte do gońae uń hatar kede. Senkateko nıelkede do mit ten dhinki bińe burum akan. Uni nıel kate dadatteko do uni bińko mań goń kede, ar uni kuri do ńıweń ge uniań lać khonko geńtoń kede. Adoko metadea. Ale dole metamkan tǎhē kangea je onde do ađi lekan kańaha janwar menakkoa, onde do bale jǎwǎemea, menkhan am do aleań katha bam ańjomleda, nıel mese ceń lekan muhinrem paraoena. Onka řanbara kate ako sǎotege uni kuři hōko ıdı torakedea. Ar pańıl leka uni do orań reań geye kami barae ar dadatteko do sendrako calakte emanteańko aguia. Ar onka onkatege din gujarko calaokeda.

85 AKILAN RAJ.

Miț țin rajren pea hoponko tahēkantaea. Onko do jotogeko mena : Ii geu rajoka. Ona ańjomte apat doe metaťkoa : Do disomte senkate aķil ceť aģuipe, ar jāhāeak aķil ge sorosok tape unigeye rajoka. Ona ańjomkate onko hopontef do disomteko ođokena. Marańiē do khetteye calaoena ar miț țin kol beknaoe ceť keda. Talaiē do senkate miț țin khilđiye doho kedeā ar uni eneē eneēte aema paesae rojgar keda. ar huđińiē do miț țin kisār hoj țin senkateye guti-ena are metadea : Ma ii do olok parhaok ceťańme, amaķ joto lekanak ii kami katama, ar ii do eken daķ mańđitet imāńme ona chađa do ceť hō bań hataoa. Onka menkate uni kisārake kamia ar parhao hōe ceťana.

Thora din tayom apat do onko peneye hohoatťkoa are metaťkoa : Den udug tape okoe ceť lekan aķil pe ceť aģu akada. Ona ańjomkate uni marańiē hopontef do aē babawaķ band teye calaoena, ar onđe kole baissau keda. Ona kolte ona band reak daķ do miț għarite ańjeťena, ar onare tināķ hakoko tahēkana onko do jotoko goē maraoena. Ona íelte apat doe menkeda : Amaķ aķil do bań bhagea, ente onare tināķ hakoko tahēkana, onko hō ekaltem goē maraoketťkotińa. Ar ona reak dakte horaķ ađi porho hoyok kan tahēkan takoa, ona hōm caba ocokeda. Noate ināķ hō ađi loksān hoyena. Am do raj ohom calao dařlea, onate am do raj bań íama.

Onakate talaiē hopontef hohoadea. Uni do uni khilđianteye hećena, ar sekren ar rurui ehopena, ar uni khilđi hōe eneē kedeā. Ona íelte apat do ađiye

edreyena, are metadea : Amak̄ ākil hō bañ besa, ente am ma nui khilḍi ekneḥ tege dinem khemao, tin re raj reak̄ dom kamia. Onate am hō rajok lek dom bañ kana.

Ona kate huḍiniḥ hopontete hohodea. Uni do tinak̄ puthiye parhao akat̄ onae agukeda. Ar apate metadea : Ma jāhārege amak̄ kusi noa reak̄ kuli in me. Ona añjomkate apat do aḍiye kusiena are menkeda : Amak̄ ākilge sanam khon bhagea. Amge raj dom calao dareaka. Ona menkate unige raje benao kedea. Onkate uni huḍiniḥ ge raje hoyena. Ākil jorte beste raje calaokeda. Unkin laṭukin do ona disom khon hōkin laga rūr ocoena.

86 JOM SIM BODA.

Mit̄ ṭen atore mit̄ ṭen buḍhiye tahēkana. Uni do mit̄ ṭen merom eṅga kirin̄ katēye asul kedea are menkeda : Judi nui merom eṅga boda geye busak̄ lekhan uni do jom sim reñ magea. Ona menkatēye thirena. Thorā dīn tayom uni merom eṅga do bhag leka boda geye busakkedea. Ona nēlte uni buḍhi do aḍiye raskaena, ar aḍi jotonte uni boda doe asul harakedea. Ar maraṇ uṭare haraen khan jom simoke nenḍakeda. Ar aḍren joto gutta perae nēotakeṭkoṭ ar sanamak̄ koe kulau jurau ḍhurskeda. Ar enhilok̄ do uni merom boda tolgeye dohokedea, eken eṅga motoge gupite doe idikedea. Ayup̄ do uni merom eṅgae heḥ ruṇrenkhan uni boda doe kuli kedea : Henda go nī do teheñ cedak̄ bae arak̄ lediña ? Merom eṅga doe roṭ ruṭ adea : Nui buḍhi do gapae jom simok̄ laḡit̄ ar am geko

makmea, onate bae arakletmea ; Noko bam íeletkoa, bogete perako heč akantae. Ona anjomte uni boda do ađiye botorena ar engattete metadea, ma gojãhã lekate arakkaime nonde khoniñ dara. Ona anjomkate uni merom enga do bodawak jorae ger topak keda, ar uni boda do onde khone darkeda. Ar miť ten buru cotre miť ten matkom dare tahẽkana, onareye dečena. Toyo do uni bodako ínel kede a ar uni jome lağıtko riãu hečena. Khange boda doe mengotkeda : Hola ge miť sae, toyon jom akatkoa, arhõ nõkõe apepe heč akana, hape argo sen ocoãipe, adon jom goť kapea. Ona anjomte onko toyo do birampatko darkeda, ar calak calakte miť ten tarup tulučko íapamena. Uni doe kuliketkoa . Henda ho, henda ho, cedakpe dareda ? Onko doko laiaaea je miť ten merom boda hanđe menaca. Uni botortele dar jon kana. Tarup do ona anjomteye mengot keda : Dela se udukaípe, sumar utarean ; Menkhan okoe hõ botorte bako dillaka. Tarup ađiye jidkette miť ten toyo doe rumučena, mone moneteye hudis keda pasen nui tuluč do bae dareka. Ar jãhã lekae goč jãhã lekhan in hõ thořa thrui jel doe haťuãngea. Adoe menkeda, delan udukama. Inakte onte uni merom boda do dare khon argokate miť ten dander reye boloena ar teńgokate bahre sengeye koyok akada. Calak calakte toyo doe ínel íam goť keda, ar pahile botorakanteye pacla gotena, tarup doe menkeda : Ukurič ? Toyoe roř ruar keda : Hani hanđe. Ado banargekin ínel íam keda, menkhan toyo do onde khon lahak bae reben kana. Onate tarup doe menkeda : Ma miť ten baberte hoťok hoťoklan tolkoka, ente am do ađim botorok kana, pasen am dom íir bağı goť ađinģe. Onka roř barakate sarige miť ten baberte hoťok hoťokkin tolona. Ar uni boda sen bai baitekin laha idik kana. Merom boda do unkin ač sen

sor nógok kane nêlketkin khan jaŋgae kaṭap kuṭup goṭ keda are phur phur keṭte bohok ḍubukḍubuke hilau hilau goṭ keda ar goco do dalae dalae goṭentaea. Ona nêlte toyo do botorte bidnake nîr ruar goṭena, ar tarup hō aḍi âṭe botorena. Ar birampat onḍe khone ḍar keda. Toyo do gohorleka hoḍor hoḍore or atkir kedeā. Ceṭ baṇ se ekalteye or goṭ utaṛ kedeā. Note uni buḍhi do uni bodae nām baraedeā, menkhan sesre bae nām ḍareadeā. Uni merom boda do one bir rege tahēyena.

87 TĀRUP' AR TOYO.

Miṭ ṭen birre miṭ ṭen tarupe tahēkana, ar ona sor-rege miṭ ṭen toyo hōe tahēkana, ado aḍikin gateka. Tarup do toyoe metadeā : An do jao hilok miṭ ṭen janwar goṭ aḡukotalaṇme. Ar bam aḡuleko khan in maṣkil utaṛmea. Uni toyo do botorente dinange mimiṭ ṭen janware goṭ aḡukoa. Tarup do khube jom bienge, ar thoṛa thuṛi jaṇteṭko toyoe sareḗaea. Uni toyo do onage aḗ oraḗ teye idia ar haṛam buḍhikin jom baraṭeṭge. Miṭ din do uni toyo miṭ ṭen khub moṇj merom khaṣiye goṭ kedeā are hudis keda, nonkan moṇj janwar tarup ṭhenin idi lekhan unige nāhāk sanam mae jom, In do jaṇteṭ koe sareḗaṇa. Ona hudis kate uni merom khaṣi do tarup ṭen bae idi ledeā, bickom aḗ oraḗ teye idikedeā, ar buḍhittete metadeā : Delaṇ nonḍekhon dolaṇ ḍara baṇkhan tarup heḗ kateye goḗlaṇa ar nui merom do aḗ ḡeye jomea. Onka menkate onḍe khonkin ḍarḗkeda ar miṭ ṭen khub usul buru coṭrekin deḗena. Merom khaṣi hōkin iditora kedeā. Note tarup do toyoe nêl hore kana : Okor

bañ tin reye goč aguko ? Nel horteye mokoñen khan uni tarup do uni toyowak orač teye calaoena, are nelketkina onde do banukkina. Onate ađiye edreyena ar unkin sendrae calaoena. Calak calakte ona usul buru thene sețeren khan banarge onđeye nel namketkina. Unkin do miť ten monj okoč merom khasikin goč akawana ar ađi kusi raskatekin jomjon kana. Ona nelte tarup do toyoe metadea : Ma inĩ hõ aben then rakap kanben, bañ cekabena. Ona anjomte toyo do miť ten barahi dare reye tol urič keda, ar miť mucať do latar ot sene tamkur kada, tarup do ona barahi barahiteye sap rakap kana. Thik tala noke rakap akan tahėkan jokheč toyo do miť ten țengoč agukate ona barahiye mak topak goť kada. Tarup do ot re diřim menteye nurena are goč utarena. Onkate toyo do ačren bairiye goč kedete ađi suktekin tahėyena.

88. I .. N, GE

Miť ten ato reko sohraeok kan tahėkana. Ado um hilok miť ten bheđa ar miť ten sukrikin napamena, arkin galmarao kana, je noko hoř do teheńko umkana, gapa doko bońgaka menkhan alań modre okoetak coń gapa doko bońgalańa nāhāk. Ona anjomkate bheđa do sukriye metadea ; Inĩ do bako cekaeińa amge nāhākko bońgamea. Sukri doe mengoť kede, ohők inĩ do bañ am geko bońgamea. Onka onka khubkin apthaoena. Bheđa do sukriye metaea : Amge inĩ do bañ. Sukri do bhađae metaea : Amge inĩ do bañ. Onka onka sesre niakin goťakeda, Acha, gapage neloka nāhāk. Onka menkate apan apin orač tekin calao bařaena.

Dosar hilok do setaken khan atoren hor boŋako laġiŋ bogete sim sukriko sapeŋkoa. Unkin bheḍa ar sukri ren kisār hō pahil do simko saḍ māññkeŋkoa, inakate do uni sukri thenko calaoena, ar bārā khon uni geko saḍ oḍok kedeā. Khange uni sukri doe meneda. I.....í ge, I.... í ge. Ona añjomte uni bheḍa doe mengoŋ keda : Holam menle...ŋ, holam menle ...ŋ. Ado bapurič sukri cekaeae, enka roḥ bara kateye thir dorokena. Ar okte hoeyenkhan uni sukrigeko boŋa kedeā, bheḍa doe bañcaoengea.

89. BANA RAŊI

Miŋ ŋen rajren miŋ ŋen hopone tahēkaŋa. Uniye hara juanen khan raj do uni baplaye reak saname ŋhik ŋhak keda ar nenḍa din seŋerenkhan raj do aḍi rajan bajan bariate calaoena. Ar onḍe bapla hoe barakateko bidaena. Baḥu jāwāe do pałkireko deč keŋkina ar onḍe khon oraŋteko mohonḍaena. Calak calakte miŋ ŋen urni birreko boloena, ar onḍege nindawaŋkoa. Onko pałki gogok kodo dak tetañkeŋ kote miŋ ŋen pałkiko dohokeda, ar meral jo miŋ ŋen babereko gutu keda ar coŋ senko capat goŋ kada arko menkeda : Jālā seč rege dak menak ontere noa nūrlen khan ceḍuk mente saḍe godoka nāhāk ado ontege senkate dakbo nūia. Ado saḥige miŋ senre ceḍuk marte saḍe goŋena, adoko menkeda : Ote ya note re dak menaka, delabon nū aḡuia. Onka menkate dak nūko calaoena.

Onko gogokko onte dak nūko calaoenkhan miŋ ŋen bana do ona pałki thene hečena ar uni baḥu kuḥiye

metadea : Dense amak kicrié imañime, am lekañ ñeloka se bañ ? Ona añjomkate uni kuři do aćak kicriće emadea ar ać do uni bana buđhiak kanthateye bandeyena. Uni bana buđhi do arhō uni kuřiye metadea ; Den se amak ona cuřiko emañime am lekañ ñeloka se bañ, ona añjomkate uni kuři do ona cuři hōe emadea. Onka onkate bana buđhi do uni kuřiak joto sapape sibor kede. Ar aćege bahu kuři lekae sajaoente palkire deć kate ona palki reak silpiñe siñkada. Inak tegge onko gogok kodo dak ñu kateko ruar hećena ar ona palki gokkeć teko helaoena. Menkhan ađi hamalko aikaukeda. Adoko meneda : Cekate unak do hamal kana ? Adoko calao idiena, menkhan uni kuři do onko tayom tayomteye rak idieda, ado gogokkoko meneda : Oteya celeye rak eda ? Unjokhen uni bana buđhi doe metaťkoa : Ma tarām tarāmpa noa disomren cērē do nonkageko raga. Ado ona añjom kateko calao idiena, ar ako ořakko tiok keć khan ađi kusi raskate uni bahucho daram ader kede. Ar raj do ađi lekan noa tamasa aćren rayotkoe udukatťkoa a khube bhoj bhataťkoa. Menkhan hoř do uni bahu ñel kate ađiko haharaena, enteko ñelekana : Goťa hormo đhalui đhalui up menakťaea, ti jańga reak rama hō laťu laťutae, se luturko hō laťu laťu getaea, ado mone reko men barakeda : Pasen ona disomren hoř doko nonkangea. Onate ceť hō bako menbaraleda. Menkhan bako bađaeleda je nui doe bana buđhi kana mente. Ado miť din uni raj kořa do miť ten arāre beķnao kana. Ona jokhen uni bana buđhi do onđeye calao goťena ar aćak ona laťu rama teye gadur gadur goť keda are metadea : Nonka do bam laga ? Ado uni kořa do onae lak jut keda. Arhō miť din do uni bana ranige đhinkiyē lekbeć kana, ado bae jut ocoeda, bhala tis reye lebeć lega akatťe ona reak morom doe

boḍoea ? Ado sen kateye metadea : Ma noa ḍhinki jutme, ado uni koṛa do onae kuṭam jut baṛa keda.

Onte uni baḥu kuṛi do miṭ ṭen raj ṭhene calaoena ar sadom gupi kamiye namkeda. Ado miṭ ṭen band ṭhene uni kuṛi do sadome idikakoa ar ona kantha khonge sona reak sikṛi oḍokoka. Ona reak ge jhilai benaoa are jhiloka ar onko sadom doe metakoa : Pukhurika paṇi, na piyo na piyo re ghoṛa, Dhubi ghās na caro na caro re ghoṛa, Dekho he sona kera hiṇḍol. Ona aṇjomte onko sadom do uni geko koyokkaea, bako aṭiṇa, onka onka onko sadom do ekal teko rohor cabaena. Khange uni raj do miṭ din uni kuṛiye metadea : Ceṭ leka noko sadom dom gupietkoa, okorko moṭak kana, sanamem rohor caba ocoket kotiṇa, men calakme, haṇi dohomea. Onka menkateye jobabadea.

Ona aṇjomkate uni kuṛi do eṅgat apat oraḱteye calaoena. Ar sanam hale laiṭ kiṇa. Khange uni raj do uni jāwāe jomket ṭhen sipahiye kol ketkoa. Are metadea. Am do iṇren hoponera idi kate hor rem giḍi oṭo kadea ar bana buḍhim idikedeā. Acha ona reak bodla doṇi halawama. Ona aṇjomte uni raj koṛa doe asbasaoena ar uni raj ṭhene calaoena. Uni kuṛi do oṛe oṛe sanam kathae laiadea, onate uni doe paṭiauena je saṛige nui ma hor leka ma bae nīlok kan, bana leka geye nīlok kan, ṭhik nui do calaki kate aḱge raṇie benao akana. Ado onḍe khone ruarena, ar uni bana buḍhi doe piṭau nīrkedea, ar uniye bapla lede kuṛigeye idikedeā. Ar uni nīlte sanam hor geko kusiena, ar unige raṇiye hoeyena, ar aḍi sukte dine khemaokeda.

90. HOR AR UMUL

Mit ten adi reñgeç hoře tahêkana. Orağ re cet hõ jomak ñuiak bañ tahêkantakoa. Guti nalha barakate dine khemaoet kan tahêkana. Mit din do bajar khon mit ðaliç lađui dipil ađuet kan tahêkana. Hijuk hijukte mit dhao do ackage tayom seçe beñgeç ruar goşkeda. Ar açağ umule ñelkeda, menkhan ona do açağ umul kana mente do bae bađae oromlaka, aç doe bujhañ keda je mit ten eřak hoř geye pañja idiedea. Ona hudis kateye mengoř keda : Henda ho, cedakem pañja ađuyidiña, do ruar me ente ale do adi reñgeç hoř kanale, cetle emama ? Onka menkate lahateye calao idiena.

Thora sañgiñ heç kateye ñele kan do arhõ hijuk tege menaea. Ado monereye hudiskeda je nui hoř do ðaliç reak lađui ñelakattiña, ona joma mente geye hijuk kana, onka menkate thora gan lađu otreye doho keda, are menkeda . Ma ña jomkate ruar joñme. Ar aç do laha teye calao idiyena. Thora jhañ senkate arhõe beñgeç ruar keda, menkhan arhõe ñelekan do hijuk tege menae, ona ñel kateye hudiskeda. Je ona lađuñ emadea ona do adi sebelkede, ar bae bi lente đher ñoke khoj kana, onategeye pañja ađuediña. Ar onka menkate đher ñok lađu dohoadea, ar aç do lahateye calao idiyena. Inak te siñcando doe haşurena. Arhõ thora jhañ senkate uni hoř doe beñgeç ruar keda ar ña dhao do bae ñel ñamledea. Onate monereye menkeda, nitok do uni hoř lađu teye jom biena. Onateye ruar calaoena. Ar enka menbara kate lahateye calao idiena, nonkate uni lelha reñgeç hoř do açağ umulge hoře bujhañ kedete aema lađue berbad

giði kada. Ar ađi nında orak teye seřerente ona lađu jom barakategeko tahēyena.

91. SİN BONGA AR AŞUR

Miř din sını boŋga do duřup kate aćren rinićetē tuluće galmaraokan tahēkana, inaķtege dhartiren manwa kodo siıboŋgako hohodea, ente ot ar serma do seŋgel dāk te dhipau cabaena, ar ona olaŋte gađa sođok reak dak do aıjeř rohořena. Onate manwa janwarko do dak tetanćeko çat paťaoena. Ona aıjomkate sını boŋga do ona reako khoj tolas keťa, ar bađae nāmena je asurjāt mēřhēť sını nındaķo galaoeda, onkoak culha khonge ona seŋgel dāk do ođokok kana, ona iate sını boŋga do ađiye raŋgaoena. Ar onko mak goćko lağıť tarwareye sař keda. Ona nelte rinićetē doe metadea Am motote do ohom dhej lekoa, ona iate am do budhi lagaome. Ona aıjomkate sını boŋga do aćren sipalı gıdıye kolkeđa. Unı do onko asur řhen senkateye metaťkoa. Ape do sını nında mēřhēťpe galaoeda, menkhan alo pe onkaea, cahe siŋge galaope, ar baŋkhan nında motoge galaope. Noa do sını boŋgae hukum akada. Ona aıjomkate onko doko metadea : Sını boŋga do aleren cele hōe baŋ kana, uniaķ hukum do ohole bataolea, onka menkate unı gıdıko sař keda ar mēřhēť dhipau kateko jhola keda. Gıdi do haso jalate garjaokate sını boŋga řhene dařkeda, are laıadea.

Ona aıjomkate sını boŋga do arhō miř řen kaui kol keda. Aşur do unı kaui lolo toroć ko eradea, are loente uni hōe dařkeda. Inakate sını boŋga do laŋtete cēřēye kol keda. Unı hō senkateye lai baraťkoa :

Je siní ninda do mērhēt alope galaoa. Ona ańjomkate asur do uniko sap kedeā ar cupiko or jelerń kettaea arko ařak goť kadeā. Uni hō senkate siní bońga joto hale laideā. Ona ańjomkate siní bońga aćtetge onko asur țhene mohondaena. Calak calakte horre miť țen goța hōmo ghaote pereć hore nām kedeā, ar uniye tawak goć kedeā ar uniak harta khalkate onateye oyoea ar miť țen ghao thokre hoř lekae nēlena. Ar onde khon calak calakte onko asurak atoe tiok keda. Ar ořak ořak kaniye sendra baraeda, menkhan uni ghaote thokre akanko nēlketeteko hırkhaena ar okoe hō ceť hō bako metadea. Uni doe metať koa : Jom nū chađa ceť hō bań koepea, mā dohokańpe. Sesre uni do luťkum hařam ar luťkum buđhi tekinak ořak teye calaoena are hoho keda. Unkin dokin kulı kedeā : Okoe kanam ; Uni doe roř ruarıkeda : İń do țura kořa kanań. Unkin do uni nēlkate adikin māyāyena, ar akin țhenkin dohokedea. Miť din do uni buđhi hořoe tase kada ar horkoe metadea. Ar akin do birte sahan agukin calaoena. Uni kořa do onae huřun caole keda ar ořak re doho oťo kate onko asur gidra tuluc guli đanța eneće calaoena. Uni do sanam gidrai haraoketkoa. Ona edrete onko do unkin hařam buđhi țhenko cugli keda je țura kořa do din bhore eneć joń kan tahēkana aı hořo do saname jom caba oco keda. Ona ańjomkate țura kořa doe menkeda : Bań gořom, bań jom oco akada, huřun kateń dohoakada, nēl ben se ? Adokin nēl bařaket khan menak gekin nāmkedā.

Note onko asurak culha khon pałil leka do mēhēt bań ođokoť kau tālēkana, onate onko do adiko bhabnaena, arko sagun bařa ocoket khan, sagunre goțaena je noa reak do țura kořa geye jut dareaka. Onate onko do uni țhenko calaoena, ar uni do sagun bařaket teye metaťkoa, je ape do siní bońga pond sim bońgawaepe.

Arko onkakeŧ khan paḥil lekage onkoak culḥa khom mēṛhēŧ oḍoṇok ehoḑena. Thoṛa din tayom ar hō bonden takoa, onkodo arhō ṭura koṛa ṭhenko daṛ idi keda. Uni doe metaŧ koa : Ape do siṇ boṅga poṇḍ merom boṅgawaepe, arko onkakeŧ khan paḥil lekage mēṛhēŧ oḍoṇok ehoḑena. Ar hō thoṛa din tayom paḥil lekage mēṛhēŧ oḍoṇok do bonden takoa. Onko do arhō uni ṭura koṛa ṭhengeko daṛ idikeda nia dom doe metaŧkoa : Bheḍa boṅgawaepe. Arko boṅga kede khan arhō paḥil lekage onkoak culḥa khon mēṛhēŧ oḍoṇok ehoḑena. Menkhan arhō thoṛa din tayom onkoak culḥa khon mēṛhēŧ oḍoṇok do bondena. Onate onko aṣur do arhō uni ṭura koṛa ṭhen geko daṛ idikeda. Nia dom do ṭura koṛae metaŧkoa je siṇ boṅga do aḍipe naraj oco akadea. Onate nia dhao do miŧ ṭen hoṛ boṅgawaepe. Onko aṣur do miŧ ṭen gidraḱo sendra bara kede menkhan okoe hō gidra emoḱ bako gachaoleda. Onate arhō uni koṛa ṭhenko ruṛ calaoena. Uni doe metaŧkoa : Acha bape niam daṛeaŧko khan iṇ ge boṅga iṇpe, ente ghao teṇ ṭhekom akante aḍiṇ haronok kana, bickom iṇ goḱlen khangе bogea. Menkhan iṇ oka lekaṇ laiapea, onka kaṁipe. Onkoko menkeda, ma laialeme ceŧkole cekaea. Adoe metaŧkoa. Achaṇ laiapea.

Ona aṇjomkate unkin luṭkum haṛam buḍhi do aḍikin bhabnaena, ar ṭura koṛakin metadea : Aliṇ do okoe aṣulliṇa, uni doe metaŧkina ona laḡiŧ do alo ben bhabnaka. Onka men baṛakate aḱ do boṅga ocok laḡiŧ onko aṣur ṭhene calaoena, ar onkoak culḥa ṭhen seṭer kateye metaŧkoa. Barea ḍaṅgua kuṛi pe dinkin upasa ar poṇḍ merom reaḱ hartate benao akaŧ nāwā capua tekin dhukaṇa, pe din siṇ ninda dhukaṇ tayom ponak din hilok ul sakamte culḥa re daḱkin chiṭkaṇa. Nāwā kaṇḍa re daḱ pereḱ kate sutam reaḱ bindire daḱ

do dokho hoyoka. Adoko onkakeŋ khan ponak din re culha reak seŋgelko iriċ keda. Ado ɬura koŋa ona culha bhitri teye boloena, ar sona reak barea ɬari ar barea baɬianteye oðok ruɬena. Ona ielkate onko aŋur do aɬiko laloc keda ar ɬura koŋako kuli kedeŋ : Ceŋ, arhō noa bhitrire jāhān jinis menaka ? Uni doe metaŋkoa : Hē, bogete sona, ruɬa reak jinis menaka, do calakte sendraepe, menkhan eken herel hoponge calak hoyoka ; maejiu do baŋ. Ado joto herel hopon ona culha bhitriteko bolo cabaena. Ado ɬura koŋa onko maejiue metaŋkoa : Ma culha reak duar esedpe ; ar āɬte ɬaɬua dhukaɬupe, ar maejiuko kodoko onkakeda. Aŋur jaɬren herel hopondo joto onðeko lo goċena. Ar onðe khon māyām aɬuoðokok kan ielte onko do raraŋko ehopena. ɬura koŋa doe metaŋkoa : Onko do pan suporiko jomeda, ona reak dak ge aɬu oðokok kana. Menkhan onko do herel hoponko goċ cabaen baɬae kate bogeteko rak keda. Uni ɬura koŋa do siŋ boŋga goŋ enae, are metaŋkoa : Iŋ doŋ siŋboŋga kana. Aɬi dhao iŋ do ape ɬhen iŋren sipahiŋ kolletkoa menkhan iŋak hukum bape doholaka, noa do ona reak kuŋai kangea. Ar onka men baɬakate siŋ boŋga do aċak oŋak teye ruɬa calaoena.

92. GUPI KOŋA AR ɬARUP'

Miŋ ɬen gupi koŋae tahēkana. Uni do miŋ din aċren ɬai merom birte aɬiŋe idikeŋkoa, ar miŋ ɬen gigriŋe iŋel iŋam kedeŋ, ar uni saɬ kedeteye goje laɬidok kan tahēkana. Inak tege uni gigriŋ do uni koŋae nehōra-deŋ je alom gojeŋa. Iŋ do amren gutiŋ hoyoka. Ona

anjomkate uni kora doe landa keda are metadea : Cefem kamianā ? Gigrin doe roṛ ruṛadea : Jen gupi goroama. Ona anjomkate uni kora do uniye arak keda, bae goḥ ledea. Ayupen khan gai merom oraktekin idiketkoa. Dosar hilok do setaken khan arhō gai merom miṭ ten birsenkin idiketkoa. Uni kora do miṭ ten dare buṭa reye gitic japitkeda. Uni gigrin hō miṭ ten darereye deḥena, ar onḍe khonge gai merome ūel baraetkoa. Inak tege miṭ ten tarup do onko gai merom jomko lagite heḥ gotena. Uni gigrin do tarupe metadea : Cedak gai meromem bhirkaueṭ kotina, calao ocoame tho nit gen goḥ utar mea. Ona anjomkate tarup doe menkeda Dela hijuk me tho, jom goḥ kamani. Ona anjomte uni gigrin do dare khone ārgoena, ar uni tarup ṭhene dai idikeda. Tarup do uni gigrin jome lagit mocaḥ cahap goḥ keda, ona jokhenge gigrin do tarupak mocaḥreye don bologotena, ar bhitri laḥ reṣenkate onḍe dodone ehopena. Tarup do haso jalate bogeteye garjaokeda. Uni gupi kora do ona ūelte khak khak lakndae ehopena. Tarup do uni korae metadea Dela hijukte goroame, ar ma anren guti do hoho ruarem, dman hulok numit go ten jhanakar gin goḥ aguama. Uni kora doe menkeda : Ma cahabme ; ado tarupe cahap ket khan uni kora do uni gigrine hohodea. Onate uni do tarupak laḥ khone ūir odokena. Ar tarup doe baicaoente bir khon miṭ ten jhanakae goḥ agukedete uni korae emadea, are metadea : Noa hoevenak khisa do tis hō okoe hō alom laiakoa, arem lai lekhan am hōn jommea. Onka bara kate apan apin orak teko calaoena.

Uni kora ar gigrin do dmange ona birtē gai merom atin kin idikoa. Ar uni tarup hō dmange mimit go ten jhanakar goḥ kateye aguotoaea. Horoko kuliye rehō bae laiakoa. Je cekate rojge jhanakae aguet koa mente.

Metakoe : Bir reñ gočef koa. Miť dın do aema kořako jaoraena arko eneč bara joň kana. Ackage uni kořa do taruť ar gigrıń reak kathaē disagoť keť teye landakeda. Eťak kořako kulı kedeā cedakem landakeda ? Mase lai aleme. Uni kořa doe menkeda : Ohoń lailea, lai lekhan taruťe jomeńa. Onko kořako menkeda : Ale menak hoř menaklea, ohole jom ocolema. Tehenń nında hō ale tala rege gitičkokme, bhalale nielea ceka teye jommea. Alele bańcaomea. Onkako meta-dekhan uni kořa do uni gigrıń ar taruť reak khisai laiakkoa. Ona ańjomte sanamge bogeteko landakeda. Menkhan ona katha do taruťe ańjomkeda je joto hoře laiakkoa, ente uni taruť do dinamge oko okote hečkate uni kořae ańjomea, paseče laiakokan. Ar enhilok doe ańjomkeť khan ađiye edreena, ar hečkate uni kořae atkir kedeā. Uni kořawak kurta dhukři re miť ten hopon hopon řin baksa tahēkana, aı onare dhiriye sambao akat tahēkana. Atkir idiede jokhen ona do hoř horte rokoř rokoř sađe calak kan tahēkana. Ona ańjomte taruť do uni kořae kulı kedeā, ceťem sađe ocoeda ? Uni kořa doe mengoť keda. Inı do ceť hō bań sađeocoeda, menkhan enhilokič gigrıń geye onkeda. Ona ańjomte taruť doe luyut marao goť ena, are menkeda : Uni do alom ařagea. Uni kořae mengoť keda . Ma tobe ařak kańime, ađo bań ařagea. Uni taruť do uni kořae ařak kadeā ar birteye dař tap keda. Uni kořa do nonkate uni taruťakmoca khone bańcaoenā, ar ařak teye ruar calaoena.

93. BAREA řHAK

Miť ten goware tahēkana. Uni do miť ten karahire guriče sambakoda ar ona cetandre do daheye dulada

ar dahe menkate aḱḱakiriñe calaoena. Arhō miṭ ṭen buḍhiye tahēkana, uni hō kaṭ reak miṭ ṭen tarwariye benao keda ar sona daḱ teye aṇukeda, ar ona aḱḱakiriñe mohondaena. Calak calakte uni gowar tuluce nāpamena are metadea : Noa tarwarim hataoa ? Uni doe menkeda : Hē judi noa dahetem emañ kханин hataoa, in ṭhen paesa do banuka. Buḍhi do mone mone teye menkeda : Em naporayañ, noa ma kaṭ reak kan menkhan uniaḱ ma dahe kan. Adoe menkeda : Hē den. Onka menkate tarwariye emadea ; ar dahe hataokateye calaoena. Gowar hō mone monete aḍiye kusiena, menkedae : Jaede, guriṭe tarwari thoñ nāmakeda. Ar oraḱte ruḱḱate gendreṭe poṭomkate ona tarwariye aka bae keda. Buḍhi hō dahe nām keṭe aḍi kusiteye calaoena, ar oraḱ seṭer tora aḱren gidraḱoe metatkoa : Ne nokōe dahanñ aḡuakada, ma jompe. Miṭ ṭen gidra do ona daheye haṭiñeda, nēl keṭe eken cetan rege dahe do menaḱa, bhutri ma guriṭe pereḱ akan, ado apattete uduḱ adea. Ona nēlte buḍhi doe menkeda nui hoṛ do aḍiye eṛe kiḍiñā. Ona menkate uni gowar pakñjae calaoena. Onte hō uni gowar do miṭ dīn ona tarwarite merome maḱ kedea. Mage jokhen merom ma bae seṭeḱ len menkhan tarwari ma talare ṭhas marte rapuṭen, are nēleṭ do kaṭ kan. Onate uni hō uni buḍhi pakñjae oḍokena.

Miṭ dīn do banar ṭhak ge hor rekin nāpamena, ar galmarao baṛa katekin menkeda : Alañ do banar gelañ ṭhokgea, delañ arhō jāhāe lañ ṭhokkoa. Onka menkate miṭ ṭen raj ṭhenkin calaoena, ar horre gupi gidraḱin kuli ṭhikkeṭ koa je nui raj ren apattet do oka reko topa akadea. Onko do ona jaega ko uduḱ aṭ kiñā, adokin galmarao goṭa keda je miṭ hoṛ do noa topa regelañ bolokoḱa, ar miṭ hoṛ do raj ṭhen calaokate lañ metaea, je am baba miṭ ḡhaṛa ṭaka rine hatao akada

den nitok do emokme. Judi bae patiauk khan nonðelan aɣuea, ar uniye kuliyea. Ona reak jobab dolañ mena : Hē hatao akaŋ geaŋ, em kataeme. Onka menkate miŋ hoŋ do ona topa reye topa oŋo kadea, ar miŋ hoŋ do raj then senkateye menkeda : Am baba miŋ ghagra ŋaka rine hatao akaŋ tiña, den emkaŋtiñme. Raj doe menkeda : In do bañ baɣaea, in babae hatao akata se baña mente. Uni thok doe mengoŋ keda : Delalañ kuli aɣuea, hatao akatae se bañ ? Ado ona kobor thenkin calaoena, ar raj do aɔ babae kuliedea, je nui hoŋak miŋ ghagra ŋakam hatao akaŋtaea ? Uni topa oko akan thoke mengoŋ keda : Hēñ hatao akaŋtaeɣea, do em kataeme. Ona aŋjomkate raj doe patiaueña, ar uni hoŋ miŋ ghagra ŋakae emadea.

Uni thok do ona ŋaka hatao kate hape hapete oraŋ sene daŋkeda. Uni dosariɔ thok do topa geye baɣi oŋoadea. Menkhan uni doe baɣae keda je ŋaka hatao-kate uni doe daŋkeda. Onate topa khone oŋokena ar lahataye daŋ idikeda ar horre miŋ ten panahiye giði oŋokada. Ar ona jaega khon ar hō daŋ lahañok kate dosaraŋ panahiye giði kada ar aɔ do miŋ ten soŋokre senkateye okoyena. Ona hor tege uni ŋakae idiyet thok doe calak kana. Calak calakte ona panahiye ñam goŋ keda, are horok lega keŋ khan thikge hoe entaea. Adoe menkeda : Miŋ ten doñ cekaea, banar jaŋga reak tahēñ khaniñ horok idikea, ona menkate ona panahi do onðe geye giði oŋo kada, are calao idiyena. Calak calakte thoŋa saŋgiñre arhō miŋ ten panahiye ñamkeda, ar ona hōe horok legakeŋ khan jutentaea, adoe menkeda, okoe tora onataŋ panahi hōñ aɣuia. Onka menkate ona ghagra ŋaka do miŋ ten por reye oko oŋo kada ar panahi aŋgui ruareña. Inaŋ tege dosariɔ thok do ona ghagra ŋakae goŋ atkir keda, ar oraŋkre senkate ona doe topa oko kada. Ar aɔ

do miť ðen kuń reye okoyena ar rinićtete metadea : Am do dinam hilok ona kńi rege jomak idiańme, ar jãhãe ko kulilem khan alom lańa, metakom okate coe senakan, bae ruar heć akana. Onte uni pahilić ðhok do ona panahi agukate ona ðakae íam barakeda, menkhan bae íamleda. Khane baðakeda je ona do uni dosarić ðhokgeye idi akada. Ado ađiye bhabnaena, ar orať teye ruar calaoena. Ado uni dosarić ðhokak oraťte senkateye kuli bara keťkoa : Je okaenae ? Onko doko laiaaea : Okate coe senakan bae ruar heć akana. Miť din do uni ðhok ren rinićtet ona kńi ðhen' jomak ikdi kane íel tiok kede, are baðae keda je uni do onðegeye oko akana mente. Ado miť din uni era leka geye bandeyena ar cuńi koe horok keda ar jomak idi kate ona kńi ðhene calaoena ar jomak emadeteye metadea je jomak do caba akana, gidraťko boge teko rakeda, ceť íń cekaea ? Uni hor doe ror ruarķeda : Do calakte ona ðhinki cupi ðhen laeme ar ghagra khon ðaka idite kırıń aguime. Uni hor do onae ańjom ðhik keťte onko oraťte senkate ðhinki cupi ðhene la keda ar ona ghagra ðakae idikeda. Ona íelte uni era do kńi ðhene calaoena ar jãwãetete laiaaea. Khange uni hor doe menkeda : Cedak uni dom laiaaea ? Metať mearı cele hõ alom laiaķoa, eken íń metaťmea, hape hapete ðhinki cupi ðhen laeme ar ghagra khon ðaka idite jomak kırıń aguime. Uni era doe menkeda : Tin re íń do onka dom metadıńa, íń do bacoń heć akan. Ona ańjomte uni ðhok do ađiye bhańaena, are bujhań íamķeda : Je noa do uni ðhok ge nonka ðhon kate ona ðakae ere keđińa. Ado cete cekaea bhabna kateye tahẽyena are menkeda : Hor ðhokko do bań boga, ona do apnar rege paraoka. Onka menkate orať teye calaoena.

94. GADHA HAKIM.

Mit ðen dhubiren mit ðen gadhae tahêkantaëa. Uni dhubi do dinam hilokge uni gadhare kicrië motra lade kate ghatte solkboë idia. Onka onkate uni gadha doe thakao cabaena ar onde khon dära mente take nám baraet kan tahêkana. Mit din do uni gadha cekate coi jora khone räaena, dhubi do oraëre bae tahêkana. Ona phäk nel kate uni gadha do onde khone daj keda. Ayupen khan dhubi doe heëena ar gadhae nel bara kede do banugic, oraëreye kuli baraketko rehõ okoe hõ uni gadha reak bako lai däreada.

Dosar hilok do beret tora uni dhubi do gadha sendrae calaoena. Calak calakte horre mit ðen hoë námkedeä, are kuli kedeä : Henda ho, note mit ðen gadham nelledä ? Ona anjomkate uni hoë do landa kateye sirogadeä, je amren gadha do senkate Juanpur ren hakime hoeakana, noa kore do banuia. Ona anjomkate uni dhubi do oraëteye ruärena, ar baskeak se hor kharcae ghët keda ar oka jorate gadhae tolekan tahêkana ona jora ar mit ðen hopon hopon päeräe idi tora keda ar Juanpurteye calaoena. Onde uni do oka oraëre hakim durup kateye bikcar kan tahêkana ona reak duar ðene calaoena ar ona jorage ghane ghane hakime udukae kana. Aëak motlob do noa rege thon jorakaekan tahêkana, noa nelte aëtege nãhãke hijuka. Dher ghurige uduk mokona, uni hakim do bae heë lena. Bhala gadha do cet hakim hoe däreaka ? Uni lelha dhubi do uni horak sirog katha regeye patiau akana. Etak hoë hõ uniak onkan kami nelte cet hõ bako bujau däreada. Dher gharic ona jora uduk udukteye laंगाen khan uni hakim ðene boloena

are metae kana : Nin dara do noa jora íeltem dā idi goŧeŧ kan tahēkana tol ocoŧ laŧiŧ, nit do olok paŧhao ceŧ kate haŧkimem hoeyenkhan noa amaŧ jora do bam íel oromeda ? Onka menkate ona pāeŕā te bhagete dadale ehopeŧa. Uni haŧkim do ađi maŧkil reye paŕao ena ar íeŕíel hoŕ hōko akbakao utaŕena, menkedako, durre, hoŕ do nui haŧkim íelte thar tharko botoroŧ kana, menkhan nui hoŕ do haŧkinge bhage teye piŧauede kana. Ona íaŧe onko hoŕ do uniko saŧ kedeŧa ar dadal reak karonko kuli kedeŧa. Uni dhubi do ehopeŧ khon ona reak karone laiatŧkoa. Ona katha aŧjomte sanam hoŕ bogeteko landa keda arko metadeŧa : Nunak do cekatem lelhawa, nase hō aŧkil do baŧnuŧ tama je miŧ ŧen gadha ki haŧkime hoe daŕeaŧa ? Onka ruheŧ baŕa kate onđe khon uni dhubi doko laga kedeŧa. Uni do onkoak katha aŧjomkate baŕea gaŕea oŕakteye ruar dorokena.

95. ȚAKA ȚORODAN.

Miŧ ŧen atore bar boehakin tahēkana. Huđiŕiŕi do jao hloŧ gađare jhaŕiye ođao oŧokaka, ar setakre hakoe koŧa aŧukoŧa. Menkhan dadatteŧ do toŕođan idi kate dare reye akakaka ar setakre seukateye íelketŧe ge cele hō bako jhaŕi akan ar ruar hečkate bokottete metaeŧa : Okor ya íel ocoaŕime se tinak hakoko jhaŕi akantama. Huđiŕiŕi do dadatteŧ bae íel ocoaeŧa, hako-pakoe aŧkir goŧŧkoa ar oŕakre idi kateye oko goŧŧkoa. Miŧ din do uni dadatak toŕođan re oka khon coŧ ŧaka hečkate jhaŕi perečk akana. Dadatteŧ do ona íelkate ađiye kusiena ar onae goŧ aŧukeda. Bokotteteŧ do

cekate coe baɗaeket je tehen do in dada miɗ ɗoroɗan ɗakae agu akada ar ona nɛla mente dadat ɗhene calaoena, are kuli kede : Okor dada tinak ɗakam jhali agu akada. Ona anjomte dadattet doe roɗ ruaradea : Am do hako bam nɛl oco akawadinɗa, in botorte hakopakom atkirgotkoa arem okokoa ; In ho ban nɛl ocoama. Ona menkate uni do ona ɗaka orakteye ader bae keda. Cekaeae, bokottet do siɗhal miɗhal orakteye ruar calaoena. Ar enhilok khonge dadattet doe kisar idiena ar adi sukte dine khemao keda, menkhan bokottet do enka reŋgeɗ geye tahɛyena.

96. BHALAI BODOL BHALAI.

Miɗ ɗen rajren miɗ ɗen hopone tahɛkana. Uni doe nɛlkeda : Je ako orak bhitrire cet reak duk dand phikir do banuka, jomak ho bogete menaka, ɗaka paesa dhon durib mihɗ merom hati sadom ar emanteak sanamakge menaka, cet reak ho ghati do banuka. Menkhan etak hore nɛlkoa, okoe do jomak banuktaea, okoe do horok bandenak banuktaea, se adi lekan duk muhin reŋgeɗ ar bariɗ dosare menakkoa. Onako nɛl teye hudis keda je nit do in babae rajakana, onate cet reak duk dand ho banuka. Pasen in bidalre nonka do ban tahen ? Onate in ho duɗ jom lagit disom ten odokoka. Onka hudis ɗhik kate miɗ din do orak khone odokena, cet ho bae idi leda, eken miɗ ɗen banduk songe teye idi tora keda. Ado calak calakte miɗ ɗen atoe tiok keda. Onɗe doko saliset kan tahɛkana. Bogete hor bicar anjom lagitko jarwa akan tahɛkana.

Onđe do miť țin koraŵakko bicareť kan tahēkana. Bicar bicarte sesreko goťa keda : Je nui kora doe paſi ocoka. Ona ańjomkate uni raj kora doe metaťkoa, apeak bicar doń ańjom keda. Noare in hō miť bar katha roroř sanaedińa, ente in hō miť disomren hoř kańań, ado ceťpe meneda ? Onko do ona ańjom kateko metadea : Acha ma rořme. Ona ańjomkate uni raj kora do roroře ehopena : Je noa katha do nonkape menkeda, menkhan nhanka hoyoka, onka katha baĩaşu barakate uni paſi ocoť kora doe chađao kede, ente oře oř joto katha mae ańjom akať tahēkange. Onate onkoak bicar do ekalteye kaťaokettakoa. Ado onđe khon lahate calak lağıťe mohonđaena. Ona űelte uni kora do uni koraē metadea : Je am do inak jiwień baĩaşo keťtińa, ona iate am oka tem calakkana in hō onte geń calaka. Ona ańjomte uni raj kora doe metadea : In do disomte duk jojomiń ođok akana, in sãote senkate do ceťem űama ? Uni doe menkeda : Inak jwi do amgem baĩaşo keťtińa, onate in do am sãoteń calakgea. Onka menkate uni sãoteye calaoengea.

Ado onđe khon calak calakte miť țin urni bir tekin calaoena, ar onđe miťten chaprikin benaokeda, ar onđe-ge tahēnkin ehopena. Ado uni raj kora do ona chapri regeye tahēna. Uni kora do bańdukante hante nhoto sendrae calaka, emantene goť ađukoa ar mađekin jom baraea. Miť din do uni kora miť sene calaoena. Onte do bogete rakasko tahēkana. Ar calao kate onđe-ge űel kede je miť țin mońj okoť kuři menaea. Rakas do oka sen cońko calaoakan tahēkana. Uni kuři do uni kora űel kateye metadea : Nonđe do cedakem hećena, nit ge nāhāk rakasko heć lenkhan ko jom goťkama. Ado uni kora do onđe khone ruarena ar uni raj koraē laĩadea je onđe miť țin mońj okoť kuři menaea, delańlań ađuiea ar baplaem. Ona

añjomkate raj koṛa doe menkeda : Ceka katem aḡuiea, ente onko rakasko baḡae lekhan ekalteko jom goḡbona, enka men baṛa katekin thirena.

Dosar hilok do arhō uni koṛa do miṭ ṭen eṭak bir sen sendrae calaoena ar calak calakte miṭ ṭen jaegare miṭ ṭen hoṛ gitiḡ akane nām kedeā. Uni do tis khon coe gitiḡ akan, gitiḡ gitiḡ te ekal teko nīindir caba utaṛ kedeā. Ona nēlte uni koṛa do aḡi daya ar haharae aīkaṇ keda, onate ona nīindire ocok keda ar bhagete uni saḡhui iskir kedeā. Iskir iskirte thoṛa ḡhaṛiḡ tayomte uni hoṛ doe ebhenena are menkeda : Durre aḡiṇ japiṭ keda. Ona añjomte uni koṛa do joto hale laīadea je am dom goḡ akan taḡēkana menkhan iṇ iṇ jiwet oco keṭmea. Ona añjomte uni hoṛ do uni koṛae metadea : Acha am do aḡim jotou kedina onate miṭ ṭen bhoṛiṇ emam kana, ne noa baber idime ar jāhān muhin rem paṛaolen khon noa baber ge metae me, ma tol kom, ado aḡ tegeko tol godoka. Ar noa ṭheṅga hō ne idime, ar onkan muhinre paṛaolenre metaeme, ma ṭheṅga dal kom, ado aḡ tegeko daloka. Onka menkate ona baber ar ṭheṅgae emadea. Uni koṛa do onakin hatao kate ona chapri teye ruṛaṛ calaoena. Arhō setaken khan uni koṛa do onko rakas menakko bir senge sendrae calaoena ar uni kuṛi ṭhen sen kateye metadea : Dela iṇ sāote calakme, onḡe miṭ ṭen raj koṛa menaea, uni sāotenī bapla kama. Ona añjomkate uni kuṛiye roṛ ruṛaṛ keda : Hē calao maṇī calakge menkhan noko rakas judiko baḡae nām lebon khan ekalteko goḡ utaṛbona. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda : Am do delaṇ tho calakme, onte do iṇiṇ nēla. Ona añjomkate uni kuṛi do uni koṛa sāoteye calaoena ar uni raj koṛa ṭhen idi kateye metadea : Nukūi iṇ aḡuaṭmea, ma baplaem ; adoe bapla kedeā. Menkhan note onko rakas do uni kuṛi oṛakre bako

nām ledete uni sendraye laḡiṭ goṭa birko dāṛā baṛae kana. Onka onka onkoak chapri senko calao idiena. Raj koṛa do onko nēl kateye botorena, enhilok do uni koṛa hō chapri regeye tahēkana, ente sendra do bae calao akan tahēkana. Onko nēlte uni koṛa do ona babere metafa je am dom okoeren kana? Baber doe men ruṛ keda: In do uni hoṛ renin tahēkana menkhan nitok do am renin hoeyena. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda: Tobe ceṭ em nēnel kana, do hanko rakas tolkom. Ona añjom tora ona baber do uḍau calao gotena ar joto rakas miṭ miṭ teye tol jhomblegotketkoa. Ona kate ona ṭheṅgae metadea: Am dom okoe ren kana? Ona ṭheṅga doe men ruṛ keda: Enaṇ do uni hoṛ renin tahēkana menkhan nitok do amren geṇ hoeyena. Ona añjomkate uni koṛa doe menkeda: Tobe ceṭem nēnel kana, do hanko dal goṅkom. Ona añjomte ona ṭheṅga do uḍau calao gotena ar onko rakas dadale ehopkeda ar dal dalte ekalteye goṅ utaṛ ketkoa. Onkate onko rakasak ti khon doko baṇcaoena.

Uni koṛa do dinamge sendrae calaka ar emanten janware goṅ aḡukoa ar inageko jom baṛaketge. Onka onka arhō miṭ din do miṭ ṭen eṭak bir sen uni koṛa do sendrae calaoena. Ar calak calakte miṭ ṭen maraṇ utaṛ gaḍae namkeda. Onḍe do miṭ ṭen raj hoponera ar miṭ ṭen buḍhi umok kane namketkina. Ado uni buḍhi ṭhene calaoena are metadea je nui kuṛiem emoka? Uni buḍhi doe menkeda: Nui kuṛi do phalna raj ren hoponera kanae ar aleak do aema utaṛ legbidh menaktalea, ona iṭe in do ohon men darelea, do raj ṭhen noa reak do kuli joṇme. Onka baṛakate ayupen-khan ona chapri teye ruṛ calaoena. Dosar hilok do uni koṛa do babaji lekae sajena, malakoe horok baṛa keda ar uni raj ṭhene calaoena. Raj do babajiko aḍiko

manotkoa onate uni řel kate ađiko manotkedeā. Aiso bařso khubko men bařawadeā. Raj oraķre duřuř bařae lađiř miř řen takta reak pařa tahēkana. Ona rege uni babaji doe duřuřena. Inaķ tege uni gađareye řapam len buđhiye řam goř kedeā aře metadeā : In do one gađareń metařme tahēkan katha lađiř in heć akana, do ona katha raj řthen aderme. Uni buđhi do ona katha raj řthene ader keda je miř řen raj kořa menaea, uni do nui amren hoponerae khoj kana. Ona lađiř ge nui babaji doe heć akana, ma ceřpe metae kana. Raj doe menkeda : Doe ađuema, řeleale. Ona ańjomkate uni buđhi do babajie lađiadeā je do uni kořa ađuem. Ona ańjomkate uni babaji kořa do ona pařae cekagořkeř coń, ona do uđau gořena ar ona chapri řthen ařgoena. Ar onako katha raj kořae lađiadeā, are metadeā : Delań in baplakama. Onka menkate ona pařa re unkin bana hoř geye duřuř keř kina ar ona pařa do arhō uđau gořena. Ar ona raj nańgrahako tioķ keř khan uni pařil baplaledē bařu do onterekin doho ořo kadeā ar aķin do ekalte raj oraķrekin ařgoena. Ado raj uni kořa řelteye kusiena are metařkinař : Ma eae řin tahēnben ente aleaķ do aema leg bidh menaktaleā, ona piřaulenge ado bapla hoyoka. Ado sařige eae řin puřauenkhan bapla hoeyena. Ar ona pařarege bařu řāwāe ar babaji ar uni buđhiko duřuřena. Uni kořa do arhō ona pařae uđau ocogořkeda ar uni pařilić bařukin doho ořo lede onđeko ařgoena ar uni bařuko deć kedeā ar uni buđhi do onđe geko řthelao řur ořo kadeā ar akoaķ ona chapriteķo uđau calaoena. Ado thořa řin tayom uni kořa do raj kořae metadeā : Am do ināķ řiwim bańcaoletřinař, onate in hō amaķ in bhařaķikařtama, ado nitōķ do am řthen ināķ geř tahēna, ināķ oraķteř calaķa. Onka menkate ado jotoge onđe khonko calaoena. Uni hoř do ayaķ oraķteye calaoena.

Ar raj korā hō unkin banar bahuante ačak oraķ teye ruar calaoena ar suk teko tahēyena.

97. BONGA BARIAT.

Mit ten rajren mit ten hoponerae tahēkantaea. Ado mit din uni raj do dhole pitau oco keda je jāhāe je mit pailare tinak tuři tahēna ona reak lekha unak hoř bariate agukōa ar mōrē ghagra takae emoka, unige nui hoponera doŋ emaea. Ona katha do mit ten hoře ańjom tiok keda. Uniren hō mit ten korae tahēkantaea. Are goťa tħik keda je nui rajren hoponera do ińgeń kiminea. Onka menkate mit din do jaherte nāhele idikeda ar onđege sioke ehopena. Uni sioķ uel kate ona jaherren bońga doko ođok hečena arko meta-dea : Noa do aleak oraķ kana, cedakem sieťtalea ? Uni hoř doe men ruar keda : Si bań khaniń cekaea, den tobe mōrē ghagra takae emaupe, ado bań sia. Ona ańjomkate onko bońga do uni hoř mōrē ghagra takako emadea. Ona uam kate uni do sioke bađiada ar oraķteye calaoena.

Dosar hilok setaken khan uni hoř do arhō onđe ge sioke calaoena, ar sisıye ehopena. Ona uelte arhō onko bońga doko ođok hečena arko meta-dea : Noa do aleak oraķ kana, cedakem sieťtalea ? Uni doe metaťkoa : Si bańkhaniń cekaea, den tobe mit pailare tinak tuři sahopa ona reak lekha unak bariat hoř emaupe, ado bań sia. Ona ańjomkate onko bońga doko meta-dea : Acha tis bariatem calaka unre laialeme, ado ale gele calaka. Ona ańjomkate uni hoř do jaher sioke bađiada ar oraķteye ruar calaoena ar riničete meta-dea : Ma am do sunum sasań ojok hatarem, iń do

raj thenin calak kana. Onka menkatete calaoena ar sipahikoe metaſkoa : Do raj laiaepe je hoponerae emoka se bañ. Onko do senkate rajko laiaede je nui hoſ do amren hoponera kimin benaoeye meneda. Ona ańjomkate raj doe edreyena are menkeda : Ma dalepe nonde kimine namkana. Ona ańjomte onko sipahi do uni hoſko dhaka muka baſa kede. Ado uni hoſ do enka barakate oraſkete calaoena. Ado riniſtete kuli kede : Ceſ kom ceka agukeda ? Adoe menkeda : Teheñ do eken dhaka muka hoe baſaena. Dosar hilok do arhō raj thene calaoena ar ona katha geye menkeda. Ona ańjomkate raj doe menkeda : Matho jutate nelepe, ona kathageye meneda ? Ona ańjomte sipahi do uni hoſ panalı teko piſau baſa kede. Ado enka baſa kate oraſkete ruarena. Ado arhō riniſtete kuli kede je teheñ do ceſem ceka agukeda ? Adoe metadea : Teheñ do jutam jut hoeyena. Arhō uni hoſ do setaken khan raj thene calaoena ar ona katha geye menkeda : Ado raje menkeda. Akhir inren hoponera kimin benaoe gem menet khan do calakte miſ paila tuſi joñ reak lekha unak bariat agukom, ar mōiſ ghagra ſaka. Ar nonkan marsal aguime jemon ona do coſ serma hābić jol rakabok. Ona ańjomkate uni hoſ do onko bońgae metaſkoa : Delabon, nitok do bariatbon calaka ar bariatko saĵao calaoena, mōrē ghagra ſaka one jaharre bońgako emade tahēkan oñae idı tora keda ar onko bońga doe metaſkoa : Ape do ot ar coſ marsal idipe. Ona ańjomte onko do ot ar coſre dig dig jolokko ehopena. Ona nelte raj doe bharoena ar hoponerat uni hoſ ren hopon sāoteye bapla kede. Uni hoſ do ona mōrē ghagra ſaka raje emadea ar bapla barakate onde khonko bidaena ar oraſteko ruar hećena. Nonkate uni hoſ do rajren hoponera kimine benao kedegae.

98. SENDRA JEL.

Miſ ʒen hoʒ ren pea koʒa hoʒonko tahēkantāea. Maraſiē do kaḍae gupikoa ar talaie do gaie gupikoa ar huḍiſiē do bhiḍiye gupikoa. Miſ din do pene boeha ge miſ tege kaḍa, gai ar bhiḍi aʒiſko idikeſkoa. Ar aʒiſ baʒa mokoſi kate miſ ʒen bandte daḵ ſuko idikeſkoa. Onko kaḍa gai ar bhiḍi do ona band bhitriteko boloena ar bako oḍokoḵ kana. Ona ſelte onko pene boeha do oʒakteko calaoena ar eſgat apatko laiaſkina. Unkin dokin menkeda: Ona bandre do boſga menaea, unige bae oḍok ocoakokana. Ona menkate joto hoʒ onḍe geko calaoena ar maraſiē koʒa doko rum ocokedea. Uni do ona band bhitri khon mimiſ mimiſte onko gaiye hobor oḍokkeſkoa ar onḍege jotoko mākkeſkoa, ar geſ kuſi baʒa kate onḍege jotoko isinkeſkoa arko jom cabakeſko rehō bako bi lena. Onakate apat do huḍiſiē hopontete metaḍea: Do onko bhiḍi hobor aḡukom. Uni do senkate joto bhiḍiye hobor aḡukeſkoa arko maḵ jom cabakeſkoa. Ado onko kaḍako oḍokkeſkoa ar oʒakteko calaoena. Adoko menkeda: Gai ar bhiḍi do okarebon ſamkoa, eſgattet doe metaſkoa: Do noko kaḍage aḵriſi kate gai ar bhiḍi kiriſi aḡukope. Ona aſjomkate onko pene boeha do onko kaḍako aḵriſikeſkoa, ar gai ar bhiḍiko kiriſi aḡukeſkoa.

Onakate onko koʒa do diſaſge sendrako calaka. Miſ din eſgat apat dokin metaſkoa: Do sendra calaḵpe, menkhaſi celeaḵ jiwi hō alope goja ar jel do aḡuipe. Ona aſjomkate onko do sendrako calaoena. Ar onterege ḍher diſko tahēyena: Inaḵte onko bitkil ar gai ar bhiḍi doko buſaḵena, onko koʒa do onkoak āwār geko aḡukeda khan bitkil āwār doko laikedea: Noa do jhaſkaʒ jel kana, gai āwār doko laikedea noa do bir

sukri jel kana ar bhidi āwār doko laikeda, kulai jel kana. Noko joto janwaraḥ ge jiwe do bale goč akada menkhan jel do nōkōele aḡuakada. Ona ańjomkate unkin haṛam buḍhi do aḍikin kusiena ar teke kateko jom baṛakeda.

Thora din tayom unkin buḍhi haṛam do peṛa hoṛoḥ-kin calaoena. Onko koṛa do aḍiko maṣkilena, okareko tahēna. Onte bir teko calaoena. Birre miṭ ṭen ot paṛaḥ akanko ūam keda ar onareko boloena. Ona ot paṛaḥ do onkoak oṛaḥ haḇiç calao akan tahēkana. One ona tege oṛaḥ teko ruṛena ar inaḥte onkoren eṅgat apat dokin ruṛ heçena, ar oṛaḥkin jhiç goṭ keda. Onko koṛa do ona ot paṛaḥ khon ge bohokko oḍok goṭ keda. Ona ūelte onkoren apattet doe botor goṭena ar māḥko laḡiṭ kaḇiye aḡugoṭ keda. Onko do onarege arhōko bolo ruṛena. Menkhan eṅgattet doe ūel orom keṭkoa are kuli keṭkoa : Okate beṭa pe calaḥ kana ? Onko doko roṛ ruṛ keda : Duṛ jhiḷiçle calaḥkana. Ona ańjomkate unkin buḍhi haṛam do oṛaḥ reak silpiṇ ar bhurni bhuḥko jotokin eseṭ keda, oṛaḥ do khub ūutena. Ona jokhen onko boeha do ona ot bhugaḥ khon bhitri oṛaḥ reko boloena ar pe hoṛ pe kona re teṅgo kate lonḍo lonḍoko beṅgeṭ akada, ona ūelte unkin buḍhi haṛam do aḍikin botorena arkin menkeda je noa oṛaḥ do boṅgate pereç akana ar haḍbaḍ duṛ seçkin ḍaṛ idi keda. Ḍaṛ jokhen bhitrekin ṭakiç goč naporena. Ado onko boeha moto ge ona oṛaḥreko tahēyena.

99. BOKOT KUṚI GE BAḤU.

Miṭ ṭen hoṛ ren miṭ ṭen koṛa ar miṭ ṭen kuṛi gidṛa-kin tahēkantaea. Miṭ din uni koṛa do oka khon coṇ

mit̃ ʈen bahae n̄am agukeda. Ar 'eṅgattetẽ metadea : E go n̄elkom, noa baha j̄āh̄ae geko joʈedtiñ onko geñ baplakoa. Onka menkate ač do sendrae calaoena. Bokot kuṛi do oka sen khon coñ enec̃ bara mokoñ kate oraḱteye heč gofena ar ona baha doe sap̃ keda ar gejer bara kateye giḱi napoṛ kada. Ona n̄elte eṅgattet̃ do aḱiye bhabnaena, ar uni kuṛi hoho adeteye metadea : Noa baha do cedakem joʈet̃ keda, am dada oka khon coe n̄am aguakat̃ are menakawadiña je n̄elkom j̄āh̄ae ge noa bahako joʈed onko geñ baplakoa. Nitok̃ do amem joʈet̃ ket̃ taete am geye baplamea. Ona katha aṅjomkate uni kuṛi do aḱiye bhabnaena.

Thora ghur̃i tayom uni koṛa doe ruar̃ hečena ar ona baha giḱi akate n̄el keda. Ado senkate eṅgattetẽ kuli kedeā : Henda go, noa baha do okoye joʈet̃ ket̃tiña. Eṅgattet̃ doe roṛ ruaradea : Bokom kuṛi ge noa doe joʈetakada. Ona aṅjomkate uni koṛa doe menkeda : Ma tobe bapla kaliñme. Ona aṅjomkate eṅgat apat dokin baplakat̃kina. Uni koṛa do bokot kuṛi baplaye jokhen mit̃ ʈen lumañ saṛiye emadea. Menkhan uni kuṛi do lajao ar bhabnate dadat̃ ʈhen do bae calaka. Mit̃ din do uni kuṛi birteye calaolena ar onte rege dak̃ n̄am kedeā. Ado oraḱteye daṛ agukeda, ar eṅgat̃ ʈhen senkateye metadea : Ma go silpiñ jhičañme dak̃te lumañ saṛi lohodok̃kantiña, uni doe men ruaradea : Do am baba ʈhen calakme, ona aṅjomkate uni kuṛi do ač baba ʈhene calaoena are metadea : Ma baba silpiñ jhičañme, lumañ saṛi lohodok̃ kantiña. Ona aṅjomkate apattet̃ doe men ruaradea : In̄i do bañ jhičama, do am dada ʈhen calakme. Uni kuṛi do aḱiye lajaoena. Ar ses re j̄āh̄ān upai bae n̄amlettẽ ač dada ʈhene calaoena. Ar duare jhič oco kedete onḱeye boloena. Ar enhilok̃ khon do mit̃ tegekin tahēyena.

100. BANAWAK' MÁYĀ.

Miŧ ʔen disom re miŧ ʔen raje tahēkana. Uni ren do miŧ ʔen koṛa ar miŧ ʔen kuṛi gidraḱin tahēkantaea. Thoṛa din tayom uni raj ar raṇi dokin gočena. Unkin gidraṛen miŧ ʔen kakattete tahēkana. Uni do unkin gočene ŋelkeŧkin khan ona oṛaḱ teye calaoena are hudis keda. Je nukin gidraḱin tahēn kḥan noako oṛaḱ duṛar ar cij do nukinaḱ ge hoyoka. Onate nukin gidra nit reŋ goč giḍikaḱin khan noako do joto iṇaḱ ge hoyoka. Ona hudis kate uni do bar hoṛe ŋamkeŧ kina are metaŧ kina : Do nukin gidra urni birte bhulaṇ idikinben ar ontere goč oṭokaḱinben ar ruar hečkate aema kate ʔakaŋ emabena. Ona aṇjomkate unkin hoṛ do unkin gidraḱin bhulaṇ idi keŧ kina. Menkhan calaḱ calakte miŧ hoṛ doe hudis keda je nukin gidra aṛiaḱte goč giḍikaḱin do bhage do baṇ kana, ar unkin gidra re aḍi māyā hečadea. Onate dosariče metadea : Eho, nukin gidra do balaṇ goč giḍi kaḱina, bickom noa birrelaṇ ŋir baḱi oṭo aḱina. Ona aṇjomkate uni hō unkin gidra goč giḍi kaḱin do aḍi māyāe bujḥaukeŧ teye menkede : Hē ho, nukin do balaṇ gočkina. Ona menkate ayuṇenkhan saṛige unkin do ona bir re unkin gidraḱin ŋir baḱiaŧ kina ar oṛaktekin ruṛena ar uni hoṛ khon ʔakakin hatao keda. Ona ŋinda re unkin gidra do aḍi maḱkil rekin paṛaoena arkin raḱ baṛaeda. Ona aṇphedrege miŧ ʔen banae tahēnkan tahēkana. Unkin gidrawaḱ raḱ aṇjomte unkin ʔhene calaoena are kuli baṛakeŧ kina je cedak nonḍe doben hečakana. Unkin gidra do uni bana sanam halkan laiaḍea. Ona aṇjomkate uni do aḍi dayae aḱaukeŧte ačak oṛakteye idikeŧkina. Are

asul harakeŧkina. Tinre bana buđhiye bujhaŧ ʧhik keda je nitok do akinte kami katekin asul dareaka unre unkiye metaŧ kinā : Dela abenak oraŧ teŋ idi oŧo kabena. Onka menkateye idikeŧkina ar uni kakatete ger gockedea. Ar unkin ge ona oraŧ reak sana-make jimawaŧ kinā ar aŧ do ar hō ona bir tegeye calaoena. Nonkate unkin gidra do apatak raj dhon duribkin ūam ruar keŧte ađikin kusiena. Ar paŧil apat biđal re leka sukte dinkin khemao keda.

101. RAJ KORAE BHULAENA.

Miŧ ʧen raje tahēkana, ar uniren do miŧ ʧen ge hopone tahēkantaea. Uni raj koŧa do sendra ađiye jhūka, jaoge sendrae calaka. Miŧ din do ađi saŋgiŋte sendrae calaoena. Ar dāŧā dāŧāte ađi āŧ daŧ tetan kedeā, ado daŧ sendra sendrate miŧ ʧen eŧak raj oraŧ teye calaoena. Uni rajren do turui goŧen hopon erako tahēkantaea. Ar enhiloŧ do uni raj hō okate coe calaoakan tahēkana. Ado uni raj koŧa do ūui laŋiŧ dake koe keŧkoa. Ado uni maraŋiŧ kuŧi do loŧa maŋjao baŧa kate dake aŋuadea. Menkhan uni kuŧi do ona loŧa beste bae maŋjaolea, onare saŧhŧi laŧkao akan tahēkana. Ona ūelte uni raj koŧa doe menkeda : Noa daŧ do baŋ ūūia. Ona aŋjomkate uni huđiŋ utariŧ kuŧi do moŋj kiciriŧ bande keda ar loŧa khub besteye maŋjao keda ar onare daŧ ataŋ kate uni raj koŧae idiadea. Uni do ona daŧ ūu baŧa kate aŧak oraŧ teye ruar calaoena.

Oṛake tiok keṭ khan eṅgat apate laiatkina je phalna
 rajren huḍin utariḥ hoponera sanam khon aḍiye moṇja,
 in do unige bapla aḡuwaṇben. Ona aṇjomte uni raj
 do raebar hoṛe kolkeṭkoa. Ar bapla reak sanam ṭhik
 ṭhak hoeyena. Ona aṇjomte uni kuṛiren ḍaitet teko
 do aḍiko edreyena, menkedako : Nui do abo joto
 khone kaṭiḡgea, ar nuiak bapla ge lahare hoyok kana,
 aboak do baṇ ? Onka menkate miṭ ṭen akaṭ bir teko
 bhulau idi kedeā, ar onḡegeko nīr baḡi oṭoadea. Uni
 kuṛi do aḍi maṣkilreye paṛaoena ente oka sene calaka,
 hor hō bae diṣaeda, onate rarake ehopena. Ona
 jokhen ge miṭ ṭen ḍom do ona hoṛ teye calak kan
 tāhēkana. Ar uniye metadea : In do ma ale oṛakte
 idi seṭer kaṇime, am sāotegin baplaḡa. Ona aṇjomkate
 uni ḍom do uni kuṛi oṛakteye idi seṭer kadea. Onte
 uni kuṛi ren baṛiat doko heḥ seṭer akan tahēkana.
 Ado aḍi kusi raṣkate bapla hoyen ṭakina. Ar raj
 doe biḍa baṛakatkoa. Baṛiatko do aḍi kusi raṣka teko
 ruṛ calaoena. Menkhan uni kuṛi bir khone aḡu
 seṭer lede ḍom hō onko tayom tayom tegeye paṇja
 idikeṭkoa. Onko do oṛakko tiokkeṭ khan onko do
 bahrereko gitiḥ baṛaena ar baḡu jāwāe do aḡinak
 oṛakre. Ado nīndaenkan uni ḍom doe calaoena ar
 bahre reko gitiḥ akan tahēkan joto hoṛe māḡ goḥ
 keṭkoa ar oka oṛakre unkin baḡu jāwāekin tahēkan
 ona reak kawaṛ mamake ehopena. Uni kuṛi do ona
 aṇjomkate jāwāetete beret kedeā. Uni doe menkeda :
 Ceṭ hō baṇ kana, seta pusiko paṭrako jaleda. Onage
 onka saḍe kana. Onka menkate aṛhōe jaṇiṭ ruṛ keda.
 Uni dom do ona kawaṛe māḡ rapuṭ keda ar bhitrite
 bolo kate uni jāwāe koṛa hōe maḡ kedeā ar uni kuṛiye
 aṭkir kedeā ar aḥak oṛakteye idikedeā. Ar miṭ ṭen
 seta ar miṭ ṭen pusiye asulkeṭkina, jemon uni kuṛi
 jāhā sen aloe ḍar ḍareak. Miṭ din do uni dom okate

coe calaoena, unre uni kuṛi do unkin towae emaṭkina unkin do ona jom regekin bhulaena ar uni kuṛi do bai baite onḍe khone oḍokena, ar okare uni asol jāwāetefko jeret ledea onḍe ge sarae benaokeda ar seṅgele lagao ada ar onareye don khadleyena are lo goḥ utaṛena.

102. KULAI PARGANA.

Miṭ ṭen birre miṭ ṭen kul raje tahēkana. Uni do miṭ dīn dārā baṛaye calaoena. Daṛan daṛante miṭ ṭen jel jhaṅkaṛ hopone nām kedeā, ar aḥaḥ oṛakteye idi-kedeā. Uni jel eṅga do aḥren hopon nām ruṛe lagit aḍiye nehōrena, menkhan uni kul raj do bae aṅjomlet-taeā. Onate uni do rak rakte miṭ ṭen kulai ṭhene calaoena, ar joto hale lai aṅjomadeā. Kulai do uniak rak roṛ aṅjomte aḍi dayae aikaukeda are metadeā : Acha noa reaḥ dole bicar katama, do joto hoṛ laiakome. Uni jel eṅga do onḍe khon calao kate ona birren joto janwarko noa reaḥ laiṭkoā. Kulai do aḥe tahēkan tahēkan bhugak bhitri bhitrite aḍi saṅguṇe gelec idi-keda, ar ontere miṭ ṭen por pheḍre arhō miṭ ṭene duar keda. Ar onae puṛauket khan ona birren joto janwarkoe riṛu jarwaketkoā ar kul raj ṭhenko calaoena. Khande uni kulai do jel eṅgae metadeā : Ma amak katha do lai aṅjomaleme, cet lagitem jarwa akaflea ? Ona aṅjomkate uni jel eṅga doe menkeda : Nui kul raj do miṭ dīn dārā baṛaye calaolena. Ona jokhen inren gidra doe enec baṛae kan tahēkana. Raj do uni gidra aḥ oṛakteye idikedetiṇa ar in koye

kan khan bae em ruar̄kaekantiñā, metāñ kanae je nui do amren doe bañ kana, in ren kanae. Ma ado noa ge bicar katiñpe, cedak inren gidra doe reć ediñ kana. Ona añjomkate joto janwar ge phasar phusurko galmarao kana, je gidra do sarige nuiren kangeae menkhan judi bon men, nui gidra doe nui ren kanae, em kaetaeme, enđekhan mae goć cababon, ar judibo men je nui gidra doe amren kana, enđekhan nui bapurić ren gidrai calakkantaea. Onka ako akoregeko galmarao kana. Kul raj then tho ceť hō bako roř dareak kan. Ađi gharic hudis barakateko menkeda je nui gidra doe rajren kangea. Ona añjomte kulai doe beret goćena, ente unhabic uni kulai do miť seć reye duřup hape akan tahićkana, are mengoćkeda : Ape do joto ge botor tepe puyul puyuloć kana, hok bicar dope dea seć kak kana, eken meťāhā niel tepe bicareda, nui gidra doe jel jhankarren kana. Nui raj do jobor jasti nui doe atkir akadea. Raj do ađi badmas hoř kanae, nit ge hopone em ruar̄kaetaema, bañkhan bes do bañ hoyoćtaea. Ona añjomkate kul do ađi aťe rañgaoena ar uni kulai sabe lağıť uni seće acurena. Ona nielte kulai do onđe khone dař keda. Kul do uni kulai lakgae ehopena. Kulai do dař senkate aćak bhugać reye nır bologoćena. Kul do onđe duar reye duřupena men kedae, bhala lai nielmea, okasentem oćokoka. Kulai do ona eťak senak duarte oćok kate atnić calaka ar hō ruar̄ kateye boloenge. Kul do duřup akan, duřup akan menae ge. Dher din hoeyen khan kul do reñgeć teye lorao cabaena, ar ses reye goćena. Ar uni jel enga do aćren hopone nam ruar̄ kedete ađiye rařkaena, ar kulai ađiye sarhaokede.

103. TUILA REAK'

Mit ten raj ren eae goṭen hoponko tahēkantaea. Onko modre turui goṭeč ren do baḥuko tahēkantakoa ar mit goṭen' do ɖaŋgwa geye tahēkana. Onko ren eŋgat apat dokin gočena. Onko eae boeha ar mōrē goṭen baḥu do bahre reak emanteakko kami baraesa ar maraničren baḥu doe isin aroe takoa. Thoṛa din tayomte onko do bai baiteko reŋgeč idiena, onate onko ŋatea do onko boehako metatkoa je ale do beste bale ghorkorna dareak kana. Ona iate ma huḍinič bo baḥuaea, ar uni ge ghor kornae laḡit jotobo jimaēaea. Onka galmarao goṭa kate saṛige huḍinič ren baḥuko ŋam kedea ar bapla aḡu kate unige oṛak reak kami do jotoko jimaḡadea, ar ako do bahre reak kamiko ehopena. Uni baḥu do aḍi husiare tahēkana, din bhorre tinakko kami aḡuia, ona khon dinamge thoṛa thoṛa doe dohokaka ar sarečak do monj okočte isin aro kateye emakoa.

Onka onkate thoṛa din tayom arhō paḥilleka bai-baiteko kisār idiena. Uniak kami ŋelte onko ŋatat erako do aḍiko hiskaena, enteko menkeda: Nui do sanamak teye soros idik kana, noŋkate aboge sanam hoṛ teko ruheṭṭbona je ape do ceṭ lekape ghor kornaet tahēkantebo reŋgeč cabalena, ŋelepe nui do cekate arhōe kisār ocoketbona. Onko menkate jotoge unige bārtiko dulaṛ edekana. Onate onko do unire dosko lagaokeda, je nui do aḍi baṛič hoṛ kanae, nuiak ɕali do baŋ bestaea. Onate joto hoṛ ge nui do eman-teakko emaekana. Ona geye doho jarwayeṭteye kisār ocoet bona. Menkhan onko boeha do uniye baṛičgea mente do nase hō bako paṭiaulena. Menkhan uni koṛa

do hilit tekoak katha geye patiauada. Onate ačren baħu miť ten pałkireye deč kedeā ar gogokkoe metať-koa: Do nui do urni birre idikate giđi otokaepe. Sařige onko pałki gogokko do uni baħu era urni birre idikateko giđi oťokadeā. Uniaķ duk řelte cando doe dayāena ar okare uni duřuť kateye rak joń kan tahēkan. Onđe aema utař marań marań dolan benao goťena ar joto lekan dhon durib ar mĩhũ merom kađa bitkil kote joto oraķ perečena. Ona řelte uni baħu era do ađi kusi rařkate onđeye tahēyena.

Thora din ~~řayom~~ jawate miť kořa ar miť kuři gidraķin hoyentaea. Inaķte note onko boeha do arhō reńgeč teko jale thale cabaena. Uni do ona bir rege miť ten band gekleče ehopeņa, ar ina tolhāťren sanam hoř onđe ge senkate hasa lalako ehopeņa. Onko boeha hō onđeko calaoena ar hasa la dipil kate ařulokko goťa keda, menkhan uni doe řel řhik keťkoa. Ar miť din do ač řhen ge jomaķe tearaťkoa, are um nařka sapha ocoketķoa ar pante pante jojome duřuť ocoketķoa. Unrege unkin ačren gidraї metaťkina: Nui do marań baba, nui do tala baba, ar jotoe řum idikeťkoa, ar nui do am baba kanae. Ona ańjomte onko do lajaote ekalteko keklesetena ar ona jokhenge onđe ot pařakena ar onare jotoko boloena. Unjokhen engattet doe metať kina: Ma beťa ma beťa baba oreben. Unkin do ona ot pařakre bolok jokhen řuilateťkin or tioķket taea ar ona do ekalte toť utařentaea. Ona disaї laģiť ge nit hō řuilā doko doho aģueda.

104. SADOM AR KUL.

Mit̃ ten hoꝝ ren mit̃ ten sadome tahēkantaea. Uni do aꝥ ren kīsārak̃ aꝥi lekan kām̃iye pīrauet̃ kan tahēkana. Thorã din tayom uni sadom doe haꝣamena ar paḥil leka do bae kām̃i daꝣeak̃ kan tahēkana. Onate uni hoꝝ do sadome metadea : Men iꝛ̃ then khon do daꝣme, okoe duꝣup̃ kate doe aꝣsulmea. Ona aꝛ̃jomkate becaꝣa sadom onꝥe khone oꝥok calaoena. Calak̃ calak̃te hoꝝ re mit̃ ten toyoe nām̃kedeā. Uni toyo do sadome kuli kedeā. Henda ho, okatem̃ calak̃ kana ? Sadom doe roꝝ ruꝣarkedā : Iꝛ̃ ren kīsāꝣe laga kidinā, onate jomak̃ sendraiꝛ̃ calak̃ kana ar aꝥak̃ joto duke lai aꝛ̃jomadeā. Ona aꝛ̃jomkate toyo do aꝥiye bḥabnaena. Ar sadome metadea : Acha ma nonꝥege gitiꝥ̃ haꝥarkokme, nit̃ geꝛ̃ ruꝣ̃ kana. Onka menkate onꝥe khone calaoena ar calak̃ calak̃te mit̃ ten kule nām̃kedeā, are metadea : Dela onꝥe sadome goꝥ̃ akana, uni do amak̃ oꝣak̃te aꝣuem ar jomeme. Ona aꝛ̃jomte kul̃ do toyo tayom tayom teye calaoena. Toyo do uni kul̃ uni sadom̃ thene idikedea, are udukedea. Kul̃ do aꝥiye kusiena. Menkhan toyo do kule metadea je nonꝥe do alom̃ jomea, oꝣak̃ tege idiem. Ar uni kulak̃ banar laha jaꝛ̃ga re sadomak̃ canḁbole tol ur̃c̃ keda. Ar sadome metadea : Ma nitok̃ do berettẽ daꝣme. Ona aꝛ̃jomkate sadom doe nīꝛ̃ beret̃ gotena ar onꝥe khon aꝥren kīsārak̃ oꝣak̃ren bīꝛ̃ampaꝥe daꝣ̃ keda. Kul̃ do hoꝥor̃ hoꝥor̃, gōḥōꝝ lekae or rad radao idikedea. Ona ñelte uni kīsār̃ do aꝥiye raꝣskaena ar paḥil lekage uni sadome uꝥaꝣ ruꝣ̃ kedeā, ar jom̃ ñuiak̃ hō bes geye emadeā. Onkate uni sadom̃ do ar hō paḥil leka suk tegeye tahēyena.

105. COCE AR PHOCE.

Mit ʔen atore Coce ar Phoce nʔutuman bar boehakin tahēkana. Unkinren do eken mit ʔen enɡat budhiæ tahēkana. Mit din Coce do Phoceye metadea : Do nahel idikate mit ʔen goða sɨ oʔo kakme judi nahel rehet re ɖhañ len khan māk topak ɡɨdɨkakme. Ona aɲjomkate Phoce do sioke calaoena ar ʔenɡoç hōe idi toʔakeda. Sioķ jokhen nahel do mit ʔen rehet re ɖhañena, ona nʔelte uni do mamake ehopena. Cef rehetē maga ? Rehet bodolte ɖaŋgrawaķ jaŋɡageye maķ topakkeʔtaea. Ar atoren hoɣ senkateye laiaʔkoa je delabon ɖaŋgra jom, onɖeɲ goç akadea. Ar onko do senkateko khal jom kedeā, menkhan coce do bae laiaɖea.

Dosar hilok do Cocege sioke calaoena. Ar Phoceye lai oʔoadea : Ea Phoce ma teheɲ do amge dakaē tabonma, pe pɨi nāhāk dakaeme, ar ayo budhiæ do beste um saphakaeme. Onka batlao barakate ač do sioke calaoena. Phoce do seŋgel jol kate daka daķe conda keda. Ar mit sen do ač go um kae lagit daķe basañ keda. Ar ako oɣakre mit ʔen pɨi tahēkana, ar mit ʔen do atoren mit hoɣ ʔhen khone koe aɡu keda, ar mit ʔen pɨi do dokan khone aɡu keda. Ar ona pene pɨi ɖaka ʔukuč reve khadle kada. Ar ona eʔaķ ʔukuč reak ɖaķ do kiciɣ kiciɣ heɖeč ente onate do enɡat budhiæ um kedeā, becara budhiæ ona lolo daķe dul ade khane lo goç napoɣena. Dadattet Coce do si caba bara kateye ruar hečena are nʔelet kan daka ma bañ isinakan, ɖaɖu teye ɡhaŋʔa barakeʔ khan daka ma bae nʔamlet, eken ona pɨi ge haɖur baɖuroķ kan. Ona kate enɡat ʔhene calaoen khane nʔelekan doe goç

keṭkeṭeakan. Onako nēlte Coce do aḍiye raṅgaoena, menkedae: Noako do nui badmasak karamat kangea. Ar miṭ ṭen pāeṛāe nām keda ar Phoce do andhe mundeḃe piṭau kedeā ar oṛak khone laga nīr kedeā.

Khange Phoce do onḍe khone ḍaṛ keda ar calak calakte horre miṭ ḍaṛaḍa daka ar miṭ ṭumaṅ utui nām-keda. Ona ḍaṛaḍa dakaē dipil keda ar ṭumaṅ utu doe teweṅ keda, ar onḍe khon laha teye calao idiena. Calak calakte lahare aema kombroe nāmkeṭkoa. Onko doko kuli kedeā: Ceṭ kantama, den emalem. Uni doe metaṭkoa: Daka ar utu kantiṇa. Judī ape sāotepe gateiṅ khan noa koṅ emapea. Onko doko menkeda: Hē, le gate megea. Ado ona daka ar utu onḍe geko haṭiṅ jom keda. Ar miṭ ṭen atote kombroe laḡitko riāu calaoena, ente ona atore miṭ ṭen aḍi kisāṛ hoṛe tahēkana. Calak jokhen onko kombro do hoṛ reko riāuena je abo do eken bhāri bhāri cij gebon aḡua, joto geko hēkkeda. Ado ona atoko tioḷkeṭ khan uni kisāṛ hoṛak oṛak reko boloena. Sanam hoṛ ge eman teak bhāri bhāri jinisko tul oḍok keda. Menkhan uni Phoce do jante geye tul oḍok keda, ente aḍ doe bujḡau keda noa hō tho bhāri se hamal jinis kangea. Ona bujkate onage koro koroe hobor atkir keda. Onko sāoten kombro do ona janteko nēl keṭ khan Phoce bogeteko ruheṭ baṛa kedeā, metadeako: Am do aḍi lelha hoṛ kanam, bes bes jinis aḡui baḡiate noa jante ge cekae coe aḷḡu kan, men bale gatemea. Ona aṅjomkate Phoce doe metaṭkoa, bape gate iṅ khan den tobe ḍaṛaḍa daka ar ṭumaṅ utu em kaṭiṇipe. Ona aṅjomkate onko kombro doko bhagaoena, arko meta-dea: Achale gate megea, ar enka baṛakate oṛakteko ruṛaḍ calaoena.

Thoraḍin tayom arhōko riāu keda je delabon hana atore miṭ ṭen kisāṛ hoṛ menaea, uniakbo kombroea.

Onka riâu bara kate, ona ato teko calaoena ar onđe bolo kate Phoce doko metadea : Ma am do daka utui tabonme, ale do emanteak jinisle ođokeda. Ona ańjomkate Phoce do uni hořak daka e ořakreye boloena ar seńgel jol kate dańkae ehopeńa. Ona ořakrege miť ten buđhi doe gitić akan tahėkana ar ti do culha sengeye tiar akaťtaea ar khođor khođore udur jońkan tahėkana. Phoce do uni ti tiarakať neltete bujhań keda je nui buđhi do dako geye koyeń kana. Onka huđis kateye menkeda : Auri isinoka hape isiń lenge adoń emama. Miť ghaři tayomte daka do isinena. Onte onko sãoten hoř do emanteakko sendra baraeda. Unhańić ceť hõ bako ođok akať tahėkana. Note Phoce do ona lolo lolo daka ge uni buđhiak tireye lo goťadea. Uni buđhi do ona daka teye loente awa papa kateye nır beretena. Uni buđhiak kauman ańjomte ořakren joto hořko nır beretena arko bađae keťkoa je kombroko heć bolo akana, onate bhage te ar geko gohra guhri keda. Onko kombro do jan lekate hante nhateko dař keda. Phoce hõ ona ořak khon nır ođok kate birańpaťe dař tap keda.

Inakte onte Coce doe bujhań keda je Phoce doe goćena, onatege bae ruar heć lena. Ado uni nıtumte bhańdanoke goťa keda ar dıne țhekan keda. Menkhan Phoce do ceka lekate coń ona țhekan dın doe bađae nım keda. Ar enhiloķ do oko oko te senkate Coceak ořakreye boloena, ar dharen coťre dećkateye duřup akana. Inaktege atoren sanamko ar neńota peřako hõko jarwa thurena, ar Phoce nıtumte gai merom, sim, sukri, kukťamko ehopkeda. Adoko bakhėreda : Ne tobe Phoce, emam calam kanale, inak ko rořakať tãhėkan rege Phoce do ona dharen coť khone mengoť keda : Den tobe emań calań pe. Ona roř ańjomte Coce do coť sene koyoķ goťkeda, ar dharenre Phoce

duřup akane řiel řiam gořkedeae. Uni do ona bakkhẽr bađi kate řhengae řiam goř keda ar Phoce lakgae ehopena. Phoce do daře dař keda se, ar miř řen bunum bhugakreýe řir bolo gořena. Ona bhugak do tapap ge tahẽkana. Uni Coce do Phoce sabea mente ac hõ onđeye řir boloena, menkhane riđeř řarhaoena. Ona řelte Phoce do eřak senteye řir, ođok gořena ar Coceýe thaya goč napor kadea. Ar ac do oraķteýe calaoena ar uni Coceak oraķe regeýe tahẽýena.

106. BIRŃ JĀWĀE.

Miř řen hoř ren pea kuři ar miř řen kořa hoponko tahẽkantaea. Miř řin uni huđin utarič kuři do miř řen bunum phedreýe eneč bařae kan tahẽkana. Ona jokhen ge ona bunum khon miř řen birĩ ođokena ar uni kuřiýe metae kana : Irĩ tulučem baplaka ? Uni kuři doe menkeda : Irĩ go babań kuli lekinge, ar onka menkate oraķteýe calaoena ar engat apate laiatķina, je ona bunum re miř řen birĩ menaea ; uui doe metań kana : Irĩ tulučem baplaka ? Adoń metadea : Hape irĩ go babań kuli lekinge. Ona katha ańjomkate uni kuři ren engat apat ar jotoko ona bunum řhenko calaoena, ar uni birĩ layeko ehopena. Apat do la la teýe thakaoena. Enhõ uni birĩ bae la tioķ dařeadea. Ona kate uni kuři ren dadatteř lalae ehopena, uni hõe la thakaoena, enhõ bae la tioķ ledea. Ona kate uni kuři ren daiteřko lalako ehopena, menkhan okoe hõ bako la tioķ dařeadea. Sesre uni kuři ge lalae ehopena, ar miř għari tege uni birĩ la tioķ goř kedeae, ar

uni biñ sapkate ako oraḱteko idi kedeā ar miṭ ṭen oraḱreko siñ poṭom kadeā. Ar uni kuṛiko metadeā : Do amhō onḁ ge calaḱme. Uni kuṛi doe menkeda : Ohoñ senlena. Ona aṇjomkate uni kuṛiko sapkadeā, ar ona biñ menae oraḱre idikateko siñ poṭom oṭokadeā. Uni kuṛi do biñ jome botorte goṭa ṛinda bae jāpiṭleda, beṅgeṭ geye tahēyena. Tala ṛindaen khan uni biñ khon miṭ ṭen moṇj okoḱ koṛae oḁokena ar miṭ ṭen sadom hō, ar uni koṛa do sadomre deḱ katē dāṛā baṛae-ye ḱalaoena ar simraḱ jokhene ruṛṭ heḱena ar ona kaṇcūrtetreye boloena are biñ ruṛṭena, ar sadom hōe okaen coñ.

Setaken khan uni kuṛi do eṅgattete lai-adeā, eṅgattet do uni kuṛiye metadeā : Teheñ do seṅgel idime ar sasañ hō riṭ kate ghorao doho kam, ar tin re uni biñ khon uni koṛae oḁokoka ar dāṛāne calaka unre ona kaṇcūrtet do jereṭ giḁi kam ar dāṛān khone khone ruṛṭ hijuḱ jokhen ona sasañ daḱge areḱ daraṃaeṃe. Uni kuṛi do saṛigeṃe onka keda. Ado uni koṛa do hoṛ geye tahēyena ar sadom hō sadom geye tahēyena, ar enhilok khon onko do aḁi sukteko tahēyena.

107. BHIḁI AḱRIṆ.

Miṭ ṭen baḁhiye tahēkaṃa. Unireñ miṭ ṭen koṛae tahēkantaea. Miṭ din do oraḱre uni koṛako metadeā : Do nui bhiḁi idikate aḱriṃem ar sunum buluṅko kiriṇ aḱuime, ar nui bhiḁi do aḱu daraem. Ona aṇjomkate uni koṛa do bhiḁiye idikedeā ar miṭ ṭen bāṛiṭ ṭhene aḱriṇ kedeā, ar ona paesate buluṇ sunume kiriṇ keda. Ar

orakte hijuk jokhen uni koṛa do uni bāṛiāe metadea : Dini bhiḍi doṛi idi torayetiṇa. Ona aṇjomkate bāṛiā doe menkeda : Nui bhiḍi do cedak iṇ emama. Nui reak ma ṭakaṇ emaṭme coṇ. Uni koṛa doe menkeda : Iṇ do bhiḍi orakte idi ruṛeko menakawadiṇa, dinitiṇ. Ona aṇjomkate bāṛiā doe menkeda : Den tiṇ tobe ṭaka ar ona saoda em kaṭiṇme ar ni bhiḍi idietam. Uni koṛa do ṭaka ar saoda bāṛiāe em ruṛakattaea ar uni bhiḍiante orakteye ruṛ kana.

Calak calakte horre miṭ ṭen baḍhi kuṛi tuluce ṇapamena, are kuli baṛa kedeā : Nui ma enanem idi lede ar hō cedakem ruṛ aḡuedea. Uni koṛa do orak reko metade ṭāhēkan joto kathae laiadea. Ona aṇjomkate uni kuṛi doe men ruṛadea : Nui bhiḍi reak uṭteṭ aḡriṇme ar saoda onate kiriṇme ar bhiḍi do idi ruṛem. Ona aṇjomkate uni koṛa do bhiḍiak uṭe geṭ keṭtaea ar onae aḡriṇ keda, ar ona paesa te buluṇ sunume kiriṇ keda ar bhiḍiante orakteye ruṛ calaoena. Menkhan uni kuṛi do bae hiṛiṇ ledea, ente uni khon miṭ ṭen aḡile ṇamkeda.

Thoṛa din tayom uni koṛa do eṇgat apate metatḡkina je iṇ do uni baḡu ge aḡuṇben. Ar sesre uni gekin bapla aḡuadea. Miṭ din do banar apahon miṭ ṭen raj ṭhen orak ṭhokkaokin calaoena. Orakḡkin ṭhokao purau keṭ khan raj do unkin banar apahon māḡkin laḡiṭ ona orakreye siṇ poṭomkeṭkina. Khande uni koṛa do onḡe khon ḡar laḡiṭ hante noteye koyok baṛaeda. Ona ṇelte raj doe kuli kedeā : Cetem ṇel baṛaeda ? Uni koṛa doe menkeda : Je noa orak reak sanam jinis do ṭhikgea menkhan miṭ ṭen jinis ḡhaṭao akana, ona geṇ ṇel baṛaeda. Ona aṇjomte raj doe menkeda ona jinis do okare menaka. Uni koṛa doe menkeda : Ale orakre. Raj doe menkeda : Acha iṇ ren koṛa ona aḡui laḡiṭ

iñ kole kana. Onka menkate ačren hopontet unkin bađhiaĳ orakteye kolkede. Uni raj kořa onđeye calao-en khan uni kořa ren bađu do miř ten orakreye siñ pořom kadea. Ona kathae ańjomket khan raj do ađiye asbasaoena. Judi nukin bae ařak lekin khan ma ačren hopon hō bako ařage. Onate nukin apahone ařak kařkina ar unkin oraktekin ruř calaoen khan uni raj kořa hōko ařak kadea. Onkate uni bađu hotete ađi porho hoeyentakoa ar ađiko kisārena. Ar sukte dinko khemaokeda. Uni bađu aloe tahēn khan honań unkin apahon do rajak ti khon ohokin chađaolena māk goč kekinae.

108. RAJ AR GUPI KOŘA.

Miř ten raje tahēkana. Uniren do aema kađa bitkilko tahēkanta. Onko gupiko lađiř miř ten gupiyiče dohokedea. Uni gupi kořa do dinam hilok daklo ber rege kađa bitkile ader ořokakoa. Ona řelte raj do ađiye edreyena, ar uni gupi kořaren hō miř ten kađae tahēkantaea, uni geye goč napoř kadetaea. Uni gupi kořa do uni kađae khal kede, ar harta ařkrińe calaoena. Calak calakte ařuřena. Uni kořa do miř ten baře dare reye dečena, đher řindaen khan ona dare buřare aema kombroko hečena ar aema řakako hařtińkana. Ona řelte uni kořa do ona kađa harta ge dare coř khone řurgoř kada. Ona reak hađbađ sađe ańjomte onko kombro do botor teko đar keda. Ona řaka do onđe geko řiř bađiada. Uni kořa do dare khone ařgoena ar ona joto řaka orakteye idikeda ar hopontet

do raj orahte paıla ađui kol kedeā. Are ađuket khañ
ona takae soñ bara keda ar miñ bar takā ona paıla parañ
reya sođe gofada. Ona ñelte uni raj do uni gidrai kuli
kedeā : Am baba do tinañ takae ađuakada ? Uni
doe menkeda aemage. Ona añjomte raj do arhō uni
horañ orahte jeretattaēā. Ona lo toroñen khan uni hoř
do miñ ñen borare joto toroñe sambao keda ar sadomre
ladekate acriñe idikeda. Calak calakte horre miñ hoře
ñam kedeā. Uni do miñ bora takā sadomre lade kateye
idiyet kan tahēkana, ar uniren miñ ñen kañiñ marañ
gidrai tahēkantaeā. Uni sadom do ona takā bora idi
iditeye laña caba akan tahēkana. Onate nui kořae
metadeā : Eho, ma đaya kate nui gidrañ amren
sadamre deñ idikaetiñme. Ona añjomte uni kořa doe
menkeda : Ohoiñ deñlea ente uni gidrañ deñ lekhan
are ġasiñ jāhāñ lekhan noa iñak bora reak jinis do
toroñ godoka. Uni hoř doe menkada : Ohoe ġasija
ar jahā lekae ġasiñ le ar ona jinis toroñ lentam khan
noa iñak takā bora ġeñ emama. Ona añjomkate uni
kořa do ać ren sadomre uni gidrai deñ kedeā ar miñ
tegeko calaoidiñeā. Calak calakte uni gidrañ doe ġasiñ
goñ keda. Ona añjom tora uni kořa doe mengoñkeda :
Hae hae, sanam jinis toroñen tiña, den nitok do ona
amak takā bora emañime. Uni hoř do uniñak bora rařa
kateye ñel keñ do sařige toroñ akan. Adoe pañiañeā,
ar ona takā borageye em naporaēā. Uni kořa do ona
takā orahte idi kate ar hō aćren hopontet gidrañ
metadeā : Do raj orañ khon paıla ađuime, are ađukette
takae soñ barakeda ar ona paıla parañre takā sođeatte
ona paıla kolgoñ kada. Raj do uni gidrai kuli kedeā :
Am baba do tinañ takae ađu akada ? Uni gidrañ doe
men ruar keda : Aema utař ente aleak orañ reak toroñ
ma thořa ġe tahēkan, apeak orañ reak ma aema toroñ
hoyok, ape hō toroñ acriñ kate takā ađujonpe, aleak

ṭaka khon hō apeak do ḍher ge hoyoktapea. Onka menkate uni gidra do ako oṛakṭeye ruar calaoena. Raj do uni gidrawak katha aṇjomte mone reye menkeda : In hō oṛak jeret kateri toroja ar ona akriṇ kate ḍher ṭaka hoyoktiṇa. Ona hudis goṭakate acaḱ joto oṛakre seṅgele lagaoada, ar toročen khan boro reye pereḱ keda. Ar bajarte akriṇe idikeda, are hoho baraeda : Char, lebe char ho ; Ona aṇjomkate sanam geko roṛ ruarae kana : Ke char leto ? Legae ke baṛia me phēki dehē. Ona aṇjomkate raj do ona toroḱ bora oṛakṭeye agu ruar keda ar baṛge reye gidi napoṛ kada. Ar acaḱ lelha kami iate aḍie bhabnaena.

109. RARAN BUDHI.

Mit ten hoṛ ren mōṛē goṭen hoponko tahēkantaea. Onko jotoko hara juṇenkhan jotoe baplakatkoa. Maraṇiḱ kimintet do aḍiko mehnotiṇ baḥui tahēkana. Uni do sūn ninda kami bhedreya tahēna. Onkate uni do sanam kiminko khon baṛtiye ghorkorna keda. Ona nelte onko natatera do aḍiko hikaṇwaea. Ar uni onde khon laga ocaye reak upaiko lagaokeda. Ar oṛakreko laḱkeda je nui doe ḍangea. Ona katha aṇjomkate sanam hoṛ uni oḍoke reakko goṭakeda, menkhan uni jāwāetet do aḍiye dulaṛedekan tahēkana. Onate oḍok calak jokhene metadea : Ma jāhānak ge tinaḱem idi dareaka unaḱ idime. Ar onka barakate aḱ hō uni sāote aḍi saṅgiṇ haḱiḱe calaoena, ar hor re mit ten dare butarekin duṛuṇena. Ar uni baḥu era do dudṛum kede teye japiṭ keda. Ona nel kate uni jāwāetet do

onđe khone đarkeda. Uni bahu era doe beretena are koyok bara keda, okare hō ać jǎwǎetet bae n̄el n̄amle-dete bogeteye rakbarakeda. Adoe rak bara mokoŋen khan beret kateye calao idienā. Calak calakte hor re ʔyup adea, ado miť ten dare butareye gitičena. Ona darere do bogete kahu ko gitić kan tahēkana. Tala n̄inda jokhen onko kahu do ako ako reko galmarao kana : Phalna atore miť ten raj miť kaře goć akana onate parkom khon bae beret dareak kana, siń n̄inda ʔdiye haronok kana. Ona iate jǎhǎe noa dare reak chal idi kateko lagaoae khan doe bes utarkoka. Uni bahu era do ona joto kathae anjom thikkeda ar setaken khan ona dare reak chal idikate uni raje lagaoadea. Ona ran lagao sǎotege raj doe bes utarena, onate uni do ʔdi utar baksise emadea ar miť ten orať tahēn lağıť hōe emadea. Ado joto hor uni do raran buđhi geko metaea. Ar ona kami tege uni do ʔsuloke ehopena.

Note onko jǎwǎetet teko jotoge ʔdiko reŋgečena. Ar bir khon sahan dipil idikateko ʔkrińa. Onate jageko n̄am ona tege din rojgar caklaoko ehopena. Miť din do uniren jǎwǎetet ge sahan dipil kate uni thene calaoena. Uni era doe n̄el thik kedeā, ar sahane kiriń ket-taya, ar thora jomake emadea, are metadea : Arhō gapa ʔguǎńme. Ona anjomkate uni hor da dosar hilok arhō sahan bojhawante uni thene calaoena, ado uni erae kuli kedeā : Cele am dom bapla akana se bań? Ona anjomte uni hore menkeda : In̄ doń meneda : Am kan geam in̄ bahu do. Ona anjomkate uni era do uni hore um nařka sapha ocokedeā, ar bes bes kicrić horog lağıť emadea ar raj thene idikedeā are metadea : Nui doe in̄ jǎwǎe kana ona anjomte raj do ʔdiye kusiena, ar uni hore metadea je nui ge in̄ak jwiye bańcao akaťtińa. Onate ma bana hor nonđege sukte

tahenben, abenak joto khoroc do in geñ emoka. Ar onka tahên tahênte uni hoř ren joto bokotteko hõ onđe geko calaoena, ar ađi kusi řaskate dinko khemao keda.

110. PEA THAK

Barea řhokkin tahêkana, unkin do miř din miř řen řumañ re piřakin sambao pereć keda ar patrate beř esetkeřte peřa hořokkin mohondaena. Calak calakte horre miř řen terel darekin řam keda. Ona dare buřare miřřen terel belekin řam keda. Ona halañ kate lahatekin calaoena. Calak calakte miř řen bāřia gidřakin řam keda. Uniak banar tire sona reak řođor tahêkana. Unkin řhak do uni gidřa ona terel belekin udukadea, uni gidřa do unkin řhene đar idi keda, adokin emadea. Ar uni gidřa hõ unkin tayom tayom tegeye calaoena. Unkin do ona piřa řumañ tewer řagitkin emadea arkin metadea. Noa do alom řařa bařaea noa bhitri re kal menaea. Onka menkate akin do laha lahatekin calak kana, ar uni gidřa do tayom tayomte. Menkhan uni gidřa do ona řumañ řařa kateye řelkeř do piřa menak, ar calak tuluc jojome ehopena, menkhan unkin do bakin bađaeledea. Ar ona piřhai jom caba keř khan miř řen bunum re ona řumañe tawak posak goř keda, are řoho keda. Durre noa bunum bhugak re kale boloena. Ado ona bunumko la bařakeda, menkhan ceř hõ bako řamleda.

Onđe khon calak calakte miř řen dokanko řamkeda. Ado uni kořakin metadea: Do onā amak ti reak řođor akriñme ar jomak kiriñ ađui tabonme.

Menkhan uni kora do bae bujhaun thik leda je todor akriŋkin metae kana mente, uni doe bujhaun keda je unkin ge akriŋ kate jomaŋe kiriŋ aguiŋ.

Ai dokan teye boloena. Onde khon arhō odok ruar kateye kulikeŋkina : Miŋ hor se bana hor iŋ akriŋ bena. Unkin hor do akine akriŋkin laŋiŋ ona do bakin bujhaun thik leda akin dokin bujhaunkeda, je ona todor reak geye kulieŋ laŋa je miŋ ten se banariŋ akriŋa. Arkin men ruaradea : Banar ge. Ona anjomkate uni kora do banar geye akriŋ keŋ kinŋ ar ŋaka hatao kate onde khone odokena, are metaŋkina : Aben do nonde ge durupkokben. Onka menkate uni kora do onde khone dar keda. Unkin thok do ŋel hor ŋel hor tekin mokoŋena, okor bae hujuk kan ? Ses rekin bujhaunkeda je uni kora do akingeye akriŋ oŋo kaŋkina, ar ŋaka hatao kateye dar keda. Ona kate unkin do onde khon uni pakŋjakin calaoena. Onte uni kora do calak calakte miŋ ten bire ŋam keda ar onde miŋ ten bana tulude ŋapamena. Uni ŋelte uni kora doe botorena, are hudis keda, judiŋ dar khaŋ hō bana doe laga jomeŋgea, se do baŋ biekom dare bhor uni sap kate goje reak iŋ kurumuŋua. Ona menkate bai baite senkate uni banac ota goŋ kedeŋ ente uni bana do etak sengeye koyok akaŋ tahokana, nui hor do bae ŋel ledea. Ota kede khaŋ uni bana do aŋiye botorena ar uni ti khon chaŋaok laŋiŋ aŋiye kurumuŋu keda. Menkhan uni kora do khub otae ota kedeŋ onate ona ŋaka ghēt do raaena ar hante note ŋaka do chityaena.

Ona jokhenge miŋ hor do sadom re deŋ kate ona hor teye heŋena ar uni korae ŋel kede khane kuli kedeŋ : Henda ho, bana do cedakem otaedeŋ. Uni korae menkeda : Nui banawaŋ laŋe re do eken ŋaka ge menaka,

bam rieleđa, nokōe eken ŧaka geń ota ić oco akadea. Judi am hō ŧakam ić ocoye khan ma hijukme. Ona ańjomkate uni hoř do ać ren sadom miř ŧen dařere tolkadete uni banae ota kedeja. Uni kořa doe menkeda : Hape mĩak ŧaka do halan ocoañime, ado am jate ge ŧakam ić oco dařeae, ona do amakge hoyoka onka menkate uni kořa do ona joto ŧakae halan keda are metadea : Ma nitok do bhagete otayem, aikhā alom ařagea bań khane jommea. Ado uni kořa do uni sadom ŧhene calaoena are menkeda : Am tinak gharić nui bana takam ić ocoea unak gharić ińhō nui sadom re deć kateń ŧahlao bařa lenge ado arhō iń pariń otaea. Onka menkate uni sadom reye dećena ar onde khone dař keda. Inakte unkin barea ŧhok hōkin seřerena ar uni banae ota akade hořkin rĩam kedeja. Arkin kuli kedeja : Henda ho miř ŧen hoř nonkatem riel ledea. Uni do alĩń akriń ořo kate ŧakae atkir akada. Uni hoř hōe men goř keda. Uni hoř ge nui bana doe ota akade tahēkana ar uni do ere kate nui banae ota oco akadĩńa ar iń ren sadome atkir kedetińa, ar onka menkate uni bana doe ařak giđi kadeja ar řher hoř riel te pićam pođroć bir teye dař keda.

Ado onko peneko maena : Dela bon uni hoř do bo pańja rĩamea. Onka menkate uni paķĩja ko calao idiena. Onte uni hoř do calak calakte miř ŧen gađae rĩam keda. Onare do bađ ařgoakan tahēkana. Ar bar gořomeakin esef akan tahēkana, ente řher dak iate bakĩ parom dařeak kan tahēkana. Ar uni buđhi doe rak joń kan tahēkana. Ado uni hoř hō sadomre deć kate onđeje seřerena, ar uni buđhi rarak kane riel kedeteye kuli kedeja : Henda gořom ayo cedakem rakeda ? Uni buđhi doe menkeda : Gađa re baliń parom dařeak kanteń rakeda. Arhō uni hoř doe menkeda : Nui do amren celeye hoyoka. Uni buđhi doe

menkeda : Nui do iñ ren nātni kanae. Ona kate aće kuli kedeā : Ām do celeama. Uni koṛa doe menkeda : Iñāk nūtum do nātni jāwāe. Onka menkateye menkeda : Acha delañ parom kabena, menkhan pañhil do nui amren nātni geñ parom lahakaea, ado amiñ parominea. Onka menkate umi kuṛi do sadom reye deć kedeā ar gaḍae parom kedeā, onte do sadom khube kamsao kedete uni kuṛi doe atkir kedeā. Ona űelte uni buḍhi do ar ge koṛam dal dal teye rak keda. Thik ona jokhen ge onko pene uni hoṛ sekndrako do onḍeko seṭerena arko kuli kedeā : Cedaķem rakeda. Uni buḍhi doe menkeda . Nātni jāwāe do iñren nātniye atkir kedeā. Onko do ona añjomkate umi buḍhi boge teko dhamkao baṛa kedeā . Thir ķokine cedaķem rakeda, besge coñ nātni do jāwāetete idi kede, onate amak do ceť. Menkhan umi buḍhi do ona reak bes okoć teye laiaťko khanko bujhañ keda je thik umi thokge nui ren nātni doe idi kedeā, ado joto ge apan apin hal reakko gal marao keť khan joto geko goťa keda : Delabon umi hoṛ do bon pañja űamea arbon rejea. Onka menkate umi hoṛ pakñjako calao idiena.

Onte umi hoṛ do ayupen khan miť ten tili oṛak reye boloena ar gitić lagit jaegae koeketkoa. Umi tili do oka oṛakre kulhu tahēkan ona oṛak ge onkoe udukatkoa. Umi hoṛ do umi sadom ona kulhu regeye tol kadeā, ar uni kuṛi ar ać do onḍe gekin gitićena ar umi tili ren oṛak hoṛteť do ḍher űinda haćić unkin tuluć boge judai galmarao baṛakeda ar umi hoṛ nūtume kuli kede khane lāi adea je iñāk nūtum do hañhi. Ado galmarao mokoñ kate apan apinko gitić baṛaena. Thik tala űindaenkhan umi hoṛ do ḍak sen osor kedeā, ona űinda do okateye calaka, mar ona kulhu regey ić napoṛ keda ar sim raken khan hako pako onḍe khone ḍakeda. Setaķenkhan umi tili do rinićtete metadea :

Do kulhu arup hodme, sunum lenhoť kate hanter calaka, riniťet do cet coe cekať tãhẽkan bae arup leda. Onate uni tili do hako pako senkate ať tege akrupe, ehopena. Ar onareye nelkeť do iť menať. Ado riniťete kuli kedea: Okoe kulhu redo iť akada? Riniťet doe menkeda: Hamhi, ona anjomkate uni tili do theŋgae namkeda ar riniťet kanekapare dal kedea. Thik ona jokhen ge, unkin barea thok ar sadom kisãr ar uni buđhi do onđeko seťerena. Ar uni tiliko metadea. Hã, hã cedakem dalekana. Ado uni tili riniťet do joto khisaĩ lai anjomatkoa. Ona anjomkate onko doko bujhaũ keda je uni thok ge nukin doe jhogra ocoakat kina. Ar ako hõ apan apin khisaťo lai anjomatkina. Ado joto hoť ge uni paĩja name lagitko calaocna.

Onte uni thok do miť ten raj thene calaocna are metadea: Am then alĩ do bapla ocokliũ heť akana, ma bapla kalĩme. Ona anjomte raj do aťak horokak ar bapla reak joto sapape tear keda, are baplakatkina. Are metatkina: Ma tehen do nonde ge tahẽben, adokin tahẽyena. Tala nĩndaenkhani uni hoť doe bereťena ar raj oka sapap ar gahnakoe ematkin tahẽkan onako lekate onde khonkin dať keda. Setaken khan raj doe nel baratkin do banukkin ar ať emak sapap hõ banuk. ado raj ar rani khub jhograk kin ehop keda. Thik ona jokhen ge onko uni hoť pakĩjako do onđeko seťerena. Arko kuli baraketkoa. Cedak pe jhograk kana? Raj do ona jhograk reak joto karone lai anjomatkoa. Ona anjomkate onko hõ apan apin katha rajko lai anjomadea. Arko riãuena: Delabon uni thok do paĩja nam kate ekalte bo goť utarea ente abo ađi hoťe thokakatbona. Ona menkate unkin barea pahil thok ar sadom kisãr ar uni buđhi ar tili ar raj noko turui hoť uni paĩjako ođokena.

Onte uni ðhòk do aćak ořakte senkate bapla kate bāhui idikede nūtumte hore neotakeťkoa ar bogete nae tamasaē ehop akat tāhēkana. Ona ðhol sađe ańjomte noko pakńja hoř do onđeko calaoena. Ado uni hoř neota akatko sanam hoř bhoje jom ocoketkoa ar noko turui hoř hō bhoje jom ocoketkoa. Ać do noko jotoe nēl ðhik keť koa. Menkhan ako do bako nēl ðhik dareadea. Jom nū barakate noko hoř do calak lağıtko sapraoena. Ado uni hore metaťkoa : Nitok do alope calaka ente ayupena, ma nonđege teheni do gitić jiraupanpe, ado gapa setakpe calaka. Menkhan miť ten kathani cetao dohokopekana : Jāhāe nonđe nīnda pe dať seć lekhan nī goć utarpea. Adoko menkeda ohole dať seja. Onka menkateko gitić baraena. Ar khubko japiť keda. Tala nīndaenkhan um hoř doe bereťena ar kaře dať reye lohof keda ar onko hoř deke reye joťatkoa, arhō ać do senkateye gitićena. Thora għarić tayom uni buđhi doe ebhenena ar dekeye tunumen khan lať pať geye aikau keda. Ado onkoe ðhelao bereť keť koa are laiatkoa je nī mań dať sećkeť. Ona ańjomte onko hōko tunum baraen do onko hō onka geko aikaukeť arko menkeda : Ale hōle dať seć keda, ado jotoko riānena. Delabon dařa setaklen khan nui hoř doe goć utar bona, ente hola regeye cetao doho akat bona. Ona menkate ona nīndađe onđe khonko dař keda. Okare uui hořko pańja. nīamea, botorte akoge apan apin ořak teko dař ruar naporena.

111. PHOTO GE GOHA.

Miť ten atore barea kořa ađi gatekin tahēkana. Miť dhao unkin do riāu kate koela khad te kamikin calaoena.

Kami kamite miŧ ðen koŕa do ruŕa nŕam kedeŕa, ar ađi ran rehet baŕa kate thoŕae pharnao nŕŕkena. Ado miŧ dinkin riŕuena, je delan oŕak telan calaka, inak gelan kŕmia. Onka menkate oŕak tekin mohondaena, banar ðhenge ŕaka paesa do acma katege tahŕkan-takina. Calak calakte uni besiĉ koŕa do monere pap boloadea, are hudis keda, je nui ma ruŕa ruŕa teye moroŧ caba akan, daŕe hŕ banuktaea, jŕhŕ lekate nui iŕi gojea, ar ona ŕakan hataotaea, inŕ do ðhernŕŕk ŕaka hoyok tŕia. Ona hudis kate jhograkkin ehopkeda ar khube dal kedeŕa. Ona jokhen ge haŕakte areĉet leka dadake ehopkeda. Uni koŕa doe bujhan keda je nitok do ekal teye goĉ utarŕia, nonĉe do okoe chaĉaoiŕia. Onate ona dak reak photo geye metaekana : E photo ma amge goha do tahŕnme, ente nui doe gojeŕ kana. Ona aŕjomte uni koŕa doe landa nŕok keda, are menkeda. Bhala, noa photo gohae tahŕna. Ar dal dalte uni koŕa do ekal teye goĉ utarkedeŕa. Ar uniak ŕaka do aĉ geye hatao keda ar oŕakteye calaoena. Ar riniĉtet ona ŕakae emadea, ar ađi kusi raskatekin tahŕyena, ente acma utar ŕaka hoeyen takina, menkhan riniĉtet do hor reak katha ĉet hŕ bae laiadea. Uni koŕaren riniĉtet doe baĉaekeda je phalna do kami khone ruŕa heĉ akana. Onate uni ðhen kuklie calaoena are kuli kedeŕa : Aleren doe okaena, miŧ tege ben senlena okarem baŕadea, cedak bae heĉlena ? Ona aŕjomkate uni koŕa doe menkeda. Uni reak do ohon lai daŕelea, ente nonĉe khon senkate eken miŧ hapta ge iŕi sŕote doe kamileda ona kate uni do eŕak sene calaoena, onate uniak hal do ban baĉaea. Ona aŕjomkate uni era doe ruŕa calaoena. Note nukin haŕam buĉhi do ona ŕaka iŕate ađi heseĉ sekreĉkin jom nŕu joŕa.

Miŧ din do pinĉa re uni koŕa doe gitiĉ akana. Ar riniĉtet hŕ senkate bohok re seye goseĉ baŕa edea, ona

jokhen ge dake ehop keda ar dak do raca re dabraena ar photoena. Ona nelte uni koṛa do gatet koṛae goje jokhen reak kathae disa goṭ keda, enteye menleda : Ma photo amge goha takenme. Onate muluṇ machae landa goṭkeda, riniṇteṭ do landae jokhene nēl tiok kedea. Are kuli kedea. Cedakem landakeda. Uni koṛa doe menkeda : Ohoṇ lai lema. Ona aṇjomte uni riniṇteṭ do eṭak lekae subha keda, are metadea : Ma laime baṅkhan am ṭhen do haṇ tahiṇa, ente am do ceṭ com cekawakaṭ, ona tem landakeda. Uni koṛae nēl keda je haṇ lai lekhan ma aluṇ aluṇ re maṛaṇ utaṛ besuluk hovok kan ona teye metadea . Achaṇ laiaṇ kana. Menkhan jāhāe ṭhen do alomlāia ar uni koṛae goṇ lede ar ṭakae agu akaṭ ona reak joto kathae laiaṇ, are menkeda . Noa iategeri landa keda ente hane nēl me raca re photo menaka. Ona aṇjomkate uni riniṇteṭ doe botoreṇa, durre nui herel do uṇ hō miṭ diṇ doe gojeṇa. ar noṇka ge arhō jāhāye goṇkoa. Onate uni do ona katha monere do bac oko doho daṛeada, ato ren hoṭ ṭhene lai keda, ar ona katha do goṭa pasnaoena. Onate uni hoṭ do ko sap keda, ar aṇ hōko pasi goṇ kedea.

112. GUMDA MAṆJHI.

Miṭ ṭen rajak oraṭ phedre miṭ ṭen hopon hopon chapri tahēkana. Gumda maṇjhi do ona regeye tahēkan tahēkana. Uni raj ren miṭ ṭen hati tahēkana. Miṭ diṇ do uni hati Gumda maṇjhiak chapri reak busuṇ jojomkan tahēkana. Ona nelte Gumda do aḍie edreyena ar uni haṭi boge teye ruheṭ baṛa kedea. Ona

ruhet te hati doe usatena. Danako em barawaekan
 rehō bae jomeda. Raj do ona reaake tolas keda je
 cedaḱ nui hati do bae jomeda. Ceka teye usat akana.
 Are badae nam keda je Gumda ge nui hati doe ruhet
 akadea, Onateye usat akana. Onate raj do adie
 edreyena. Ar Gumdawak ona chapriye jeretattaen.
 Gumda do raj botorte cet hō bae roḱ leda. bickom ona
 toroḱ do jotoe har jarwakeda ar miṭ ṭen bora re
 sambao kate bajarte akriṇ lagite idikeda. Calak calak-
 te horre nindawade te miṭ ṭen dare butareye deraena.
 Ona dare buta rege arhō aema bepariko gadianteko
 hecena, ar onḱe ge onko hōko deraena. Khub ninda
 enkhan onko bepari doko japit keda. Gumda manjhi
 do bai baiteye beretena. ar onkoak gadi khon miṭ ṭen
 borae ocoḱ keda ar onare acak ona toroḱ borae lade
 kada ar ac do ona bora gokkate orakteye ruarena.
 Orakre rara kateye ilef do eken sona ge menaka.
 Ado engattete metadea Do raj ṭhen khon paila koe
 aguime. Uni do paila agu keda. Ona paila do parak
 ge tãhẽkana. Gumda do onatege ona sonae son bara
 keda ar miṭ bar goṭen sona do ona parak reye sogeda.
 Ar rajak ona paila doe kol ruar gotkattaea. Raj do ona-
 re sona soge akane nelkette adie haharena, ar senka-
 teye kuli kede: Henda Gumda. unak sona do okarem
 namkeda: Gumda doe roḱ ruar keda : Je am leka nam
 orak duar dher taben tin kãn aema sonan agukea.
 Ona anjomte uni raj do ruar senkate acak joto orakre
 sengele lagaoada ar toroḱ enkhan bora re sambao kate
 bajarte akriṇe idi keda are hoho baraeda . Char lebe,
 char ho ; Metadeako . Cele noa do hatao tama, idi
 kate barge re gidikam. Onḱe khon adi bhabna kateye
 ruar hecena. Ar Gumda erekedete adie rangaoena.
 Ar hec ruar kate miṭ ṭen baksae benao keda ar Gumda
 sap kate ona reve sambao kede ar gadareye atugot

kadea. Latar gaðare aeima gupi kořako tahēkana. Onko do ona baksako owar keda arko rařakeř khan ona khon Gumðako oðok kedeā. Gumðā do ađe oðoken khan onko gupi gidrađe sař sařte ona baksa reye bojao keřkoa ar onko geye ātu goř kařkoa. Ar ađe do onko ren joto mihñ merom ačak orař teye laga ađukeřkoa. Ona ñelte raj do ađiye haharaena. Are menkeda uni ma baksa re bojao kate dař reñ ātu goř kade tahēkan. Onate aeima mihñ merome ñam ađukeřkoa, mñ hō baksa benao kate dař reñ ātu oco koa ar mñ hō mihñ meromñ ñam ađu joña, ona menkate mñ řen baksae benao oco keda ar ađe ona reye boloena are metařkoa : Gaðare ātu goř kañpe, ado sařigecko ātu goř kadea. Okare gai dañgrae ñam ađukoā ? Okate coe ātu calaoen, ona reař řhekan hō bañ ñamlena. Nonkate Gumda mañjhi do raj geve marao utar kadea.

113. PONEA ĐAN.

Mñ řen hořren mñ řen ge hopone tahēkantaea. Uni do ñelok te ađi moñje tahēkana. Uni ñelte ponea đan aimař doko menkeda . Ma nui dobo jomea. Ado mñ din eskar geko ñam kedeā arko metadeā : Dhinañ do amle jomnea. Ona añjomkate uni kořa doe boto-rena. Ar eñgat apaře laiařkina je teheñ do đan aimařko jomeña nahak. Ado uni kořa do khub cuiga cuiga kařtie benao oco keda ar beřhae parkom reye biř ačur keda. Ar ayuřen khan ona rege ađe doe gitič hařeyena. Sařige tala ñindaen khan onko ponon era doko hečena ar uni kořae gitič akan parkomko gokgoř keda ar

bahre teko gok oðok kedeà. Ona ñelte uni koṛa do parkom rege khub doðone ehopena, ado don donte ona parkom reak cuiga kṛti do onkoak taren re paṭi biṭena. Ar hasokeṭ kote parkom giði oṭo kate oṛak teko daṛ keda. Uni koṛa do bako jom daṛadea. Oṛak teye ruṛ heṭena. Setak do eṅgat apat ona reake laiaṭkina.

Thoṛa din tayom uni koṛa doe baplaena ar moñj okoṭ baḥui agu kedeà. Uni ñelte onko era do arhōko riṭuena, je uni koṛa ma babon jom daṛade, ma uniren baḥubon jomea. Onka menkate uni koṛaren baḥutteṭko ñam kedeà ar ko metadea: Teheñ do amle jommea. Ona aṅjomkate uni baḥu kuṛi do oṛak teye calaoena. Ado uni koṛa doe gitiṭ akan tahēkana ado senkateye iskir baṛadea. Ona jokhen ge miṭ ṭhop meṭ daḥ do uni koṛawaḥ tire ñur goṭena, ado kuli kedeà. Cedakem rakeda. Uni doe roṛ ruṛ keda je teheñ do dan erako jomeña nāhāk. Ado ayupenkhan kedok jom baṛa katekin gitiṭena. Tala ñindaen khan onko era doko heṭ goṭena. Ona ñelte uni baḥu kuṛi do jāwāetete bereṭ kedeà. Ado uni koṛa do onko joto erae sap keṭ koa, ar khaḥḥak teye harup keṭkoa. Ar seṅgel jol kate datrome dhipau keda ar mimiṭ mimiṭ te ponon erae dagkeṭkoa, ar raca sene capat oðok goṭ kaṭkoa. Onko era do oṛak teko calaoena ar haso jala te ruṛ kanako mente dhēsko lagao keda arko gitiṭ baeyena. Setaken khan uni koṛa do senkate onkoren gidṛai kulikeṭkoa je am go teko doko okaena. Onko doko laiaḍea: Ruṛ kana ko. Ona aṅjomkate uni koṛa do atoren hoṛ jarwakeṭ koa, ar joto hale laiaṭkoa. Ato hoṛ do onko joto erako ñel baṛa keṭkoa, je saṛigea mente, ar jotoko goṭ giði kaṭkoa.

114. BOEHA MĀYĀ.

Sedae jugre miṭ ṭen raje tahēkana ar uniren do-
barea hoponkin tahēkantaea. Menkhan uni raj do
huḍiniē ge baṭṭiye dulārede kan tahēkana, nunāk
haḍiē je unige aē tayom raj emae reaḱe goṭa ṭhikkeda.
Ona aṇjomkate uniren raṇi doe menkeda je am do aḍi
bhulem kaṇi keda, ente maraṇiē hopon tahēn tuḷuē
cekate huḍiniē do raje hoe daṛeaka. Ona aṇjomkate
raj do aḍi maṣkil reye paṛaoena, ente huḍiniē ge raj
emae reaḱe goḱ akawade tahēkana, niṭ cekateye
metaea je am do raj baṇ nāma am dada geye rajoka.

Raj do ona reak aḍiye hudis baṛakeda, ar sesre uni
maraṇiē hopontete hohodea. Are metaea : In
do aḍin bhulakada, ente amak hok am ren bokom
emaein goḱ akawadea, onate do senkate uni bokom
gojeme ar amge rajokme, ente uni jiweṭe tahēnkhan
ame santaomea. Ona aṇjomkate maraṇiē hopontet
do aḍiye hudiskeda : In habado bokon ge raj hoyok
reaḱe goḱ akawadea. Onare nuiak ge aḍi raska mone
hoe akantaea. Judi nit uni goē kate iṇin rajok onate
nui hō monere duke bujhaṇa. Ona chada uni do inren
boeha kanae. Uni gojete inak do ceṭ porho hoyok
tiṇa hiekom pap hoyoktiṇa. Ona khon bogea je uni
geye rajok na, onkate in babawaḱ mone hō purauḱtaea,
ar inren boeha hōe baṇcaoka. Ona hudis kate apate
metaea : E baba, am khon raj don hatao keda
menkhan ona inak raj ge bokonin emae kana. Do
teheṇ khon do bokon geye rajena. Ar in do noa disom
khon ekalte etak disom teṇ daṛeda. Pasen nonḍeṇ
tahēn khan jāhātis noa raj reak laloc heē aḍin ge.
Onka menkate uni do onḍe khone daṛ keda. Ar uni

huđinić geye rajena. . Nonkate uni maranić do aćren boeha cetanre mǎyǎe uduķ keda. Ar gujuk ħabić onđe do bae ruar hećlena.

115. SADOM BELE.

Miř ĩen hoř ren mōřē gořen hoponko tahēkantaea. Onko do miř dinko riǎuena je delabon sadombo kirinǎ ħu koa. Onka menkate bajar teko calaoena, gořako đǎřǎ ħur keda. Miř ĩen ponea sadomko řamkeřkoa ar onko pon boeha do mimiř ĩen sadomko kirinǎna. Menkhan huđinić do bae řam ledea. Ađo gořa bajarteř ħur bařae kana. Miř ĩen miř ĩen buđhi do aema sim bele ħkirinǎ ħagiře idi akatǎ tahēkana. Ona řelte uni kořa do onđeje calaoena, ar uni buđhiye kuliedea : Noa do cele belekana uni doe menkeda sim bele. Arhōe kuliedea : Noařak do cele bele, arhōe řaiadea : Sim ħele. Uni kořa do mimiř ĩen teje kuh idiedea je noa do cele bele kana : Uni buđhi do řai řai teje edreyena ente ghane ghaneye kuliedea. Onate miř dhao do edre teje metadea : Ghořar đim. Ona ańjomkate uni kořa doe hudis keda je sadom ma bař řamleřko noa sadom bele geń idia, noa khonge nǎhǎk sadome busa-goktinǎ. Ona menkate ona bele geye hatao keda, ar đadat tekoe uduķ atkoa, ado ořak teko mohonđaena. Calak calakte hor re miř ĩen gađako řamkeda arko menkeda : Ma nonđe ge baskeakbo joma, onka menkate onko dadatteko do dare re sadomko tolkatkoa ar huđinić hō ona beleje doho kada ar gađa re senkate baskeak jojomko ehopena. Ona jokhen ge miř ĩen

toyo do ona bele baste onđeye calaoena, ar ona beleye jom gof kada. Uni kořa do jojom jokhen acka geye koyok gof keda ar one beleye doho lef then toyo teňgo akane řiel kedeā, ać doe bujhau keda je ona bele khon ge sadome busak akana, onate jojom bagi kate boge teye hoho keda : Sadome busakentiņa, sadome busak-en tiņa. Ona roř kate uni sabe laęite dař idi keda, toyo do ona hoho ar uni hoř ać sen dař idief kan řielte botor te birampate dař keda. Uni kořa do khudau khudaute bae tiok dařcadeā, oka sen coe ať naporen. Khange uni kořa do ađiye bhabnaena, are menkeda : Acha ma am sadom do dařme, dhinaň ayup tho ato tem hijukgea. Ona menkate miť ten ato teye calaoena ar barge latar koreye tārāk bařae kana.

Uni hoř řiel kate ona atoren hořko metadea : Men nitok do noa kore alom dārā bařaeā, ente miť ten kul dinam ge noa koreye dārā bařae kana. Uni kořa doe metatkoa, iń ren do sadome ať akantiņa. Uni auriń řame hābić do oraķte bań calaka, onka menkate onđe geye tahēyena. Ayup řuhumen khan sarięe uni kul do ato teye rakapena ar uni kořa menae sene calaoena. Uni kořa do kul řiel kateye menkeda : Ho, nukui sadom doe hećentiņa, ar jhin kedete uni reye don dećena. Kul do ona řielte ađiye botorena ar birt birampate dařkeda. Ar gořa řinda dař bařae teęeye tahēyena. Uni kul sođok sene calak kan khan moca uni kořa do uniak lutur phedre idi kateye metae kana : Ghur, ghur, ona ańjomte kul do aręe botor teye daředa. Onka onka setakena. Uni kořa doe řiel kedeā je sadom doe bań kana kul kanae. Ado ađi āte botorena. Oua jokhen ge uni kul do miť ten dare buřa senteye paromok kan tahēkana. Uni kořa do paromok jokhen ona dare dař reye aka tahēyena. Kul do on le khone dař keda. Onte re miť

ten bana tuluce napamena. Bana do kule kuli kedeā. Henda mamō cedakem dāreda? Kul doe roṛ ruṛ keda: Cet in metama bhagna, miṭ ten huḍin huḍin ṭipsu goṭa nindai haron kidina. Ona anjomte bana doe men keda: Okare menaea? Dela se udukanime. Kul do banae uduk adea: Hane hana dare re menaea. Bana do senkate ona dare reye deḍena. Uni koṛa do arge coṭ teye rakap idiena. Bana hōe deḍ idik kana. Thik ne nāhāke tiok nōge kana ona jokhen laṛbad marteye thaya nūr goṭ kadea ar uni cetan reye don keda. Bana do jahā lekateye dāṛ keda. Ado uni koṛa onḍe geye giticena are japiṭ keda, ente goṭa ninda bae japiṭ akaṭ tahēkana. Ona jokhen ge miṭ ten toyo do onḍeye calaoena ar goḥ hōre bad kedete jome laḡiṭ etak toyo hoho akoe ehopena ar herwe huke herwe hukeye andor keda. Ona anjomte uni koṛa doe bereṭena ar uni toyo candbol reye sap kedeā, ar bhage teye hurla kedeteṛe capat goṭ kadea, ar aḥ do onḍe khon oraḡ teye calaoena.

116. SONA GULI

Miṭ ten atore aḍi reṅgeḥ hōre tahēkana. Ar unren do pea koṛa hoponko tahēkantaea. Uni haṛam hoṛ aḍi maṣkilte onko hopontete hara juan ocoketkoa. Ado miṭ din onko jotoe hoho jarwaketkoa are metatkoa: In do aḍi joton ar maṣkilte gidra khonin asul haraketpea. Nitok do dāre hō nūrentina, dāṛā hō baṛi dāṛā dāreak kana. Kami hō baṛi kami dāreak kana. Ado nitok do ohon asul lepea. Ado ma nitok do in ge asulin pe. Enka roṛ baṛa kate enhilok doko gitic baṛaena. Dosar hilok setaken khan uni haṛam do maraniḥ

hopontete hohoadea ar inîţ ţen ţengoce emadea, are metadea : Do bir khon sahan māk aguime, ar calak jokhen baskeak koe emgotadea. Uni hoř do bire tiok-keř khan miř ţen dare buřare duřuř kate ona baskeak jojome ehopena. Ona jokhen ge miř ţen hařam hoř do heć kate uni hoře metadea : Ađi reńgećedińa, den inî hō thořa jomak hařinařime. Ona ańjomkate uni hoř doe men ruar keda : Inî getho reńgeć teń gujuk kana, ohon emlena, men nonde khon calakme, uni hařam do ona ańjomkate onde khone calaoena. Uni hoř do baskeak jom bařa kate sahan mamaķe ehopena, menkhan ona ţengoć ge ceka bařicentae con. Miř ţen hō bae māk dareada, eken ti ge oraķteye ruar calaoena. Ona nel kate apat hařam do ađiye edreyena. Are metadea : Am do cekatem asuloka ? Onka men bařa kate enhilok do enka geko gitić hapeyena.

Dosar hilok do arhō setaken khan uni talaić hopontete hohoadea, ar ţengoć emade teye metadea : Do birte calak me ar sahan māk aguime. Ar calak jokhen baskeake ghēţ got adea. Uni hoř do bire tiok keř khan miř ţen dare buřa re duřuř kate ona baskeak jojome ehopena. Thik ona jokhen ge arhō miř ţen hařam heć kateye metadea : Eho ađi reńgeć edińa, den thořa gan jonrak inî hō hařinař me. Ona ańjomkate uni hoř doe metadea, ohon emlema, inî getho jomak bařa nam dareak kana. Ona ańjomte uni hařam do onde khone calaoena. Uni hoř do jom bařa kate sahan mamaķe ehopena, ar pahil dhao ţengoće ayuk-keř rege jańgae māk naporena. Ado sahan mamaķ bađi kate oraķ teye ruar calaoena. Apat do unj ekenak ge ruarena nel kede khan boge teye ruheř bařa kede. Ar menkeda : Inî bařa hilok do cekate pe cekaka. Jāhān kami reak ceř oř sorģe banuktapea, sahan mag bađiate jańgae mamaķ kana !

Enka roṣ ruheṣ baṛa kateko gitié baṛaena. Dosar hilok setaken khan uni haṛam do huḍinié hopontete hohodea, ar teṅgoé emadeteye metadea : Do birte calakte tehen do am paṛi sahan māḱ aḡui tabonme, onka menkate calak jokhen baskeake ghēt goḥadea. Uni koṛa do bir teye calaoena ar miṯ ṭen dare buṭare duṛup.kate baskeak joma mente ona ghēṭe raṛa keda. Inak tege uni haṛam do arhō onḍeye heḡgotena are menkeda : Eho aḍi reṅgeé ediṇa, den thoṛa baskeak haṭiṇaṇme. Uni koṛa do uni haṛam ielte daya heḡ adea, are metadea : Ne tobe amge jomme, iṇ do baṇ joma. Ona aṇjomkate uni haṛam do ona baskeake jom keda. Ar onḍe khon calak jokhen uni koṛae metadea : Do hana dare magme, ar onam mak bhugaḱ lekhan miṯ ṭen kholem iṇama, ar ona kholre tite sogme ado aema utaṛ jinisem iṇama. Onka menkate uni haṛam do onḍe khone calaoena.

Uni koṛa do uni haṛame metade leka ge ona dareye mak keda, ado saṛige miṯ ṭen khole iṇel iṇam keda ar qna khol re tie aderket khan miṯ ṭen maraṇ utaṛ sona guliye iṇam keda. Ona oḍok kate aḍi raṣkate oṛak teye ruar calaoena, ar apattete uduk adea. Ona iṇel kate apat hō aḍiye raṣkaena. Dosar hilok do uni koṛa ona sona guli bajarte idi katete akriṇ keda, ar ona sona reak dam do miṯ bora ṭakae iṇam keda. Uni koṛa do ona ṭaka oṛak teye gok aḡu keda. Ar maraṇ maraṇ dolan oṛake benao keda ar mihū merom, kaḍa bitkil gai ḍaṅgra emanten koe kiriṇ ketkoa, ar hoṛo caole tehō onako oṛak ekaṭteye pereé keda. Onkate miṯ ṭen raj lekae tearena. Ar sesre miṯ ṭen raj do uni koṛa jāwāe gomkete benao kedea. Onkate uni apat haṛam hō jiweṣ bhor suk teye tahēyena ar uni koṛa hō jiweṣ bhor aḍi kusi raṣkate dine khemao keda, menkhan unkin dadat tekin do sesre uniren

gutikin hoeyena, ar onkate unkin do akingak jion adi maskil tekin kataokeda. Okoeak monere daya dular menaka uni do sarı geye daya ocoķgea, ar okoeak mone re daya dular banuka, uni do ać hō bae daya do bae nām dareaka.

117. GUPI KURİ.

Mit țin hoř ren aema utař hati sadomko tahēkan-taea, onko gupiko lağıt uni hoř do aćren hoponerate metadea. Ona ańjomkate uni hoponerat do onko aťińe idikoa. Ona ato phedre ge mit țin marań utař band tahēkana, ar band pinđhare do mit țin marań utař baře dare tahēkana. Uni kuř do dinam hilok hati sadom onđe geke idikakoa, ar ać do ona baře joro reye jhiloka are sereńa. Dhubiar ghāsā na caro, na caro re hati ghora, pukhurika pani na piyo, na piyo re hati ghora, dekho re liatı ghora sona kiri hinđol; Ona ańjomte onko hati sadom do unı kuř geko koyokkaya. Aťińko menkhan ge onka geye sereńa. Onka onka ayupenge ado oraķ teye agukeř koge. Onka onka đher dın hoeyena. Onko do aťiń ge bae aťiń ocoatkoa ado joto hati sadomko rohoř cabaena. Ona nelte miř dın do unı hoř onko hati sadome kulikeřkoa : Cekate nonka dope rohořok kana ? Onko doko laıadea : Amren hoponera ge bae aťiń oco ale kana, ale aťiń le calaķ khane metalea : Dhubi ghās do alope aťińa, ar noa band daķ hō alope nıua, ekeniń ge koyok kańpe, ona sereń geko lai ańjomadea. Ona ańjomte uni hoř do ađiye bhabnaena ar hoponerate metadea : Am do oraķ rege tahēnme. Ar onko

hathi sadom gupiko lagit etak hoꝛe bondobos kedeā. Ar hathi sadom do aḍiko kusiena, ar enhiloḱ khon sukteko atin nam keda.

118. BADMAS RANI.

•Mit ten raje tahēkana, 'uni do mit ten sāke asul ledeā. Mit din uni raj ren rani do joto kicriē doho kate mit ten pukhri reye umoḱ kan tahēkana. Ona jokhen ge uni sāk do onte reye udau baꝛae kan tahēkana, ar rani nel kate oraḱ teye hecena ar raje laideā je am ren rani do aḍi badmasgeae, ente ona pukhri re sin suṭup hoꝛko tahēna ar uni do senkate onḍe joto kicriē doho kateye umoḱ kana, noa nelte amak naṅgraharen sanam hoꝛ aḍiko narajoḱ kana. Ona katha aṅjomkate raj do aḍiye edreyena ar raniē ruheṭ baꝛa kedeā. Rani do ona aṅjomkate uni sāk uparte aḍiye edreyena ar uni goḱ ocoye reak phikir nam baꝛaye ehopena.

Mit din do uni rani jom nu baḡi kate ot reye ulṭaena ar ḍhoṇe lagao keda, jeṇ ruḱ kana. Uni nelkate raj doe bhabnaena, uni rani do raje metadea : Do uni sāk hotete phalna rajak imboro aḡuaṇme, tobe khan noa ruḱ khoniṇ besoka, ar baṇ khan baṇ besoka, hukumae me jemon jaruṛ geye aḡui, juḍi bae aḡu lekhan gojeme, ente uni rani do mone reye goṭa ṭhik keda je nui sāk do cekate rajak imboroe aḡuia. Onḍeye senlen khan getho goḱ kateko jomea.

Ona hudis katege ona ḍhoṇ doe lagaokeda. Ona aṅjomkate raj do uni sāk onka geye metadea : Ona

añjomkate sāk do onđe khone calaoena, ar ađi maşkil reye paraena, sarige uni rajak im boro do cekateye ađua. Ona hudis hudis tegeye tahēyena, note thekan din do paromena. Raj do űel hor űel hor teye mokoűena, ar sāk bae ruarlenteye menkeda : Acha bae ađuleť khan noa reak sajai do baű emaea. Enka men bara kate enhilokak kacahari doe uťhau keda. Menkhan orať teye calaoenkhan uni rani do raje metadea : Am do noűkan badmas sāk cedakem doho akadea ente amak hukum okore doho leda, raj do arhōe edreyena. Dosar hiloť do kacaharire raj sipahi dewan jotoko duřup akana. Ona jokhenge uni sāk doe heť goťena. Uni űelte raj do sipahiye metaťkoa : Ma nui do gojepe, ente iűak hukum bae doholeda, hola re thekan din paromena. Ona añjomte uni sāk do joť hāt kate raje metadea : Raja hola do ale jaťak sabha hoyok kan tahiķana, ona iate baű heť dařeada, ona añjomte raj doe menkeda : Ona sabha redo ceťpe goťa keda ? Sāk do ona añjomteye menkeda : Muh choťa gār bara. Ona añjomkate raj doe hudis goť keda je nui sāk do hola rege doseű iķakaťtaea, arhō teheű raniyať hukumte gojeű hukumeda, noa ge hukum kate arhō eťak lekaű hukumeda noa ge muh choťa do ar ona hukum rod kate eťakak iű hukumeda ona ge gār bara do hoyok kana. Tobe muh do cedak iű choťa ocoa, okaű roť akať ona ge tahēnina. Nui sāk do hola reű arať kadea ar ghurikate do baű goť ocoa. Ona men kate sāk doe iķa kadea ; men kedae : Rani doe jāhā lekať ge ať tegeye, besoka. Ona añjomkate rani do ar hō jom űui ehopena. Okae buddhi leda ona do baű puralentaetae.

119. KĀRMU AR DHĀRMU.

Miŧ ŧen atore kĀrmu ar dhĀrmu nġutuman bar boehakin tahĕkana. KĀrmuak do korom tahĕkana. Onatĕ uniak khetre do bogete cas hoeyentaea are kisĕrena ; Menkhan DhĀrmuwaĕ korom do baŋ tahĕkantaeta, onate uniak khet re do ceŧ cas hō baŋ hoyoka an onka onkate ađiye reŋgeĕena. Ado hoŕe kuli bara-keŧkoa je inĕak korom do okare menaĕa ? Onko doko laiadea je amaĕ korom do urni birte calao akantama. Ona aŋjomkate DhĀrmu do urni bir teye helaoena, calaĕ calakte miŧ ŧhen daĕe nġam keda, are kuli kede : Inĕak korom do okare menaĕa, daĕ doe laiadea : Amaĕ korom do urni bir re menaĕa, ona aŋjomkate uni do urni bir teye calaoena ar aŷuŷen khan onĕe miŧ ŧen dare buŧa reye gitiĕena. Tala nġindaen khan ona dare doe roŕeda je nġ latar re bar ghagra ŧaka menaĕa. Ona katha do DhĀrmui aŋjom ŧhik keda, ar setaken khan ona dare berhae te lalae ehopena. Ar la late bar ghagra ŧaka nġam keda, ar oŕaĕ teye gok idi keda. Ar ona ŧaka tege emanteake kiriŋkeda ar maraŋ maraŋ oŕaĕ benao keda. Onka onkate KĀrmu khon hō baŕtiye kisĕrena. Ona nġelte sanam hoŕ ađiko haharaena.

120. PIŦĦA DARE.

Miŧ ŧen gupi gidrae tahĕkana. Miŧ din uni do oŕaĕ re aema piŧhako-emadea. Ona do gupire goŧa bire jom acurkeda, enhō baŋ cabalentaeta. Onate aŷuŷen

khan ona doe topa giði oto kada. Dosar hilok do arhō ontege gaiye idiketkoa, are ŋelet kana, je oka then piṭhai topa leda onde miṭ ten maraṇ utaṛ dare dare akana, ar onare bogete piṭha ge jo akana. Ona ŋelte uni gidra do ona dare reye dečena ar piṭha goṭ kate jojome ehopena. Ona jokhen ge miṭ ten bana buḍhi do ondeye hečena, ar uni gidra piṭhai koe kedeā. Ado uni gidrai menkeda : Cef reŋ emama ? Bana buḍhiye menkeda : Gocha re, uni koṛa doe menkeda : Gocha re do baŋ ente gocha gocha ge sowa. Ona aŋjomte bana buḍhi doe menkeda : Tobe otre. Arhō uni koṛa doe menkeda : Ot re do baŋ ente ot ot ge sowa. Ona aŋjomte bana buḍhi doe menkeda : Tobe phaṭiaḱre, uni koṛa do ar hōe menkeda : Phaṭiaḱre do baŋ phaṭiaḱ phaṭiaḱ ge sowa. Ona aŋjomkate bana buḍhi doe menkeda : Tobe tire, ona aŋjomkate uni koṛa do tire ona piṭhai calaekan taḥēkana. Unjokhen uni bana buḍhi do uni koṛawaḱ teye sap goṭkettaea. Ar ona dare khone or ŋur kedeā ar miṭ ten borare sambao kede te ač oṛaḱ teye dipil idi edekan taḥēkana. Horre miṭ thene doho kedeā ar ač do daḱ sene calaoena. Uni koṛa do ona bora khone oḍokena, ar onare dhiriye sambaoada, ar ač do onde khone daṛ keda ar ona piṭha dare regeye dečena. Uni bana buḍhi do ona dhiri ge oṛaḱ teye dipil idikeda, ar onde raṛa kateye ŋelet do, uni koṛa ma baŋui, eken dhiri ge menaḱ. Ona ŋel kate uni buḍhi do arhō onde geye ruṛaṛ calaoena, ar uni koṛa paḥil leka piṭhai koe kedeā. Uni koṛa hō onka geye roṛ ruṛaṛadea, menkhaṇ tinre tirige calaekan taḥēkana, unre uni do dare khone or ŋur kedeā ar borare sambao kate miṭ mohonda oṛaḱ tegeye idi kedeā. Uni bana buḍhiren miṭ ten hoponerate taḥēkana. Uniye metadea : Nukui biṭi merom khaṣiyiŋ aḡu akadea, ma utuem, onka menkate ač do uni

korawak jel jan jom lagit, kamar then data pakjae calaoena, note orakre uni kuṛi do bora rara kateye nielekan, do monj okoć korā menae, ar up do adi jhal jhal menaktaea. Ona nelte uni kuṛi doe kuli kedeā je cekate up do unak jhal akantama. Uni korā doe menkeda je dhiŋki re bohok in hurun leda onate jhal akantiŋa. Ona anjomte uni kuṛi doe menkeda : Mase māk hō jhal ocoetiŋme. Ona anjomte uni kor do uni kuṛiak bohok dhiŋki reye sobok gejerkaŋtaea. Ar hako pako geŋ kuṛi kedete daka utui isin keda ar ar miŋ bakhra lo kate haŋak teye harup oŋo kada ar ać do onde khone daŋ keda. Uni buḍhi do kamar then khon data pajao kateye ruar hećena, ar ona daka utui jomkeda, ar ać ren kuṛiye hohoe kana ado bae nam ledea. Menkhan ceka kote coŋ dhiŋki thene calaoena are nel kede je hoponerat do dhiŋki reye hurun goć akan. Ona nel kate boge teye rak bara keda. Ar uni korā adiye sendra bara kedeā menkhan bae nam dareadea.

121. HILIT GAŊJON.

Miŋ ten hoŋ ren turui goŋen korā ar miŋ ten kuṛi hoponko tahēkantaea. Onko korā doko haraen khan sendrako calaka. Ar uni kuṛi do orakre geye tahēna, ar emanteake kami baraea. Thora din tayom onko korawak do bapla hoyentakoa. Ar engat apat dokin goćena. Menkhan onko boeha korā do pahil leka sendra geko calaka ar onkoren bahu ar uni miserat-tako do orak regeko tahēna. Onko boeha do uni kuṛi-ge bārtiko dulareā. Ona nelte onko hilitteko do adiko

edreka. Mið dhao do onko boeha ađi saŋgiñ disom-
teko calaoena. Ona ñel kate onko ñātea doko riqúena
je ma nui do khubko santaoea. Onka menkate gitilre
tuřiko sipi milau keda arko metadea : Ma noa halañ
cabaeme, bam halañ lekhan bhagetele dalmea. Ona
añjomkate uni bapurić kuři do tuři haklaric ehopena
ar halañ halañteye laŋgaenkhan raraki ehopena.
Uniak rak añjomte birren aema cērēko hećena arko
kuli kedeā : Cedakem rakeda ? Uni kuři doe metat-
koa : In hiliteko nōkōe gitilre tuřiko sipi milau akada
ar haklañko menakawadiña, ado bañ halañ caba
dareak kan teñ rakjonkana.

Ona añjomkate, onko cērē do ađi dayako aikau
keda ar mið għari tege ona joto halañ cabakette
uni kuřiko emadea. Uni kuři do onñ idi kate hilit
tekoe ematkoa. Onko do ona ñelkate ađiko haharaena.
Ona rehō bako dareadete ar hō uni santaoe lagit etak
upaiko namtoť keda.

Mið din do arhō onko hilit teko uni kuřiko metadea :
Do birte calakme ar begor tolte khub đher sahan ađui-
me. Ona añjomkate uni kuři do bir teye calaoena
ar aema utar sahane halañ jarwa keda. Menkhan
begor tol te ceka kateye ađuia. Onate rarake ehopena.
Uniak rak añjomte mið ten biñe hećena, are kuli kedeā :
Henda mai cedakem rakeda ? Uni kuři doe roř ruar
keda je in hili teko begor tol te sahan idiko menaka-
wadiña. Bhala begor tol te nunak đher sahan do ceka
kateri idia ? Onateri rak jon kana. Ona añjomkate
uni biñ do ađi dayae aikau keda. Ar ona sahan re ać
geye bedhao acurena, ar uni kuřiye metadea : Ma
noa dipil kate idine. Ar oka then bhugak menaka
onđe ge giđime. Uni kuři do sarige ona bojha sahane
dipil idi keda, ar okare bhugak tahićkan onđe ye
giđikeda.

Uni bin do ona bhugak reye boloena. Onko hilit teko do ona sahanko nel bara keda. Sarige begor tol te aguakan. Ona nelte adiko haharaena. Ar ona lekate ho bako santao dareadete ar ho etak upai huk-disko ehopena.

Mit din do arho onko natea uni kuri bir teko riaw idikede. Ar mit ten loa dareko nam keda. Adoko metadea : Do noa re dejokme ar loa bele got nur tabonme, judi bam got lekhan le dalmea. Ona anjomkate uni kuri do ona loa dare reye deena. Note onko natea do janumko nam agukeda arko rampha oto kadea ar ako do orak teko dar keda. Uni kuri do ona nelte adie rak keda ente ceka kateye argona. Ona hor tege bar haram budhi naukin calak kan tahkana ar ona loa buta regekin durup jirauena. Uni kuriak mit thop met dak uni budhiak tiri jorena. Ona nelte uni budhi doe mengot keda : Cet dak joro adina ? Are jal aikau ket do raham ge aikau kana. Ar cot sene koyok rakapket khan uni kuri rarak kane nelkede. Adoe kuli kede : Cedakem rakeda ? Uni doe ro ruar keda : In hili teko noa dare re loa goda menteko de oco kedi na ar in in deen khan janumte dareko rampha oto kada ar onde khonko dar keda, ado ceka kateri argona, onateri rak jon kana. Enka bara kate unkin nau do onde khonkin calaoena. Uni kuri do rarak tegeye tahyena. Ona hor tege uniren dadatteko do sendra khonko ruar hijuk kan tahkana. Hudin utari cora do ona rak anjomkate dadat tekoe metaatkoa : Ote okare con aboren miserae rarak kan, ente uniak rak leka ge anjomok kana. Ona anjomte onko boeha do ona rak anjomok kan sen geko calaoena ar mit ten loa darereko nam keda onde senkateko durup jirauena, inak tege uni kuriko nel got kede, je ona dare cot re menae, ado onde khonko argo kede ar ko

kuli barakedea, je cedakem rakeda ? Uni kuři do dadat teko joto hale lai ańjomatkoa. Ona ańjomte onko do adiko edreyena arko metadea : Ma noa bora re bolokme, adole gok idimea, ar orakre hilim teko noa bora le tul ader ocokoa, unre am do sui te khub patikom. Onka menkate miř ten suiko emadea. Ar ona bora re sambao kedete orakteko gok idi kedea ar racareko doho kedea ar tul akderko metatkoa. Onko do ona bora tul akderko dhurauena. Uni kuři do ona suite bhage teye paři baraketkoa. Ado ona bora khon uniko rařa odok kedea, arko kuliketkoa, je cedak nui do onkape santao akadea. Ona menkate akoren bahuko bhageteke piřau baraketkoa, ar enhilok khon onko hilitteko do uni kuři bako santao ledea, adi dulař tegeko dohokedea.

122. DAK'SEC' HŌ CALAK'GEA.

Bar harām buđhikin tahēkana. Unkin do miř dhao peřa hořokkin calaoena. Ado kedokko jom řu bařa kateko gitičena. Ado tala řindaenkhan uni harām do dakseć osor kedea. Ado onkoak koca tahēkana, onđe ge calao katye duřupena, adoe dak seć keř khan řieleda je ona do calak kana, ente onđege miř ten horoe tahēkana, uni harām do uni cetan regeye dakseć keda. Ar uni horo urgum machae řikau keř te onđe khon calake ehopena. Menkhan uni harām do bae bađae leda je horo cetan reń dakseć akada mente, eken ona calak kan řiel teye bujřau keda je inřak dakseć do calak gea. Onka bařa kate orak teye, boloena, inř miř għari

tayom tege arhō dakseć osor kedeā, adoe menkeda tināk bahre teń calākā, nonđe orāk regenī dak seja, ać tege bahre te calākā, ar onđegeye dakseć keda; adoe ńeleda je bań calāk kana. Adoe hudis baraeda nitok do cedak bań calāk kana, se jāhānaķe khoj kana. Ona menkate hante noteye koyok bara keda ar miť then bhitre jalwa akawakane ńel ńam keda, ar sen kateye ńel keť do onare gotom menāk, are hudis keda noa ge idi katerī dulākā ado nāhāk calākā. Ar sarige ona dakseć re ona gotome dulada are koyok akada. Menkhan ona tho bań ge calāk kan? Ado arhōe hudis keda, pasen arhō jāhānaķe khoj kana. Ona menkate arhō hante noteye sendra baraeda, ado miť ńen cukāk re guř doho akate ńam keda ar agu kateye dulada, ar jemon hoř aloko ańjom onate khae khoe kate ona dak seć geye metāk kana: Ma ado calāk me, guřinī emať mea, ado cetem ńamkana, ma calakme. Ināk tege uniren buđhi doe ebhen gotena, adoe kuli kedeā: Cetem roředa? Uni hařam doe laiaċdea ge enań dak sen osor kedińa, ado ona koca reńi dak seć keda, ado ona do calaoentińa. Ona tayom arhō osor kediń khańiń menkeda je ināk dakseć ma ać tege calāk kana, nonđe orākregenī dak seja, ać tege nāhāk calākā, arinī dak seć keť khań bań calāk kana. Onate gotom ar guřinī dula da enhō bań calāk kana, ado cet coe khoj řan? Onka menkate uni hařam do miť ńen ńheńgae ńamkeda are menkeda: Am ic do guř gotomiń emať mehō bam calāk kana, onka menkate ona dakseć ge pikťaue ehopena. Ona do ńheńga teye dāl keť khań hante note khub pařir baraena, ar goťa orāk so te andhkaoena. Ado sanam hořko ebhenena arko kuli kedeā: Cedakem nonka keda. - Uni do joto ore orpate laiaťkoa. Ona ańjomkate boge teko landawadea. Bařurić cet hō bae roř baraċeda, ado orāk tekin ruar calaoena.

123. KANDUI GOC'ENA.

Miŧ ʈen atore bar apahonkin tahēkana. Unkin do-
jante benao katekin ʈkriŋ baʈaea, ar ona tege din
rojgarkin calaoeŧ kan tahēkana. Uni koʈa doe hara
juanen khan uni hoʈ do uni laḡiŧ baḡhui nām kedeā.
Ona aŋjomkate uni koʈa doe menkeda, je iŋ do raj
hopenera geŋ baplaea, eṭakko do baŋ. Ona aŋjomte
apattet doe aŧbasaoena are menkeda: Bhala nui
laḡiŧ raj hopenera do cekateŋ aḡuea, enhō miŧ ʈen hoʈ
raj ʈhene kol kedeā, noa katha kuliye laḡiŧ. Raj do
uni hoʈe metadea: Hē, hopenera doŋ emaegēa, men-
khan tis hō uni tuluē do bae roʈ daʈeaka, are roʈ
lekhan geŋ goē ocoea, ar senkate laiaeme jemon bareā
dolane benao miŧ do iŋren hopenera laḡiŧ ar miŧ do
aē laḡiŧ. Uni hoʈ do heē ruʈ kate noa katha uni hoʈe
laiaedeā. Ona aŋjomkate uni koʈa do bareā dolane
benaokeda. Ar raj ʈhen baplaḡ laḡiŧe calaoena. Raj
do aḍi kuŧi raŧka teye baplaḡaḡkina are biḍaḡaḡkina.
Unkin do calao kate onakin dolanre apan apin gekin
tahēyena ar baḡkin roʈ joŋa. Noŋka noŋkate ḍher din
biṭaueŋa. Miŧ din miŧ ʈen saḍhu do unkin ʈhene
calaoena are kulikeṭkina: Cedak aben do baben roʈ
joŋa? Uni koʈa doe menkeda: Raj ge noŋkae men-
akawaṭliŋa. Uni saḍhu do uni koʈae metadea: Bapla
kate ḍher din baben roʈ akawana, judi nitok uni
sāotem roʈ lekhan gem gujuka. Onka menkate uni
saḍhu do raj ʈhehe calaoena are metadea: Henda
raja saheb am do am ren hopenera ar jāwāe gomke
aḡin ropoʈ do cedakem mana akatkina? Ona aŋjom-
kate raj do uni saḍhui metadea: Do senkate meta-
kinme jemonkin roʈjoŋ. Saḍhu do senkate uni koʈae
laiaedeā je raj doe menkeda nit khon dokin roʈjoŋ

ma. Ona lai oŋo kate ačak oraķ teye calaoena. Uni kuři do uni koŗa tuluč ađi roroŗ sanakedea menkhan uni koŗa do sađhuwaķ kathaē disa keda enteye metade tahēkana je nitem roŗ lekhan gem gujuka. Ona botor-te bae roŗ leda. Menkhan uni kuři do jāhā leka teye roŗ oco kedegēa menkhan saŗige uni sađhui roŗleť leka ge roŗ sāote uni koŗa doe gočēna. Ona űelte uni kuři do apattēť khobore koladea. Apat do ač ren sipahiye kolketķoa. Onko do uni kuři apat űhenko idi ruar ķedea. Ar onđege begorre oraķ benaoadeteko doho kadea. Onđege uni kuři doe tahēyēna.

124. HOTOT' BANAM.

Miť űen atore eae boēha koŗa ar onkoren miť űen miserate tahēkantakoa. Onko do jotoko hara buruen khan ēngat apat dokin baplakātķoa, menkhan onko boēha do uni miserat ađiko edreaēa. Siń saŗuŗ bogeteko ruhēdea, onkate uni do ađiko santaoēa. Onka onka miť dīn do uni kuŗiko goč napoŗ ķedea ar idi kateko topa oŋo kadea. Ado thoŗa dīn tayom ona topa khon miť űen hotot nāŗi omonēna, ar khub nāŗiente miť űen joēna. Miť dīn do miť űen jugi ona hor teye calak kan tahēkana. Ar ona hotot joe űel űam keda ar senkateye goť keda. Ado mone reye hudis baŗaēda je noa reaķ do tumbań banaowa se banamiń benaoa. Onka hudis hudis teye menkeda : Noa, reaķ do banam geń benaoa. Ado onđe khon oraķ teye calaoena ar baname benao keda. Ado dīnam hiloķ ona banamante ato ato kokoeye calaka. Ona banam do ađi moŗj sađetaēa. Ado emanteaķko emaea ar aŗuŗ do oraķte senkate onageye isin joma.

Onka onka miŧ din do uni kuŕiren jãwãetef teko oraŧ tege uni jugi doe calaoena, ar onka geye banam baraeda. Ona banam khon uni kuŕi ceŧ leka teye gočena, dadat tekoaŧ joto hale roŕeda. Ona ańjomite onko hoŕ doko meneda : Dur re, noa banam do ceŧ leka bań sađe kan ? Ma tho noa banam dobon bodoltaea, aboakbo emaea, ar noabon hataotaea. Ado onka menkate, uni jugi bhagete hańđiko řu bul oco kede, ar uni khub bulenko řel kede khan ona banam doko okokettaea, ar akoak đhodro banamko emadea. Uni jugi do onka bul katege konđa manđe konđa manđe oraŧ teye calaoena banam do bae řel țhikleda.

Ado onko boeha do dinam ge onako banama, ar ađi mońj sađe takoa, ado banam bara mokoń kate apan apin kamiko calaka. Unre ona banam khon miŧ țen mońj okoč kurige ođokoka, ar hako pako daka utui isin goda ar tinak hoŕako unak bakhra lo kateye haŕuŕ kaŧ ge, ar ač do onko auri hijuk rege ona banam reye boloenge. Onko do kami khon heč kateko řela je . joto hoŕak bakhra daka do haŕuŕ akan, ene adoko jom baraket ge. Onka onka đher din hoeyena, ado onko boehako menkeda, je abo ma joto hoŕ kamiko calak kan ado okoe daka utu kate doe haŕuŕkak kana. Onka menkate huđirič doe menkeda : Achań taŕãk-koka bhalań řelea celeye onkaeda. Ado saŕigeye oko akana, ado ona banam khonge miŧ țen kuŕiye ođok gočena. Ar daka utukoe isinket te tinak hoŕako unak bakhra lo kate haŕak teye haŕuŕ goŧ keda ar ona banam țhen bolok laŕiŕe calaoena. Ona jokhen ge uni koŕa do tayom sen khon senkateye haŕuŕ goŧ kede, khangeni uni kuŕi doe men goŧ keda : Chi chi, dom co hađi coe joŕet kedir, unre uni koŕa doe menkeda : Bań bań alań tiri purus kan gealań, ado ene bae bololena, adoe tahěyena ar ayuŕ do sanam hante note

khonko heč jarwayen khan sanam hor̄ko bađae keda. Ado dinak din te uni bəhu kuři iate ađiko kisārena.

Note uni kuřiren dadatteko do ađiko reñgečena, jomak hō bako nāma, onate sahan emanko akriña, ar jugi phakir lekako koe baraea. Miť din do koe koe te uni miserat teko ořak tegeko calaoena. Khange uni kuři do dadat tekoe nēl oromkeťkoa, ar ađi dayā heč adeteye metaťkoa : Do um hijuk pe, ona menkate kaře ar sunume ematťkoa. Onko do um nahiko ehailena, reñgeč teko jale thale akan tahēkante ona sunum do haťin kateko nū goť kada ar ona kaře hōko jomkeda. Ona kate arhō uni kuři do jāwāetete metađea : Do um sapha agukom. Ona aňjomkate uni jāwāetete do onko band teye idikeťkoa are um sapha agu keťkoa. Note uni kuři do usařate daka utul isin goť keda, ar jom lağıte ematťkoa. Ado uniege dadat tekoe kulikeťkoa je in pe nēl řhiken kana ? Okoe kaňan ? Onko do bako nēl řhik leđea. Onate uni kuři doe menkeda : One pe santao goč ledin aperi misera kan geaň. Ona aňjomte onko dadat teko do lajaoteko kekleset utařena, ado maraňe ote dal dal goť keda, khan ot do pařakena ar onko joto boeha do ona ot pařak reko nīr boloena ar onđe geko topa eseřena ar uni kuři do ađi suk tegeye tahēyena.

125. AT' MUNDAM NĀMENA.

Miť řen hor̄e tahēkana. Uni do miť din hor hor teye calakkan tahēkana. Calak calakte miť řen ořak re miť řen hor̄ seta dale kane nēl kedeā. Ado uni hor̄e

metadea : Eho, nui seta do alom dalea, ne bickom pon ana paesari emam kana ar seta do ikakae me. Uni hor do ona pon ona paesae hatao keda ar seta dale doe bagiadea. Uni seta do uni paesae emok hor geye paŋja idi kede. Ar hō calak calakte miŋ ten oraŋkre miŋ ten hor pusi dale kane ŋelkede. Uni hor hōe meta-dea : Eho, nui pusi do alom dalea, bickom ne pon-ana paesari emamkana. Uni hor do pusiye araŋ kadea ar ona paesae hatao kateye calaoena. Khange uni pusi do uni hor tayom tayom teye calaoena. Onkate pe horŋko hoeyena hor, seta ar pusi. Ado calak calakte uni hor do acaŋ ti khon mundam bockate setae emae kan tahēkana. Ona ŋelte uni pusi do uni hore metadea : Hā hā uni do alom emaea, ente uni do jāhā re patrae ŋel lekhan jal laŋiŋe daŋ idia ar unjokhen ona mundam doe aŋ gidi katama, den in emari-me. Ona anjomkate uni hor do ona mundam seta do bae emadea, pusi geye emadea. Ar laha tegeko calao idiena. Calak calakte miŋ ten gaŋako ŋam keda. Ona gaŋare pusi do dake ŋunukan tahēkana. Unre ona mundam do daŋ re ŋurena menkhan bae diŋa leda ar onka onkate oraŋ teko calaoena. Onŋe uni pusi do ona mundame ŋel bara keda banuka, ado uni hore laŋiadea je ona mundam do oka re cori ŋur aŋ keda. Onte ona mundam do latar gaŋa te atu calaoena. Onŋe miŋ ten ranie umokkan tahēkana. Uni do ona mundame owar keda are ŋel bara keda je ona do sona reak kana ar ona do oraŋ teye idi keda are horok keda.

Thora din tayom uni hor doe badae ŋam keda je ona inak mundam do uni rani then menaka. Onate uni pusie kol kede je do uni rani then khon ona mundam aguime. Uni pusi do uni raj oraŋ teye calaoena ar miŋ ten hone ŋam kede are metadea : Dela nonŋe hijukme. Hon doe menkeda : Am then

do ohon senlena, ente am do sap katem jomeña. Ona añjomkate pusi doe menkeda : Bañ jom mea, dela hijukme. Ado uni hon pusi thene heçena. Pusi do uni hone metadea : Oka then ranie gitiç akana, do onde calakme ar amak canðbol te mñ lurgauem ado ranie achim goda, are achim lekhan ge uniak ti khon miñ ten mundam ñur godoka, ona halan kate aguanme. Ona añjomkate hon do senkate ranial mñ acañ canðbol teye lurgaukeftaea ar rani doe achim goñ keda ar ona mundam do ñur goçena. Uni hon do ona halan kate uni pusiye idiadea. Uni pusi do ona mundam uni hoçe idiadea. Ona nam ruar kate uni hoç do açiye kusiena, ar uni pusi açiye dular kede ar onde ge pene açi suk teko tahēyena.

126. BONGA BAHU.

Miñ ten rajren miñ ten koça hopone tahēkantaea. Tinre uni koçae hara juanena unre raj do uni baplaye reaķe bondobos keda ar nenða ðin seçerenkhan açi rajan bajan bariatko saçao calaoena. Ar onde seçer kate açi kusi raķa te bapla do hoyena ar bhoj daka jom barakate onde khonko bidaena. Bahu jāwāe do miñ ten palķi rekin deçena. Hijuk hijuk te onko kahañ doko lañgaena ar miñ ten ðaçi then palķiko doho keda ar ako do oka sen conko calaoena. Ona ðaçi re miñ ten bongu kuñe tahēnkan tahēkana. Uni do ona ðaçi dak khone oðokena, ar uni bahu kuñ palķi khone or oðok kede ar unial joto sapap açe hataokeda ar ona palķi re açegeye durupena. Miñ għari tayom onko kahañ do

heć ruar kate ona palkiko goć keda aı orak teko mohndaena. Uni bahu kuı do rak rak te orak teye ruarena ar engat apat joto hale laiatkina.

Bariatko orakko tiok keť khan uni bahu adi kusi raskateko daram ader kedea ar bhoj daka jom ru bara kate jotoko apan apinena. Menkhan okoe ho bako badae dareada je cele bahu kanae mente, ente ako doko badaea, raj hoponera kanae. Uni jawae korā ho bae badae leda. Ado tahen tahen te unkinren miť ten gidrai hoyen takina. Miť din do orak re okoe ho bako tahēkana, joto kamiko calaoena, orak re do uni bahu eskar geye tahēkana. Ona jokhen ge miť ten gidra do onko orak te thamakur kokoye calaoena ar uni bahu era ge thamakure koe kedea. Ona jokhen uni bahu era do racare durup kate gidrai nunuae kan tahēkana, onde khonge orak reak pakhae awil tiok goť keda ar thamakur uni gidrai emadea. Ona nel te uni gidra do sen kate hore laiatkoa je uni doe cele kan con, ente raca khonge orak reak pakhae awil tiok keda, ti do adi jelen gotentaea. Ona anjom te sanam hor adiko thakena. Arho miť din do uni bahu era ge dhiikiye lekbeť kan tahēkana ar gidra do raca reye gitić akade tahēkana. Enhilok do joto ge orak reko tahēkana inak tege gaiko ada keťkoa. Miť ten gai do uni gidra thene calao gotena, khangē uni bahu era do onde khonge tiye awil goť keda, ar raca habić ti do jhal got entaea are menkeda. Ha ha am gai do gidram lebedetina. Ona nel te sanam hor ko botorena arko menkeda : Nui do hor doe ban kana. Onate miť ten kuiko la keda, ar ackage onareko thelao ruur goť kadea ar cetan khon hasa teko topa goć kede.

127. MAMOT TEKŌ BADLAĒ HALAWAT' KOA.

Mit' ten oraċ re mit' ten ranċi maejiue tahēkana, ar uniren mit' ten koṛa gidraĭ tahēkantaea. Mit' dīn uni gidra do eṅgattete kuli kedeā: Henda go, baba doe okaena, eṅgat doe roṛ ruar keda je beṭa am baba do am mama tekoko goċ kedeā. Ona aṅjom kate uni gidra doe kuli kedeā: Mamateko do okare menakkoa arko tināka? Ona aṅjom kate eṅgattet do uni gidra ona ato reak' nūtume laiadea, are metadea je am mama teko doko eae boehaka. Uni gidra do aṅjom kateye menkeda: Mamateko do in' babako goċ akadea, in' do ona reak' badlañ halawakoa. Onka menkate mit' ten sadome nām kedeā ar unire deċ kate mamot teko oraċ teye calaoena. Ar onḍeye tiok keṭ khan huḍiniċ māmittet do uni gidra aḍiye joton kedeā are iskir baṛa kedeā, laṅga marao taē laḡiṭ. Ado ayup' enkhan joto mamotteko do oraċ reko heċ jarwaena ar uni gidra nēl kateko menkeda: Nuiren apattet mabo goċ kede, ma nui hōbo gojea. Ona katha geko goṭa keda. Khange arhō uni huḍiniċ māmittet do uni gidra geye iskir baṛaedeā, ar ona jokhen ge uniaċ mit' ṭhop mēṭ daċ do uni gidrawaċ hoṛmo re joro gotena. Ona nēl te uni gidra doe menkeda: Daċ rimil hō banuka, oka khon daċ do joroena. Ona aṅjom te māmittet doe menkeda: E beṭa, mamom teko do am babako goċ kede leka am kōko goċme laḡiṭ, ona teñ rakeda, in' aċ mēṭ daċ ge joroatmea! Ona aṅjom katē uni koṛa do ṭhir geye tahēyena. Ado setaken khan aċren sadom mit' ten siṅjo dare reye tol kadea ar aċ do ona dare regeye deċena ar joto mamot māmite teṅgo ocoket'koa, ar uni sadomteye lesen goċ ocoket'koa, ar aċ hō siṅjo jo te coṭ khon bhage teye tin'ket'koa, eken huḍiniċ mamot

mamite bagiat kina. Ado dare khone argoena, ar sadow re de kate orak teye ruarena, ado engattete kulikedeas : Henda beta cetkom ceka agu keda ? Uni koras doe ro r ruar keda : In babako goe lede reak badla don halawatkoa. Joto mama mamitekon goe ketkoa, eken hopon mama ar mam do ban goe letkina, unkin don bagiatkina. Ona anjomte engattete do adaye kusiena ar akin do onde gekin tahayena.

128. HATI AR KULAI.

Mit ten bir re mit ten hati ar mit ten kulai adi gatekin tahkana, mit tegekin tahena, mit tegekin darena, katha ho bejae jurik takina. Onka tahen tahen mit din do kulai ceka leka te con, hatie edre oco kedeas. Onate hati do adi ate rangaoena, ar uni kulai gojea menteye khudau kedeas. Kulai do botor te riap riap das keda, hati ho khukdau tegeye tahayena. Uni kulai do das das te mit ten haru thene calaoena are nehorangeas : Ma nui hati khon bancao kame ente gojen lagite khudau edeas. Ona anjom te haru do uni kulaiye metadeas : Ma am do note okokme, are kulini khan ban laimeas. Inak tege hati do ondeye seterena ar uni haru kuli kedeas : Henda ho, note mit ten kulaiem nelakadeas. Ona anjom kate haru doe menkeda : Inak thora dorkar am tulud menak tina judi onam puratun khani laiamas, ar bankhan do ban laiamas. Haruak ona katha anjom kate uni hati doe menkeda : Ma laime cet jarur menaktamas. Haru doe menkeda : Den noa phuruk re mit phuruk mayam emame ente noa reak adi jarur menak tina. Hati do ona hopon

hopon phuṛuk̄ íel teye menkeda : Noa re tinak̄ mǎyām bañ sahobok̄ ; Onateye metadea : Ma hataome. Ona ańjom te uni hǎrũ do haťiak̄ hoťoke ger bhugak̄ keťtaea, ar ona phuṛuke atań akada. Ona phuṛuk̄ reak penda do bhugak̄ ge tahēkana, onate oka mǎyām phuṛuk̄ re jorok̄ kan tahēkana, ona do otte ona bhugak̄ khon parom horak̄ kan tahēkana. Uni haťi do ghane ghaneye íeleda je phuṛuk̄ do bañ pareć akana. Onate ceť hǒ bae roředa. Onka onka uni haťiyak̄ goťa hormo reak̄ mǎyām joro cabaen rehǒ ona phuṛuk̄ do bañ perećlena, ses re uni haťi do ađiye komjorena, ar otre bhindarenteye goć utařena. Onkate uni hǎrũ do uni kulai haťiak̄ edre khone bańcao kedea ar rařkate onde khone calaoena.

129. CHONĐA COR.

Miť ten rajren ponea hoponko tahēkana. Tin re uni raj do ađie hařamena, unre uni do aćren hopontetko ać řhene hoho sorketkoa. Are metatkoa : In do ađin hařamena, in goć tayom ape do cetleka tepe řsuloka, mase laipe ańjomtapeań. Ona ańjom kate marańić hopontete menkada : Am goć len khan in do am bodolin rajoka, ona lekateń řsuloka. Talaic̄ doe menkeda : In do casa kańi kateń řsuloka. Sańjhlac̄ doe menkeda : In do sipańi reak̄ in kańia ar boehare oka bať bakhra hoyok̄talea, onako lekateń řsuloka. Inakate huđinic̄ doe menkeda : In do kombro kateń řsuloka. Ona ańjom kate raj hařam doe menkeda : E beťa am do sanam khon bařic̄ kańim sap̄ keda, noate do ohom řsullena, ente jǎhǎ lekań sap̄

jāhān len khan ađi badnam hoyoktama. Acha in biđaulem ge je sari gem kombro dareaka se bañ, do tehen ninda inak huka kombroe me. Onka menkate raj do ona huka miť ten jaega reye doho kada ar pahra koe dohokeťkoa. Tala nindaen khan uni koŗa do huka kombroe lađite calaoena, are neleťkoa goťage pahrako menakkoa. Ona orať reak miť ten nali tahēkana. Uni koŗa do ona nali nali tegeye calaoena, ar ona orať reye boloena, ar ona hukai nam keda ar miť ten sari teye bandeyena ar duar jhić kateye ođokema. Pahrako doko kuli kedeā : Okoe kanam ? Uni doe metaťkoa : Bape neleñ kana, racateñ ođokok kana. Rani kanae mente bad kedete ceť hō bako metadea.

Dosar lilok setaken khan uni koŗa do rajak ona huka lekate apat thene calaoena, are metadea : Nokōe hukañ kombro idikeťtama. Ona nel kate raj hařam do ađiye haharaena, menkedae : Durre, goťa pahrakoko tahēkana, enhō nui do noa hukai kombro idikeda. Onka bara kate arhōe metadea : Acha ar miť dhaoiñ biđaulemge, do phalna raj ren miť ten sadom menaea, uni kombro aguem. Onka menkate onđe khone kol kadea, ar ać do uni raj then sipahiye kol keťkoa, khoborae lađiť, je men husiarokme, amren sadom kombroye lađiť miť ten kombroe calak kana. Ona anjom te uni raj do miť ten pañji neñelić onđeye durup kedeā, are metadea : Am do thik thik laime, je tin re kombro do orať khone ođokoka, ar ceť leka kateye hijuka. Note uni koŗa do aema ron reak aema kicriće kiriñ keda ar ona motrakeť te uni sadom kombroye lađite mohondaena. Onte uni pañji neñelić doe laiaťkoa je nitok kombro doe ođokena, uniak hormo re sada kicrić menaka. Ona anjom kate raj do bareā sipahiye kol keť kinā je do noňkan kicrić horok akať hor jāhā rege ben name sap agueben. Ona tayom uni kombro

do ačak kicriče pherao keda ar arak kicriče horok keda. Uni pañji ñeñelič doe menkeda : Nitok do uni kombro do ačak kicriče bodol keda. Ona ańjom te raj doe menkeda : Tobe tho unkin sipahi do uni hoř ohokin sap darelea. Onate arhō barea sipahiye kol keř kinā, are metařkinā, nonkan arak kicrič horokakat hoř jāhā rege ben nāme uni do nonde sap āgueben. Onte uni hoř do thořa jhāl heč kate arhō ačak kicriče bodol keda. Khange arhō uni pañji ñeñelič do raje metadea : Arhō uni kombro do ačak kicriče bodol keda, nitok do ħariar kicriče horok keda. Ona ańjomte raj doe menkeda : Tobe tho nukin sipahi do uni kombro ohokin sap darelea. Ona men kate arhō barea sipahiye kol keřkinā are metařkinā, nonkan ħariar kicrič horok akat hoř jāhā regeben nāme, uni do nonde sap āgueben. Onte uni kombro do arhō thořa jhāl heč kate ačak ona kicrič doe pherao keda. Uni pañji ñeñelič do raje laiadea : Uni kombro do arhō kicriče pherao keda. Ona ańjomte raj doe edreyena, ghane ghane uni kombro do tinak kicriče pheraoeda ? Amge auriakem laieda, onka menkate uni pañji ñeñelič geye laga kede.

Onte uni kombro do okoe sipahi hō bako sap dareadea, ar ayupen khan uni do ona raj nagraha teye seterena ar miř řen budhi oraķ reye đeraena ar uni tuluč khube gateyena. Ado uni budhiye metadea : Do am do raj kacahari te sen kate ańjomkom je ceř koko roř bařaeda. Uni budhi do koe joñ lāsarte ondeye calaoena ar onde duřuř kate kacahari reak sanam kathae ańjom mučat keda ar oraķ te sen kate uni kořae laiadea je teheñ do kacahari re nonkako galmarao keda je teheñ do raj oraķ pahrae lağıř mōřē gořen čakidarbo bahalkoa. Ona ańjom kate uni kořa do mōřē botol paurai nam keda ar tała řinda jokhen

ona raj oraḱ reak hor aṛe reye dokanakada. Onko çaṁkidar do uni hoṛ n̄el kate onḍeko calaoena, arko metadea je nunāḱ n̄inda do cedakem dokan akada. Uni koṛae roṛ ruṛ keda : Cekaen̄i ente nit hō baṁ ḱkriṁ cabak̄ kantiṁa, onateṁ horho akat̄gea. Adoko metadea : Men nonḍe khon idime. Uni koṛa doe menkeda : Aloṗe lagaṁṁa, bickom ne thoṛa paṛaṁ emape kana n̄ui laḡiṭ. Ona aṁjomkate onko çaṁkidar do ona paṛaḱo n̄u keda ar n̄u n̄u te ekal teko bul ult̄aena. Khande uni koṛa do onko joto çaṁkidar baber teye tolkat̄koa ar aḥ do arhō uni buḍhi oraḱ te geye calaoena. Setak̄ enkhan onko çaṁkidak̄o n̄elket̄koa je ḁdiko behurmat akana ar çaṁkidar hō ḁdiko botorena ar rajko metadea je ale do uni kombro ohole sap̄lea, n̄eledam ceṭ lekae behurmat̄ akat̄lea, non̄kate uni do goḥ hōe goḥlea.

Setak̄ do arhō uni koṛa uni buḍhi raj kacahari tegeye kol kadea are metadea : Ceṭ ho enḍeko galmaraoa ona heḥ kate laiaṁme. Uni buḍhi do heḥ enteye laiaḁea je teheṁ do dewan geye pahraea. Çaṁkidar doko menkeda : Ale do uni kombro ohole sap̄lea. Ado uni buḍhi ar hōe kuli kedeā je dewan ren jāwāe gomket do okare menaea, ar ceṭ lekae tahēna. Uni buḍhi do onako joto uni koṛae laiaḁea. Arhō n̄indaen̄ khan uni koṛa do uni dewanren jāwāe gomket lekae sajena are calaoena. Hor re dewane n̄am kedeā. Uni doe kuli kedeā : Okoe kanam, oka tem calak̄ kana ? Uni koṛa doe roṛ ruṛ keda : Phalna jaega khoniṁ hijuk̄ kana ar dewan oraḱ teṁ calak̄ kana. Uni ren jāwāe gomket k̄aṁaṁ. Ona aṁjom te dewan do uni hoṛ aḥ oraḱ teye idikedea ar emanteak̄ jomak̄ tear ocoket̄ koteye jom oco kedeā ar aḥ do arhō pahrae laḡiṭe calao ruṛena. Inak̄ te uni koṛa do simrak̄ re beret̄ kate onḍe khone ḁaṛ keda. Dewan do heḥ kate uni hoṛe n̄am baṛaede

khan do banugič. Khangeye bujhaŭ keda, t̃hik uni do uni kombro kangeae, ar raj sen kateye laiaidea je in hō uni kombro do ohon sap darelea. Arhō uni koṛa do uni buḍhi rajkacahari teye kol kadea. Are metadea : Teheŭ ceŭ koko galmaraoa, ona heč kate laiaime. Uni buḍhi do ruar heč kate uni koṛae laiaidea je teheŭ doko galmarao keda je dewan hōe bhagaoena, menkedae je in do uni kombro ohon sap darelea. Onate teheŭ do raj ačtetgeye pahraea. Ona aŭjom kate uni koṛa do miŭ ten sadom re deč kate raj lekae sajena ar ona hor teye mohondaena. Raj hō ač ren sadom re deč kate ona koreye dāṛā baṛae kana, adokin nāpam goŭena are kuli kedeā : Celeyem sendra baṛaidea ? Raj doe menkeda : Phalna disomren raje khoborakawadiŭa je am then miŭ ten kombroye calak kana, men husiarokme. Onate pahrae laḡiŭ hoŭin bohalletkoā menkhan okoe hō bako sap dareadea. In ren dewan hōe bhagaoena, onate sesre in tegeŭ pahraeda. Ona aŭjom kate uni koṛa doe menkeda : Hē noa katha doŭ aŭjom akatgea, tobe nā baŭ baḍaea uni do oṛak khone oḍok akana se baŭ. Uni raj doe menkeda : Hēye oḍok akangea. Ona aŭjom kate uni do arhōe menkeda : Tobe uni sasap do baŭ maškila. Raje menkeda : Endekhan amem sap dareaea ? Uni koṛa doe menkeda : Hē tobe uni amren sadom ge emaime, miŭ ghur̃i te uni kombro doŭ sabea. Ona aŭjom kate uni raj do ač ren sadom uni hoṛe emadea ar uni hoṛ ren sadom re deč kate ač do oṛak teye ruar calaoena. Uni koṛa do uni sadome nam kede khan onḍe khon birampaŭ ačak oṛak teye dar keda ar uni sadom idi kate apattetē udukadea. Apat haṛam do uni sadom nel kate aḍiye haharaena are metadea : Do, in goč tayom jāhā leka tegem ašul dareak, ašulok me. Onka menkate ač then khone bidā kadea.

130. GUTI KORĀ.

Miŧ ʔen kisāʔ hoʔ do miŧ ʔen guti koʔae doholedea. Uni koʔa do ɣai merome gupi baʔakoa. Miŧ din do ʔdi saŋgiŋ birte ɣai merom ʔtiŋe idikeʔkoa. ʔyup hijuk jokhen uni koʔa do miŧ ʔen ɣaie aʔ oʔo kadea onate uni kisāʔ do uni koʔa boge teye ruheʔ baʔa kadea. Ona aŋjom te uni koʔa do onʔe khone ɔaʔ keda ar miŧ ʔen dare buʔa re duʔup kateye hudis baʔaeda je okāre nui ɣai doŋ ŋamea ? Jāhā leka teŋ ŋam lekhan oʔaʔ teŋ idi oʔokaea ar baŋ gupi kotakoa. Onae huʔdis kan tahēkan jokhen ge miŧ ʔen biŋ do onʔeye heʔ goʔena, ar uni koʔae metadea : Ma daya kate okokaŋime, ente sendra hoʔ do iŋ gojeŋ laɣiʔko khudau ʔguediŋa. Ona aŋjom te uni koʔa doe roʔ ruʔa keda je am kaʔaha janwrar do okoe caŋ okome ? Uni biŋ doe menkeda : Ma daya kate okokaŋime baʔe, miŧ ʔen bhoʔiŋ emana ar am ren bōsko tis hō baŋ ger baʔakoa.

Ona aŋjom kate uni koʔa do uni biŋe oko kadea. Inaʔ tege onko sendra hoʔ doko heʔena ar uni koʔako kuli kadea je note miŧ ʔen biŋem ŋel ledea ? Uni doe metaʔkoa : Note geye calaoena, ma khudauepe. Onko hoʔko paromen khan uni biŋ do uni koʔae metadea : Teheŋ khon am do sanam janwar reaʔ roʔem bujhaʔ daʔeaka ar jāhānaʔ gem men onage hoyoktama menkhan noa katha okoe hō alom laiaʔkoa, arem lai lekhan sen kateŋ jommea. Onka menkate uni biŋ do onʔe khone calaoena, ar uni koʔa hō onʔe khon ɣai sendrae calaoena.

Calak calak te uni ɣai do miŧ ʔen soʔok re busak akane ŋam kadea. ɣai do mihŋi metaekana : Delaŋ nitok do oʔaʔ telaŋ calaka. Ona aŋjom kate mihŋ doe

menkeda : Bañ, nonde khon do balañ calaka, ente nonde do mōrē ghagra ṭaka menaka. Ona katha do uni koṛae añjom ṭhik keda. Ona kate koṛa do uni gai ar mihū oṛaḱ teye laga idikeṭkina ar kiṣāre jimaṇwadea ar onde khone daṛkeda. Calak jokhen uni koṛako metadea je alom calaka, menkhan uni koṛa do okoeak katha hō bae añjom leda, calaoengeae. Ar uni koṛa do calao kate ona mōrē ghagra ṭakae la oḍok keda ar ona disom ren raj oṛaḱ ṭhene calaoena are menkeda : Ma nui rajak khon marañ marañ dolan tearokma. Ar ona ninda bhitār tege uni raj oṛaḱ ṭhen marañ marañ dolan benaoena ar ona do bogete dhon durib te pereṇena. Setak enkhan uni raj doe nēleda je nonde do celeye dolan goṭ keda ar aḥ ren sipahiye metotkoa je do se noa oṛaḱ ren kiṣār nāmepe, okare menaea ? Onko do senkate uni koṛako nām āgu kedeā. Ar uni raj do uni koṛa jāwāe gomke benaoe reake goṭa keda, ar din ṭhekan hoyena. Ar ona dinre aḍi kusi raṣak te uni koṛawaḱ bapla hoyena. Ar raj do marañ utaṛe bhoj keda. Bhoj jojom jokhen uni koṛa doe landa keda, enteye nēl keṭ kiṇa, barea muḥkin tapam kana, miṭ ṭen doe meneda je noa daka sakhri do nī geñ nēl laha akada onate iūgeñ idia, dosariḥ hōe meneda je iūren gidār pidārko reṅgeḥ teko gujuk kana, hola mahander khonle upās akada onate nī geñ idia ; onka onkate khubkin tapam kana. Uni koṛa do unkinak roṛe bujhaṇ ṭhik keṭ teye landa keda, ente uni biñ ge ona bhor doe emakawadea. Laknda jokhen uni kuṛi doe nēl tiok kedeā, are kuli kedeā je bhoj jojom jokhen do cedakem landa keda, ma laime. Uni koṛa doe menkeda : Ohonī laileā. Ona añjomte uni kuṛiye menkeda : Judi bam laikhan am sāote bañ calaka. Ses re uni koṛa do landa keṭ reak karone laideā. Ado jom baṛa kate uni koṛa do, rajren sadom

riele calaoena. Onđe do aema monj monj sadomko
 tahēkana ar onko sadom do ako ako reko galmarao
 kana : In do khubiñ dař dareka, ħani hōe mena je
 in ge ape khon barti jħaliñ calao dareak ar hō eřakko
 hō onka ge. Onko mod re miř řen banda sadome
 tahēkana, uni doe mengořkeda : In do dař jokhen
 nonđe dħuriñ uđiañ ořokaka ar ona dħuri ħuri ořañ
 cabak rege bar isi đunđak sañgiñiñ dař idia ar hōiñ dař
 ruar dařeaka. Ona katha añjom kate uni kořa do
 uni banda sadom geye hatao kede. Onđe khon
 kapiko doho akat ořak teye calaoena. Onđe do aema
 utař kapi tahēkana. Ona kapi hō sadom leka geko
 galmaraoen tahēkana. Ĥani doe mena : In do miř
 ħari tege ħanař se nħanař ħoreñ mař dareakoa, ar hō
 eřagić hō onka geye mena. Ona kapi modre miř řen
 buca kapi tahēkana, uni doe men goř keda : In do
 miř ħari tege miř isi đunđak ren ħoreñ mař dareakoa
 arhō nonđeñ ruar godoka. Ona añjom kate uni kořa
 do ona buca kapi geye idi keda. Inař tege uni biñ do
 uni kořa goje lařiće hećena, enteye metade tahēkana
 je noa katha do okoe řthen hō alom laia, menkhan uni
 kořa do aćren baħu řthen ona katha doe lai keda.
 Uni biñ hijuk kane řiel kede te uni kořa do uni banda
 sadom reye dećena ar ona buca kapiante uni biñ goje
 lařiće calaoena ar miř ħari te uni biñe mař goć goř
 kede are ruar hećena. Ado onđe khon uni raj do
 hoponera jāwāe gomkete bidakatkinā, unkin do
 ařinak ořak tekin calaoena ar onđe gekin tahēyena.

131. HOR AR BIÑ.

Miř din miř řen ħoř do ħor ħor teye calakkan
 tahēkana. Ona ħor ařere miř řen dare tahēkana,

ona dare do kholge tahêkana. Ar onare miť ten biñe tahên kan tahêkana. Enhilok do ona darere señgel lagaoena, ar uni biñ loķe ehopena. Inak tege uni hoř do onđeye calao seřerena. Biñ do uni hoř íel kateye metadea : E ho, ma ađi daya kate nonđe khon ođokkañme, bañkhan in lo goć utařoka. Ona ańjom kate uni hoř doe menkeda : Am kařaha janwar do okoe con ođok me lağıť jãhã naporoķgem ? Ona ańjom kate uni biñ do ađi nêhor kateye metadea : E ho ma daya kaće nonđe khon ođokkañme baře, am bõs budã ren jãhãe hoř tis hõ bañ gerkoa. Ona ańjom kate uni hoř do aćak òheñga ona dare đhodro sene idikeda, biñ do ona òheñga òheñga te geye leń ođokena. Khande uni biñ do hoře metadea : Nitok doń jommea. Ona ańjomte uni hoř doe menkeda : Henda ho, enañ dom menkeda, bañ jommea, nitok doń bańcao keť mekhanem meneda, jom meañ. Noa ge bhałai ar bańcaoketme reak gun ? Delalañ bicar ocoa. Onka menkate miť ten dare òhenkin calaoena.

Uni hoř do ona dareye lai ańjomadea : Nui biñ do señgel khoniń bańcao ođok kede, loķ kan tahêkanae, menkhan nitok doe metañ kana jeń jommea. Ona ańjom kate dare doe menkeda : Hê, jom megeae, ente hoř do ađi pe baemangea. Inak ti jańgape peťeja ar đeke re doho kate onarepe durupa.

Ona ańjom kate uni hoř doe menkeda : Dela arhõ ećak relań bicar oco lege. Onka menkate, onđe khonkin calaoena. Calak calak te miť ten bir bhitri re hařam hařam đañgrakin íam kede, ado uni hoře menkeda : Ia ho, miť ten bicar kataliñme, ente nui hoř do señgel reye loķ kan tahêkana, in do ona khoniń bańcao kede, menkhan nitok doe metañ kana jeń jommea. Ona ańjom kate uni đañgra doe mengoť keda : Hê, jom

megeae, ente hoř do ađipe baemangea. Ente tinre daře tahēkantiņa unre do dal dal tepe si ocokidiņa, nitok doń hařamen khan bir tepe laga giđikađiņa, jom ińu hō bape disaiņa. Ona ańjom kate uni hoř doe menkeda : Delań arhō eřak relań bicar ocoea, nui do bań řhike bicar keda, ado onka menkate onđe khon lahatekiń calao idiena. Calak calak te miř řen dak řhenkin calaoena. Ado uni hoř dake lai ańjomadea je nui biń do seńgel reye lok kan tahēkana, ar iń do onđe khonuı bańcao kede. Menkhane bańcaoen khan doe meneda jeń jommea. Ona ańjom kate dak doe menkeda : Hē, jom megeae, ente hoř do ađipe baemangea, apeak tı jańga iń repe abukoķa, ar mocarepe kope-diņa arhō iń regepe buđruć ruřa. Ona ańjom kate uni hoř do bińe metadea : Aķhrem jomeńgea, dela arhō miř dhaolań bicar oco lege. Onka menkate arhō laha tekin calao idiena.

Calak calak te miř řen toyokin ińelkede, uni doe dař idieda, ado uni hoře hoho keda : Hape ho, hape ho, ańjomlem. Uni toyo doe menkeda : Ceř kana ma onđe khonge laime. Ado uni hoře menkeda : Nui biń doe lok kan tahēkana ar ińiń bańcao kede, are bońcaoen khan doe meneda je nitok doń jommea. Noa ge ma bicar katalińme. Ona ańjom kate toyo doe menkeda : Hē, jom megeae, ente hoř do ađipe baemangea. Ale ato te sim ađule calao lenkhan setape lilyaualea. Onka menkate miř għariye thirena, miř għari tayom arhoe menkeda, noa bicar do sařjamin bań nel lekhan ohon bicarlea, de uđukańben.

Onka menkate oka řhen bińe bańcao lede onđe uni hoř do toyoe ađur idi kede. Ado uni toyo do bińe metadea : Oka řhen ceř lekam tahēkana, do onđe calak me. Biń do ađi uřa ona dare đhođro řhene calaoena. Ar uni hoř do onare arhō seńgele lagaoada.

Ona kate uni toyo do uni hoře metadea : Men ani do nonđe khon đạ̄ joñme. Ona ańjom te uni hoř do onđe khone calaoena. Ado uni biñe menkeda ar in do ʻ Toyo do biñe metadea : Am do inăk adharem hoyoka. Ado sari ge uni biñ doé lo kuřcuñena are rapak isinen khan uni toyo do uni biñe jom goř kadea ar onđe khone đạ̄ keda.

132. CALAKI DO ODOKENA.

Miř țin atore bar boehakin tahēkana. Marañiē do lelha geye tahēkana. Menkhan huđiñiē do ađi husiare tahēkana. Unkinren do eken miř țin gaje tahēkan-takma, ar miř țin oyon lağıř pichauri. ina chađa ar ceř cij hō banuktakina. Miř din marañiē doe menkeda : Malañ begaroka, ar apan apin tegelañ kami asuloka. Onka menkatekin begarena. Ado uni gai hōkin hařiñiedea. Huđiñiē doe mengoř keda : Ma dada oka senem hataoea. Uni doe menkeda : Bohok sen. ente note do moñj geye řelok kana, onka menkate ace kul keda : Am do oka sen. Uni doe mengoř keda : In do tayom senger hataoea, enteye hudis keda je atin ma nui geye atine, menkhan toa do inin joma, se aktin hō bañ hoyoktina. Ona kate ona pichaurikin hařiñiedea, huđiñiē doe menkeda : E dada, noa do balañ kuřraia, onka ge para pari telañ oyona. In do řindañ oyona ar am do sin oyon talañme. Ona ańjom kate uni doe hē keda. Ado enhilok khon ona pichauri te oyo kate huđiñiē do řindañ gitićkoka ar setak jeđer lenkhan dadattete emadege. Uni dadattete do bapuriē gořa řinda țukur țukur rabañ teye haronoka, ar sim rak khon uni gaiye atinea, ar oraķ teye agu lekhan huđiñiē do toa duhañ kate majae řu jom joña. Jāhā

leka dadattet gai atinea metae khane mena : Bohok sen ma amak bakhra kan con, in do cedak in atinea, amge atinetam. Onka onka mit din do towae koe kede. Adoe men ruaradea : Cedak in emama, inak bakhra do ? Onka menkate bae emadea. Onate uni dadattet doe edreyena ar ato ren hore laiatkoa je nelpa minda do pichauri te ac geye oyokoka, in do onka kofo gen tahena, jeder lenkhan do ine emana, arho setak khon gai do in gen atin biyeya ar toa do duhau kate ace jom nu jona, nini koye kan khan doe metadin, inak bakhra rege tho towa do hoyok kana, cedak in emama ? Ma ado noa reak bicar katipe, nui doe calak gete ine ere moja edina. Ona anjom kate atoren hor doko metadea : Acha am do cet ho alom metaea, tin re gaie duhauea, unre am do gaiak moca ge daltaeme, unre jahana ke metam khan metae me : In ren bakhra in jah lekayege, onare amak do cet ? Ona anjom kate uni hor do sari geye onka keda, duhaue jokhen bhage te gai moca ptau kede onote gai doe don bara keda ar uni do toa bae duhau dareada, adoe metadea : Cedak em onkaede, bae duhau ocan kana ? Ona anjom kate dadattet doe menkeda : In ren bakhra dalekanti, onate amak do cet cekak kana, am do amak bakhra re toa duhau mese ? Ona anjom kate hudin doe bujha keda, je nui ho inak calaki doe bujha orom keda, ado ohon ere darelea. Onate dadattete metadea : Ma arholan mit ruaroka ente nonka begar begar tahente do ban jutok kana. Ene ado banar arhokin mit ruarena, ado bana hor tege gai hokin atinea para pari te, ar towa ho bana hor gekin joma, ar pichauri reak ho onka gekin thik keda jemon bana hor gekin oyo dareak. Ado enhilok khon suk tegekin tah idiena.

133. HARI HARI DO BAN BESA.

Mit ten atore mit ten mahleye tahēkana. Uni do ona atoren hoj jaoge sendra calake ŋelkoa, onate ač hō sendra calak sana kedeā. Mit dhao do ona atoren hoj disom sendrako calaoena. Onko ŋelte ač hōe calaoena. Ado birko tiokket khan bogete sajko ŋamketkoa, ar disom hoj do bogete jel sukriko tuŋetkoa. Ar ato ŋutum ŋum kateko hariēda. Menkhan uni mahle do hari cedakko hohoeda ona reak bhed do bae bujhaŋ akat tahēkana. Ač doe menkeda: Auri ge celeč onkako hoho baraēda.

Mit ghari tayomte mit ten sikria do mit ten jhaŋkare tuŋ ulṭaŋ goč kedeā. Ona ŋel kate uni mahle do hari hari joč, hari hari joč, hoho hohote uni bhindaŋakan jhaŋkar thene daŋ idi keda. Ona ŋelte uni dhiŋkia do aḍiye raŋgaoena, menkedae: Durre nui do cele hoj kanae, iŋiŋ tuŋ goč akade khan ač ge hari hariye hohoeda. Onka kate uni sikria do ona ak tege uni mahle paŋjare sobok kedeā, ar kharpa boč kate bhoge teye piṭau bara kedeā. Khange tho uni mahle doe sukurdumena, mone reye menkeda: Ceč gara baŋi hohoket, ar onde khonge botorte oŋak teye ruarena, menkedae: Pasen ar hōko dal jahaniŋa. Ado oŋak reko kuli kedeā: Cedakem ruarena? Uni doe metatkoa: Ceč metapeŋi one ja, one ja, kanhat re gok koč ko tuk leka, onate kundo naŋ kediŋe, khan pan jom akat lekage tho kedaŋ. Arhō one ja jaŋgetre tuketkok ko unate tamko naŋ kediŋe, khan kaḍa gurič leka ge phiro kedaŋ. Baŋja, baŋja, hari hari do baŋ besa, mač paŋak ge besa. Akujom hoj do boge teko landa

keda, menkhan uni bapuric do cet hō bae roṭ leda ar enhilok khon sendra reak nūtum nūm hōe bagi utar keda.

134. SONA REAK' TIRIO.

Mit ten raj ren mit ten hoponerae tahēkantaea. Mit din mit ten ḍom do uni kuṛiye nēl tiok kedeā ar mone reye menkeda : Jāhā leka te nui raj hoponera do in geṇ baplaea. Onka goṭa kate oṛaḱ teye ruṛaḱ calaoena ar mit ten sona reak tirioe benao keda, ar din bhore oroṇa. Ona tirio reak saḍe do uni raj hoponera hōe aṇjom keda. Onka onka uni ḍom do oṇa raj oṛaḱ sen heḱ kateye dāṛā baṛaea ar ona tirioge khube oroṇa. Ona aṇjom te uni kuṛi do sipahiye metatkoa : Do uni hoṛ aḡuepe, ente uniṛaḱ tirio oroṇ aṇjom te uni regeṇ kusiakana, uni sāotegeni baplaka. Sipahi do senkate uni ḍomko nām kedeā arko kuli baṛa kedeā : Cele jaṭ kanam ? Raj ren hoponera do am reye kusi akana. Uni doe metatkoa : Ḍom kaṇaṇi. Ona aṇjom kate sipahi doko ruṛarena ar bako aḡu ledea. Ar ona katha do raj hōko laiadea. Uni doe menkeda : In ren hoponera ḍomre do baṇi jāwāeae. Menkhan uni ḍom do sipahiak katha teye bujhaṇ keda je raj hoponera do in reye kusiakana. Onate mit din do ona raj oṛaḱ phedre ge sen kate ona tirio okroṇe ehopena. Ona aṇjom te uni kuṛi doe oḍoṇena are kuli kedeā : Okaren kanam ? Uni do ato nūtum do bae laileda menkhane metadea : Apeaḱ ma hasa reak oṛaḱ kantape, inṛaḱ do eken sona reak dolan menaktiṇa, ar ape ren kaḍa bitkil ma

hende geko íelok kan, aleren do eken sona ren kaða bitkil menakkkoa, nókõe íel me tirio hõ sona reak kan getiña. Onako roṛ añjom te uni kuṛi doe lipuk utaṛena ar onḁ khon ge uni ḁom são teye calaoena. Raj ar rani ar eṭak hoṛ do bako baḁae leda. Uni ḁomak do ḁhena ḁhena ḁapṛi oṛak tahēkantaea, onḁ geye idi kedea ar ona geye metadea je nokõe tiñ sona reak dolan. Ar aema sukriko tahēkantakoa, onko geye udukadea, are metadea : Nokotiñ sona ren kaða biṭkil. Ona kateye metadea : Ma raj oṛak reak kicriḁ do dohokam ar ne nókõe moṭa kicriḁ bandek te hane khaḁlaḁ ḁipilme ar delañ guriḁ halañ. Ona añjom kate uni kuṛi do boge teye rak keda are inenkeda : Nonkañ baḁae lekhan honañ ohon heḁ lena. Onka men kateye rak baṛa mokoñena ar ses reye thir dorokena. Cekaeae ? Oka sene calaka, diṣa ge bae diṣa daṛeada.

Miṭ din do onka ge miṭ ṭen gaḁa aṛe re guriḁe halañ baṛaeṭ kan tahēkana unjokhen ge engat apatak oṛake diṣa keda ar ona gaḁa reak miṭ ṭen dhiri coṭṛe duṛup kate rarake ehopena. Uniak bohok re miṭ ṭen sona reak baha tahēkana. Ona do apattet geye benaoade tahēkana. Uniye rarak kan jokhenge miṭ ṭen kaḁu do heḁ kate ona sona reak baha uni kuṛiak bohok khone halo aṭkir keda ar idi kate uni rajak racareye níur oṭo kaða. Raj aṛ rani do onakin íel keda arkin íel orom keda je noa do uniak kana. Adokin kuli baṛaeṭkoa je noa do okoe oka khone agu keda ? Gidra doko laiaṭ-kinā je noa do miṭ ṭen kaḁui ger agu leda ar nonḁye níur oṭo akada. Ona añjom te raj ḁo uni kaḁui sap agu ocoketkoa are kuli kedea je noa do okarem íam leda, do onḁ sen kate uni hoṛ kuli aguem je oneye tahēn kan ona ato reak íutum do ceṭ kana ? Ona añjom kate uni kaḁu do onḁye uḁau calaoena ar uni kuṛie íam kedea are metadea : One amak bohok khoniñ idileṭ

sona reak baha do miť ten raj orať reak raca reń nư-
oťokada. Onko do ona nưam kate ińko hohođińa,
arke menakawadińa je noa okarem nưam leda onđe sen
kate kuli ađuem je ona ato reak nưtum do ceť kana ?
Ona anjom kate uni kuři do ona ato reak nưtum uni
kađui laiađea. Kađu do senkate raje laiađea. Ona
anjom kate raj do sipahie kolkeťkoa ar uni đom doko
mať gođ oťo kadea ar uni kuřiko ađu kadea. Raj ar
rańi do hopon eratkin nưam ruar kede te ađikin
raškaena ar onđe gekin doho kadea.

135. RAJ HAŦI KHONE NURENA.

Miť ten raj ren miť ten hoponerate tahėkana. Raj
do uni lađiť nonkae bondobos keda jemon uni kuři do
tis hō bahre te aloe ođok đareak. Umok lađiť hō orať
regeye bondobosadea. Onka onka đher đin hoyena.
Uni kuři do orať khon oka tehō bae calaka, menkhan
enhō cekate coń miť ten kođa tulucė nưapamena, ar uni
tulucė baplať reake goťa keda. Miť đin do uni kođa raj
lekae sajena ar ona phedre miť ten gađa tahėkana,
onđe senkate umoķe ehopena. Uni kuři do dolan
cetan khon uni kođae nưel nưam kadea ar onđe calať lađiť
eńgattete metadea : Teheń do ona gađa re sen katerń
umoka. Ona anjom kate eńgattete doe menkeda : Am
jemon bahrete alom calao đareak ona lađiť am baba do
sanam lekanake bondobos akawatmea, arhō calakem
meneda, do am baba metaeme. Ūni kuři do apat then
sen kate ona katha geye metadea. Apat hō onka geye
men ruaradea je am lađiť sanam lekań bondobos
akawatmea, ado cedakem calaka. Menkhan uni kuři

do aḍiye jid keda ente uni koṛa ar uni kuṛi dokin riṇu
 ṭhik akan tahēkana je phalna din hiloklañ oḍok calaka.
 Ses re raj doe metadea : Do tobe calakme. Ona aṇjom
 kate uni kuṛi do barea kāmṛīe idi toraketkina ar miṭ
 ghagra ṭaka. Ar uni koṛa ṭhen ona gaḍa reye calaoena.
 Uni koṛa do ona ghagra ŋel kateye menkedeā : Noa do
 cedakem aḡueda. Okarem ŋam keda, am jāwāe ṭhen
 khonem aḡueda ? Do calak me bañ baplamea. Ona
 aṇjom kate uni kuṛi do aḍie bhabnaena ar sen ruṇṇ
 kate aṇpat'eṇgate laiaṭ kina je uni koṛa do baplaiṇe
 menleḍa ar iñ hōñ kusi akana, menkhan nit doe metañ
 kana : Bañ baplamea. Ona aṇjomkate raj do aḍiye
 edreyena, ar barea sipahi uni koṛa sap aḡuye laḡiṭe
 kol ketkina. Uni koṛa do unkin sipahi hatlak latar
 reye hermet ketkina ar dandanao ate khube acurket-
 কিনা ar onka kateye capat goṭ katkina. Ado miṭ ṭen
 sipahi do raj ḍolan reye ŋurena ar miṭ ṭen sipahi do
 birre miṭ ṭen saḍhuak oraḱ reye ŋurena. Ona aṇjom-
 kate raj do aḱteṭ ge hati re deḱ kate uni koṛa ṭhene
 calaoena menkhan uni koṛa auri tiok ŋoge rege raj do
 haṭi coṭ khone ŋurena ar haṭi do oraḱ teye ḍar keda, are
 metaṭkoa je uni koṛa tuluc do oka leka tehō ohope
 ḍare lena, bickom do hohoepe ar nui kuṛi baplawaepe.
 Ona aṇjomkate raj do uni koṛae hoho aḡu oco kedeā
 ar hoponerat sāote aḍi kusi raṣka teye bapla kadeā
 ar thoṛa din tayom onḍe khone bidakatkina. Ruṇṇ sen-
 kate unkin do aḍikin kisārena. Ar raj bara baṛige-
 kīn hoyena ar aḍi sukte dinkin khemao keda.

136. SAT DIDI PAKOṚ CÊRÊ.

Miṭ ṭen atore pe boehako tahēkana. Onko modre
 maraṇiḱ ar talaic ren do baḥukin tahēkantakina men-
 khan huḍiñiḱ do ḍaṇḡwā geye tahēkana. Ado unkin

banar boeha do dinam hilok ninda re hako jhalikin calaka, menkhan uni huḍinié doe gitičkoka jeḍer hăbié. Miṭ din do unkin hilit tikinkin metadea : Am dada tikin do dinam hilok hako jhalikin calak kana, menkhan am do ekenem gitié joṇ kana. Ona aṇjomte uni doe beretena, ar senkate kulhi dakre jhaliye oḍaokeda. Onare hako do bako jhalilena, menkhan miṭ ṭen ḍhena ḍhena cêrêye jhaliena. Uni koṛa do senkate uni cêrêye saṭ kedeā, ar bhage teye tawak kedeā. Menkhan uni cêrê do bae goḍlena. Ado uni cêrê do uni koṛae metadea : Ia alom gojeṇa, miṭ ṭen bhorin emama. Uni koṛa doe menkeda : Am do celeama ? Uni cêrê doe menkeda : In do sat didi pakor cêrêṇa. Ona aṇjomkate uni koṛa do uni cêrêye aṛak kadeā ar oṛak teye calaoena.

Inakate unkin bar boeha do dinam ge siokkin calaka, menkhan uni doe gitičkokgea. Ado unkin hilit tikin do dinam hilokkin metaea je an dada tikin do jao hilok siokkin calak kana, am do ekenem gitié joṇ kana, cedak siok do bam calak kana ? Uni koṛa doe roṛ ruṛ keda, je dada tikin ge nahêl bakin benao-ṇ kana, ceṭ teṇ sioka ? Ado unkin siok khonkin ruṛ heḍen khan unkin bahut tikin dokin metaṭkina je huḍinié do cedak nahel baben benaoae kana, ente ekene gitičkokkana. Ona aṇjomte unkin do miṭ ṭen nahêlkin benaoadea. Dosar hilok do unkin siokkin calaoen khan uni hō ona nahêlante eṭak baiḥar te siok calaoena ar onḍe eken nahêl geye doho kada. Are menkeda : Sat didi pakor cêrê bhor judiye emakawadin khan ma goṭa baiḥar sik ma. Ado sarige miṭ gḥari te goṭa baiḥar si caba goṭena ar usara ge nahêl gok kate oṛakteye ruṛ calaoena. Un hō dadat tikin do siok khon bakin ruṛ akan tahêkana. Ado-kin ruṛ heḍen khankin metadea : Tinaḥ gan ya

sari se naseye si ere keda ar lahare orakteye hec akana. Uni doe men got keda : Goṭa baihaṇi si caba akada, tobe orak ten hec akana. Maraniḥ dadat do talaiḥ metadea : Do se ya nel aguime sari se naseye si akada. Uni do senkateye nel keda sarige goṭa baihaṇ si akana, ar hec kate dadattete laiadea. Ado ceṭ hō bakin metadea. Aḍikin lajaoena. Noa re dadat tekin gekin haraoena.

Ina kate dadat tekin do miṭ din hako goḥkin calaoena, uni doe gitiḥ akan tahēkangea. Hilit tekin do senkatekin metae kana : Dadam tekin do hako goḥkin senakana ar am do nit hōm gitiḥ akangea ? Cedak bam calak kana ? Ona aṇjomte uni koṛa do beretente miṭ ten pukhri teye calaoena, are meneda : Sat didi pakor cērē bhor judiye em akawāḍiṇ khan ma noa pukhri aṇjeṭ godok ma. Ado ona pukhri reak dak miṭ ghaṇi tege aṇjeṭ goṭena ar ona re tinak hakoko tahēkana joto goḥ kateko ḍaṇena. Ado uni koṛa do orak teye calaoena ar dadat tekine metaṭkina : Delabon gaḍi idiben, hakobon gaḍi agukoa. Ona aṇjomkate maraniḥ do talaiḥ metadea : Do se nel agukom sari se naseye goḥ oṭo akaṭkoa. Uni do senkateye nelkeṭkoa sarige aema hako goḥ kateko ḍaṇ akana. ado ene gaḍiko idi keṭte miṭ gaḍi hako ko gaḍi agukeṭkoa. Ar ona nelte unkin do aḍikin haharaena, noa rehōkin haraoena.

Onakate onko do jaoge sendrako calaka arko ruar heḥlen khan unkin ren bahu do dakkokin em daramakina, nui do ceṭ hō bako emaea, bickom hilit tikin do kin metaea : Am do tis bel kīwāṛim aguea unre unige dake taṇa are em daramama. Ado bapuriḥ ceṭ hō bae roṛa, thir hapekokaē.

Miṭ dhaḥ do akko caskeda ar khub hoyena. Ado ona pari pari teko horhoea. Miṭ ninda do dadat tekin horhokin calaka, ar dosar ninda do uni koṛakin

kolkaea. Onka onka dadat tekin dokin hudis keda je nui do sanam lekate alaŋ geye bhagaoeŋ laŋa, noŋka te miŋ din do alaŋ ren baŋu hōe reŋlaŋa. Ona iŋte ma nui dolaŋ goŋ giŋikaea. Ar ona katha do uni chaŋa ako joto geko baŋaea. Ona galmarao goŋakate enhilok do unige aŋk horhokin kolekana, ar aŋkin do aŋk sarkokin benao juteda. Ado kedokko isinkeŋ khan maraŋiŋ hilittet do uni koŋa dakaē emae kana, emae jokhen ona daka re hilittet aŋk miŋ tŋop mēŋ daŋ do joro goŋena. Ona do uni koŋae ŋel tiok goŋ keda, are kuli kedēa ; Henda hili cedekem rakeda. Hilittet doe roŋ ruar keda : Am dada tekin do tehenŋkin goŋme laŋgiŋ, onate bhabnatenŋ rakeda. Uni koŋae menkeda : E hili, ona reak do alom dandoka, ona do iŋiŋ baŋaegea. ' Enka roŋ baŋa kate kedoke jom keda, ar aŋk baŋe teye calaoena. Ado onŋe senkate miŋ tŋen munga munŋheŋe ŋam keda, ar ona ge mārōm coŋre lade kate kicriŋ teye oyo poŋom kada, ar aŋ do onŋe khon et aŋk senre senkateye giticeŋa. Nindaen khan unkin dadat tekin do aŋk saran tekin calaoena ar ona mārōm coŋre tahēkan munga munŋhet ge andhe munŋhekin tuŋ keda arkin bujhaŋ keda je nit dolaŋ goŋ utaŋ keda, onka menkate oŋaŋ tekin ruar calaoena. Dosar hilok do setaken khan uni koŋa do ona munga munŋhet re dadat tikinkin tuŋ biŋ akaŋ sare boŋ keda ar oŋaŋ te idu tora kate ge dadat tekine emaŋ kiŋa are metaŋ kiŋa : Aben do cōŋe tuŋko baŋiate munga munŋhetben tuŋ akada, nōkōe taben sar. Unkin do uni ŋel kedete aŋikin haharaena. Ar noa re hōkin bhagao ocoena, ente oka mone tahēkan, takina, ona do baŋ purulentaŋkina bickom aŋikin lajaoena.

. Thora din tayom aŋk do beleyentakoa. Ado miŋ din pene boeha bir te riŋu kateko calaoena. Ar aŋk lelen kulhu benaoa mente miŋ tŋen dare mamakko ehopena.

Ar unkin dadat tekin do uni koṛakin metadea : Ma am do ṭhelaokakme, oka sen hō alom bindaṛ ocoaka, ar aḱin do mamakkin ehopena. Māk mak tekin mak topak keda ar ona dare do uni koṛa cetan rege nūrena are tenena. Ona nēlte unkin dadat tekin do onḁe khonkin daṛ keda. Uni koṛa do muhin reye paṛaoenteye menkēda : Sat didi pakor cērē bhor judiye emakawadin khan ma noa dare kuṭṛa godokma, ar kulhu benaok ma. Ona roṛ sāote ge ona dare do ṭukṛa goṭena, ar kulhu benaoena. Ado uni koṛa onḁe khon oṛak teye calaoena ar dadat tekine metaṭkina : Dela gaḁibo idia ar ona kulhubo gaḁi aḡuia. Ona aṇjom kate maraṇiḁ dadattē do talaiḁe metadea : Do se nēl aḡuime, saṛi se nase kulhu benaoakada. Talaiḁ do calao kateye nēlkeṭ saṛi ge onḁe kulhu benao akan, ar heḁ ruṛaṛ kate gaḁiko idikeda ar ona kulhuko gaḁi aḡukeda. Onare hō dadat tikin gekin bhagao ocoena, bakin goḁ dareadea.

Ado hilit tikin miṭ dinkin metadea : Do calak te bel kūwāri aḡuem. Ado uni koṛae calaoena miṭ ṭen siṇjo dare ṭhen. Onare do boge te jo tahēkana. Uni koṛa do maraṇak joe goṭēṭ khan ona siṇjo geye roṛ goṭ keda : Hē hē maraṇak do alom goda, kaṭiḁak ge godme. Ona aṇjom kate kaṭiḁ joe goṭeda arhō ona siṇjo doe roṛ goṭ keda : Hē, hē, kaṭiḁak do alom goda laṭṇak ge godme. Uni koṛa do miṭ ṭen siṇjo joe goṭ keda. Ado arhō ona siṇjo doe roṛ goṭ keda je noa do okare hō otre alom dohoea, tire sap katege oṛak te idime. Ado uni koṛa ona siṇjo jo tewēṇ kate oṛak teye mohonḁaena. Calak calak te aḁiye laṅgaen te miṭ ṭen dare buṭareye gitiḁ ena, are jaṭiṭ keṭ khan ona jo do ti khon otte nūrentaea. Ar ona siṇjo jo khon miṭ ṭen moṇj okoḁ kuṛiye oḁokena ar uni koṛae horho akadea. Inak tege miṭ ṭen duṣaḁ kuṛi do onakore sukriye idikeṭkoa. Uni nēl kate uni bel kūwāri do uniye kuli kedeā : Okare daḁ

menaka? Uni dusad kuri do miť ten kũi țhene idi kede a : Belkũwãri do onakũiye oyon goť keda, je tinak bhitri re dak menaka, ente dak tetan teye akbakao cabawakan tahẽkana. Oyon akat jokhen uni dusad kuri do uni Belkũwãre ye țhelao nũr goť kadea. Ar ac ge uni kořa țhen sen kateye duřup thirakana. Uni kořa doe ebhenena ar uni kuřie nẽl kede khan orať teye idi kede a. Ado onko pene boeha jãhã tegeko calak, arko heť ruar len khan onko bahu era do apan apin jãwãe-tetko dakko em daramakoa. Menkhan uni kořaren hilit tikin dokin mena : Chi chi huđin kořa ma dusad erawať dake nukeť ; dinam hilok ge onkakin metaea. Menkhan uni do ceť hõ bae rořa ente bae bađae kan tahẽkana je bel kũwãri hodol te dusad kuřie agu akadea mente.

Miť dhao do onka ge pene boeha urni bir te sendra-ko calaoena. Huđin kořa do dak tetan kede te hante nate dake sendra baraeda. Sendra sendra ona kũi țhene calaoena. Uni bel kũwãri khon miť ten monj okoť baha janamakan tahẽkana. Ona nẽlte uni kořa do onae tioť keda, ar dakko nũ bara kate ona baha do orať teye idi tora keda, ar baksa reye bae kada. Miť dhao do uni kořa ađiye ruayena. Uni doe metatkoa : Ona baksa re miť ten bahaň doho akada ona reak ge bursiańpe ; adoko buršiade khane besena, ar uni bel kũwãri do ona khon geye ođokgotena ar joto hale laiadea. Uni kořa do ona ańjom kate ađiye edreyena ar uni dusad erae laga nĩr kede a ar uni geye doho kede a, ar unkin do sanam lekate ađikin kisãrena, ar ađi suk te dinkin khemao keda. Dadattikin tinak lekakin bud leda, enhõ bakin bhagao dareadea bickom akin ge-kin bhagaoena, ar ses re uni ren gutikin hoyena.

137. BITKIL AR KURİ GİDRA.

Sedaere miŧ ʧen maejiu do miŧ dhao potao hasa agui calaolena ar onʧege barea jawate miŧ koṛa ar miŧ kuṛi gidra kin hoe entaea. Ado uni maejiue menkeda : Bañ do koṛaŋ idie, bañ do kuṛi, ado aḍi ghaṛie hudis baṛa kate koṛa gidra ge oṛakteye idi kede a ar uni kuṛi gidra do ona hasa gaḍhlaḱ regeye baḡi oṛoadea. Thoṛa ghaṛie tayomte uni gidra do raraḱe ehop keda. Ona aŋjomte miŧ ʧen bitkil do ona hasa gaḍhlaḱ ʧhēñe calaoena ar uni kuṛi gidra ŋel kate aḍi dayae bujha u keda. Ado aḱ oṛaḱ teye idi kede a ar aḍi joton teye aṣul hara kede a. Uni bitkil do diṇam ge hor aṛere senkateye gitiḱkoḱa ar jāhāe ge ona horte jāhānaḱko idi khan onae laga reḱkoa ar idi kate uni kuṛiye emaea.

Miŧ dhao do onka ge uni bitkil do miŧ ʧen horre sen kateye gitiḱ akana. Ona jokhen ge khub āṭ daḱ heḱena ar uni bitkil doe lohoṭena. Ar oṛaḱ teye daṛ idi keda. Inaḱ te onte miŧ ʧen raj do sendrae calaolena ar daḱ ŋel te hante nhote umuloḱ laḡiŧ jaegae sendra baṛaeṭ kan tahēkana ar ona bitkil aḱ oṛaḱ tegeye daṛ idi keda. Ar onʧeye boloen khan uni kuṛiye ŋel kede a are kuli baṛa kedete uni baplaye reaḱe goṭa keda. Inaḱ tege uni bitkil do onʧeye ŋiṛ calaoena. Uni ŋel te uni raj do ona oṛaḱ reaḱ duṛe siŋ eseṭ keda. Uni bitkil do uni kuṛiye metadea : Ma jhiḡme ente iŋi doŋ lohoṭ akana. Uni raj do uni kuṛiye metadea : Duṛa alom jhiḡa, juḍim jhiḡ khan iŋi goḱ uṭaṛmea. Botorte uni kuṛi do duṛa bae jhiḱ leḱa. Uni bitkil do ona silpiŋi deraŋ teye uṭa jhiḱeṭ kan tahēkan jokhen uni raj do uni bitkile māḱ goḱ goṭ kede a. Ar uni kuṛi aḱaḱ oṛaḱ teye idi kede a are bapla kede a. Onkate uni kuṛi do uni rajren raṇie hoyena.

138. CEK'REC' TOYO.

Mit̃ ten bir re mit̃ ten tarup̃ tahēkana. Uni do din bhor ačak dander reye tahēna ar ayuplenkhañ iña sor atote senkate hoř ren mīhũ merom emane goč agukoa are jomkoa. Mit̃ dhao do uni ren pea hopo-ko hoyentaea. Onko do din bhor kão kãoko ařiskaka. Mit̃ din do uni tarup̃ ađi reñgeč kedea. Ado jomak sendrae calaoena. Mit̃ ten toyo do onko tarup̃ hoponak kão mão aňjomkate ona dander țhene calaoena, ar onko hopon ñel kate ulidak̃ joroentaea ar dander re bolo kate onko hopon jojome ehopena : Mit̃ ghari tayomte uni tarup̃ eňga doe hečena adoe kuli kedea : Henda bhagna cefem cekaeda ? Ona aňjomkate toyo doe roř ruar̃ keda je boge teko rakeř tama, ona teř cerečetkoa. Ona aňjomkate uni tarup̃ eňga doe menkeda : Ma tobe cereč kotiñime ar ač do arhō ona kore ge dāřã baraye calaoena. Ona ñel te uni toyo do arhō onko tarup̃ hopon jojome ehopena are jom cabaketkoa. Tarup̃ eňga do hoponak kão mão bae aňjom namleřte toyoe metadea : Dur re bhagna, bejãe am dom thir ocoketkotiņa, iñ do bañ thir oco dareakokan tahēkana. Toyo doe men ruar̃ keda : Hē, iñ do thir oco akat̃ koea, ar se note doe cařok cabaakatkoa ! Dher gharič tayomte uni tarup̃ eňga do dander țhene hečena. Uni ñelte toyo do onde khone đar̃ keda enteye menkeda : Hopon maň jomakat̃ kotae, nit̃ doe goč utariņa. Tarup̃ do bolo kat̃eye ñel ketko mit̃ ten hō hopon ma banukko, jotoe jom cabaketko. Ona ñelte ađi ațe rangaoena ar uni toyo goje lağıř khukđae ehopena. Are hoho idieda : Hape bhagna, hape bhagna toyo do bae teñgo lena, jiwilae poranlaeye đar̃ keda. Cekaee, bae tiok dare adete uni tarup̃ eňga doe ruar̃ naporena, ar ađiye bhabnaena.
